

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W00KG03606	ImageGroup:	I00KG03712
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	བོད་དང་མནུའི་འབྲེལ་བར་དཔྱད་པའི་གཏམ bod dang man ju'i 'brel bar dpyad pa'i gtam
Author:	n/a
Descriptor:	n/a
Original Publication:	bod gnas nyams zhib deb phreng;6
Place:	dharamsala, h.p.
Publisher:	bde srung bod gnas nyams zhib khang
Date:	1999
Volume:	1
Total Volumes:	1
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: from (0000 drive) on Dummy 17, no. 2

༡༡། བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་དབ་ཐེང་རྒྱག་པ།

བོད་དང་། མན་རྩེ་འབྲེལ་བར་
དཔྱད་པའི་གཏམ།
དུས་སྐབས་ལྔ་ཅན།

བོད་གཞུང་བདེ་སྤང་བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

བོད་དང་། མན་རྩེ་འབྲེལ་བར་

དཔུང་པའི་གཏམ།

དུས་སྐབས་ལྔ་ཅན།

བདེ་སྤང་བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ནས།

བོད་རྒྱལ་ལོ་༡༩༩༦ རབ་གནས་ས་ཡོས་ལོ།

ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ རྩམ་སྒྲིག་ལྟ།

དཀར་ཆག་

མེ་ཆན།	གནད་དོན།	ཤོག་གྲངས།
༡	མེད་བཟོད།	i
༢	མན་རྩ་གོང་མ་རིམ་བྱུང་གི་རེའུ་མིག་	iii
༣	མོད་རྩི་མྱོང་རིམ་བྱུང་གི་རེའུ་མིག་	iv
༤	དུས་སྐབས་དང་པོ། ༡༥༤༣-༡༥༤༧ བར་ མོད་དང་། མན་རྩའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་རིམ།	1
༥	དུས་སྐབས་དང་པོར། དཔུང་པའི་གཏམ་དོན་ཆན་བྱུག་	21
༦	དུས་སྐབས་གཉིས་པ། ༡༥༤༧-༡༥༥༥ལར་ མོད་དང་། མན་རྩའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་རིམ།	26
༧	དུས་སྐབས་གཉིས་པར། དཔུང་པའི་གཏམ་དོན་ཆན་བྱུག་	67
༨	དུས་སྐབས་གསུམ་པ། ༡༥༥༥-༡༥༧༣ བར་ མོད་དང་། མན་རྩའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་རིམ།	77

མཛེས་ཚན།	གནད་དོན།	ཤོག་གྲངས།
༧	དུས་སྐབས་གསུམ་པར། དབྱད་པའི་གདམ་དོན་ཚན་ལྔ།	86
༡༠	དུས་སྐབས་བཞི་པ། ༡༧༩༩-༡༩༠༣ བར་ ཤོད་དང་། མན་རྩའི་འབྲེལ་བ་བྱང་རིམ།	93
༡༡	དུས་སྐབས་བཞི་པར། དབྱད་པའི་གདམ་དོན་ཚན་དྲུག།	99
༡༣	དུས་སྐབས་ལྔ་པ། ༡༩༠༩-༡༩༡༣ བར་ མོ་བརྩའི་རིང་གི་བྱང་བ།	103
༡༣	དུས་སྐབས་ལྔ་པར། དབྱད་པའི་གདམ་དོན་ཚན་བརྒྱ།	116
༡༤	མཆུག་བསྐྱའི་གདམ།	126
༡༥	ཁྲུང་ས་བརྟེན་སའི་ཡིག་ཆ་ཁག་གི་ཐོ།	128

མྱེང་བཟློང་།

༡༡། ལ་ཁོང་ས་ལ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། མ་འོངས་པར་བོད་ཀྱི་གནས་མཛའ་བློགས་མཐུན་ལམ་བཟང་པོའི་ངང་ཡུན་གནས་བྱུང་པའི་ཆེད་དུ་མའི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་འོད་རློག་སེལ་ཐབས་དགོངས་ཀྱི་ཆེ་བཞེས་གནང་བཞིན་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། ཀྱི་ནག་ཕྱོགས་ནས་ཀྱུ་ལ་རབས་ལོ་ཀྱུས་ལ་འཁྲིག་བཤད་བྱས་ཏེ་ཡོན་ཀྱི་དུས་ནས་བོད་ཀྱི་ནག་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཚུལ་ཟེར་བའི་སྐོར། ཀྱུ་ལ་རབས་ལོ་ཀྱུས་ཐོག་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་རྣམས་ཆང་མས་ཤེས་རྟོགས་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེར་བརྟེན། ༡༩༧༥ ལོར་བོད་གཞུང་གི་དྲིལ་ལས་ཁུངས་ནས་ཏེར་བོད་འབྲེལ་བར་དཔུང་པའི་གཏམ་བདེན་དོན་རབ་གསལ་ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་འབྲེམས་སྤེལ་བྱས་ཟིན།

ཡོན་ཀྱུ་ལ་རབས་ཀྱི་ཆབ། མིང་ཀྱུ་ལ་རབས་ཀྱིས་བྱས་ཏེ། དེས་བོད་བདག་སྐྱོང་བྱ་ཀྱི་འོད་དབང་ཆ་ཤུལ་འཛིན་བྱས་ཟེར་བ་ནི། དེ་བས་ཀྱང་མི་བདེན་ཏེ། ཡོན་དུས་སུ་བོད་བདག་སྐྱོང་མ་བྱས་པ་གང་ཞིག་ལ་མིང་དུས་སུ་དེའི་ཤུལ་འཛིན་བྱ་ཀྱི་ཡོང་ག་ལ་ཤེས། མིང་གི་དུས་སུ་བོད་ནང་ཁྲ་མ་འགའ་ཞིག་ལ་ཆེ་བསྟོད་གོ་མིང་དང་། གནང་ཆ་དངོས་པོ་སྟོད་ལེན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཙམ་ལས། ཆབ་སྲིད་ལས་དོན་ཐོག་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་བྱུང་མེད་པས་དེའི་སྐོར་མྱེང་བཟློང་དགོས་དོན་མེད།

མིང་གི་དུས་སྐབས་དང་མི་འདྲ་བར་མན་རྩའི་དུས་རིང་ལ་བོད་དང་འབྲེལ་བ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། འབྲེལ་བ་དེ་དག་གི་གནས་ཚུལ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་མིན་གསལ་པོར་རྟོགས་པའི་ཆེད་དུ་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་ཀྱུས་ཡིག་ཆ་ཁག་ལ་ཉམས་ཞིབ་ནན་ཏན་བྱས་

གྲུང་བཟློན།

༡༡། ལོག་ས་ལ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། མ་འོངས་པར་བོད་ཀྱི་གནིས་མངའ་གྲོགས་མཐུན་ལམ་བཟང་པོའི་ངང་ཡུན་གནས་བྱུང་བའི་ཆེད་དུ་མའི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ཅོད་རྫོགས་སེལ་ཐབས་དགོངས་ཀྱི་ཆེ་བཞེས་གནང་བཞིན་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། ཀྱི་ནག་ཕྱོགས་ནས་ཀྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ལ་འབྲེག་བཤད་བྱས་ཏེ་ཡོན་ཁྱི་རྒྱས་ནས་བོད་ཀྱི་ནག་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཚུལ་ཟེར་པའི་སྐོར། ཀྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་དོ་མ་ནམས་ཆང་མས་ཤེས་རྟོགས་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེར་བརྟེན། ༡༩༧༥ ལོར་བོད་གཞུང་ཕྱི་དྲུལ་ལས་ཁུངས་ནས་རྟོར་བོད་འབྲེལ་བར་དཔུང་པའི་གཏམ་བདེན་དོན་རབ་གསལ་ཞེས་པའི་དཔེ་དབུ་ཅིག་འབྲེམས་སྤེལ་བྱས་ཟིན།

ཡོན་ཀྱལ་རབས་ཀྱི་ཆབ་མིང་ཀྱལ་རབས་ཀྱིས་བྱས་ཏེ། དེས་བོད་བདག་སྐྱོང་བྱ་རྒྱུའི་དབང་ཆ་ལུལ་འཛིན་བྱས་ཟེར་བཞི། དེ་བས་ཀྱང་མི་བདེན་ཏེ། ཡོན་རྒྱས་སུ་བོད་བདག་སྐྱོང་མ་བྱས་པ་གང་ཞིག་ལ་མིང་རྒྱས་སུ་དེའི་ལུལ་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་ཡོང་ག་ལ་ཤེས། མིང་གི་རྒྱས་སུ་བོད་ནང་གླ་མ་འགའ་ཞིག་ལ་ཆེ་བསྟོད་གི་མིང་དང་། གནང་ཆ་དངོས་པོ་སྟོད་ལེན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཙམ་ལས། ཆབ་སྲིད་ལས་དོན་ཐོག་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་བྱུང་མེད་པས་དེའི་སྐོར་གྲུང་བཟློན་དགོས་དོན་མེད།

མིང་གི་རྒྱས་སྐབས་དང་མི་འདྲ་བར་མན་རྩའི་རྒྱས་རིང་ལ་བོད་དང་འབྲེལ་བ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། འབྲེལ་བ་དེ་དག་གི་གནས་ཚུལ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་མིན་གསལ་པོར་རྟོགས་པའི་ཆེད་དུ་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཁག་ལ་ཉམས་ཞིབ་ནན་ཏན་བྱས་

ཏེད་ལམ་ཡིག་ཆ་འདི་བཅུ་མས་བསྒྲིགས་བྱས་པ་ཡིན། ཡིག་ཆ་འདིའི་ནང་ ༡༥༩༩
 ནས་ ༡༩༡༡ བར་མི་ལོ་ ༣༥༩ རིང་གྱུ་ནག་དབང་སྐུར་ཕྱིན་མཁན་མན་རྩའི་
 གོང་མ་མི་རབས་བཅུ་ཐམ་པ་བྱུང་བ་དང་། ༡༥༩༩ ལོར་པོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་
 སྔ་བྱང་པའི་ཆབ་སྲིད་དབུ་བརྒྱས་པ་ནས། ༡་གྱུ་ལ་མཆོག་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་གསུམ་པའི་
 བར་པོད་གྱུ་ལ་ཁབ་སྐྱོང་མཁན་གྱུ་ལ་བ་སྐུ་ཕྱིར་དང་། པོད་རྗེ་གྱུ་ལ་ཆབ་སྲིད་སྐྱོང་
 རིམ་བྱུང་གི་ལོ་དུས་རེ་འུ་མིག་ཁག་གཉིས་དང་། པོད་དང་། མན་རྩའི་དབར་འབྲེལ་
 བ་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་རིམ་པ་ནམས་དུས་སྐབས་ལྟར་ཕྱེ་སྟེ་བཀོད་པའི་ཐོག་ དུས་
 སྐབས་དེ་དང་དེའི་བྱུང་བ་ནམས་ལ་དངོས་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་གད་འོས་འཆོམས་རེ་
 ཡང་སྐབས་སོ་སོར་བྱིས་ཡོད་པས། གཟུར་གནས་དཔྱོད་ལྡན་ནམས་ཀྱིས་བདེན་
 དོན་ངོ་མ་གསལ་པོར་མཐུན་རྟོགས་བྱུང་བའི་རེ་བ་ཡོད།

པོད་གཞུང་བདེ་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཁོངས་གཏོགས། པོད་གནས་ཞིབ་འཇུག་
 ལས་ཁང་ནས་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༥ ཡ།

མན་རྩ་གོང་མ་རིམ་བྱང་གི་རེ་ཁུ་མིག

ཁྱི་རབས།	མཚན།	ཁྱི་བཟུང་ལོ།	གཤེད་ལོ།	ཁྱི་འཛིན་ལོ་གྲངས།
༡	གྲུན་ཅོ།	༡༤༩༩	༡༤༤༡	༡༤
༢	ཁང་ཁྱེ།	༡༤༤༣	༡༥༣༣	༤༡
༣	ཡུང་གྱི།	༡༥༣༣	༡༥༣༥	༡༣
༤	ཆན་ཡུང་།	༡༥༣༤	༡༥༣༥	༤༠
༥	ཅུ་ཆེན།	༡༥༣༤	༡༥༣༠	༣༥
༦	རྩ་གོང་།	༡༥༣༡	༡༥༥༠	༣༠
༧	ཞན་རྩོང་།	༡༥༥༡	༡༥༤༡	༡༡
༨	ཐུང་གྱི།	༡༥༤༣	༡༥༥༤	༡༣
༩	གོང་ཁྱེ།	༡༥༥༥	༡༥༠༤	༣༤
༡༠	མོན་ཐོང་།	༡༥༠༥	༡༥༡༡	༣
				༣༤༤

iv

བོད་རིག་གཞི་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་

ཁྱི་ རབས།	མཆན།	ཁྱི་བཟུང་ལོ།	གཤེད་ལོ།	ཁྱི་ཕྱིན་ ལོ་གྲངས།
༡༩	འགྲུར་མེད་ནམ་ཁྱུ་ལ།	༡༩༤༤	༡༩༥༠	༦
༢༠	ལྷ་ལ་མཆོག་བཟུང་ལ།	༡༩༥༡	༡༩༥༩	༨
༢༡	ལྷ་ལ་མཆོག་མེད་ལ་ འཇམ་དཔལ་བེད་ལེད་ ལྷ་མཆོག་	༡༩༥༤	༡༩༥༩	༦
༢༢	ཁྱི་ཕྱིན་ཆེ་ཁྱི་ ལ་དཔལ་ལྷ་ལེས།	༡༩༥༤	ལྷ་ལ་གཤེད་ ཆེད་ལེ་ཅིང་དུ་ ལེས། ༡༩༥༩	༦
༢༣	ལྷ་ལ་མཆོག་བཟུང་ལ།	༡༩༥༩ ལྷ་ལ་ ༡༩༦༠		༢
༢༤	ལྷ་ལ་མཆོག་བཟུང་ལ། ལྷ་ལ་རྒྱ་ཆེ་ཁྱི་	༡༩༦༠ ལོ་འཕྲུལ།		ལྷ་ ལས།
༢༥	ལྷ་ལ་མཆོག་བཟུང་ལ། ལྷ་ལ་རྒྱ་ལས་ལྷ་ཆེད་	༡༩༦༡	༡༩༦༤	༣
༢༦	ཁྱི་ཕྱིན་ལྷ་ཆེད་ ལྷ་ལ་ལེ་མཆོག་ལོ།	༡༩༦༥	༡༩༦༦	༢

vii

མདུན་མེ་མིན་སྒྲིབ་ཀྱི་མཐུན་པོ་འཕྲུལ་གྱི་རེ་ལུ་མེད།

ཁྱིམ་ རབས།	མཚན།	ཁྱིམ་བཟུང་ལོ།	གཤེད་ལོ།	ཁྱིམ་ཡུན་ མོ་གྲངས།
༡༩	མིན་སྒྲིབ་མེ་ལྷན་ མཐུན་པོ་དབང་ལྷན།	༡༩༢༥	༡༩༣༣	༧
༢༠	ཁྱེད་མཚན་ སྒྲིབ་པ་ལྷན་པ།	༡༩༣༩	༡༩༣༥	༣
༣༠	ཁྱེད་མཚན་ཏེ་མཚན་ དག་དབང་དཔལ་ལྷན།	༡༩༣༦	༡༩༤༦	༡༡
༣༡	མིན་སྒྲིབ་དེ་མོ་ དག་དབང་སྒྲོ་བཟང་ འཕྲིན་ལས་རབ་ཁྱེད།	༡༩༤༣	༡༩༧༩	༤
༣༣	ཁྱེད་མཚན་སྒྲིབ་པ་ བཟུང་གསུམ་པ་ཆེན་པོ།	༡༩༧༥	༡༩༩༥	༢༡

དུས་སྐབས་དང་པོ་ ༡༥༩༡ ནས་ ༡༦༤༡ བར་ལོ་ ༡༧ རིང་བོད་དང་མན་ཁུའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་རིམ།

༡༡། དུས་སྐབས་དང་པོ་ ༡༥༤༣ ནས་ ༡༦༤༡ བར་
ལོ་ ༡༧ རིང་བོད་དང་མན་རྒྱའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཟིན།

[illegible]

ཞིག་ཡིན། ཁོང་གིས་ས་ཐག་རིང་བའི་དཀའ་ངལ་ལ་མ་འདྲོམས་པར་སོག་ཡུལ་
གར་ཕྱོགས་ཡུལ་ཁག་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་བྱུང་བྱས་ཞེས་འཁོད། ཁོང་
༡༥༣༡ ལྷ་ ༡ ཆོས་ ༥ ཉིན་གཤེགས། མན་རྩེ་རྒྱལ་པོ་གཉིས་པ་ཐའི་ཙུང་
གིས་ཁོང་གི་གདུང་རྟེན་བཞེངས་དགོས་བཀའ་བཏང་བ་གཡུལ་འབྲུག་གིས་རྒྱུན་
པས་ལོ་གསུམ་འགྲངས་ཇེས་ ༡༥༣༠ ལོར་གདུང་རྟེན་རྩ་ཁང་བཞེངས།^༡

༡༥༣༥ ལོ་མེར་ཀན་བླ་མ་ནས་མད་ཀ་ལའི་སྤྱི་ཞིག་ཡུལ་བའི་བཞུགས་
ཡུལ་རྩ་ཁང་ཞིག་མན་རྩེ་རྒྱལ་པོ་ཐའི་ཙུང་གིས་མན་རྩེ་རྒྱལ་ས་རྟེན་ཡང་གི་རྒྱུ་
ཕྱོགས་སུ་བཞེངས། རྩ་ཁང་གི་དྲན་གསལ་ཆེད་རྒྱ་བོད་སོག་པོ་མན་རྩེ་བཅས་པའི་
ཡིག་ཁག་བཞི་འཁོད་པའི་དོ་རིང་ཞིག་ཀྱང་བཙུགས།^༢ གནས་ཚུལ་དེ་རྣམས་བོད་
དང་། མན་རྩེ་འབྲེལ་བ་ཐོག་མར་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གསལ་ནང་སོ་སོ་བ་
དཔོན་དང་། མེར་ཀན་བླ་མ་གཉིས་བོད་ནས་མན་རྩེ་ཡུལ་དུ་ནམ་ཐེབས་དང་།
ཐེབས་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་རི་རྩ་བུ་ཡིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་ཡུལ་མ་རྟེན་པས་བཏག་དགོས་པར་
སྤང་། མེར་ཀན་བླ་མ་ནི་སྤྱི་ཞིག་སྤྱི་རྩ་མདོ་ནས་ཡིན་པའི་བོད་རྒྱུན་དེང་སང་ཡང་
ཡོད་མུས་སུ་འདུག།

༡༥༣༥ ལོར་མན་རྩེ་རྒྱལ་པོ་གསུམ་པ་གྲུན་ཅེ་ཅིན་གྱི་རྒྱལ་ཁྲིར་འཁོད།
ལོ་འདི་ནས་ཅིན་ཞེས་པ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཞེས་པར་བསྐྱར།

^༡ ཆེན་ཁའོ་ཆེན་ཅེ་དེབ་ཐེར་རྟོད་ཆ། ལེ་ཆན་དགུ་པ།

^༢ ཆེན་ཁའོ་ཆེན་ཅེ་དེབ་ཐེར་རྟོད་ཆ། ལེ་ཆན་ ༣༥།

“ ༡༦༩༧ མ་སྒང་ལོ་སྒྲ་ ༡ ནང་། ཨོ་འོ་ནས་གུ་མི་དཔོན་པོ་ས་རང་
འདོད་ཀྱིས་མ་བསྐྱད་པར་བརྟན་པ་ཁོ་ནའི་དོན་དུ་དམག་ཁྲི་ཕྱག་ཙམ་མཆོ་སྟོན་དུ་
བྱངས། ཆོག་གུ་དཔོན་པོ་ཁྲི་དམག་གསུམ་དུ་ཉེ་བདུས་གཅིག་ལ་བཅོམ། ལྷོན་
དུས་གུ་མི་དཔོན་སོགས་ལྟ་སར་འཕྱོར། གུ་མི་དཔོན་པོ་ལ་ཆོ་དབང་སོགས་ཆོས་
འབྲེལ་བྱས། བརྟན་པ་ཁོ་ན་གྱགས་ལ་བསམ་པ་དོ་མཆར་ཆེ་སྟུང་། རོ་གྲག་ཡིད་
བཞིན་ནོར་བུའི་སྒྲུ་མདུན་དུ་ལྷན་མཐོན་པོ་ལ་བཞུགས་སུ་བཅུག བརྟན་འདོན་ཆོས་
ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཆོ་ལོ་སོག་ལྷགས་ལྟར་འཕོད་པ་དང་། ཐམ་ག་ཁྲིན། རྒྱལ་བཙོང་།
ཁ་པའི་གསེར་སྒྲུས་གཙོས་པའི་དངོས་པོའི་སྟེར་ཆ་དང་བཙས་བརྟན་འཁྲིའི་ཡན་བདེ་
ཁྲིན་དུ་འདེགས་པའི་དེན་འབྲེལ་བསྒྲིགས། སྤུས་དང་མི་བཟང་ནམས་ལའང་ཆོ་ལོ་
བདགས། རྒྱལ་པོས་ཀྱང་ཞལ་དོ་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་ལ་ད་ལའི་ཕྱག་མཛོད།
ཁྲོང་སྒྲན་ནས་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཆོ་ལ་འདི་སང་རྩེ་པ། བྱང་དོས་ནས་བྲག་གིས་ཕུན་
ཆོགས་ལ་ཡུལ་ཆེང་རྩེ་པ་སོགས་དུང་འཁོར་དག་རིས་ལ་ཆོ་ལོ་བྲིན། ” ༡ རྒྱལ་
མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དང་གུ་མི་བརྟན་འདོན་ཆོས་རྒྱལ་ནམ་གཉིས་ཐོག་མའི་མཇལ་
འཕྲད་དེ་དུས་བྱུང་།

“ ༡༦༩༩ ས་སྐྱལ་ལོ། དཀའ་བཅུ་མེས་རབ་བྱ་མཆོ་ཅན་མི་སྤར་ཡོང་།
བཀའ་ཅད་རྩེ་སྤྱིན་ནས་ཆོས་རྩེ་གསར་བྱས་ཀྱིད་སྐབས་དང་འཁེལ། ཀུན་སྦྱོར་རན་
པས་དཔོན་པ་བཏབ་ཅེས་མི་མང་གི་སྐྱེད་བཟོད་དང་། བཀྲ་མིས་སྤྱོད་པོའི་བྱལ་མི་

ⁱ དྲ་ཀྱ་ལའི་གོས་པ་བཟང་ཤེས་གཟུགས་སོག་གུངས་ ༣༡༧-༣༣༠

ནས་དོ་བཅའ་པའི་ཐབ་འགྲེལ་བས་སྦྱིལ་པོ་འདྲ་ལ་གཞོད་པ་བྱུང་བ་དཔོན་སློབ་པུ་
ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་འོ་བརྒྱལ་པའི་གསུང་གཙོང་གནང་བ་མི་སྡེ་ནམས་ཀྱི་མཐོང་ཆོར་
བྱུང་བ་ནམས་མཚོ་ཁར་རྒྱལ་པོར་ཞུས་པས་ཐུགས་ཁྲོས། སློ་བུར་དུ་དམག་པོད་
ཚུགས་སུ་བཏེགས་པ་ལམ་ནས་ཤེ་རིའི་སྤྲོད་བྱོན། རྒྱལ་པོས་ནང་བཅར་ཡིག་ངག་
སྦྱིལ་བར་ཤི་དེ་བུ་ཐུར་ཁི་ཡ་གནང་བ། ཞལ་ངོས་རྒྱལ་པོའི་ཕེབས་སློ་འདི་བཞིན་
ཡིན་འདུག་གསུང་བར། རང་ངོས་ནས་བདག་གཞན་མཉམ་བཞེད་ཡོན་ཏན་ཁྱད་
པར་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་བདེ་གཟར་བཤོལ་བ་མིན་ཡང་། རང་ལ་གཅེས་པའི་ཤར་
ཆོད་བདེ་གཟར་མི་འགའ་ཚུལ་མོལ་བས། རེད་ཀྱི་རྩར་ཞལ་ངོས་མི་སྡེར་འགྲོ་བའི་
དགའ་བཅུ་དགེ་བསྟེན་དོན་གྲུབ་ལ་བསྐྱབ་སྟོན་དུ། ཤེ་རི་འདི་རྩ་བ་ཆོད་པ་མཛོད།
དེ་ནས་རྒྱལ་པོ་རང་མཚོ་ཁར་ལོག་ཕེབས། བདེ་གཟར་མི་འགའ་པའི་བསྐྱབ་སྟོན་
རྒྱས་པར་མཛད་སྤང་། སང་དགེ་བསྟེན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་དགོས་ཆ་སྤྲོད་པར་ཞལ་ངོ་
དགའ་ལྡན་ཁང་སར་དུ་ཐེགས་པའི་ཆབ་སྤྲོད་ཁར་རྩ་ཡུན་གཉིས་ཅམ་རིང་བཀའ་
བྲོས་གནང་སྤང་ཟེར་ཡང་མདའ་སྐད་སྤྲོད་བུར་བསྐྱར་ཡོད་པས་མ་པ་མ་བྱུང་།^༡
འདི་སྐབས་ཞལ་ངོ་བསྟོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་གུ་ཤིའི་དམག་གཙོང་པའི་ཐོག་
འཕེབས་དགོས་པའི་མངགས་ཆ་གནང་ཡོད་འདུག

༡༥༤༧ ལོར་རྒྱལ་པོ་གཉིས་པ་ཐའི་ཙུང་གིས་རྒྱལ་མཚོག་ལྔ་པ་ཆེན་པོར་
འཆོམས་འཕྲིན་འབུལ་བྱུང་ང་། སྤྱི་ཆེན་གདན་ཞུའི་ཆེད་ཆ་ཁན་སྤྱི་མ་སོགས་པོད་

^༡ དུ་ཀྱི་ལ། ཤོག་གངས་ ༡༡༡

དུ་བཏང་། ཚ་ཁན་ཐ་མའི་མདུན་པ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཀམ་པ། རྩེ་པ་གཙང་
པ། གུ་མི་ཏན་པཅས་ལའང་འཆམས་འཕྲིན་བསྐྱར།^༡

༡༥༤༡ ལྷགས་སྐུལ་སྒྲོན་ལམ་སྐབས་གུ་མི་བཏན་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་
མདོ་ཁམས་སྐང་དུག་མཐའ་དག་དབང་དུ་བསྐྱུས། དེ་རི་རྒྱལ་པོ་བྱས་པས་ཐར་
ཡང་ལས་དབང་གིས་ཕྱེ་མ་ལེབ་དང་མར་མའི་དཔེ་བཞིན་ཕྱག་དུ་འབྱོར་པའི་གནས་
རྒྱལ་སྐྱེལ་བར་དཀའ་བརྒྱ་དགེ་བཞེན་དོན་གྲུབ་ཅན་ལྟ་སར་འབྱོར། དབྱར་ཐོག་
གུ་མིའི་དམག་དཔུང་གཙང་དུ་བྱངས།

༡༥༤༡ རྒྱ་ནང་ཆུ་པ་གསུམ་པའི་ནང་བཏན་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་དཔུང་
དང་། ལྷར་རྫོང་ནས་ཀྱི་དཔུང་གིས་རྩེ་མིང་གཙང་པ་བཅོམ། ཤོད་ཤིང་སྒོ་ཅན་
ཐམས་ཅད་མངའ་འོག་དུ་བསྐྱུས། རྒྱལ་པོས་གདན་བྱངས་པ་ལྟར། རྒྱལ་མཆོག་
ལྷ་པ་ཆེན་པོ་གཙང་ཕྱོགས་སུ་ཆིབས་ཁ་བསྐྱོར། ཐོབ་རྒྱལ་གྱི་མདའ་བདེ་ཆེན་དུ་
ཕེབས་ཅིན། བཏན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་དབུ་གནང་། ཞལ་ངོ་སོགས་དོར་ཤོད་
མི་དག་གཏོས་ཆེ་ཕེབས་བསུར་བཅར། གཞིས་ཀ་བསམ་གྲུབ་ཅེ་རྫོང་གི་ཆོམས་
ཆེན་དུ་ཤོད་སོག་གི་ཆེ་རྒྱ་འདུས་པའི་བཞུགས་གལ་གྱི་ཆེ། ཁོང་མ་སེ་ཆེན་གྱིས་
འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེར་འབུལ་ཆེན་གསུམ་དུ་བྱས་པའི་བྱི་མ། མ་སྐྱེས་དགའི་རྟེན་
སྐལ་རྒྱལ་བའི་མའི་གཉེན་གྱི་འཕེལ་གདུང་རྒྱལ་མཁར་ཅེར་བཞུགས་པའི་གྲགས་
ཅན་དེ་དང་། མཁའ་འགྲོ་ཡེ་ཤེས་མཆོ་རྒྱལ་གྱི་ཐུགས་གསལ་མེ་ལོང་ཆོས་དབང་

¹ མན་རྩེའི་རྒྱལ་རབས་དུང་དུ་ལུའུ་དེབ་དང་པོ་སོག་གངས་ ༡༤༦

རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་ཕྱོགས་མཆོན་རྟེན་མཆོད་མང་པོ། གཞིས་ཀ་བསམ་གྲུབ་
ཅེས་ཐོག་བྱངས། ཤོད་ཁྱི་སྒྲོར་བརྒྱ་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་འབུལ་བ་ཡིན་ཞེས་
དེལ་བསྐྱགས་ཏེ། ལ་ཁྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་ཤོད་གངས་ཅན་ཡུལ་གྱི་ཚོས་སྤྱོད་
གྱི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ། ཁྱལ་པོ་ཉིད་རིགས་བརྒྱད་དང་བཅས་པ་མཐའ་དག་
གཏན་པ་མེད་པའི་མཆོད་སྦྱིན་དུ་སྦྱར་འཇགས་མཛད།

གཞིས་ཅེན་སྒྲ་སར་ཕྱིར་ལེབས་གྱིས་གོང་དཀར་དུ་ཞབས་འཁོད་སྐབས།
ལྷེ་པ་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་གྱིས་ད་ཆ་སྤར་དང་མི་འདྲ་བས་ཐུགས་ཁུར་ཆེ་ཅམ་
བཞེས། བཀའ་ཤིག་དམར་པོ་གནང་། སྐྱ་མེར་ཐམས་ཅད་འཆོག་དགོས་པའི་
སྐབས་སྒྲ་སར་རྟག་ཅམ་བཞུགས་ཡུལ་གནང་དགོས་ཡོང་བ་འདྲ་གསུང་བར། སེམས་
གྱི་ཤར་ཆོད་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་ཡོང་ཐང་དང་ཤེས་འདོད་གཉིས་ཀ་མེད།
འགོལ་སྤྱོད་གྱིས་ཐོས་བསམ་སྦྱོང་རྒྱ་བྱུང་ན་སྐྱམ་པ་དུར་རེ་བ་ཡོད་པས་ལེབས་ལན་
དུ། རང་པོས་ནས་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀས་མི་རྣམས་པས་ཐེལ་གཏོང་སོགས་མི་བྱེད་
ཞུས། ཞེས་གསལ་ལ་ལ་ལ་ཁྱལ་པོའི་བཀའ་དགོངས་སྒྲར་ཤོད་གྱི་ཆབ་སྤྱོད་ཐུགས་
འཁུར་ལྷེ་སྤྱོད་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་གྱིས་བཞེས།

༡༥༤༡ ཟླ་ ༡༠ པའི་ནང་ཤོད་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྐུ་ཆབ་ཏུ་མི་ཉག་སེཆེན་
ཆོས་རྒྱལ་ཏེ་ཐོག་ཐུང་། ཤད་ཆེན་རྟོ་རྩེ་ཅན་གཏོང་གནང་མན་དུའི་ཁྱལ་ས་བྱིན་ཡང་དུ་
འཁྱོར་སྐབས། མན་དུའི་ཁྱལ་པོ་ཐེལ་བྱུང་རང་ཉིད་པོ་བྱུང་ཁྱལ་སྤོའི་ཕྱི་རོལ་མགོན་ཁང་

⁶ དུ་ཀུ་ལ་དེབ་གཟུགས་ཤིག་གངས་ ༡༤༩-༡༥༥

དུས་སྐབས་དང་པོ་ ༡༥༤༡ ནས་ ༡༥༤༡ བར་ལོ་ ༧༧ རིང་ཤིང་དང་མན་རྩེ་འབྲེལ་བ་བྱུང་རིམ།

དུང་ཕྱེབས་ཀྱིས་དགའ་བསུ་ཞུས། ༡༥༤༡ ལོ་དུ་ལའི་བླ་མའི་སྐྱེ་ཆ་བ་ནམས་པོད་
དུ་ཕྱིར་ལོག་སྐབས། མན་རྩེ་འབྲེལ་སྐབས་ནམས་དང་། མཐོ་རིམ་སྒོན་པོ་ནམས་
ནས་དམག་སྤྱོད་ཐང་དུ་ཕྱེབས་སྐྱེལ་གྱི་མཛད་སྒོ་བཤམས། མན་རྩེ་འབྲེལ་པོས་ལྷ་ཆུ་
མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོར་ཕྱུལ་བའི་ཞུ་ཡིག་ནང་། བྱིད་ནས་སྐྱེ་འགོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་
དུ་སངས་ཀྱིས་བསྟན་པ་སྤྱོད་བཞིན་པ་ནས། སྐྱེ་ཆ་བ་ཆེད་གཏོང་གསུང་འཕྲིན་
གནང་བར་དགའ་བོ་བྱུང་། འདི་ནས་ཞུ་འདོད་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཆང་མ་ཆ་ཁན་
བླ་མ་ལ་མངགས་ཡོད་ཅེས་གསལ།

༡༥༤༤ རྒྱུ་ལོ་མཛད་ཀྱི། མན་རྩེ་འབྲེལ་པོ་ཤུན་ཅེས་ཀྱི་ནག་དབང་
རྒྱུར་བར་ལེགས་སའི་ཞུ་ཡིག་དེན་སྐྱེལ་འབུལ་བར་ཆུ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་
ལོ་པ་ཤི་ཞི་ལ་ཐའི་ཇི་མངགས་བཞུང་གནང་། ༡༥༤༤ ལོར་མན་རྩེ་འབྲེལ་པོ་
ཤུན་ཅེན་ཤེས་རབ་བླ་མ། གཙང་པ་དཀའ་བཅུ། ད་ལའི་ཆོས་རྒྱུ་སྐྱེལ་མངགས་
པའི་གཏོང་བཀའ་ཤོག་གོས་དར་རིན་པོ་ཆེའི་དེན་བཅས་ཆུ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་
ཀྱི་ནག་ཏུ་གདན་ཞུ་ཕྱུལ་བར། གཞི་ཅའི་ཕྱེབས་རྒྱུར་ཞུ་བཞེས་ཐོག་འབུམ་པ་དང་
ཆོད་པའི་ནད་ཀྱི་དོགས་པས་ཡུན་རིང་མི་འཕྲོགས་པ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་འབུལ་
བར་དཀའ་བཅུ་ཤེས་རབ་ཆུ་མཆོན་དང་། ལོ་ཙཱ་ར་ཏོར་བཀྲ་ཤིས་མངགས་བཞུང་
གནང་།

“ མན་རྩེ་འབྲེལ་པོས་ཏུང་དུ་ལུའུ་དེབ་དང་པོ་ཤོག་གངས་ ༡༥༤

’ དུ་ཀྱུ་ལོ་ཤོག་གངས་ ༡༥༡

༡༥༥༠ ལྷགས་ལྷག་ལོ་འགོར་དཀའ་བརྩ་ཤེས་རབ་ལོག་པ་དང་ལྷན་དུ་
ནོམ་ཆེ་བླ་མ། ༡་དཔོན་ནོར་བུ། རོ་ཆོའི་ཁྲི་ཡ་སོགས་འཁྱོར་གདོང་སྒྲར་ཡང་
གདན་ཞུའི་བཀའ་ཤོག་དེན་སྒྲགས་ལུ། ༡༥༥༡ ལྷགས་ལོས་ལོ་གོང་མས་ལ་རྒྱལ་
དབང་མཆོག་མུར་དུ་ཕེབས་དགོས་པའི་བཀའ་ཤོག་དང་། བཀའ་ངག་སྒྲེལ་བར་
སེ་ཆེན་དཔོན་པོ་དང་། བོ་རོ་ཆོ་རིང་གཉིས་སྡེ་མཁྱོགས་སུ་འཁྱོར། སྐབས་དེར་
གདན་ས་གསུམ་གྱི་བླ་མ་ལས་སྡེ་ནམས་ནས་རབ་ལ་རྒྱ་ནག་དུ་ཕེབས་མ་དགོས་པ་
དང་། དེ་མིན་ལོ་གསུམ་འབྲུངས་མེད་ཕྱིར་ཕེབས་ཐུབ་པ་དགོས་ལུགས་སྟན་སེང་
ཞུས་པར་བཤོལ་བབས་མ་མཆེས་པས་གང་མཁྱོགས་ཕྱིར་ཕེབས་གནང་རྒྱུའི་བཀའ་
བཞེས་གནང་།^༡

༡༥༥༡ ལུ་འབྲུག་དོར་བླ་ ལ་ པའི་ནང་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེ་ཞབས་སུ་འཁྱོར་
གང་ཐུབ་གནང་རྒྱུའི་ཁྲི་ཡིག་འབྲུལ་བར་བོ་རོ་ཆོ་རིང་གི་བླར་སེ་ཆེན་དར་རྒྱས་ཆེད་
བརྗོད་གནང་ལུགས་ཅམ་ལས། མཛད་ནམ་དུ་ཀྱ་ལའི་གོས་བཟང་དུ་གནད་དོན་
གཞན་མ་གསལ་ཡང་། ཆིང་ཁའོ་ཁྱི་ལུ་དེབ་ཐེར་དང་། ཏུང་དུ་ལུ་དེབ་ཐེར་
གཉིས་པའི་ཤོག་གངས་ ༡༣༠ ནང་། ༡༥༥༡ ཟླ་ནང་དུ་ལའི་བླ་མའི་ཕྱག་བྲིས་
འཁྱོར་དོན་དུ། མན་རྩེ་རྒྱལ་པོ་མངལ་འཕྲད་གནང་ལུ་དུ་དོ་ཏོ་ཐེ་^༢འམ། ལྷང་
སྐོར་གང་རུང་དུ་གནང་ན་ཞེས་གསལ་བར། མན་རྩེ་གོང་མའི་བཀའ་ལན་དུ།

^༡ དུ་ཀྱ་ལ་ཤོག་གངས་ ༡༣༤

^༢ དེང་སང་ནང་སོག་གི་རྒྱལ་ས།

^༣ ལྷང་སྐོར་ནི་མདོ་སྐད་ཀྱི་ས་ཁུལ་དེང་སང་ཡང་ས་མེང་ཡ་མ་བུལ་བར་ཡོད་ལུས།

དེང་སང་རྒྱ་ནག་གྲོ་ལྷན་པ་ཁྲུལ་དུ་དམག་ཟིང་ཡོད་པས་ཐག་རིང་ས་གནས་སུ་མངལ་
འཕྲད་ཆེད་བསྐྱོད་བྱུང་དཀའ་ཡང་། ངའི་སྐྱེ་ཁྱེད་ཀྱི་གོ་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་མཐའ་
མཚམས་བར་ཕེབས་བསུར་ཆེད་གཏོང་ཐོག་ ཟེང་འབྲུག་ཞིད་འཇགས་མཚམས་
ངོས་རང་ཡང་ས་མཚམས་སུ་དགའ་བསུ་བྱ་བར་བཅར་གྱི་ཡིན་ཞེས་ཐུག། དེ་རྗེས་
མན་རྒྱ་གོང་མས་སློན་ཆེན་ཆོར་དེད་ཀྱི་ཡབ་ཐའི་ཙུང་སྐབས་མོང་གོལ་ཁལ་ཁ་ས་
ཁྲུལ་མངའ་ལོག་དུ་བསྐྱེ་མ་བྱུག། མོང་གོལ་རྒྱལ་ཕྱན་ནམས་ནས་དུ་ལའི་སྐྱེ་མའི་
བཀའ་ལ་ཉན་འཇོག་ཤེད་ཀྱི་ཡོད་པར་བརྟེན། དུ་ལའི་སྐྱེ་མ་གདན་ཁྱུར་བཏང་བའི་
སྐྱེ་ཆབ་ཕྱིར་འཁོར་མ་བྱུང་གོང་ཡབ་གཤེགས། དེ་རྗེས་དུའི་ཆིང་ཕང་”གདན་
ཁྱུར་བཏང་བ་ལེ་རྗེས་མར་ཕེབས་རྒྱའི་ཞལ་བཞེས་གནང་། དུ་ལའི་སྐྱེ་མ་སྐྱེ་འཁོར་
ཆོང་ཕྱག་གསུམ་ཅམ་བོད་ནས་ཕེབས་ཐོན་གནང་བར། ངོས་རང་མཐའ་མཚམས་
སུ་ཕེབས་བསུར་བསྐྱོད་རྒྱའི་ཁས་ལེན་བྱས། ངོས་ཀྱིས་ཕེབས་བསུར་མ་བཅར་
བར་རྒྱ་ནག་ནང་ཁྲུལ་དུ་ཕེབས་རོགས་བྱས་ཆོ། གལ་ཏེ་ལམ་ཕྱེད་ནས་ཕྱིར་ལོག་
གནང་ན། མོང་གོལ་ཁལ་ཁ་རྒྱལ་ཕྱན་ནམས་རང་ཕྱོགས་སུ་མགོ་སྐྱར་མི་ཤེད།
གནད་དོན་དེའི་སྐོར་ཁྱེད་ཆོ་གོ་བསྐྱར་བྱས་ནས་བསམ་འཆར་འབྲུལ་དགོས་བཀའ་
གནང་བར། མན་རྒྱའི་སློན་པོ་ཆོས་ལ་གོང་མ་མཐའ་མཚམས་སུ་ཕེབས་ན་ལོགས་
པའི་བསམ་འཆར་ཐུག། རྒྱའི་སློན་པོ་ཆོས་གོང་མ་དུ་ལའི་སྐྱེ་མའི་ཕེབས་བསུར་
མཐའ་མཚམས་སུ་ཕེབས་རྒྱའི་ས་བསམ་མེད་ཚུལ་དང་། དུ་ལའི་སྐྱེ་མའི་གདན་ཁྱུར་གོང་

”ལྷན་ཅོའི་ཨ་ཁ།

དུས་སྐབས་དང་པོ་ ༡༥༤༡ ནས་ ༡༥༤༡ བར་ལོ་ ༧༧ རིང་ཤོད་དང་མན་རྩེ་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད།

མའི་སྐྱེ་ཉེ་མར་གི་གོ་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་དཔེགས་པས་ལ་གྱིས་བཏང་ན་ལྷགས་གནས་
གི་བསམ་འཆར་ལུལ་བ་ལྟར། ཟླ་ ༡ ནང་མན་རྩེ་གོང་མའི་སྐྱེ་ཉེ་རྒྱུ་མི་
ཆེ་ཆེང་མང་ཅན་དུ་ལའི་སྐྱེ་མའི་ཕྱེད་ས་བསུར་བཏང་བའི་བྱ་ལྷིག་ནང་། རོས་རང་
ཕྱེད་ས་བསུར་བཅར་ཅིས་ཀྱང་ཡུལ་ནང་རྒྱན་རྒྱ་གི་གནས་ཚུལ་རྩ་བ་དག་གིས་བཅར་
མ་ཐུབ་པས་ཁྱིན་ཆེ་ཆེང་མང་དང་། ནང་སྒོན་ཆེན་པོ་ཕྱེད་ས་བསུར་བཏང་ཡོད་
ཅས་གསལ།”

༡༥༥༡ ལུ་འབྲུག་རྟོར་ཟླ་ ༩ ཆེས་ ༡༥ ཉིན་ལ་ཆུ་ལ་མཚོ་ཀ་ལ་པ་ཆེན་
པོ་ལྷ་ས་ནས་ཆུ་ནག་ཕྱོགས་སུ་ཆེད་ས་ཐོན་བསྐྱུངས། ཟླ་ ༡ ཆེས་ ༡༡ ཉིན་
གོང་མའི་ཕྱང་གིས་ཕྱེད་ས་བསུར་དང་པོར་* མངགས་པའི་ལས་ཁན་ཨ་མའི་ལས་ཆེན་
འཛིན་པ་ཤེ་རྩ་ར་ཁོན་རིན་དཔོན་གཡོག་འབྱོར། བཀའ་ཤོག་ ལུ་ཉིག་གི་ཕྱིང་
བ། འགོས་ཆ་ཆང་། ཉ་དགར་པོ་གསེར་གི་སྒྲ་ཆས་ཅན་གྱིས་ཐོག་དངས་ཉ་བཟུ་
ནམས་ལུལ། ཆུ་བན་དང་། ཨོ་རོད་ཀྱི་དཔོན་ཁག་བསྐྱེད་པ་ལྟོང་དུ་ཉེ་བ་
དང་ལྷན་ཅིག་པར་མཚོ་ཁྲི་ཤོར་ཆུ་ལ་མའི་འགྲམ་ཆུལ་པོ་དང་། རི་ནོང་གི་སྤེ་ཐོག་
དུ་ཕྱེད་ས། ཟླ་ ༩ ཆེས་ ༡༥ ཉིན་སྐྱེ་འབྲུག་བྱམས་པ་སྤྱིང་དུ་འབས་སོར་འཁོད།
རྟོར་ཟླ་ ༧ ཆེས་ ༩ ཉིན། གོང་མ་ནས་ནམ་ཆེ་སྐྱེ་མ་དང་། ཁྲི་ལ་གཅིག་ རང་
གི་བཅས་འབྱོར་ཉེ་བཀའ་ཤོག་དང་གནང་སྐྱེས་ལུལ། ཟླ་ ༡༠ ཆེས་ ༡ ལ་ཐུར་

” ཏུང་དུ་ལུ་དེབ་ཐེར་གཉིས་པའི་ཤོག་གངས་ ༡༩༧

* ཕྱེད་ས་བསུར་བཅར་བའི་ས་གནས་འདི་མཚོ་སྒོན་ཁུལ་ཡིན་འདུག།

སེག་ཏུ་ཕྱག་ལེབས། ཨོ་ལོན་བྱ་ལག་ཏུ་གནས་ཤིང་གིར་རྒྱལ་རྒྱུད་གྱུར་དཀར་པོའི་
བདག་པོ་རིན་ཆེན་དབང་དང་། རིན་ཆེན་པའི་སེ་ལ་སོགས་པ་རྟ་པ་སྟོང་ཕྱག་གིས་
བསྐྱར་བ་མངལ་ཕྱག་ཏུ་བཅར། ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡ ཉིན་བྲིམས་ལས་ཀྱི་མཆོན་
ཆ་དང་ཕྱག་མཆོན་སྐྱེའོགས་འཛིན་པའི་སྐུ་པོ་དང་། རོལ་མོ་འཁྲོལ་མཁན་དུ་མ་
ཚྲོན་དུ་འཁྱོ་བའི་ཁེ་ཤིང་གེ་ཆིང་ཤང་རྟ་པ་སྟོང་ཕྱག་གཉིས་ཅམ་གྱིས་བསྐྱར།
གདུགས། བདན། བསེལ་གཡལ་གཡལས་གཡོན་དུ་བསྐྱེད་བདང་བཅས་པ་ལེབས་
བསུ་གཉིས་པ་འཕྱོར། བཞུགས་བྲལ་ཐོག་ ཁོང་མའི་བཀའ་ཤོག་དང་། ལུ་ཏིག་
གིས་སྤྱོད་པའི་སྐྱམ་སྤྱར་སོགས་ཉེན་ཆས་རྣམས་ལུལ། ཁོང་མས་ཁི་རི་ཏའི་ཁར་
༧རྒྱལ་པའི་བཞུགས་སར་ཆེད་བསྐྱུན་རྒྱ་ཁང་རྒྱ་ལྷོ་བས་ལྷགས་རི་དང་བཅས་པ་དེར་
ཆེས་ ༦ ཉིན་ཞབས་སོར་འཁོད། འབྲུམ་པ་དང་། ཆད་པས་རྒྱ་ནང་དུ་ཡུན་
རིང་བཞུགས་མེད་གོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ལན་ཅིག་མིན་པ་ཚྲོན་གནང་ལྟར། མཁྲོགས་
འཁོར་མང་ཆེ་སྐར་དམངས་ཡུན་འགོར་ཆེ་ཞིང་། ནད་སྤྱུང་འགོས་དྲོགས་ལ་
དམངས་མ་ཏའི་ཁར་བཞག་སྟེ་སྐུ་འཁོར་གསུམ་བརྒྱ་ཐམ་པ་གད་ལེབས་དགོས་པའི་
ལུང་བྱུང་བ་ལྟར་ཆེས་ཉེར་བདུན་ཉིན་ལེབས་ཐོན་གནང་། ཁོང་ནས་སྟོ་བཟང་དགེ་
སྟོང་ཆེད་དུ་མངགས་ཏེ་ཆིབས་རྟ་སྐྱ་ཆས་ཅན་གཉིས། བཀྲས་བཏགས་ཉིན་བདེ་
མ་བཅས་བསུ་བར་མངགས་པ། ཆིབས་པ་རྒྱགས་དྲགས་པས་ཞོན་བདེ་བ་མི་འདུག་
རུང་རྒྱལ་པོས་ཆེད་དུ་གནང་བར་ལོངས་མ་སྤྱད་ན་མི་འགྲིགས་པས་ཡང་སེ་བཞིག་
ལ་བཞོན་དེ། ཞ་དུ་ཆང་ཟེར་བའི་མཁར་ཟམ་ཐོན་ཏེ་ཆིང་དོང་ཟེར་བའི་གྲོང་བརྡལ་
ཀྱི་ཟམ་སྟེར་ཁོང་མས་ལེབས་བསུ་གསུམ་པར་མངགས་པ། ལུ་ཏི་ཤིང་ཆིང་ཤང་

ན་པ་སྤོང་ཕྱག་གསུམ་གྱིས་བསྐྱར་བ་མཆོན་ཆ། གདུགས། བདན། རྒྱལ་མཆོན།
རོལ་མོ་སྟགས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་འཕྱོར། སང་གིས་རྒྱ་ལུགས་ཀྱི་སྟོན་མོ་ཟབ་རྒྱས་
བསྟར། དེ་ནས་ཞག་གཉིས་ཐོག་ཆེན་ལོ་འུར་ཕེབས། གོང་མས་སྤར་གྱི་ཡིག་ཆང་
ནམས་དང་བསྟན་བསུ་པའི་ཚུལ་དུ་རི་དྲགས་ཁོ་ཐོར་ཕེབས་འདུག་པ་སྟེ་ ༡༣ ཆོས་
༡༥ ཉིན། རྒྱལ་པོའི་བྱང་དུ་བཞག་པའི་ལྷགས་རིའི་ནང་དུ་རིམ་གྱིས་བཞུད་ཆེ།
རྒྱལ་སྤོང་སྟེ་བདུན་མདུན་དུ་བདར་བ་སྟགས་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་པའི་རྒྱལ་པོའི་ཆེ་
བདང་ལྷན་པའི་གྲང་གི་རྒྱལ་པོ་བཞུགས་ས་མཐོང་མི་མཐོང་གི་མཆོམས་སུ་སྟེབས་
པ་དང་། དམངས་མས་ན་བབས། དེ་ནས་ཀྱང་མདའ་རྒྱངས་བཞི་ཙམ་གྱི་བར་
ཕྱིན་མཆོམས་ན་ལས་བཤོལ་ཏེ་ཕྱིན་པ་ན། གོང་མ་ཉིད་ཁྱི་ལས་བབས་ཏེ་གཞུ་བདོམ་
བརྩའི་ཆོད་ལ་ཕེབས་ནས་དེད་ཀྱི་ལག་པ་ལ་ཕྱག་གིས་འཇུས། ལོ་རྒྱ་བརྩུགས་ཏེ་
འཆོམས་འདྲི་གནང་། རྒྱལ་པོ་བཞུགས་ཁྱི་མའི་སྟོད་པ་དང་མཉམ་པའི་སྟོང་ཁྱིའི་
ཤིང་གི་ཁར་བཞུགས། དེ་དང་འདྲོམ་པ་གང་ལས་མི་རིང་པའི་སར་དེད་ལ་རྒྱལ་
པོའི་བཞུགས་ཁྱི་ལས་རྩུང་དམའ་བ་ཞིག་འདུག་པའི་སྟོང་དུ་བསྟན། གསོལ་ར་བྱང་
པའི་དུས་སྟོན་ལ་འཐུང་གསུང་ཡང་། དེ་འདྲི་མི་འགབ་ཞུས་པས་དུས་མཉམ་དུ་
འཐུང་གསུང་བ་སྟགས་མཐོང་གཞོས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་མང་ད། བྱུ་རུ་སྟོས་ཤེལ་གྱི་སྟོང་
བ་སྟགས་འབྱལ་དངོས་བསྟར། དུས་གཙང་གི་གནས་ཚུལ་དྲི་བཤད་ཁ་ཡར་མང་ད།
རྒྱལ་པོ་དགྲང་ལོ་བརྩུ་བདུན་གྱི་རོ་བཞུ་པའི་སྟེན་ཆེས་ཕྱ་ཡང་། རྒྱེ་པོ་སྟོད་རིགས་
མི་གཅིག་པ་མང་པོའི་དུས་སུ་འདྲི་གས་པ་མེད་པ་སེང་གེ་སྟབ་མེད་འཕྱོ་པའི་ནམ་
པར་ཐར་པ་ཞིག་སྟེང་། གཞིས་ལེན་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་མང་ད། དེ་རྩལ་མདང་གི་བསྟན་

དུས་སྐབས་དང་པོ་ ༡༥༤༡ ནས་ ༡༥༤༡ བར་ལོ་ ༡༧ རིང་བོད་དང་མན་ཁུའི་འབྲེལ་ཁ་ཐུང་མི་ཤ།

གལ་ཆེན་ལོ་ཤུར་གནས་མལ་བཅས། ཤོ་བྲང་པེ་ཅིང་དང་རྒྱང་གྲགས་གནིས་ཅམ་
 གྱིས་ཆོད་པའི་སར། ཤོང་ནས་དངུལ་སྤང་བྱི་ཕྱག་དགའི་མཐུན་ཆུན་སྦྲར་དེ། རེད་
 གྱི་ལྗོད་ཁང་དུ་ཆོད་གཉེར་རྒྱལ་པའི་གཟིམ་ཁང་མེར་པོར་གྲགས་པའི་ཁང་བཟང་
 ལྗོད་སྤྱོད་ཆལ་རྩ་བུ་ལྷགས་རི་གཤ་སྒོར་དང་བཅས་པ། རྩེ་པའི་མདོ་སྤྱག་པར་
 མཆམས་མེད་པ་ཆོན་ཅི་ལ་གསེར་ཤོག་ཏ་ཅང་རྒྱ་ཆེས་པའི་འོད་གྱིས་ཁྲལ་པ་དེར་
 ཆོས་ ༡༥ ལ་སྒྲེབས། ཉེར་ལྔ་ལ་ཤོང་ནས། གསེར་དངུལ་གྱི་མཆལ་རྒྱལ་སྤྱོད་
 ལྔ་བདུན་བཀོད་པ། དཀར་ཡོལ། གསེར་ལས་བྱལ་པའི་དཀར་སྒྲིགས། བཟེད་
 ཞལ་བྱི་སྤྱག་སྤེར་མ་འབྲུག་འཕུལ་ཅན། སྤོས་ཤོར། ཏུང་ཆེན། རྒྱ་སྦྱང་། འཕན།
 ཀདྲགས། རྒྱལ་མཆོན། བདན། ཉི་ལོ་ལ་སོགས་དེ་སྤྱིར་འོས་པའི་ཆས་རྣམས་
 གནང་བར། ནང་སྒྲོན་ཀ་པ་ལ་ཨ་མ་དང་། ཨས་ཁན་ཨ་མ་ཅན་ཁ་གས་བྱང་། ༡

༡༧༥༩ རྒྱལ་ཁྲི ༡ ཆོས་ ༡༡ ཉིན་མོ་བྱང་དུ་ཕྱིན། གསེར་ཁྲི་ཡོད་
 པའི་བཀམ་དེར་སྒྲེབས་ཆེ་མཁུན་ན་འདོན་མི་བཟང་དུ་གཏོགས་པ་ཆང་མ་ཆོགས་
 གྲང་རྒྱལ་པོ་མ་ཐེབས་འདུག་པས། དེད་རང་ལ་ལྷན་ཁྲུང་ཅམ་ཞིག་བཅོགས་པ་
 དེར་རྟེན་སྒྲེགས་བྱས་བཟང་། རོལ་མོ་འཁྲོལ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་རྒྱལ་པོ་ལྷག་སྒྲོན་ས་
 ཐེབས། གསེར་ཁྲི་གིན་དུ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་དཔངས་མི་ཆད་ལྷག་པའི་སྤྲོད་ན་སྒྲར་ཡང་
 ཁྲི་རྒྱུད་དང་། ཁྲིའུ་གིང་བཅོགས་པར་བཞུགས་པ་ལ་མངོན་དུ་མ་ཕྱོགས་བར་ལྷན་

११
 ५. ग. अ. म. व. ३१३-३१५

ལ་ལངས་ནས་ཡོད་པར། ཨས་ཁན་ཨ་མ་གནང་སྟེ་རེད་ཁྱིམ་གྱི་ཤིང་ལ་སྡོད་པ་དང་
ཆུ་ཅིག་པར་ཁྱི་ལ་བཞུགས་ཤིག་པའི་བཀའ་བྱུང་། ཁྱིམ་གྱི་ཤིང་གི་གཡས་གཡོན་
ན་ཆོན་པོ་རེ་སྡོད་ཀྱིན་འདུག་པས། ར་ཁ་སེང་ལུགས་བཞིན་བཟེད་ཅིག་པའི་ལུང་
སྒྱུར་བར་ཀ་པ་ལ་ཨ་མ་སླེབས་བྱུང་། ཅོག་ཅེ་འི་སྟེང་དུ་རྒྱལ་པོ་ལ་གསེར་གྱི་སྡེར་
མ་དང་། གཞན་རྣམས་ལ་དངུལ་གྱི་སྡེར་མ་གྱི་སྟེང་ལ་བཅུ་ཅམ་བཅེགས་པའི་གཞིས་
ལེན་གཟབ་རྒྱས་སུ་བསྟར། དེ་མོ་སྤྲུལ་སྤྲུ། དཔལ་འཁོར་ཆོས་སྡེ་འཁུན་པོ། རའི་
སང་སྟེ་པ། མེ་ཆན་དཀའ་བཅུ། སེ་ཆེན་དཔོན་པོ། གསོལ་གཟིམ་མཆོད་གསུམ།
དབུ་མཛད། སྤྲོས་པོར་བསོགས་དཀར་མེ་ལོ་ལྗོངས་ལ་གོང་མས་གསོལ་རས་
གནང་། བཞུགས་གཤམ་གྱི་ལ་ནས་རང་གནས་སུ་ལོག་ཅེས་དང་།¹⁹

སོག་པོའི་སྒྲ་མ་ནས་ཅི་ཐོ་ཡོན་དང་། དུམས་སྒྱིང་ནོ་མོན་ཁན་གཉིས་ཀྱི་
རོག་དང་ཕྱག་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་འཛིན་པའི་སྤྱིན་བདག་རྣམས་ཀྱི་སོ་སོའི་ཕྱོགས་
སུ་ལྷུངས་པའི་གོང་མའི་སྟན་དུ་ཁྱེད་ཀྱི་གས་མང་ཅམ་བྱུང་འདུག་པར། ཀ་པ་ལ་ཨ་
མ་དང་། ཨས་ཁན་ཨ་མ་ཅན་ཆེད་དུ་མངགས་ཏེ། སྒྲ་མ་གཉིས་མ་མཐུན་པའི་
ཅ་བཆོས་ཡིན་གཤིས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཞལ་ཕྱེ་ཆོད་གསུང་བར། མེ་ཆན་དཀའ་བཅུ་དང་།
སེ་ཆེན་དཔོན་གཉིས་བཏང་། སོ་སོའི་ཆོག་ཅ་རྣམས་བཅད། དང་པོའི་ངོས་ནས་
ཕན་ཚུན་གཉིས་ལོའི་གཅོད་མཆོམས་ཀྱིས་ཅོད་པ་ཆོས་ཕྱོགས་སུ་ཞི་བར་

¹⁹ དུག་ལ་གོག་གངས་ ༡༧༦

བྱས། དེའི་གནས་རྒྱལ་གོང་གི་སྟན་དུ་དངས་པས་དགོངས་པར་བབས་པ་བྱུང་
 འདུག་པོ་གོང་ནས་ཀ་པ་ལ་མ་མ་མངགས་ཏེ། མུ་ཏིག་གིས་བརྒྱན་པའི་ཕེར་རྒྱམ་
 གྱིས་གཙོས་པའི་གོས་སྒྲ་ཆ་ཆང་སོགས་དང་། དུང་འཁོར་རྣམས་ལ་ཡང་གནང་
 གྱིན་སྟེ། ཉེར་ཆ་ ༡ ཆོས་ ༡༥ ཉིན་ལོ་བྱང་དུ་འཕོད་མི་གནང་བྱུང་བ་ལྟར་
 ཕྱིན། གཞིས་ལེན་སྤར་ལུགས་ལྟར་རྒྱས་པ་དང་། གསེར་སྤར་ལྔ་བརྒྱ་དང་། གོས་
 ཡུག་སྟོང་ཕྲག་གིས་མཚོན་པའི་བཟོང་བའི་གནང་གྱིན་གིན་དུ་རྒྱས་པ་གནང་། དེ་
 བཞིན་རྒྱལ་པོའི་ཡུམ་མའི་ཁོ་དང་། ལུང་ཇིང་ཆིང་མང་སོགས་མང་གཞན་ཁག་
 རྣམས་ནས་ཀྱང་བདོག་པ་བསྟར། ཆོས་ ༡༠ ཉིན་གཟིམ་ཁང་མེར་པོ་ནས་འདེགས་
 གདོང་། གོང་གིས་མུ་ཏིག་མཛུབ་མགོ་ཙམ་པའི་བརྒྱ་ཕྱེད་ཞིག་གནང་བ་མི་བཟང་བྱེ་
 གུ་ཆེད་དུ་མངགས། གདུགས་རྒྱལ་མཚན། བདན། དར་ཆ་རྣམས་བསྟར་ཏེ་དལ་
 འཁྲོས་ཀྱིས་འོང་། ལུང་ཇིང་ཆིང་མང་དཔོན་གཡོག་སྐམ་སྟོང་ལྟག་ཙམ་སྟེ་ལ་བར་བྱོན།^{༡༩}
 དེ་རྒྱབ་ཆིང་སྤེའི་རྟོ་རུ་འབྱོར། ཆ་ ༡ ཆོས་ ༡༠ ལ་གཞིས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཏྲ་བསྟ་མེར་
 རྒྱང་དང་བཅས་ཏེ་ཁར་འབྱོར། ཁེ་གིང་གེ་ཆིང་མང་ལ་ཆོས་འབྲེལ་བྱས། གོང་
 དུ་འབྲལ་རྒྱུའི་ཁྱེ་ལིག་སྟན་ངག་གི་ལམ་ནས་དངས་པ་ཉིན་བཅས་འབྲལ་བར་མང་
 དང་ལྟན་དུ་བསོད་རྣམས་དབང་རྒྱལ་བཏང་། གོང་ནས། རུབ་ཀྱི་ལྟ་གནས་ཆོས་
 དགེ་བ་བདེ་བར་གནས་པའི་སངས་རྒྱས་བཀའ་ལུང་གནམ་འོག་གི་སྐྱེ་འགྲོ་ཐམས་

¹⁹ དུ་ཀྱ་ལ་ཤོག་གངས་ ༡༧༩

²⁰ དུ་ཀྱ་ལ་ཤོག་གངས་ ༡༧༧

ཅད་བསྟན་པ་གཅིག་དུ་གྱུར་པ་འགྱུར་མེད་དོན་མཆོད་ཀྱི་མཆོད་མ་མཁེས་ཀྱི་རྟོར་
 བོད་གསུམ་གྱི་ཡི་གེ་སྐུ་མ་གཤེད་སྐུ་ཡོད་པའི་གསེར་ཐམ། གསེར་གྱི་པང་ལེབ་
 ཞེང་སོར་བཞི། དུགས་མཐོག་ལོད་པ་བཙོ་ལྷ་སྐྱེལ་བ་ལ་གོང་གསལ་ཡི་གེ་གསུམ་
 ཆང་བར་ཉི་མ་རྒྱབ་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ཤེས་སྐུ་བཙུག་པའི་འཇའ་སའི་ལུང་ལས་ཀ་
 གནང་སྤྱིན་བཅས་སྐུ་ལ་བ་སྟོན་མོ་ཟབ་རྒྱས་ཐོག་ཟུང་། བོད་དུ་ཐོན་པའི་སྐྱེལ་མར་
 གོང་ནས། ཁི་ལ་མ་དང་། ལུང་ག་པའི་སེས་གཙོས་པའི་མེ་བཟང་ཁ་ཡར་འབྱོར།
 རྟོར་ཆུ་ ༥ ཆོས་ ༦ ལ་མ་རྒྱུད་ཀྱི་བོད་ན། ཉིང་གའི་མི་དཔོན་གྱིས་གྱུ་ནང་སྟོད་
 ས་སྐྱག་མའི་ཁང་པ་རྒྱ་ཕྱི་བས་སྟོ་མང་ཅན་ངོ་མཆར་བ་བཅོས་འདུག སོག་པོའི་
 དཔོན་ཁག་མང་པོར་རྒྱུད་སྟོད་སྤྱད་ཀྱི་ཁྲོད་ནས་མ་གཏོང་དགོས་ན་མས་མ་ཆས་
 ཁལ་ཏྲ་ག་བསྐྱོགས་ཏེ་བཤངས།” ཆུ་ ༡༡ ཆོས་ ༡ ཉིན་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་
 ཁང་དུ་ཕྱེད་སྟོན་གྱི་བཞུགས་གཤེད་སྟོ་བསྐྱུངས་པའི་སར། གོང་མས་
 གུ་བྱི་ཁང་ལ་གནང་བའི་འཇའ་ས་གསེར་ཐམ་ཡང་འབུལ་བཞེས་གནང་། གསེར་
 ཐམ་ལ། གཞུང་བཟང་བཙོ་སྤྱང་དང་བདེན་ལས་སྟོང་མཇངས་ཅན་གོ་བྱི་ཏན་གྱི་
 ཐམ་ག་ཞེས་འཁོད།”

༡༥༤༢ ལོར་གསེར་ཡིག་པ་ན་མས་ཐོན་པ་དང་ལྷན་དུ་བྱམས་སྤྱང་མཁན་
 པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་མཆོན་དང་། ཁང་སར་རབ་བརྟན་གཉིས་གོང་དུ་ཁྱེད་ཡིག་འབུལ་

” དུག་ལ་གོག་གངས་ ༩༠༥

” དུག་ལ་གོག་གངས་ ༩༠༧

ཏེན་དང་། རྒྱ་སོག་པར་གྱི་གཞུང་ལ་སེལ་ཅུང་ཟད་བྱུང་བར་མཆོ་སྤྲོད་པའི་དེའོན་
ཁག་གིས་གོང་དུ་དགོངས་བསངས་ལ་ཏེན་གྱིས་གཙོས་དངོས་པོ་དཔངས་མཐོ་
བ་ལུལ། ས་མཆོམས་རྣམས་ཀྱང་སོ་སོར་མ་འདྲེས་པར་དབྱེ། རྒྱ་རྒྱལ་གི་རིགས་
མེ་ལོང་པའི་ཡན་ཚུན་ནས་ཁྲིམས་ཁ་བརྒྱམས། ཆོང་གི་ལས་སྒྲིལ་བ་རྣམས་པ་སོགས་
རྒྱ་སོག་གཞུང་བཟང་པོ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་འབུལ་བར་བཏང་། དེ་གའི་སྐོར་ལ་
སྤེལ་དང་རྒྱལ་པོ་བཀའ་བཀོས་གིང་། ད་ལའི་རྒྱང་ཐའི་ངེས་ཀྱང་ཁྲུང་བསམ་བསྐྱེད་
པའི་དཔོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་འབུལ་བ་ལའང་ཅིག་གཏམ་མ་བྱས་པར་དུས་འབྲུག་ཞི་
སྟོ་ལུས་ཅན་འབྲམས་ལྷས་པར་མི་འཛིགས་པ་བྱིན་པའི་འབྲས་བུ་གཅིག་དུ་དཀར་
ཞིང་ཡན་བདེའི་གསོས་སྤྲོད་ཐེད་པར་གྱུར།”

༡༥༥༤ ལོར་ཞུ་དམར་སྐུལ་པའི་སྐུ་གོང་མའི་ལུང་ལ་བཏེན་པའི་སིང་ཕང་
གིས་མས་ཆག་པ་དང་། འབྲམ་ཐང་བསོད་དཔང་ལ་ཅིས་སྤྲད་དོན་རྩར་གདན་བྲངས་
པར་ཐབ་བསྐྱུད་དང་། ཆེབས་བསྐྱེད་སོགས་མངོས་ལམ་གང་ཆེའི་སྒོ་ནས་རྩ་སར་བྱོན།
སྤྲོད་ཆད་གནང་སྒོ་སྒྲུ་ཆོགས་པ་བྱུང་བའི་ཐུགས་གནོང་ལྟ་བུས། ཡ་ང་པའི་སྐུ་དང་
གསུང་གི་བཀོད་པ་ངེ་སྟེད་སྤྲོད་བཞིན་པའི་ངང་ནས་མཆོད་ཡོན་དུ་དགོངས་སངས་
ཀྱི་འབུལ་བ་གཟེངས་བརྟེན་པ་དང་བཅས་ཐ་བྱང་དུ་ཕེབས་སྐབས་མཆོད་ཡོན་གཉིས་
ཀྱིས་བཀུར་གཟེངས་དང་གཞིས་ལེན་རྒྱས་པར་བརྟེན་བས་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱེལ་ཀྱན་རྟོག་
གི་ཞགས་པ་དམ་པོས་བཅིངས་པ་ལས་གྲོལ་ཏེ། གར་གྱི་དཔང་པོ་རང་གནས་

” དུ་ཀུ་ལ་སོག་གངས་ ༤༥༧

བདེ་བ་ཅན་དུ་སྤྱོད་པའི་ཉམས་ཤིང་།”

༡༥:༡༩ ཤིང་ལྷག་ལོར། འཇམ་དཔལ་དབྱངས་གོང་མ་རྒྱལ་པོ་དང་།
བཀའ་བྲིམས་ཀྱི་བྱེད་པོ་ཡིང་སིང་ཆིང་མང་རྒྱལ་སློན་བྲགས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་ས་མ་
གཅིག་པས། མདུ་ཅི་ནའི་རྒྱལ་ཁབ་ས་ཆེན་པོར་གཡུལ་འབྲུག་རྒྱབས་པོ་ཆེ་བྱུང་
སྐབས། གོང་ནས་བཀའ་ཤིག་བཀའ་ངག་བསྐྱར་བར་མཁར་སློན་པོ་རྒྱ་ཆེ་བྲམ་
ལ་དུ་རྒྱ་ཆེ་སོགས་བརྗོད་བརྗོད་གནང་བ་སྒྲ་མ་འཕན་ཡུལ་མདར་མ་འཆོའིང་།
རྒྱ་ཆེ་ཅན་གྱི་བཀའ་ཤིག་དེ་ལྟར་སྤྱད་པ་བྲངས། གང་ཅིའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་
པར་ཉན་ཞེས་དང་། བོད་སྤྱི་དགའི་རྒྱལ་ཁབ་ས་པའི་དབྱུང་གིས་རྒྱ་རྒྱུ་ཀྱི་
ཡུལ་དུ་རྒྱ་ཆེ་སོགས་པ་ནི་ག་ལ་སྤྱད། སོག་པོ་ལོ་རྒྱུད་དབྱུང་གིས་ཕྱིན་ཆེ་དབྱ་རྒྱས་
ཆེ་ཡང་། རང་དབང་འདུ་དཀའ་བ་དང་། ཆད་པ་དང་། འབྲུམ་པ་སོགས་ལ་
འཇམས་བཀའ་གོས་པའི་སྐབས་གོང་གི་ཞབས་དོན་ཏུ་འདི་འགྱུར་གྱི་ཁས་ལེན་དཀའ་
རུང་། མཆོད་ཡོན་* ཆང་མ་བཀའ་བཀོས་པའི་ཡས་ཕྱིན་ནམས་ཞེས་གང་ཆེའི་
བྱེད། ད་ལོ་རྒྱུང་ཐའའི་རིམ་གྱི་གས་ཅམ་འདེགས་པའི་བཅའ་གཞི་ཤིང་། རྒྱལ་
ཐང་ཕྱོགས་སུ་མི་སྤྱན་པའི་སྤྱོད་པོའི་རྒྱལ་ཅུང་ལྡང་སོགས་སུ་ཡིན་ཐིངས་དཀའ་ཅན་འདྲ་
རང་རུས་དང་། ཐུན་མོང་གི་ཆེད་དུ་རྒྱལ་སྤྱི་སྤྱོད་ཤིང་ལ་ ཡུལ་རྒྱུ་ལྷ་ བྲ་
ཐུར་ཐའའི་རིམ་ཆོ་ལོ་དང་བཅས་དམག་དཔོན། དམག་ལས་པར་བཀའ་བརྒྱུད་ནོར་

” དུ་ཀྱལ་ལ་ཤིག་གངས་ ༡༩༡

* རྒྱ་ཆེད་དང་གྱུ་ཕྱི།

བྲ། མས་ཆག་པ་ཅན་བཞིང་བདེ་མཛད་སོང་།^{༡༠}

མཆོག་ཤོར་བྱུང་མོ་འདི་བྱ་ཤོད་དོར་གསུམ་གྱི་ས་འདུས་ཆེ་ཞིང་། བཟུང་
རུས་ལ་བྱའི་འགོ་རྒྱུད་ལ་དཔོན་པོ་ཆེན་པ་ཞིག་གཤམ་ཆེ་བར་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་ཕྱོགས་
ཀྱི་ཉེ་ལེན་དང་བཅས་མཁུགས་སོན་དགོས་གཤིས། ད་ལོའི་རྒྱུད་ཐབས་ཇི་ལ་གཤམ་
སྐྱམ་བྱུག་གཙོ་བོར་བཏོན་པའི་བཞིང་བདེ་འབྲུས་ཤིང་། ཐབས་ཇི་ཆེད་བདེ་རབ་བཟུང་
ལ་ཡེར་ཤིང་འི་ཆེན་གྱི་ཆོ་ལོ་དང་ཐམ་ཀ། དཔོན་མོའི་མིང་པོ་གཉེར་པར་བྱ་གཤམ་
ཡེ་བྱུང་ལོན་དང་། དེའི་རྒྱ་བོ་བཟུང་འཛིན་ལ་ཡེར་ཉེན་རྒྱུར་གྱི་ཆོ་ལོ་བཏགས་།
གོང་ནས་གསེར་ཡིག་པ། ལ་དུ་རྒྱ་བོ་ཆེ་སོགས་ལ་བཞུགས་གཤམ་གྱི་ཐོག་སྟེར་
ཆ། གོང་དུ་བྱ་ཡིག་འབྲུལ་བར་ཁང་སར་རབ་བཟུང་དང་། འབྲུམ་ཐང་བསོད་
དབང་གཉིས་བཏང་།^༡

རྒྱ་ནག་དུ་དཔོན་མོན་ནང་འབྲུག་གི་མུར་ཕིང་མིང་ཕང་གིས་ཡེ་གེ་སྒྲེལ་
མཁན་མི་སྒྲུ་ཆེད་བཟུང་གྱིས་མངགས་པར། སྒྲེ་ལེན་བྱས་པ་འགའ་མི་འགའ་བཞིང་
རིགས་སྒྲུ་ཆོགས་བྱུང་ཡང་། ཤོད་ལུགས་ལ་ཕྱོགས་ཀྱི་གསེར་ཡིག་པར་སྒྲེ་ལེན་
བྱེད་པ་སྤར་སྒྲོལ་ཡོངས་གཤམ་ཡིན་གཤིས་དེ་དོན་བཞིན་པར་གྲོས་ཐག་བཅད། མི་
སྒྲེ་ལ་ཇི་ལྟར་འོས་པའི་བདག་ཆེན་དང་། ཡིག་ངག་བླངས་། ཡིག་ལན་དང་། ངག་
མར་བྱེད་དཔོན་མོན་ཉེ་བག་བྱུང་བ་མངའ་འབངས་སྤྱག་བསྐལ་གྱི་རྒྱུར་སོང་བས་

^{༡༠} དུ་ཀྱ་ལ་ཤོག་གངས་ ༥༠༦

^༡ དུ་ཀྱ་ལ་ཤོག་གངས་ ༥༠༧

དུས་སྐབས་དང་པོ་ ༡༥༤༡ ནས་ ༡༥༤༡ བར་ལོ་ ༡༧ རིང་བོད་དང་མན་རྩེ་འབྲེལ་བ་བྱུང་རིམ།

མ་ལེགས་ཚུལ། མན་རྩེ་རྒྱལ་པོ་གཅིག་དང་། གོང་གི་རྒྱལ་རབས་གཉིས་ཏེ་
རྒྱལ་རབས་གསུམ་གྱི་བར་བོད་གྱི་མཆོད་ཡོན་དང་འབྲེལ་ཟབ་ཆེ་ཞིང་། རེད་རང་
གིས་གོང་དུ་ཕྱིན་པའི་བདག་རྒྱུན་མཐའ་གྲས་པ་མང་དུ་ཚུལ་ཤང་རང་ལ་རྒྱས་ཡོད་
པས། གོང་དུ་བསམ་སྒྲུབ་ལོག་པ་མི་ལམ་ཅམ་དུ་མི་བྱེད། བྱས་ན་དཀོན་མཆོག་
ཐུགས་ཁྲེལ་བ་མ་ཟད་བྱིད་རང་ཡང་ཞེ་ཁྲེལ་བ་ལས་འོས་ཅི་མཆིས། ཤང་དང་
རྒྱན་ཆད་འདྲིས་མེད་ནའང་ད་ལམ་གསར་དུ་རོ་གེས་ཐོགས་པ་དང་། ནམ་འདྲན་
ཤུག་མེད་པའི་རྗེས་སུ་ཞུགས་པ་ནམས་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་ལ་མཉམས་གཤིན་པར་བྱེད་
པ་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་པས། འཁོར་བཅས་ལ་བསམ་པ་ནམ་དག་མ་གཏོགས་ལོག་སྒྲུབ་
བྱེད་རྒྱ་མེད། ལར་ནས་བོད་པས་ཡན་ཚུན་གཉིས་ཀར་ཤུགས་རུས་མི་ཐོན། མོག་
པོ་མོ་རོད་ནི་དག་ཤུལ་ཆེས་པས་ཆང་མར་བདེ་བས་གསིགས་ལས་སྒྲོས་པའི་ལེགས་
ཆོགས་མེད་ཚུལ་སྟགས་མཆོག་གསུམ་ཐུགས་མི་ཁྲེལ་བའི་རྒྱ་མཆོན་གྱི་ཡིག་རག་
དང་བཅས་གསེར་ཡིག་པ་ནམས་བརྗོད་བདེའ་བྱས་ཞེས་གསལ།^{༡༡}

^{༡༡} དུ་ཀྱ་ལ་ཤོག་གངས་ ༥༠༩

21

བསྐྱེད་མཁས་མི་ཞུ་མཐུ་མེད་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བོད་ཚུགས་ནས་ཀྱང་གཞུང་
དག་ལ་ལྷན་པོ་བྱང་པའི་ཆབ་སྲིད་དཔུ་བརྟེན་ཏེ་རིང་པོ་མ་མོན་པའི་དུས་སྐབས་སུ་
གར་ཚུགས་ཁྲིམ་མཆེས་སུ་གནས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་མཐུན་གྲོགས་སུ་བསྟེན་རྒྱ་གནད་
ཆེར་བཟུང་སྟེ་མཐུན་འབྲེལ་དམ་ཟབ་གནད་བ་ཡིན་ནོ།

བོད་མན་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་རང་བཅོན་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པའི་སྐྱབ་ཤེད་རྒྱ་
མཆན་གཞན་དག་གང་ཡོད་ཟེར་ན།

༡༥ རྒྱལ་མཆོག་ལ་པ་ཆེན་པོ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆིབས་བསྐྱར་གནད་སྐབས།
ཐེབས་ལམ་དུ་གདན་ཁྲིའི་སྒྲོད། ཁོང་མའི་སྐུ་མཆེད་ཕང་སྲོགས་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་
སྤྲེལ་རིམ་པར་གཏོང་སྐྱད་ས་དང་། རྒྱ་ནག་ཏུ་སྐྱབ་པ་དེ་བྱུང་བ་ཞུགས་ཡུལ་པོ་
བྱང་གིན་ཏུ་སྐྱུས་ལེགས་ཆེད་བསྐྱེད་ཁྱེད་སྐྱད་ས། ཁོང་མས་པེ་ཅིང་གྲོང་ཁྲིམ་གྱི་ཕྱི་
རོལ་དུ་མཇུག་འཕྲད་སྟེ་ལེན་ཁྱེད་སྐྱད་ས། པེ་ཅིང་དུ་དངོས་གཞིའི་མཇུག་འཕྲད་སྟེ་
རྟེན་སྐབས་བཞུགས་ཁྲི་སྲོགས་ཐོབ་གཞོན་དང་། རྟེན་ཆས་ལེགས་འབྲེལ་ཁྱེད་སྐྱད་ས་
གང་ཅིའི་ཆ་ནས། ཚུགས་མཐའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་ཆེན་པོར་འོས་པའི་སྟེ་
ལེན་བཀྲར་གཞོན་ཆ་ཆང་བ་ཞུས་ཡོད། བཞུགས་ཁྲི་མཐོ་དམའ་རྩེད་ཟད་ཡོད་པ་
ནི་མཇུག་འཕྲད་གནད་ཡུལ་གོང་མའི་པོ་བྱང་དུ་ཡིན་པའི་དབང་གིས་ཏེ། དེར་སྐབས་
ཀྱང་རྒྱལ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་རྒྱལ་པོ་དང་། དམངས་གཙོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་
འཛིན་ཁག་མཇུག་འཕྲད་གནད་སྒྲོལ་དང་འདྲ་བ་ཡིན།

༡༦ ༡༩༧༩ ལོར་མིང་མིང་ཆིང་ཕང་(དངོས་མིང་ལུ་ཕུ་སན་ཀུ་ཕུ་)གིས་

གོང་མར་ངོ་ལྟག་ཕྱེད་སྐབས་སུ་གོང་མ་ཁང་ཁྱེད་དང་། ཆིང་ཕང་གཉིས་ཕྱོགས་
ནས་ལ་ཁྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོར་ཁྱེད་ཀྱི་ལྟ་ལྟ་ལྟ་དང་། བཀའ་ལན་ཇི་གནང་གི་
གནད་དོན་ནས་པོད་རང་བཅན་ཡིན་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད་དེ། པོད་
ཀྱི་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་སམ། ཆ་གས་ལྷ་བྱ་ཡིན་ན། སྐབས་དེར་གོང་མས།
ཆིང་ཕང་གིས་ངོ་ལྟག་ཕྱེད་པ་ཆར་གཅོད་ཆེད་པོད་ནས་དམག་དཔུང་འདི་ཅམ་བཏང་
ནས་བྱ་བ་འདི་ལྷ་བྱ་སྐབ་དགོས་ཞེས་རང་ཁོངས་ལ་བཀའ་འཕེབས་ཕྱེད་པ་ལས།
གོང་མའི་གཞུང་ལ་མཐུན་འགྱུར་རོགས་རམ་གནང་དགོས་པའི་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱོགས་
དོན་མེད་ཅིང་། ལྷག་པར་ལ་ཁྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་སྐབས་དེར་གོང་མའི་དགྲ་
རྒྱ་ཆིང་ཕང་གི་མི་སྤྱར་སྤེ་ལེན་གནང་བ་ལ། དགྲ་ཕྱོགས་སུ་ལག་སྤྱེལ་བྱས་སོང་
ཞེས་གོང་མ་ཁོས་འབྲུག་བར་མས་པར་གྱུར་ནས་པོད་གཞུང་ལ་ནན་པོའི་བཀའ་བསྐྱོན་
ཆབས་པོ་ཆེ་གནང་འོས་པ་ལ། དེ་རིགས་ལྷ་ཅི་རྒྱལ་འགྱུར་ངན་པ་ཅམ་ཡང་བསྟན་
པ་མེད།

༡༥ ལ་ཁྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་ཁྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་
དབུ་འཁྲིད་ཐོན་མ་མཆིས་པ་ཡིན་ན་ཡང་། ལྷན་གྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བའི་ཁུར་སྤེ་
སྤྱད་རིམ་ཅན་ལ་སྤྱོད་དུ་འཇུག་པར་མཇད་ཅིང་། དེ་ཡང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༡ ལོ་
དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་པའི་ཆབ་སྲིད་དབུ་བརྟེན་པའི་སྐབས་སུ། སྤེ་སྤྱད་བསྟོན་ནམས་
རབ་བརྟན་དང་། དེ་རིམ་སྤེ་སྤྱད་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཆོ། སྤེ་སྤྱད་ཐོ་བཟང་མཐུ་སྟོབས།
སྤེ་སྤྱད་ཐོ་བཟང་ཐུན་པ། སྤེ་སྤྱད་སངས་ཀྱིས་ཀྱི་མཆོ་བཅས་སྤེ་སྤྱད་རིམ་བྱང་

ནམས་དོན་གྱི་བདག་པོ་རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་རང་གི་དགོངས་དབྱེད་རང་ཐག་
རང་གཙོད་ཀྱིས་བསྐྱོད་གཞག་གནང་བ་གཉིས་ལས། མན་རྩེའི་གོང་མ་ལ་དྲི་བསྐྱར་
ཅམ་ཡང་གནང་བ་མེད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་བའི་ཆབ་སྲིད་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ཐུགས་
འཁྱུར་བཞེས་མཁན་གྱི་བྱི་བཞུན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གཤེགས་མེས། སྤུས་བཞུན་འཛིན་
དོན། དེ་རྗེས་སྤུས་གཞིན་པ་བཞུན་འཛིན་དུ་ལའི་དཔུང་བཅས་པར་རྒྱལ་པོ་བསྐྱོད་གཞག་
ཀྱང་ལྷ་རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་རང་ནས་ཐད་ཀར་གནང་།

༤༥ མཚུར་བྱ་སྤྱར་པའི་ཞུ་དམར་ནག་སྤྱལ་པའི་སྤྱི་ནམ་གཉིས་དང་མེ་
སྲིད་གཙང་པ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ལ་བརྟེན་ནས། གཙང་པའི་སྲིད་དབང་
ཤོར་རྗེས་སྤྱལ་སྤྱི་གཉིས་གདན་སར་བཞུགས་སྒོས་མ་བཟོད་པར་སྒྲོ་ཁ་དང་། དེ་
ནས་རྒྱལ་ཐང་དང་། ས་ཐམ་ཁུལ་དུ་ཕྱོད་ཐེབས་ཀྱིས་བཞུགས་ཀྱང་། ༡༩༥༩
ལོར་གོང་མའི་བཀའ་བཞིན། རྒྱུ་ཆེན་མིང་སིང་མང་གིས་ཞུ་དམར་སྤྱལ་སྤྱི་བོད་
གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་མས་ཆག་པ་དང་། འབྲམ་ཐང་བསོད་དབང་གཉིས་ལ་ཅིས་
སྤྱོད་བྱས་པ་དེ་ཡང་། གོང་མས་བོད་རིང་བཙན་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་ཅི་འཛིག་བྱས་
པ་ཞིག་ཡིན།

༤༦ གཞན་ཡང་གོང་པོ་ཀར་སྲིད་པས་གཞུང་ཚོལ་དང་། མེ་པ་ནོར་བུས་
གཞིས་ཅེ་བཟུང་སྟེ་ངོ་ཚོལ་བྱས་པ། འབྲུག་པའི་དམག་ཟིང་མོགས་བོད་ནང་ཆབ་
སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་བྱུང་རིགས་ལ་ཡང་ཞི་དྲག་གང་ལ་ཅི་འོས་ཀྱི་ཐག་གཙོད་བོད་
གཞུང་རང་ནས་གནང་བ་ལས། མན་རྩེའི་གཞུང་གི་ཐེ་བྱས་རིགས་དངོས་ཤུགས་

ནས་བྱས་པ་མེད།

༥༥ ཁོང་གི་ཤོག་གུངས་བཅུ་དྲུག་པར། བྱམས་ཁྱིང་མཁན་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་
ཀྱི་ལ་མཚན་དང་། ཁང་སར་རབ་བཏན་གཉིས་གོང་དུ་ཞུ་ཡིག་འབུལ་དེན་དང་།
ཀྱི་སོག་བར་གཞུང་སེལ་བྱང་བར་མཆོ་སྤོན་དཔོན་ཁག་གིས་གོང་དུ་དགོངས་
བསངས་ཞུས། ས་མཚམས་ནམས་ཀྱང་སོ་སོར་མ་འདྲེས་པར་དབྱེ། ཀུན་རྒྱ་
མི་ཡོང་བ་དང་། ཆོང་གི་ལས་སྒྲིམ་བསྐྱམས་པ་སོགས་ཀྱི་སོག་གཞུང་བཟང་པོ་
དགོས་པའི་ཀྱི་མཚན་འབུལ་བར་བཏང་། ཞེས་གསལ་བར་གཞིགས་ན། དེའི་ཆོ་
མན་དུའི་སྤྱི་གཞུང་ལ་བོད་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་མདོ་སྐྱད་ས་ཁུལ་ལ་ཡང་ཐེ་བྱས་
བྱེད་དབང་མེད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོར་མཐོང་བྱུང་སྟེ། མདོ་སྐྱད་ས་ཁུལ་དང་། ཀྱི་
ནག་གི་ས་མཚམས་ཁག་མ་འདྲེས་པར་སོ་སོར་དབྱེ་འབྱེད་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། གནད་
དོན་འདི་དག་ནི་༥ ཀྱི་ལ་མཚན་གྲུ་པ་ཆེན་པོའི་སྐུ་དུས་སུ་བོད་རང་བཅན་གཙང་མར་
གནས་པའི་ར་སྤྱོད་དང་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་པ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་དུས་སུ་མན་དུའི་
གོང་མ་ཆོར་ཡང་བོད་མན་དུའི་ཁོངས་གདོགས་ཡིན་སྐྱམ་པའི་བསམ་ཚུལ་མེད་ལ།
འཛམ་གླིང་ཀྱི་ལ་ཁབ་སུས་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་མཐོང་ཚུལ་མེད་པས། སྐབས་དེར་བོད་
རང་བཅན་ཡིན་པ་ལ་ཚུངས་ཀྱི་གཏན་ནས་མེད་ངེས་ཡིན་ནོ།

༡༥༩༡ ལོར་འབྲུངས་ཏེ་དགུང་གངས་བཙུ་གསུམ་དུ་ཡེབས་པའི་བྲལ་བསྐྱགས་གནང་། ༡༥༩༥ མེ་སྒང་ལོར་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་པོ་བྱང་པོ་ཏེ་ལར་སྐྱན་དངས་ཏེ་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ། དེའི་ཆོ་གོང་མ་ཁང་ལྷའི་ནས་ལྷང་སྐྱེད་ག་དབང་སྒོ་བཟང་ཆོས་ལུན་སོགས་གསེར་ཡིག་པ་པོ་དུ་མངགས་ཏེ་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་མཛད་སྒོར་ཉེན་འབུལ་བསྟར།¹⁶ ལོ་དེར་གུ་ཤིའི་གདུང་རྒྱུད་དཀོན་མཆོག་དུ་ལའི་ཉན་གྲོངས་པས་ལྷེ་སྤྱིད་ཀྱིས་དེའི་བྱ་ལྷ་བཟང་ཁང་རྒྱལ་པོའི་ཁྲིར་བསྐྱོས། དེ་རྗེས་ལྷེ་སྤྱིད་དང་། ལྷ་བཟང་ཁང་གཉིས་ཕྱགས་མ་མཐུན་པར་བརྟེན། ༡༥༠༣ ལོར་ལ་རྒྱལ་མཆོག་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དང་། ལ་མོ་སྐུ་བརྟེན། སྤྱིད་ཤོད་ལྷེ་པ། གདན་སའི་མཁན་པོ་ཁག གཞུང་འབས་གནད་ཡོད་ཁག པཱ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་ཆབ་མགྲོན་གཉེར་དཀའ་ཆེན་དོ་རྗེ་བཙས་ནས་གང་དགའ་ཅི་ཡོགས་གྲོས་བརྒྱུར་བྱས་པའི་སྤྱིད་པོར། ལྷེ་སྤྱིད་ནས་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་ཕྱགས་འགན་བཞོལ་རྒྱ། གསོལ་སྐལ་དུ་གོང་དཀར་རྫོང་འབུལ་རྒྱ། ལྷ་བཟང་ཁང་རྒྱལ་པོའི་མཆོན་གནས་དང་། ཐོབ་ཐང་ཁག་རང་འཇགས་ཐོག་མཆོ་སྤྱན་ཕྱོགས་ཡེབས་བཞུགས་གནང་རྒྱ། ལྷེ་སྤྱིད་ཀྱི་སྐས་དག་དབང་རིན་ཆེན་ལ་ལྷེ་སྤྱིད་བསྐྱོ་གཞག་གནང་རྒྱ་བཙས་ཀྱི་བསམ་འཆར་ལུལ་བར་མཆོད་ཡོན་གཉིས་ཀས་ཕྱགས་མོས་གནང་སྟེ། དག་དབང་རིན་ཆེན་ལྷེ་སྤྱིད་ཀྱི་ཁྲིར་བསྐྱོས། ལྷ་བཟང་ཁང་ལྷ་ས་ནས་བྱང་ཕྱོགས་སུ་ཐོན།

¹⁶ ལྷང་སྐུའི་རང་ནམ་ཆོགས་བཙན་མ་དཔེ་རིང་ཤོག་གངས་ ༡༡ བ།

ལྷོ་ལྷིང་དག་དབང་རིན་ཆེན་ཁྲིར་བསྐྱོས་པ་ཅམ་ལས། ཅ་བའི་བཀོད་བྱས་
ལྷོ་ལྷིང་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་གནང་བ་ལ་བསྟན་དེ་ ༡༥༠༥ ལོར་ལྷ་བཟང་ཁང་
གིས་དམག་དབུང་དང་བཅས་ལྷ་སར་ཡོང་ལྷོ་ལྷིང་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ་བཀོད་ས།
ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་ཤོད་ཀྱི་ལྷིང་དབང་བཟུང་། ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་མན་རྩེ་གོང་མར་
སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་རྩན་གར་དང་དན་འབྲེལ་གྱིས་ངོ་ལོག་རྩལ་འགོད་བྱས་ཚུལ་
དང་། ཆངས་དབུངས་རྒྱ་མཚོ་ཏཱ་ལའི་ཐུ་མའི་སྤྱལ་སྤྱད་ངོས་མིན་པས་ནག་ཆང་
དག་འཕྱེད་བྱེད་ཚུལ་ཞུས། གོང་མ་ཁང་ཁྱེད་ནས་ཨ་ས་ཁན་རྟོ་རྩེ་སོགས་ཤོད་
དུ་མངགས་ནས་ལྷ་བཟང་ཁང་ལ། བསྟན་སྦྱོང་ཀྱན་རྩན་དན་ཞེས་པའི་ཆོ་ལོ་དང་།
ཐམ་ག་གནང་། ལྷ་བཟང་གིས་དག་དབང་ལེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ་བའི་ཁྲིར་བཀོད་
པར་གསེར་ཐམ་དགོས་ཚུལ་ཞུས་པར། གོང་མ་ཁང་ཁྱེད་ནས། བཀའ་ཡི་ཡུལ་
སྦྱོང་བྱེད་པའི་སྤྱུ་དུག་པ་ཏཱ་ལའི་ཐུ་མའི་ཐམ་ག་ཞེས་པ་གནང་།^{༡༤}

༡༥༠༦ ལོར་ཆངས་དབུངས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱ་ནག་ཕྱོགས་གདན་འདྲན་ཅིས་
ལ་མདོ་སྐད་ཁྱལ་ཀྱན་དག་འཛོམས་ཞེས་པའི་ས་ཆར་སྤྱོད་ཤེགས་པའི་ཚུལ་བསྟན།^{༡༥}

༡༥༠༩ ས་བྱི་ལོར། ལྷ་རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ལི་ཐང་དུ་
འབྱུངས། ལྷ་ཐུའི་ལུང་བཅགས་དང་། སྤྱོད་མའི་ཐོན་གནས་རྗེས་དན་གྱི་གསུང་
མོལ་ཁག་ནས། ཆངས་དབུངས་རྒྱ་མཚོའི་སྤྱལ་སྤྱད་ངོས་པ་རྟེན། ལྷ་སར་རྒྱལ་

^{༡༤} དེའི་ཐེར་ལོང་པའི་དམིགས་བྱ་དང་། མི་དབང་རྟོགས་པ་རྗེད།

^{༡༥} ལྷ་རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ལི་ཐང་དུ་ཐམ་དེའི་གཟུགས་ཤོག་གངས་ ༩

པོ་ལྷ་བཟང་གིས་སྤྲོད་དབང་འཛིན་སྐྱེས་ཁར། རྒྱལ་བའི་བྲིས་རག་དབང་ལེ་ཤེས་
 རྒྱ་མཚོ་བཞག་ཡོད་སྟབས། མཚོ་རྫོན་ཁྲལ་གྱི་སོག་པོའི་དཔོན་བརྒྱུད་ཁག་ནས་
 ཉེན་སྲུང་ཆེད་སྐུལ་སྐུ་མཚོ་རྫོན་ཕྱོགས་གདན་དྲངས།^༡

༡༥༡༣ ལོར་གོང་མ་ཁང་ཁྲུའི་ནས། པར་ཆེན་སློ་བཟང་ལེ་ཤེས་ལ། པར་
 ཆེན་ཨེར་ཉེ་ནི་ཞེས་པའི་འཇའ་ས་གསེར་ཐམ་གནང་སྟེ། ལྷ་བཟང་ཁང་ལ་རོགས་
 རྒྱུར་གྱིས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལེགས་སྐྱབ་ཡོང་ཐབས་གནང་དགོས་ལུགས་གསུངས།

(དེང་སང་གིས་མིང་ཤར་ཏུར་གྱིས་ཏན་) ས་ཁྲལ་དུ་གནས་རྫོང་མོང་གོལ་རུན་
 གར་བའི་འགོ་གཙོ་ཆེ་དབང་རབ་བརྟན་གྱིས་ ༡༥༡༤ ལོར་དམག་དཔོན་ཆེ་རིང་
 དོན་གྲུབ་ཅན་དབྱང་དམག་བོད་དུ་བཏང་བ། ༡༥༡༥ ལོར་བྱང་གནམ་མཚོ་བརྒྱུད་
 ལྷ་སར་འཕྱོར་ཉེ་ལྷ་བཟང་ཁང་བཀྲམས། ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་རྒྱལ་བའི་བྲིས་བཞག་
 པ་རག་དབང་ལེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ཁྲི་ལས་ཐབ་སྟེ་ལུགས་པོ་རིར་བཅུག ༡༥༡༥ ལོར་
 ལྷག་ཅེ་ཞེ་པ་ལྷ་རྒྱལ་རབ་བརྟན་བོད་ཀྱི་སྤྲོད་རྒྱུར་དུ་བསྐྱོས།^༢

༡༥༡༦ ལོ་ལྷ་རྒྱལ་མཚོག་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་སྐུ་འཕུམ་དགོན་དུ་ཡེབས་
 རེས། གོང་མའི་བཀའ་སློང་མངགས་དཔོན་རིགས་ཆེ་བ་ཞིག་འཕྱོར་ནས། དཔོན་ཁག་
 རྣམས་འདུས་འཛོམས་སར་བཀའ་ལླང་བསྐྱར་བར། ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྐུལ་སྐུ་འདིར་
 ཡེབས་ནས་བཟུང་རེད་མེམས་ཤིན་ཏུ་བདེ། འདི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་གོང་མའི་སྐུ་སྐྱེ་འབྲུལ་

^༡ བདུན་པའི་མཛད་རྣམས། ཤོག་གངས་ ༣༧

^༢ དེབ་ཐེར་ལོང་པའི་དམིགས་བྱ།

མེད་ཡིན་འདུག རེད་དང་། བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་གདུང་བརྒྱུད་ཐམས་ཅད་
 གྱིན་བདག་ཡིན། རེད་ནས་ལོ་གསུམ་གྱི་བར་གྲ་པ་བརྒྱ་དང་སུམ་རུ་སོ་བཞི་ལ་
 དབྱར་དགུན་གྱི་གོས་རྒྱ་སོགས་ཆང་མ་འབུལ་རྒྱ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་བསྟར་བར།
 “རྒྱལ་དབང་མཆོག་དང་སྐུ་འཁོར་ནམས་ནས་གོང་མར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུས།”

༡༥༡༩ རྒྱལ་མཆོག་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་སྐུ་འབུམ་དུ་བཞུགས་པའི་སྐབས།
 ཡབ་རྗེ་ཟླ་ལིང་མཁར་དུ་གོང་མའི་མི་སྣ་ཡོད་སར་གདན་ཞུས་ལྟར་ཕེབས་སྐབས།
 རྗེར་ཁང་(མན་རྩེ་ལས་ཁུངས་ཤིག་གི་མིང་) ནས་བརྗོད་གསལ། གོང་མ་ཆེན་པོའི་
 བཀའ་ཕེབས་སུ་ཆེད་བར་རབ་བརྟན་གྱིས་མི་སྣ་མངགས་འཁྱོར་བཞིན་གནས་ཚུལ་
 འཇམ་ཆགས་ལ་བརྟེན། བོད་དུ་ཆེ་རིང་དོན་གྲུབ་ཀྱི་སར་གོང་མའི་མི་སྣ་དང་།
 ཏུ་ལའི་ཟླ་མའི་སྐུ་ཆབ། མཆོ་སྟོན་དཔོན་ཁག་ནམས་ཀྱི་མི་སྣ་བཅས་འབུལ་ཐོན་
 རྒྱུད་དགོས་ཕེབས་དོན། རྟོར་ཆེ་ ༩ ཆོས་ ༥ ཉིན་ཕུག་མཛོད་དཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་
 དབང་དཔལ་མགོན་དང་། ཨེ་པ་ཚོ་བཟང་དཀོན་མཆོག་གཉིས་པོད་དབུས་ཕྱོགས་
 སུ་འགྲོ་རྒྱུར། ལ་རྒྱར་ལྷག་བསམ་གང་ཆེ་དགོས་པའི་བཀའ་མངགས་དང་བཅས་
 བརྗོད་བདའ་གནང་།”

ལྷོ་དེར། “གོང་མཁར་ཁྱའི་རིགས་སྲས་བརྒྱུ་བཞི་པ་ཅད་རྩན་ཤང་དཔུང་
 བཅས་ཟླ་ལིང་ནས་སྐུ་འབུམ་དུ་བཅར་བར། རྒྱལ་མཆོག་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོས་

¹⁹ བདུན་པའི་མཛད་ནམ་དེབ་གཟུགས་ཤོག་གངས་ ༩༧

²⁰ བདུན་པའི་མཛད་ནམ་དེབ་གཟུགས་ཤོག་གངས་ ༩༨

སྤྱི་འབྲམ་གྱི་འདུ་ཁང་སློ་མཆོར་ནང་སྒྲེ་ལེན་བསུ་བ་མང་ད། སང་གིས་ཡ་རྒྱལ་པའི་
ཐུག་ནས་བརྟེན་ཏེ་རྩོད་འདུ་ཁང་དུ་ཕེབས། ཁྱིམ་སང་ལ་སྤོང་དུ་བཞུགས་གསུངས་
ཀྱང་། སང་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཡོད་པས་ཁྱེད་སྤོན་ལ་བཞུགས། ངས་
ཐུག་འཆའ་དགོས་གསུངས་ནས། ཡ་རྒྱལ་མཆོག་ཁྱིམ་བཞུགས་སུ་གསོལ། སང་
གིས་ཐུག་ཕུལ་ནས་ཁྱིམ་བཞུགས། གང་ཅིའི་གསུང་སྐྱོང་ཞིབ་རྒྱུག་མང་དཔར། སང་
ཐུགས་དད་རྒྱག་པར་སྒྲེས། དེ་གྲེས་ཆོར་ཆེན་པོས། དེད་ལར་རྒྱའི་དོན་དུ་དམག་
ལ་འགྲོ་བ་འདི་དགའ་མོ་ཨེ་ཡོང་ཞུས་པར། ཡ་རྒྱལ་བས། བརྟན་པ་དང་སེམས་
ཅན་གྱི་ཕན་བདེ་ལ་དགོངས་ནས་དགོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཐུགས་ཅེ་གཏད་དེ་གསོལ་
བ་བཏབ་ན། འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་ཆེན་པོ་ཡང་སྤྱི་བསོད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བས་
ཡག་པོ་ཡོང་འགྲོ་ཞེས་བཀའ་ལན་གནང་། སང་སྤྱིར་ཕེབས་སྐབས་སྤྱད་ངོས་ཀྱི་
སྒྲེལ་བྱང་མང་དད་གོངས་ལ་སང་ནས། ད་རེས་ཅིས་ཀྱང་གཟིམ་ཁུང་ནས་སྤྱིར་
མ་ཕེབས། སྤྱིར་ཤོད་དུ་ཕེབས་སྐབས་དེད་ཀྱང་ཞབས་སྤྱིར་བཅར་རྒྱ་ཡིན་ཞུས་
ཏེ་དད་གུས་ཀྱི་ནམ་འགྱུར་ཆེན་པོས་སྤྱིར་ཐེགས། སང་ཟླ་ལོང་དུ་ཕེབས་ནས་གོས་
ཆེན་མང་པོ་དང་། གསེར་གྱི་བུམ་པ་པར་ར་གའི་དོག་ཅན་སོགས་དངོས་སྒྲིམ་འབུལ་
མི་ཆེད་གཏོང་མདུན། ངོས་མངའ་སྐབས་ཡ་སྐབས་མགོན་མཆོག་ནས་ཐུགས་རྗེའི་
གཟིགས་པ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་གནང་བས་ད་རྒྱ་ཡང་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིད་
ལ་མངོན་སུམ་བཞིན་དུ་གྱུར་ཏེ་དད་པ་འཕེལ་བ་བཞིན་པར་ཡོད། སྤྱིར་ཡང་ནམ་
པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐུགས་རྗེས་འདོན་དགོས་པའི་ཞུ་འཕྲིན་ཕུལ། གཞན་ཡང་གོང་
མའི་སྤྱིས་ལྟ་པ་དང་། བདུན་པ། གསུམ་པའི་སྤྱིས་སོགས་ནས་ཀྱང་དད་སྟོབས་

ཀྱིས་དངོས་འབྲེལ་བསྟར།^༡

༡༥༡༧ ལོར། ལོ་རྒྱུས་མའི་རྒྱ་བ་བཞི་པའི་ནང་། གོང་མའི་སྒྲོན་ཆེན་མི་
དག་བཞི་དང་། དཔུང་གི་ཆོག་ས་ཀྱི་ཆེན་པོ་དང་བཅས། ༡་ཀྱུ་ལ་དབང་མཆོག་
ཤོད་ཐེབས་ཐོག་ སོ་བྱང་པོ་ཏ་ལའི་གསེར་གྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་དགོས་པའི་གོང་
མའི་བཀའ་ལུང་སྒྲོག་པའི་མི་སྣ་སྟེབས། དེའི་བཀའ་ལན་དུ། གོང་མ་ཆེན་པོས་
ངེད་བཙུན་པ་རྒྱུང་དུ་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆད་མེད་བསྐྱེད་ས་པ་འདི་ཀྱུ་ལ་བའི་བསྟན་པ་
ཐུགས་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་འདུག་གཤིས། ངེད་ལ་བརྟེན་པའི་འཐབ་རྩེད་འབྲུག་པ་
སོགས་སེམས་ཅན་ལ་མི་བདེ་བ་བྱུང་ན་མི་ལེགས་པས། དཔུང་ཆེན་འདེགས་རྒྱུའི་
སྒོར་སྒྲ་སོར་སྟན་སྒྲོན་ཞུས་པ་ལྟར་རེ་ཞིག་བཞོལ་ན་ལེགས་ཚུལ་གྱི་སྟན་སྒྲོན་ཞུ་
བ་གནད་།^༢

༡༥༢༠ ལོར། གོང་མའི་སྐས་བཙུ་བཞི་པ་ཅང་རྩན་ཕང་འཁོར་བཅས་
སྐྱེ་འབྱུང་དུ་ཆེད་མངགས་གདོང་། ཉོར་རྒྱ་ ༩ ཆེས་ ༡༠ ཉིན་༡་ཀྱུ་ལ་མཆོག་
བསྐལ་བཟང་ཀྱི་མཆོར་བསྟན་པ་རྒྱས་གིང་འགྲོ་བ་འདྲེན་པ་དྲུ་ལའི་སྒྲ་ལ་དུག་པའི་
ཐམ་ག་ཞེས་མན་ཐུ། སོག་པོ། ཤོད་གསུམ་གྱི་ཡི་གེར་འཁོད་པའི་གསེར་ཐམ་
དང་། གསེར་གྱི་འཇའ་ས། རྟོན་ཆས་སྣ་མང་བཅས་འབྲེལ་བཞེས་མཛད། སྐྱེ་
འབྱུང་ནས་ཤོད་དུ་ཐེབས་ཐོན་གནད་བར། ཅང་རྩན་ཕང་ཉིད་འབྲི་རྒྱུའི་ཁ་བར་

^༡ བདུན་པའི་མཛད་ནམ། ཤོག་གྲངས་ ༤༢-༤༤-༤༧

^༢ བདུན་པའི་མཛད་ནམ། ཤོག་གྲངས་ ༥༠-༥༡

ཕེབས་སྐྱེལ་དུ་བཅར།^{༡༡}

༡༥༣༠ ལྷགས་ཕྱི་རྟོར་རྒྱ་ ༧ ཆེས་ ༡༥ ཉིན། གོང་མས་ཕེབས་སྐྱེལ་
 དུ་མངགས་པ་སྒྲོ་བྱང་ནས་འོང་བའི་ཅང་རྩན་ཏེ་དམག་གྱི་ཆེན་པོ་གཉིས་དང་། གོང་
 མའི་སྒྲོན་ཆེན་ཨ་ཏ་ཏ་ད་ལོགས་དཔོན་རིགས། ཐུ་ཀར་རྟོ་ཐོག་བྱུང་དང་། བཀའ་
 འགྱུར་རྒྱ་རྒྱ་མ། རྟོར་ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོའི་གདུང་རྒྱུད་ཁལ་ཁ་དོན་གྲུབ་ཤང་དང་།
 གྲང་ཆེ་དབང་ལོར་བྱ། ཐའི་ཇི་རྩ་དབང་རྒྱ་མཚོ། གུ་ཕྱི་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་
 གྱི་གདུང་བརྒྱུད་ཨེ་བུས་པའི་ལ། ཆིང་ཤང་སྒོ་བཟང་ད་སྟན་འཛིན་ལོགས་རྒྱལ་རིགས་
 ཆེན་པོ་དུ་མའི་འཁོར་ཆོགས་ཀྱིས་བསྐྱོར་ཏེ་ཡ་རྒྱལ་དབང་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་
 མཆོག་པོ་བྱང་པོ་ཏ་ལའི་ཆོམས་ཆེན་གྱི་གསེར་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད། བཞུགས་
 ཁྲིའི་གཡོན་ཕྱོགས་སུ། ཅང་རྩན་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་གོང་མའི་མི་དྲག་ཁག་
 དང་། རྩེ་ཁྲིད་སྟག་ཅེ་ལྟ་རྒྱལ་རབ་བརྟན་ལོགས་དཔོན་རིགས་ཆེ་ཁག་ གཡལས་
 ཕྱོགས་སུ། ཐུ་ཀར་རྟོ་ཐོག་བྱུང་དང་། བཀའ་འགྱུར་རྒྱ་རྒྱ་མ། ཁལ་ཁ་དང་། མཚོ་
 རྩན་ཁལ་གྱི་རྒྱལ་བརྒྱུད་དཔོན་རིགས། ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ལ་དབང་བའི་སྐུལ་སྐྱེ་ཆེ་ཁག་
 ལ་ལོགས་པ་འཁོད་ནས་དགའ་སྟོན་གིན་དུ་རྒྱས་པ་བསྟར།^{༡༢}

སྐབས་དེར་མན་རྩེ་དམག་དཔོན་དེའི་མི་ཅང་རྩན་དང་། ཇིང་གིར་རྒྱལ་
 པོའི་གདུང་བརྒྱུད་ཁལ་ཁ་དོན་གྲུབ་ཤང་དང་། གྲང་ཆེ་དབང་ལོར་བྱ། གུ་ཕྱི་བསྟན་

^{༡༡} བདུན་པའི་མཛད་རྣམ་དེབ་གཟུགས་ཤོག་གངས་ ༡༦

^{༡༢} བདུན་པའི་མཛད་རྣམ་ཤོག་གངས་ ༡༡-༡༢

འདིན་ཆོས་ཀྱི་ཀུན་པར་བརྒྱུད་བཞུགས་འདིན་མང་དང་། ཨེ་ལྷུས་པའི་ལི། པའི་
སི་ང་ཤོད་དོན་རྒྱུ་པོ། ཀུན་ལུམ་པ་བཟ་གིས་ཀྱི་པོ་ཅན་ཆོག་ལས་འདུ་ནས་ཆེ་
གས་རིང་མིན་བསྐྱེད་པ།^{༡༤}

ལྷེ་མིན་སྐག་ཅེ་བ་ལྟ་བུ་རབ་བཏན་དང་། བཀའ་བློན་བཟ་གིས་ཅེ་པ།
བཀའ་བློན་ཨ་ཆོས་བཅས་དུན་གར་བས་བསྐྱོས་མིར་བཞུགས་དེ་ཁྲིམས་ཀྱིས་བསྐྱེད།
ལྷེན་ལོར་དུན་གར་བའི་དཔོན་དམག་ཆོ་ཁག་གཅིག་གིས་འཕགས་པ་ལོ་ལྷེ་གུ་རས་
མཆོན་པའི་ཤོད་ཀྱི་ནང་དེན་འགའ་ཞིག་དང་། རིན་ཆེན་ཀུན་ཆ་སོགས་གཞུང་གི་
སྐྱེ་ཆས་ཅ་ཆེ་འགའ་གས་བརྒྱས་འབྱེད་སྟོན་ཕྱོགས་བྱོས་བྱོལ་དུ་འགྲོ་སྐབས། མང་འ་
རིས་སྐྱོར་གསུམ་སྤྱི་བྱེད་ཁང་ཆེན་པ་བསོད་ནམས་ཀྱི་པོས་གུར་ནང་དུ་མགོན་
འཕྲོད་མགོ་བསྐྱོར་གྱིས་གུར་བཞེས་བཏང་སྟེ་དུན་གར་བའི་གཙོ་བླ་པ་ཆེར་མེག་
མེད་དུ་བཏང་ཐོག་ ཅ་ཆེའི་དེན་དོས་ནམས་ནོར་བདག་པའི་ལག་ཏུ་གཞུང་འབུལ་
ཞུས་པའི་བྱས་ཤིང་ལ། ༡༥༡༡ ལོར་པའི་སི་འི་ཆོ་ལོ་དང་སྐྱགས་བཀའ་བློན་གཙོ་
བོད་དང་།^{༡༥} པའི་སི་ང་ཤོད་པ་དོན་རྒྱུ་པོས་ལས་རོགས། ཀུན་ལུམ་པ་བཟ་གིས་
ཀྱི་པོ་ཅན་བཀའ་བློན། པོ་ལྟ་བུ་འཕྲོད་ནམས་སྟོབས་ཀྱི་པོ་དང་། སྐར་ར་བ་སྟོབས་
ཀྱི་པོ་སེ་སེར་ཐའི་རིང་ཆོ་ལོ་དང་བཅས་བཀའ་བློན་དུ་བསྐྱོག་ཞག་བྱས་པའི་བཀའ་

^{༡༤} དེབ་ཐེར་ལོང་བའི་དམིགས་བྱ།

^{༡༥} དོ་རིང་པའི་བྱུང་བ་བཞིན་པ།

སྒྲིན་ལྷན་ཚོགས་དེས། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལོ་བདུན་བསྐྱེད་སྤྱོད་པའི་སྐབས་སུ་
སྤང་ཐེབས་སྒྲུལ་དང་རྩན་གར་མཐར་སྒྲོད་ཆེད་བཅར་བའི་མན་རྩེ་དཔོན་དམག་
ཡོངས་རྒྱུགས་ཕྱིར་ལོག།

༡༥༥༩ ལོར། མཚོ་སྒྲིན་དུ་དུས་ཟླ་བྱུང་བའི་གཏམ་གསན་འབྲུལ། དེ་
སྒྲིན་ཐལ་ཆ་བྱུང་ཆོ་སེམས་ཅན་མང་པོར་སྐྱག་བསྐུལ་དང་འཛིགས་པ་འབྱུང་བར་
མི་བཟོད་པའི་བྱགས་རྩི་ཆེན་པོས། ཆིངས་ཕྱེད་པར་དགའ་ལྡན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་
དཔལ་ལྡན་གྲགས་པ་ཐེབས་དགོས་བཀའ་གནང་བ་བཞིན་ཁོང་དཔོན་སློབ་དང་།
མགྲོན་གཉེར་སློབ་ཟུང་དགོན་མཚོག་བཅས་པ་མངགས་བརྒྱུད་གནང་།¹⁰ དུས་ཟླ་
འདི་ནི་མཚོ་སྒྲིན་ཁྲུལ་བཅའ་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱིའི་གདུང་བརྒྱུད་ཆིང་མང་སློབ་ཟུང་བསྐྱན་
འཛིན་ཅན་སོག་པོའི་དཔོན་ཁག་གཅིག་གིས་མན་རྩེ་གོང་མར་ཕོལ་འཛིངས་དམག་
འབྲུག་བསྐྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག།

ལོ་དེར་ཨ་ས་ཁན་ཨ་མ་པ་ལྷ་སར་འཁྱོར་ཏེ། ལྷུལ་བའི་ཡབ་རྩེ་དང་།
ཁང་ཆེན་པ་སོགས་བཀའ་སྒྲིན་མཐུན་མོང་སར། གོང་མའི་བཀའ་དྲིན་གྱིས་བསྐྱེད་སྤྱོད་
པའི་ཆིང་མང་སློབ་ཟུང་བསྐྱན་འཛིན་གྱིས་ངོ་ལྟག་བྱས་ལུགས་དང་། ཏྲུང་ཁ་བཞིའི་
རྩི་རྒྱུ་མས་ཆམ་ལ་འབེབས་སྐྱད་བོད་ནས་བཀའ་སྒྲིན་གཅིག་འགྲོད་གོས་པའི་འབོད་

¹⁰ དེ་བཟེར་ལོང་བའི་དམིགས་བྱ།

¹¹ བདུན་པའི་མཛད་ནམ་དེ་བཀའ་བྱུགས་ཤོག་གུངས་ ༡༠༩

སྐུལ་བྱས་པ་ལྟར། བཀའ་བློན་ཐའི་ཇི་པོ་རྩ་བ་དང་། དམག་དཔོན་རྩ་བ་བཟང་དར་
བྱས། བོད་སོག་གི་དམག་མི་ལྔ་བརྒྱ་བཅས་ནགས་བོད་བར་བསྐྱོད། པོ་རྩེའི་ཞི་
ངག་ཐབས་བྱས་ཀྱིས་འགོ་དམངས་ཡལ་ཆེ་བས་མགོ་སྐྱར།^{༡༩}

ཨར་ཡན་མདོ་སྐད་ཁྱུང་སོག་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་འགའ་ཞིག་བཅའ་རྒྱུད་ཅམ་ལས།
གཞི་ཅ་མདོ་སྐད་པའི་དཔོན་སྡེ་ཁག་གིས་རང་ཡུལ་རང་སྐྱོང་བྱས་ཏེ་གནས་སྐྱུས་
ཡིན་ཀྱང་། རྒྱ་བཟང་བརྟན་པའི་ན་ཡམ་ཉེས་སོང་རྗེས་མན་རྩེ་བེ་ཡིང་མཁར་དུ་དམག་
མི་བྱི་ཕྱག་བཞག་སྟེ་མདོ་སྐད་ས་ཁྱུང་བདག་བཟུང་ཐོག་མར་བྱེད་སྐབས་འདིར་མདོ་
སྐད་ཁྱུང་གི་བརྟན་དཀོན་མི་སྟེར་གཏོར་བཞིག་ཉམས་ཆག་ཆད་མེད་བྱུང་།

༡༨༥༩ ལོར། ཁོང་མ་ཡུང་གི་ནས། ཏུ་ཆ་མ་དཀའ་བརྒྱ་རྩ་བཟང་དཔལ་
འབྱོར་དང་། དཔོན་རིགས་མི་སྡེ་ཆེད་མངགས་གདོང་། ཡ་རྒྱལ་དབང་བསྐྱལ་
བཟང་བྱ་མཆོར་ཀུན་གཟིགས་ལུ་པ་ཆེན་པོའི་དུས་བཞིན་ཆོས་སྲིད་མཐའ་དག་སྐྱོང་
དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་བཟང་པོ་དང་། གསེར་གྱི་སྒྲེགས་བུ་བརྒྱ་དྲུག་སྟེལ་པའི་འཇའ་
ས། རྒྱ་དང་། མན་རྩེ། བོད་སོག་ཡི་གེ་བཞིས་སྐྱས་པའི་གསེར་ཐམ་ཆེན་མོའི་
ཞལ་རིས་སྟུ། ལུ་བ་ཕྱོགས་མཆོག་དུ་དགེ་བའི་ཞིང་གི་རྒྱལ་དབང་། ས་སྟེང་རྒྱལ་
བརྟན་ཡོངས་ཀྱི་བདག་པོ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བཤེ་རྩ་རྒྱ་ལའི་བླ་མ། ཞེས་
འཁོད་པ་འབུལ་བཞེས་གནང་།^{༢༠}

¹⁹ མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད།

²⁰ མཇེད་རྣམ་ཤོག་གྲངས་ ༡༠༦

རིམ་པའི་ནང་གི་ཆབ་སྲིད་སྒྲིབ་མཁན་པག་འཛོན་ལྟ་ལྟ་སྤྱད་མི་མཐུན་
 པའི་འགལ་ཆེན་པོར་གྱུར། ༡༩༣༧ ལོར། པག་འཛོན་པོ་ལྟ་བུ་པོས་ད་ནམས་
 ལྟོབས་རྒྱལ་གཙང་ཁུལ་གཞིས་སྒྲིབ་དུ་བསྐྱོད་ལུལ་ལ། པག་འཛོན་ང་ལུམ་སྤྱར་
 གསུམ་གྱིས་པག་འཛོན་གཙོ་བོ་ཁང་ཆེན་པ་པོས་ད་ནམས་རྒྱལ་པོ་དང་། དེའི་ནང་
 མི་ལྟོས་ཕྱོགས་ནམས་བསལ་པར་བརྟེན། པོ་ལྟ་བུས་གཙང་དང་། མངའ་རིས་
 ཁུལ་ནས་དམག་བསྐྱུས་ཏེ་ང་ལུམ་སྤྱར་གསུམ་གྱི་དགའ་ཆེར་ལངས་ཏེ་དབུས་དཔུང་
 བམ་པར་བྱས། པོ་ལྟ་བུས་མན་རྩ་གོང་མར་བྱ་བསྐུལ་བ་གྱིས་པ་ལྟར། ༡༩༣༩ ལོར།
 ཨི་ཡི་ཏན་ཨམ་བན་དང་། རང་གི་ཨམ་བན་དཔོན་དམག་ལྟ་སར་འཕྱོར། ང་
 ལུམ་སྤྱར་གསུམ་སྤེར་གཏོགས་ཆར་བཅད། པོ་ལྟ་བུ་པོས་ད་ནམས་ལྟོབས་རྒྱལ་
 པ་གོང་མས། པའི་མིའི་ཆོ་ལོ་དང་། རུན་སང་གི་འཇའ་ས། དབུས་གཙང་གི་
 པག་འཛོན་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་མཁན་རྟོ་རིས་པའི་ཡིའི་ཐམ་ཀ་ ཞེས་མན་མོག་བོད་གསུམ་
 གྱི་ཡི་གེ་འཁོད་པའི་ཐམ་ཀ་བཅས་གནང་། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་པོ་གཙོ་བོར་
 བསྐྱོས། གོང་གསལ་ཨམ་བན་གཉིས་དང་། དཔོན་དམག་བྱིངས་བོད་ནས་རྒྱ་
 རག་དུ་ཕྱིར་ལོག་ བོད་ནང་དུས་ཟླ་སྤྱི་ལུང་པ་སྤར་བཞིན་མི་འབྱུང་བའི་ལྟོག་
 ཆེད། མེད་ཞིན་དང་། མེད་ཏུ་ཞིན་གཉིས་དང་སྤང་དམག་ཉིས་སྤོང་བཅས་བཞག་
 བོད་དུ་བདེ་གཟར་ཡོད་སྐབས། ༡༩༤༥་དཔང་མཆོག་སྤྱི་མཐུན་པ་དང་།

⁹ དེ་བཞེས་མོང་པའི་དམིགས་བྱ་དང་། མི་དབང་རྟོགས་བརྗེད།

ཐུགས་ཐོས་པ་དེ་པའི་སྐད་དུ་རེ་ཞིག་ལི་ཐང་ཕྱོགས་གདན་འདྲན་པའི་ཆེད། གོང་
མས་ཏུ་ཞིན་ཆེན་པོ་གང་ཅིའི་ཆ་རྒྱུན་སྐྱམས་ཆེ་བ་དང་བཅས་མངགས་འབྱོར་ལྟར།
ཆིབས་སྒྱུར་གནང་བྱུང་། དེའི་རིང་ལྟ་ལྟན་སྒྲོན་ལམ་ཆེན་མོའི་གཤམ་དབུས་མཆོན་
ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛད་སྒྲོན་མས་འོན་ཀྱང་སྐུ་སྐུ་འཛིགས་མེད་ལེ་ཤེས་གཤགས་
པར་བཀའ་མངགས་གནང་། ༡༥༩༡ ས་སྤེལ་བོད་ཟླ་ ༡༡ ཆོས་ ༡༩ ཉིན་ལི་
ཐང་ཕྱོགས་ཆིབས་ཁ་སྒྱུར་པའི་ཞབས་ཕྱིར། གདན་གསུམ། ར་སྟོད། རྩུང་ག་
སྐད་སྟོད་བཅས་པའི་དགེ་འདུན་སྐུ་ཅུ་སྟོར། རྣམ་ག་བཞི་བཅུ་སྟོར། དུང་འཁོར་
སེར་སྐུའི་ཆོགས་བཅས་ཕེབས།^༡

འ་ཀྱལ་མཆོག་བསོད་ནམས་ཀྱི་མཆོའི་གདན་ས་ལི་ཐང་ཐུབ་ཆེན་བུ་མས་
པ་སྐྱེད་དུ་ཞབས་སེར་འཁོད་མཆོམས་གོང་མ་ནས། ཡ་ས་ཁན་ཡམ་བན་དང་།
མེ་རིང་ཇང་གི་ནེའི་གེ ཏུ་སྐྱ་མ་བཞུན་འཛིན་ཆོས་དར་དང་། ཆོས་འཕེལ་དར་
བྱས། ནང་སྒོན་མའི་གྲང་གི་བྲ། ཁི་ཡ་གི་དན་སོགས་མི་དག་ཁག་གཅིག་མངགས་
འབྱོར་གདོང་དདུལ་དངོས་ཀྱི་གནང་སྐྱིན་ཀྱི་ཆེད་དང་བཅས་གོང་མའི་བཀའི་འཆོམས་
འདྲི་ཞུས་ཤིང་། མེ་རིང་ཇང་གི་དང་། མུ་ཏུ་ཞིན་གཉིས་ཞབས་ཕྱིར་སྟོད་རྩུང་དང་།
སྐུའི་སྤང་ཆར་ཁིང་ཅོང་ཕྱིས་གཙོས་དམག་མི་སྟོང་ཕྲག་གཉིས་འཛིན་སྐུའི་བཀའ་
ལབ། ཀྱལ་བའི་ཡལ་རྩེ་གོང་མའི་མཇལ་འཕྲད་དུ་བཅར་དགོས་ཚུལ་བཀའ་ཕེབས་
ལྟར། ཡལ་རྩེ་པོ་བྱང་དུ་ཕེབས་པར་ཞབས་ཕྱི་སོགས་གངས་བཅད་མི་དགོས་པར་

^༡ མཛད་རྣམ་ཤོག་གངས་ ༡༩༩

ཡབ་རང་གི་ཐུགས་དང་བསྐྱན་པས་ཚོག་ཅེས་གོང་མའི་བཀའ་རྟེན་ཟམ་བརྒྱད་
འཁྱོར།^༡ གོང་མའི་འཆམས་ཁྱར་སོང་བའི་སྒྲིམ་མཁན་པོ་ངག་དབང་ནམ་
མཁའ་ཕྱིར་འཁོར་གདོང་། གོང་མས་གནང་བའི་གསེར་ཡིག་ནང་། སྤར་ལས་
ལྷག་པའི་བཀའ་གཞོན་ཆེ་ཞིང་། ལི་ཐང་དུ་ཕེབས་པ་ལེགས་ཚུལ་དང་། རྒྱ་ནང་
དུ་ཆད་འབུམ་གྱི་དོགས་པས་གདན་འདྲེན་བྱ་མི་རུས། གོང་མ་ཕྱིའི་ས་ཆར་ཕེབས་
སྐབས་དང་བསྐྱན་ནས་མངའ་བཞེད་ཡོད་ཚུལ། ལི་ཐང་དང་ཉེ་བའི་སར་བལྟགས་
གནས་དགོན་གསར་འདེབས་ཅིས། སྤང་པོ་བྱང་པོ་ཏུ་ལར་ཕེབས་བཞེད་བྱང་ཆོ་
བསྐབས་སྒྲིན་ཁུས་ན་བཞེད་པ་ལྟར་ཡོང་གསུང་བ་སོགས་ཕེབས་སྒྲི་མིན་དུ་བཟང་།
གསེར་ཡིག་ཅེན་ཡང་སྤར་སྒྲིལ་ལས་ལྷག་པའི་འཕར་མ་མིན་དུ་གཏོས་ཆེ་འཁྱོར།
ཡབ་ཇེ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་དུ་འཁྱོར་སྐབས་གོང་གི་བཀའ་སྒྲི་ཞིན་ཕེབས་བསུར་
བཅར་བ་དང་། གོང་མ་མངའ་འཕུད་སྐབས་བཀའ་གཞོན་མིན་དུ་ཆེ་ཞིང་། ནང་
གི་གུང་རིམ་པ་ཆེ་བའི་ཆོ་ལོས་གཟེངས་བསྟོད་གནང་། གོང་མས་རྒྱལ་དབང་མཆོག་
ལ་འཆམས་ཅེན་ཁ་བཏགས་གནང་སྟེ་ཐུགས་སྒྲོ་བདེ་བྱད་གནས་ཚུལ་འབྲལ་དུ་ཕུལ་
ཕེབས་པ་ལྟར། སྤར་ཅེ་སྒྲི་གོ་ཁ་དང་། ཡབ་ཇེ་འཕེལ་ཕྱི་དེ་ཆེ་བཅན་གནས་
ཚུལ་འབུལ་བར་རྟེན་ཟམ་ཐོག་འཁྱོར། ཡབ་ཇེ་གོང་མ་ཆེན་པོ་རང་གི་དབུ་ཁྲ་དང་།
མ་ཕྱིའི་སྒྲི་མིག་གཉིས་པ། ན་བཟའ་ཆ་ཆང་། གསེར་དངུལ་གོས་དར་གྱི་གནང་སྒྲིན་
བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་གཟེངས་བསྟོད་གནང་བའི་དངོས་པོ་བཅས་ཕྱིར་འཁོར་གདོང་།

^༡ མངོན་རྣམ་ཤོག་གྲངས་ ༡༩༡-༡༩༣-༡༩༣

གོང་མ་ཆེན་པོས་ཡུལ་དབང་མཆོག་ལ་གསེར་ཡིག་དང་། གནང་རྟེན་ཡུལ་དུ་
བྱང་བ་འདུག་པ་ན་མས་བཞེས་ཤིང་གསུང་ཐེང་ཞིབ་རྒྱས་མངོད།^{੨੨}

༡༩༣༠ ལྷགས་ཁྲི་ལོར། གོང་མའི་མངོད་ནས་དུལ་སྤང་ཁྲི་ཕྱག་བརྩ་
བཞིའི་རྒྱ་ཡོན་སྤྱར་བ་ལྟར། མི་ཉག་མགར་ཐར་དུ་གཙུག་ལག་ཁང་གསར་བཞེངས་
མངོད། ལོ་འདིར་ཡུལ་དབང་མཆོག་བསྐྱན་བཞེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞབས་ཞུར་
བཅར་སྤྲོད་མེ་རིང་འོ་གེ་ཞེའི་གོས་གོང་མར་སྐྱོན་སེང་ཞུས་པ་གསན་འཕྲལ། ཟླ་
ལྔ་པ་དུ་ཡིང་འིང་དང་། རྗེ་སྤྱར་གོ་ཆེ་གཉིས་ཤད་ཚེ་ལ་གྲིས་འཕྱོར་ཏེ་ཕྱག་
ཙ་ཞུས་ཏེ་གསོལ་སྐྱོན་འབུལ་བཞེས་གནང་།^{੨੩} སྐབས་དེར་ཁུལ་དེར་ས་གཡོས་
བྱང་བའི་འཛིགས་སྒྲིབ་ཆེད་གོང་མས་མགར་ཐར་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ལྷེ་བའི་རྒྱབ་
ཕྱོགས་སུ་ཀ་བ་བརྒྱ་ལྷག་གི་སར་ག་བེམ་ཁང་གསར་བསྐྱན་ཞུས་པར་སློབ་ཞུགས་
མངོད།^{੨੪}

༡༩༣༣ ལུ་ཁྲང་ལོར། སང་ལོ་ལྷས། བོད་དུ་གོང་མའི་དམག་དཔུང་
ཉིས་སྟོང་བཅའ་རྒྱུ་ཀྱི་འགྲོ་གྲོན་ན་མས་གོང་མའི་མངོད་ནས་གནང་བས་ཁུལ་འཕར་
མེད་རུང་། བོད་འདི་བོད་ཡོད་ཀྱི་ས་རྒྱ་རྒྱུང་ཞིང་། ཆབ་འབངས་དུད་གངས་ཉུང་
བས་དམག་དཔུང་གི་རྟ་ག་ཟན་དང་། འབྲུད་ཤིང་སྤྱོད་འདོན་ཞུ་རྒྱ་ཡང་དཀའ་

^{੨੨} མངོད་ན་མ་གོག་གངས་ ༡༩༩-༡༩༥-༡༩༦

^{੨੣} མངོད་ན་མ་གོག་གངས་ ༡༩༠

^{੨੥} མངོད་ན་མ་གོག་གངས་ ༡༩༦

ངལ་ཏ་ཅང་ཆེ་བས། གླུ་ཕྱིན་དཔོན་རིགས་གཉིས་གསུམ་དང་། དམག་དབྱུང་
མི་གངས་ལྗ་བརྒྱ་ཙམ་ལས་བཞུགས་མི་དགོས་པ་དང་། དེ་རྣམས་གནས་ལུ་ཡང་
ལྷ་སའི་ཁྲོད་མིའི་ཁང་བྱིམ་མི་བཟུང་བར་བྱང་ཕྱོགས་གྲ་བཞིའི་ཐང་དུ་དམག་སྐར་
གསར་རྒྱག་ནང་སློབ་གྲྭ་གསུམ་བྱ་བྱ། དེ་བྱིངས་དཔོན་དམག་ཕྱིར་འཐེན་ཡོང་བ་ཞེས་
གོང་མར་སྟན་ཞུ་འབྲེལ་མེད་བཏང་ཕྱིར་འཁོར་གདོང་ཞུ་དོན་ཆང་མ་བཀའ་བཞེས་
བྱུང་སྟེ། གོང་དམག་ཆིག་སྟོང་ལྗ་བརྒྱ་དང་དཔོན་རིགས་བྱིངས་ཕྱིར་ལོག་དམག་
དཔོན་ཅིཉུ་དྲ་ལོ་ཡི་དང་། དམག་ལྗ་བརྒྱ་གྲ་བཞི་དམག་སྐར་གསར་རྒྱག་ནང་སློ་
སྟོང་བྱས།^༡

༡༧༥༧ བེང་རྟག་ལོར། གོང་མ་ཡུང་གི་ནས་བོད་ཁམས་ཀྱི་བདེ་སྲིད་
དང་། རྒྱལ་པོའི་བརྟན་པ་འཕེལ་རྒྱས་འབྱུང་བ་རྒྱུ་ཡིན་པ་རགས་ལས་པ་དང་། བོད་
ནང་བདེ་གཟུར་གྱི་འབྲུག་ལོང་ཡང་འཇམ་ཆགས་སྐྱ་སོང་བས། རྒྱུ་ཡིན་གངས་
སྟོང་ས་སྐྱ་ཕེབས་ཆོག་པ་དང་། འབྲེལ་བ་རྒྱུ་ཡིན་གོང་མའི་སྐྱ་ཆ་བཏུ་གཏུང་སྟེ་
སྐས་བཏུ་བདུན་པ་ཁོ་ཤོས་ཁེང་མི་ཆེང་ཐང་དང་། ཕུང་སྐྱ་དོ་ཐོག་ཐུ་ཕེབས་རྒྱ་
ཡིན་ཆུལ་བཅས་ཞབས་ཞུར་བཅར་སྟོང་གོང་མའི་དཔོན་རིགས་ནས་སྟན་སེང་ཞུས།
དེ་རྒྱུ་སྐྱ་སྐས་བཏུ་བདུན་པ་ཕོ་བྲང་ནས་ཐོན་རྒྱུའི་སྟོར་དང་། ལམ་བར་ཕྱིན་སེལ་
བྱིན་ནི་དགོས་ཆུལ། གོང་མའི་བཀའ་བཞིན་གསུང་ཆོས་ཞུ་བྱ་དང་། སློབ་མར་
བྱུར་ནས་ལས་དོན་སྐྱབ་རྒྱ་ཡིན་ལུགས་སོགས་སྟན་སེང་ཞུ་ཡིག་རིམ་བཞིན་འབྱུང་། ཏྲ་

^༡ མེད་བང་རྟགས་བརྟན།

ཆེ་ ༡༡ ཆོས་ ༡ ཉིན། གོང་མའི་གཙུང་ལྷ་སྐུ་བཙུ་བདུན་པ་དང་། ལྷང་སྐུ་
དེ་ཐོག་ཕུ། ཁོ་ཤོས་ཡམ་པ་ནི་གོ་གསུམ། ཁི་ཡ་དུག་དཔོན་རྒྱུང་མང་པོ། རུ་
མཚོན་བསྐྱེད་བའི་དམག་དཔུང་བཅས་མགར་ཐར་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ལྷགས་རི་
དང་རྩེ་ཟད་རིང་བའི་སར་འབྱོར་སྐབས་དགེ་འདུན་ཆོགས་པའི་སེར་སྤྱང་། ལ་
ལུ་མཁན་པོ་དང་། སེ་འབྲས་ཀྱི་སྒོ་བདེན་ནམ་པ། ཡབ་རྩེ་དམ་པ། སྤང་ཆེན་
ནས་སོགས་ཀྱིས་བསུས། གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་ཐོག་དུ་ལྷ་བསངས་དང་། དར་
འབྱར་རྒྱས་པར་གནང་། ལྷགས་རིའི་ཕྱི་གོ་མ་པ་བཞི་བརྒྱའི་ས་ནས་ལྷ་སྐུ་ཀྱང་
ཆེབས་ལས་བཞེས། གསེར་ཡིག་བཀྱར་སྤྱོད་པོ་དང་བཅས་སྤྱོད་འབྲོ་བའི་
སྒོ་ནས་རྒྱལ་སྒོ་བར་མར། རྒྱལ་དབང་མཚོག་ལ་མཁན་ཆེན་དེ་རྩེ་འཆང་དང་།
སྐུ་མདུན་སྐགས་རམ་པ་སོགས་ཀྱི་ཞབས་ཕྱི་ཞུས་ཏེ་དེར་ཡེབས་མཇལ་འཛོམས་
མཛད། དེ་ནས་ལྷ་སྐུ་དབང་མཚོག་དབུས་དང་། ལྷ་སྐུ་བཙུ་བདུན་པ་དང་།
ལྷང་སྐུ་དེ་ཐོག་ཕུ་གཡམ་གཡོན་བྱས་ཏེ་འདུ་ཁང་ཆེན་མོར་ཡེབས། གོང་མ་ཆེན་
པོའི་གསེར་ཡིག་བསྐྱགས་ཐོག་གནང་ཏེ་ཁག་ཡུལ། དེ་རྩེ་ལྷ་སྐུ་ཀྱིས་མཇལ་
དར་ཅེ་སྤྱོད་མཛད། བཞུགས་ཁྱིར་ཡེབས། གོང་མའི་མཛོད་ནས་གསོལ་སྟོན་རྒྱས་
པ་ཞུས་ཏེ་གསུང་སྤྱོད་མཛད། བཞུགས་གཤམ་གྲོལ་རྩེས། ལྷ་སྐུ་བའི་ཡོངས་
འཛོན་དག་དབང་མཚོག་ལྷན་རིན་པོ་ཆེར། གོང་མས། ལ་སེར་བསྟན་པའི་གསལ་
བྱེད་ཨ་ཆེ་ཕུ་ནོ་མེན་ཏན་ཞེས་པའི་ཆོ་ལོ། གསེར་ཡིག་འཇལ་ས། ཐམ་ག་གོས་
དར་གྱི་གནང་སྤྱོད། སྤང་ཆེན་པར་དར་ཏན་གྱི་བཀའ་ཤོག་གསོལ་གཟིམ་མཚོད་
གསུམ་སོགས་ཞབས་ཕྱི་ནང་མ་ནམས་དང་། མཚན་ཞབས་སྒྲ་མ་ལ། མགོན་གཉེར་

སོགས་ལས་ཆོན་པ་ན་མས་ལ་གོས་ཡུག་ལ་འདི་གསོལ་རས་སྒྲུབ་པ་ན་མས་ཞུས། དེ་
རྗེས་ལྷ་ས་དཔོན་གཡོག་ཏུ་བསྐྱུས་པ་ཀྱུ་པའི་སྐུ་མདུན་དུ་བཅར། སློབ་མའི་
ཚུལ་གྱིས་ཐུག་དང་གུས་འདུད་མངོན། ལྷན་ཁིན་ཏུ་དམའ་བ་ལ་བཞུགས་ཏེ་གསེར་
དངུལ། གོས་དར་འབྲུལ་དངོས་བསྟར། གསུང་སྒྲུང་མངོན། དེའི་སངས་ཉིན་འདུ་
ཁང་དུ་ཉིན་སྟོན་མ་ལྟར་བཞུགས་གཡུ་ཐོག་ བོད་ལུགས་ཀྱི་གསོལ་སྟོན་གཟབ་ཀྱས་
སར། གཡུ་འཕྲོས་དང་། ཆོགས་ལངས། གར་རོལ་སོགས་ཀྱང་མངོན། ལྷ་
ས་བཅུ་བདུན་པ་མགར་ཐར་དུ་སྒྲ་བ་ཕྱེད་གཉིས་ཙམ་བཞུགས་རིང་། གུ་ཀྱུ་ལ་
ལུགས་ཀྱི་ཆེད་བདེད་དང་། ཉ་མཁྱིན་གྱི་རྗེས་གནང་། འཛིགས་ཕྱེད་དཔའ་གཅིག་
གི་དབང་། ལྷ་མོ་རིག་ཕྱེད་མ་དང་། སྒྲ་མ་མཆོད་བདུན། སྒྲ་རས་གཟིགས།
སྒྲོལ་དཀར་བཅས་ཀྱི་རྗེས་གནང་། སྒྲ་མའི་ནལ་འཕྲོར་དང་། དཔའ་གཅིག་སྒྲུབ་
ཐབས། ཆོ་སྒྲུབ་ཕྱེད་ཚུལ་སོགས་འདོད་ཆོས་མང་པོ་ཞུ་གནང་མངོན་དེ་དད་གུས་
དཔག་མེད་སྟེ། ལྷ་ས་ནས་པ་ཀྱུ་ལ་དབང་མཆོག་ལ་བཅུན་བཞུགས་བསྟར་འབྲུལ་
སྐབས། ལྷ་ས་རང་ཉིད་ལྷན་ཁིན་ཏུ་དམའ་བར་ཡུས་མོ་བཅུགས་ཏེ་མཆུལ་དང་།
བཀྲ་ཤིས་ཉུགས་རྗེས་འབྲུལ་གནང་སོགས་མཆོན་ལྷན་སློབ་མས་སྒྲ་མ་བཅུན་ཚུལ་
ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་གནང་། ལྷ་ས་ནས་གོང་མའི་དགོངས་བཞེད་ལ་པ་ཀྱུ་ལ་དབང་
མཆོག་བོད་དུ་ཕེབས་རྗེས་མགར་ཐར་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་འདིར་ཞབས་ཕྱིའི་གས་
ནས་སྒྲ་མ་བཟང་བཞིག་དང་། གུ་པ་ལྷ་བཅུ་སྟོར་བསྐྱུས་ནས་གཙུག་ལག་ཁང་འདིར་ཞབས་ཕྱིའི་གས་
པ་དང་། གོང་མའི་མཛོད་ནས་གསོལ་སྟོན་གནང་གྱི་འཕགས་ལྷན་སེང་གནང་།
པ་ཀྱུ་ལ་དབང་མཆོག་ནས་ལྷ་ས་ལ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་སྟེན་ཆུང་མས་གཙོས་སྐུ་

གསུང་བྱགས་དེན་འགའ་གསོལ་རས་གནང་བ། ཁོང་པའང་སྡེ་ཁྱུང་མ་ཞིག་ལྟ་
འདོད་དང་འགྲིགས་པས་དད་པ་དང་སྒྲོ་བ་ཚད་ལས་འདས་པ་བྱུང་སྟེ།

༡༥༣༥ བེང་ལོས་རྟོར་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡ ཉིན་འདུ་ཁང་དུ་ཀླུ་ལྷ་སྐུ་བཅུ་
བདུན་པ་སྟོན་འཁོར་ལ་གསོལ་སྟོན་གཟབ་ཀྱས་སར། རྒྱུ་ལྷ་སྐུ་གར་དང་། བོད་
ཀྱི་གར་པ་ནས་གཟིགས་མོ་བསྟར། ལྷ་སྐུ་ནས། གོང་མའི་བཀའ། ཏུ་ལའི་བླ་
མ་བོད་དུ་ཕེབས་ནས་ཀླུ་ལ་བསྟན་སྟེ་དང་། རྒྱུད་པར་དུ་མེ་སྒྲོ་བཟང་གྲགས་པའི་
བསྟན་པ་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པ་དང་། བོད་འབངས་ཐམས་ཅད་པདེ་
སྦྱིད་ཀྱི་དཔལ་ལ་འགོད་པའི་མཛད་ཀྱི་བཀའ་ཆེ་གནང་དགོས་ཞེས་པའི་བཀའ་འབྱུང་
བར། ༡ ཀླུ་དབང་མཆོག་ནས་ངེད་ལ་དེ་འདྲའི་མཐུ་ནུས་མེད་ཀྱང་མཆོག་གསུམ་
ཀྱི་བྱགས་མེ་བསྟལ་དེ། ཀླུ་བསྟན་སྟེ་དང་བྱེ་བྲག་འཕེལ་ཀྱས་སུ་འགྱུར་བ་དང་།
འགྲོ་བ་མཐའ་དག་པདེ་སྦྱིད་ལ་སྦྱོད་པའི་ཆེད་དུ་འབད་པ་གང་ལྟགས་ལྟ་ཞེས་གསུངས།
དེ་ནས་ལྷ་སྐུ་ཀྱིས་ནན་ཏར་འགོག་པར་མཛད་ཀྱང་། ༢ ཀླུ་དབང་མཆོག་
ཀླུ་སྒྲོའི་བར་སྟེལ་བྱུང་དུ་ཕེབས། གོང་མ་ཆེན་པོར་འཆམས་ལྟའི་ཁ་བཏགས་
འབུལ་གནང་ལྷ་སྐུ་ཀྱིས་མཐོན་པོར་བཏེག་སྟེ་བཞེས། ལྷ་སྐུ་ཀྱིས་༣ ཀླུ་དབང་
མཆོག་ལ་ཁ་བཏགས་ཕུལ། དད་གུས་ཆེན་པོས་འབུལ་མེ་ཤོད་པའི་སྟུན་ཆབ་བསེལ་
ཞིང་༤ ཀླུ་པའི་སྐུ་ནམ་གཟིགས་བར་ཕྱི་འགྲོས་ཀྱིས་ཕེབས། ཀླུ་སྒྲོ་བྱེ་མའི་འགག་
དུ་བླ་མ་སེར་མོ་བ་ནམས་ནས་མཛལ་དར་ཕུལ། ཡལ་མེ་ནས་ཞག་གཅིག་གི་སར་
ཕེབས་སྟེལ་ལྟས། རྟོར་ཟླ་ ༡ རང་ལྷ་སྐུ་བཅུ་བདུན་པས་བོད་དུ་ཕེབས་སྐབས་

འདི་ནང་བཞུགས་དགོས་ཞེས་འགྲོགས་བྱམས་བྱུང་མཆར་ཞིག་ཡུལ་བ་འབྱོར།^{੯੯}

དྲིར་ཆུ་ ༡ ཆོས་ ༡༡ ཉིན་མགར་ཐར་ནས་དབྱུང་ཕྱོགས་སུ་ཆེབས་
 ཞལ་བསྐྱར་བར་གོང་མའི་མི་དྲག་དང་། དབྱང་ཆོགས་ནས་སྐྱ་སྐྱང་གི་ཚུལ་དུ་
 འབྲངས་ཏེ་བྱོན། གོང་མ་ནས་ཕེབས་བྱམས་སེར་པོ་དང་། འདེགས་མི་འགོད་མངས་
 རྩ་བརྩུང་བཞི་ཆེད་གཏོང་ཞུས། ཡར་ལམ་ལི་ཐང་དགོན་དུ་ཕེབས་སྐབས་ལ་རྒྱལ་
 དབང་མཆོག་མགར་ཐར་དུ་ལོང་དུག་ཅམ་བཞུགས་ཤིང་ལི་ཐང་དགོན་པར་རྒྱུ་
 དམག་མི་བསྐྱེད། བྱང་མེད་དང་། བྱ་ཡག་བསྟེན་པ་སོགས་བྱུང་བར་སྒྲན་ཆད་
 དེ་རིགས་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་བྱུང་མི་དྲག་ནམས་ལ་སྐུལ་བ་དང་དུ་གྲངས་པས་ཤིན་
 ཏུ་ཡན་པ་བྱུང་།^{ੱ੦} དྲིར་ཆུ་ ༢ ཆོས་ ༡༡ ཉིན་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དང་།
 ཆོས་ ༡༢ ཉིན་པོ་བྱང་པོ་ཏུ་ཡར་ཞབས་སོར་བཀོད། གོང་མའི་བཀའ་བཞིན་ལི་
 ཐང་དང་། མགར་ཐར་དུ་ཞབས་ཞུར་བཅར་སྤྱོད་མེ་རིང་ཇོ་ལེ་ ན་སུ་ཐུག་ཉིས་
 ལ་དགེ་བསྟེན་གྱི་སྤྱོད་པ་སྐུལ།^{ੱ੧}

༡༢༡༧ ལོ་མཇུག་དུ། གོང་མའི་བཀའ་བྱུང་། སོག་པོའི་བྲིམས་ར་ནས་རིམ་
 བརྒྱུད་དུ་བྱང་པའི་ཡིག་ཅེས། གོང་མ་ལྷ་སྤྱོད་(ཆན་ལུང་) ལོགས་ཕུམ་སོང་བའི་དབྱར་
 ཆུ་ར་བའི་ཆོས་ ༡༧ ལ་བཀའ་ཡབ་པ། བོད་ཕྱོགས་ཀྱི་དགོན་ཁག་ཆེ་ཆུང་སྟོང་

^{੯੯} མཇོང་ནམ་ཤིག་གུངས་ ༡༤༡ ནས་ ༡༥༡

^{ੱ੦} མཇོང་ནམ་ཤིག་གུངས་ ༡༥༥-༡༥༦

^{ੱ੧} མཇོང་ནམ་ཤིག་གུངས་ ༡༥༧

ཕྱག་ལྷག་ཅམ་ཡོད་འདུག་པ་དེ་ནམས་ལ་གཏོང་སྟེ་རྩལ་སྟོན་སྐྱོད་ལོ་བྱ་མའི་
 ཕྱག་མཛོད་ནས་འགྲོ་དགོས་ཤིང་། གཞན་ཡང་སྐྱེ་ཁག་དགེ་ཅུ་འབྲེལ་མི་སྟོན་སྐྱོད་ལ་
 གཞུང་ནས་གཏོང་སྟེ་འགྲོ་ཆེ་བའི་སྐབས་དངོས་པོའི་འབྲེལ་ཁ་ཆེན་པོ་མེད་འདུག་
 པས། ད་ལམ་གཏོང་སྟེ་ཐེབས་སུ་དར་ཅེ་མཛོད་དཔལ་ཐོག་ནས་ལོ་རེ་བཞིན་
 དཔལ་སྤངས་སྟེ་ཕྱག་ལྷ་ལོ་བྱ་མའི་ཅེ་རྩལ་མིར་སྟོན་རྒྱ་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་
 དུ་བཏང་བ་ཡིན་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་བྱུང་།”

༡༥༤༩ ལོར། གོང་མ་ཆན་ལུང་གིས་ཡབ་ཀྱི་བཞུགས་གནས་རྫིང་པར་
 གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ་གསར་དུ་བསྐྱུན་པར། ཆོ་ཆེན་ཞེ་དགུ་དང་། ཁལ་ཁ་
 ཆོ་བདུན། རྩལ་སྟོན་གྱི་བཙུན་གསར་སྐྱེ་རིག་བཟང་བ་ལྟ་བུ་བསྐྱུས་ཏེ། མདོ་
 རྟགས། རིག་གནས། སྐན་པའི་གྲ་ཆང་བཞི་འདྲུགས་རྒྱུར། བོད་ནས་བྱ་མ་
 སྟོབ་དཔོན་པོ་ཆོང་བདེ་འདོན་རྩལ་པོར་ཁང་བརྒྱུད་གོང་མའི་བཀའ་ཐེབས་པ་ལྟར།
 མཆན་ཉིད་གྲ་ཆང་གི་བྱ་མར་ཏ་གཏོང་རབ་འབྲུམས་པ་དག་དབང་ཆོས་འཕེལ།
 རྒྱུད་པ་གྲ་ཆང་གི་བྱ་མར་སྤྱད་དཀོན་མཆོག་བསྟན་དར། རིག་གནས་གྲ་ཆང་
 གི་བྱ་མར་མོག་རྩྱུག་ཞབས་བྱུང་། གསེ་རིག་གྲ་ཆང་གི་བྱ་མར་ཕུན་ཚོགས་འཛམ་གླིང་།
 དེ་དག་གི་རོགས་སྐྱོར་གདན་ས་གསུམ་དང་། རྒྱུད་སྟོན་ནས་དགེ་བའི་བཤེས་
 གཉན་བཙོ་བརྒྱུད། སོ་སོར་གཡོག་བཅས་ཆེད་པོར་གནང་བའི་ཐོན་ཕྱག་སར།
 ལྟལ་དབང་མཆོག་ནས། ཁྱེད་ཅག་བསྟན་པ་ལ་རབ་དུ་བྱུང་ཞིང་། རྩལ་པའི་

”མཛོད་ནམ་ཤོག་གུང་ས་ ༡༤༩

གསུང་རབ་ལ་ཐོས་བསམ་ལེགས་པར་བྱས་པའི་དགེ་པའི་བཤེས་གཉེན་གསལ་ཡིན་
 པས། སྤྱིར་ན་དམ་པའི་ཆོས་ཆེས་ཆེར་དར་བར་མ་གྱུར་པའི་ཡུལ་གྱི་རྣམས་སུ་
 ཉིན་རེ་ཙམ་ཡང་བཞུན་པ་ལ་བྱ་བ་ཤེད་རྒྱ་བྱུང་ན་ས་ཕྱོད་དང་ཡན་ཡོན་གཞན་དང་
 མི་འདྲ་བ་འབྱུང་ཞིང་། ཤེ་བྲག་དུ་མདུ་ཅི་ནའི་ཡུལ་གྱི་འདིའི་རྒྱལ་རབས་གོང་མ་
 རྣམས་བཞུན་པའི་སྤྱིན་བདག་ཆེན་པོར་གྱུར་ཅིང་། ལྷན་པར་གོང་མ་འདིའི་ཡལ་
 མེས་ནས་བཟུང་ཀུན་གཟིགས་རྒྱལ་མཆོག་ལྟ་བུ་ཆེན་པོ་དང་། པར་ཆེན་ཐམས་
 ཅད་མཁྱེན་པ་བཅས་མཆོད་ཡོན་དུ་གྱུར་ནས། རི་བོ་དགའ་ལྗོན་པའི་སྤྱིན་བདག་
 ཆེན་པོ་ཡིན་པ་དང་། ཡང་སྒོས་འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་རང་རེ་
 རྣམས་ལ་བཀའ་དྲིན་གྲིལ་བུ་ཆེ་ཞིང་། རྩོགས་དེར་རང་རེའི་བཞུན་པའི་ཅ་ལག་
 སྤུལ་པའི་སྤྱི་རྣམས་གཉིས་ཀྱང་བཞུགས་པ་བཅས་ཁྱེད་ཅག་རྣམས་ཀྱི་གང་ཅིའི་བླང་
 འོར་ཤེད་ལུགས་སྒྲིགས་ཞུས་ཡོད་པས། གཙོ་ཆེར་གོང་མ་ཆེན་པོའི་དགོངས་པ་
 དང་མཐུན་པའི་འཆད་ཉན་སྒོམ་སྤྱོད་སྒྲིགས་བཞུན་པའི་མིག་རྒྱ་དུ་འགྱུར་བ་དང་།
 གྲ་ས་ཡན་ཚུན་གྱི་ཕྱོགས་སྤྱངས་མེད་པར་གཟུ་བོར་གནས་པའི་སྒོས་ཞབས་འདེགས་
 སུ་གང་འགྱུར་གྱི་ཀུན་དུ་དོན་ཡོད་པའི་བྱ་བ་རྒྱ་བས་པེ་ཆེར་སྤོང་སྤོངས་བསྐྱེད་དགོས་
 པའི་ཞལ་ཏྲ་རྒྱས་པར་སྤྱལ། གོང་མའི་བཀའ་བཞིན་ཅེ་ཞུ་ལྟ་བུ་ཡང་འབྲུལ་བ་
 གནད་།”

༡༥༥༥ ལོར། པེ་ཅིང་དུ་ཆོས་སྤེལ་སར་བསྐྱུན་བཞུན་པའི་སྤྱི་ཞུ་མངོན་

“” མངོན་རྣམས་ཤོག་གངས་ ༡༩༡-༡༩༤

པའི་ལེགས་མོར་དཔག་པས་མ་འཁྲི་ཤིང་གི་ཁྲིས་ཐང་གཞི་མཚུངས་ཆ་ཚང་།
གཙོ་ཐང་གི་རྒྱབ་དུ་ཡ་རྒྱལ་པའི་བཀའ་ཙོང་མ་སྒྲིན་ཆོག་ཅན་དང་། སྐྱ་གསུང་ཐུགས་
རྟེན་མང་པོ་འབུལ་བ་གནང་། སྐྱ་ཐང་ནམས་རྒྱ་ནག་དུ་འཕྱོར་ནས་འབུལ་སྐབས་
གོང་མ་ཆེན་པོས། ཏཱ་ལའི་བླ་མས་དེད་ལ་གནང་བའི་རྟེན་འདིས་བརྟན་པ་དང་
སེམས་ཅན་ལ་ཡན་ཐོགས་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་བདེན་ཆོག་བཞིན་དེ་སྐྱ་ཐང་ནམས་
ཀྱི་ནང་ནས་གཅིག་ཕྱག་དུ་བཞེས་པར། གཙོ་ཐང་སྒྲིན་ཆོག་ཅན་བྱུང་བས་དབྱེས་
ཆོར་བས་མཁྱིས་མི་བྱལ་བ་བྱུང་ཞིང་། གཙུང་གསར་བཙུགས་འདུལ་ཁང་ཆེན་མོར་
བཀྲམས་པར་མཐོངས་འཁོར་ཁྲིག་གེར་གང་བས་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་པར་འགྲིགས་
ཤིང་། བསྐྱུགས་བཞིན་རྒྱ་ཆེར་གནང་འདུག་པ་ནི། རྒྱལ་དབང་མཆོག་དང་། གོང་
མ་ཆེན་པོ་གཉིས་སྐྱ་ཆེད་མའི་རྒྱན་རོལ་ནས་བརྟན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་རྩལ་
པོ་ཆེའི་སྒྲིན་ལམ་གྱིས་ཡོངས་སུ་འབྲེལ་བའི་རྟེན་མཚན་བྱད་པར་ཅན་ཡིན་པར་
གདོན་མི་ཐོད།^༡

གོང་མའི་བཀའ་བཞིན་ལྟར་སྐྱ་ཆོ་ཐོག་ཐུ་ནས་བརྟན་འགྱུར་ཆེན་པོ་རྟེན་གྱི་
སྐད་དུ་བརྒྱུར་བ་ལོ་འདིར་ཟིན་པར་ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་ནས་ལེགས་སྐྱེས་སྐུ་ལ།
༡༨༤༨ ལོར་ཕང་པོ་ལྷ་བམོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱས་འདས། དུ་འགྱུར་མེད་
ནས་རྒྱལ་ལ་ཡ་རྒྱུས་ལྟར་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཁྱེད་རྒྱུའི་བཀའ་དང་། རྒྱན་ཕང་གི་གོ་

^༡ མཛན་ནམ་ཐོག་གངས་ ༡༠༡

ས་བཅས་འགྱུར།^①

ཕང་འགྱུར་མེད་ནམ་ཐུལ་གྱིས་མན་རྟའི་དཔོན་དམག་ལ་བརྒྱ་ཆ་སར་
བཞག་པ་འདི་བཞིན་བོད་མིར་བདེ་བས་གསུམ་ཆེ་བས་ཕྱིར་འཐེན་དགོས་ལུགས་
གོང་མར་སྙན་མེད་རིམ་ཞུས་ལ་དམག་མི་བཞི་བརྒྱ་བཅས་པ་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་འདུག་^②

ཕང་འགྱུར་མེད་ནམ་ཐུལ་གྱིས་ལོ་ངོ་བཞི་ཙམ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྲོལ་བའི་
རིང་། གོང་མའི་བཀའ་འདིན་ཁྱད་དུ་གསོད་པ་དང་། རྩ་བུ་མར་ཡང་བསམ་སྒྲུབ་
ལོག་པའི་ནམ་འགྱུར་མང་དུ་བྱེད་ཅིང་། རང་ཉིད་ཀྱང་བག་མེད་པའི་ལོག་སྒྲུབ་
འབའ་ཞིག་ལ་ཞུགས་པ། ཁྱད་པར་མངའ་རིས་གྲང་ཡང་གཡོ་བཅས་ཀྱིས་བསད་
པ་སོགས་ལུགས་གཉིས་ཀ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་སྒྲུབ་པར་བརྟེན། ལྷ་སར་སྤོང་མི་དྲུ་ཞིན་
ཕུ་ཆེན་དང་། ལའ་དུན་གཉིས་ཀྱིས་དོར་ཆུ་བརྒྱ་པའི་ཆོས་བརྒྱ་གསུམ་གྱི་ཉིན། ཕང་
འགྱུར་མེད་ནམ་ཐུལ་ཐབས་འབྲུལ་གྱིས་ཁོམ་གཟིགས་ཁང་དུ་པོས་ནས་ཁོ་པའི་སྒོག་
ལ་ཆད་པ་བཅད། དེ་འབྲུལ་དུ་ཞིན་གཉིས་ནས་གོང་མའི་བཀའ་ཡིན་ཚུལ་གྱིས་གྲང་
པ་རྩི་ཏར་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཕྱག་མདའ་སྐྱེལ་བར་པ་ཅོང་ཞིག་བཏང་
ཏེ་སྤྱད་འདུག་པས། གྲང་པ་རྩི་ཏར་པོ་ཏ་ལར་སྐྱ་མདུན་དུ་ཡོང་ཏེ་ཐུ་མཆོན་ནམས་
ཞིབ་པར་ཞུས། དེ་སྐབས་ཕང་འགྱུར་མེད་ནམ་ཐུལ་གྱི་གཡོག་སྒོ་བཟང་པག་
གིས་སོགས་ཁ་གསུམ་འབྲུལ་ཕྱགས་གང་ལའང་བསམ་སྒྲུབ་མ་ཐོངས་པའི་དུ་

^① མཛད་ནམ་ཤོག་གུངས་ ༣༡༤

^② མཛད་ནམ་ཤོག་གུངས་ ༣༡༥

ཞིན་གཉིས་ཀྱི་ཕྱོག་ལ་ཁོ་ལ་བར་བཅམས་པའི་གཏམ་ཇི་ལྟ་མ་མཆོག་གི་སྟན་དུ་གསན་
 འབྲེལ་མ་གྲོན་གཉེར་ན་མས་ཀྱིས་གཙོས་དུང་འཁོར་མེར་མོ་བ་ལ་མ་ཆེད་དང་། མེར་
 འབྲེལ་གཉིས་ཀྱི་ལྷ་མ་ལས་སྡེ་གྲ་དམངས་དང་བཅས་པ་ཆེད་དུ་མངགས་ཏེ་མི་དྲག་
 ན་མས་ཀྱི་ཕྱོག་ལ་སྟོན་དུ་མི་འགྱུར་པའི་ཐབས་སྟོན་མ་ཞིག་མཛད་ནའང་། བཀའ་
 ལ་ཅི་ཡང་མི་མེམས་པར་རས་སུ་ཤོར་ཏེ། དུ་ཞིན་གཉིས་ཀྱི་ཕྱོག་ལ་ཁོ་ལ་བ་དང་།
 དམག་མི་དུ་མར་ཡང་སྟོན་བྱས་པའི་ཐལ་ཆ་མི་ལེགས་པ་བྱུང་འདུག ཇི་ལྟ་མ་མཆོག་
 ན་མ་ཕྱེད་སྟོ་གང་ས་ནས་ངན་པ་དེ་འདྲ་བྱུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་དབུས་གཙང་
 དུགས་གོང་། འདམ། ནག་རྩ་མོགས་ས་གནད་ཆེ་བའི་རྫོང་དང་གཞིས་ཀ་མཐའ་
 དག་ལ། འགྱུར་མེད་ན་མ་རྒྱལ་གྱི་གཡོག་རྒྱལ་མིན་ཕྱེད་པོ་དེ་དག་གི་རྩེས་འབྲངས་
 ཀྱི་སྤྱིད་ངན་འུར་གཞིགས་སུས་ཀྱང་བྱས་མཆོག་པའི་བཀའ་ཤོག་བཀྲམ་སྟེ་དེལ་
 བསྐྱུགས། དེའི་ཆེ་སྟོན་མ་བྱུང་བ། སྤྱི་ཆའི་ཆེ་གཉིས། ཤོགས་དཔོན། ལམ་བན་
 གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་པོ། དམག་མི། ཆོང་པ་བཅས་ཁྱོན་ཉིས་བརྒྱ་སྟོར་པོ་ཏ་ལར་བསྐྱུས་
 ཏེ་འཆོ་བའི་ལོ་བྱུང་ཟས་གོས་སོགས་ལེགས་པར་གནད་སྟེ་བཀའ་དྲིན་གྱིས་བསྐྱུངས།
 གྲུང་པ་རྩི་ཏ་ལའང་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་མ་ཐེབས་ཀྱི་བར་སྤྱིད་སྤྱིད་གི་ལས་དོན་
 ཕྱེད་དགོས་པའི་བསྐྱབ་སྟོན་དང་ལས་ཐམ་ཞིག་ཀྱང་སྟུག།”

ལ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོར་གནས་རྒྱལ་ན་མས་ཞིབ་པར་

“མཛད་ན་མ་ཤོག་གངས་ ༣༥༧-༣༦༠-༣༦༡

འཁོད་པའི་ཞུ་ཡིག་ན་ཟམ་ཐོག་གད་ཚེ་ལ་གྱིས་ཡུལ་བའི་བཀའ་ལན་དུ་ཐེབས་པ་ནི་
 འདི་ལྟར། “ཆན་ཡུང་གནམ་ལོ་བཙོ་ལུ་པའི་སྐྱ་བ་བརྩུག་ཅིག་པའི་ཆོས་བཙོ་བརྩུད་
 ལ་གོང་མའི་བཀའ་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་དང་བཀའ་སྒྲོན་གྱི་དོན་པདག་བྱེད་མི་གྲང་པ་རྩི་དྲ་
 ལ་པ་བ་པ། རེད་གྱིས་ལུ་མོར་འགྱུར་མེད་ནམ་ལྟལ་ནས་དུས་རྒྱུན་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མར་
 བརྩིན་བཀྱར་མི་བྱེད་པར་མ་ཟད་འཁོན་དུ་བཟུང་འདུག་པར་བརྟེན། ཡང་དང་ཡང་
 དུ་བག་ཡོད་གྱིས་ཞེས་བསྐྱབ་ལྟོན་གྱི་བཀའ་པ་བ་པ་ཡིན། ཁོ་པས་རེད་གྱི་བཀའ་
 ཁྱད་དུ་བསད་ནས་ཕྱིར་ཞིང་ནམ་རྟོག་ཟོས། དཔུས་གཙང་དུ་སྡོད་པའི་ཨམ་བན་
 ཡུ་ཆེན་ཅན་ནས་ཀྱང་འགྱུར་མེད་ནམ་ལྟལ་ངང་ཚུལ་གཏུམ་ཞིང་རན་པས་དྲུ་ལའི་
 སྐྱ་མའི་སྐྱ་གཞུགས་ལ་ཤོ་ལ་གསལ་ཆེ་སྟམ་དུ་དཀའ་བ་ཆེན་པོས་ལུས་སྟོག་ལ་མ་བརྟེས་
 པར་འགྱུར་མེད་ནམ་ལྟལ་ཁྲིམས་གྱིས་ཆར་བཙད། འདི་ཐམས་ཅད་དྲུ་ལའི་སྐྱ་
 མའི་ཆེད་ཡིན། དེ་ཆ་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་ལ་ཉེ་བར་བསྡོམ་ཆར་བཙད། དཔུས་གཙང་
 ཆོས་གྱི་ཞིང་དག་པར་བསྐྱབས་པས་རེད་གྱི་སེམས་བག་ཡངས་པར་གྱུར། ཡང་
 མཁྱོན་གཉེར་སྒོ་བཟང་བཀྱ་གིས་གྱིས་དཔུས་གཙང་དུ་བསྡད་པའི་ཨམ་བན་ཆོ་ལ་
 ཆོ་ལ་བའི་སྐབས་སུ་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མས་དེ་ལ་བསྐྱགས་ནས་མི་རན་པ་ནམས་འཁོར་དུ་
 བརྩུག་ བོད་མེ་བདེ་འཇགས་སུ་བྱས་ནས་ཡུལ་ལྗོངས་བདེ་བར་བཀོད་པ་ལ་རེད་
 ནས་གིན་དུ་བསྐྱགས་པར་སེམས། གནང་སྤྱིན་གྱི་དངོས་པོ་ནམས་དཔུས་གཙང་
 དུ་སྡོད་པར་མངགས་པའི་ཨམ་ས་ཁན་ཨམ་བན་ནམ་ལྟལ་ལ་སྤྱད་ནས་དཔུས་གཙང་
 དུ་སྐྱབས་པ་དང་མཉམ་དུ་རེད་གྱི་ནང་གཙང་གིས་བཙེ་བས་བསྐྱངས་པའི་གནང་
 བར་བྱེད། འགྱུར་མེད་ནམ་ལྟལ་ལ་ལུ་མོར་ཡང་རྒྱན་མང་གི་གོ་ས་སྤྱིན་པའི་འོས་

མེད་ཀྱང་། རེད་ནས་ཁོ་པའི་ཕ་ཕོ་ལྷ་ནས་ཀྱི་ཆེ་རིལ་པོར་དད་པ་དང་སྦངས་ཀྱི་ཤེ་
མོང་བྱིན་ནས་ཞབས་འདེགས་དྲུར་ཐག་བགྱིས་པ་ལ་བསམས་ནས་ལུགས་སྒོལ་ལས་
འདས་པའི་བཀའ་དྲིན་བསྐྱེད་ནས་ཐུན་མཐུན་གྱི་ལོ་ས་གནང་སྟེ་དབུས་གཙང་གི་དོན་
དག་དཔྱེ་འབྱེད་བྱེད་བརྟུག་བྱིན་ཆད། འདོད་ཀྱི་ལྱིས་བསམ་སྒྲུབ་མ་རུངས་པའི་
བྱ་བ་རིམ་གྱིས་ཀྱི་བསྐྱེད་རེད་ཀྱིས་ཀྱང་ཁོ་པས་ཞུས་པ་ལྟར་དབུས་གཙང་དུ་བསྐྱེད་
པའི་སྒྲོན་པོ་དང་དམག་དཔུང་ཕྱིར་འཐེན་པར་བརྟེན། ཁོ་རང་ཅི་ལས་ངར་བསྐྱེད་
ནས་མངའ་འབངས་ཀྱི་བོད་རྒྱལ་སྤྱད་དུ་བརྟུག་འདོད་ཞེན་ལོག་སྟེད་ཀྱིས་བག་
མེད་ཀྱིས་སྤྱད་འདུག དེར་མ་ཟད་ཁོ་རང་གི་རྩོད་འགྱུར་མེད་ཆེ་བརྟན་དོ་ལོག་
པ་ཡིན་ཞེས་བརྟན་ཁག་བཀའ་ནས་ཞུས་ཏེ་བཀའ་སྒྲོན་དམག་དང་བཅས་པ་
མངགས་ནས་ཁོ་རང་གི་རྩོད་། དེའི་བྱ། འགོ་པ་ཐམས་ཅད་བསད། ཡང་པཱི་
ཏའི་ནང་གཞིས་གཏོར། པཱི་ཏའི་བག་མ་ཕྲལ་ནས་གཙང་གི་ཕྱོགས་སུ་སྡོད་བརྟུག་
པཱི་ཏའི་བྱ་དབུས་སུ་སྡོད་བརྟུག་ནས་ཁོ་པས་མངག་གཞུག་དུ་བཀོལ། ལམ་གྱི་
ས་རིམ་ན་ཟམ་བཅད། སྒྲོན་པོ་དང་དམག་ཐམས་ཅད་ཟད་ཟད་དུ་བཅོམ་འདོད་
སྒོགས་མནོ་བསམ་བྱིན་ཅི་ལོག་གངས་ཀྱིས་མི་ལང་བ་འདུག རེད་ཀྱིས་མནོ་བསམ་
ཞིབ་དུ་བཏང་ན་གཙོ་ཆེར་འགྱུར་མེད་རྣམ་གྱིས་ངར་རྩལ་ངན་པ་ལས་བྱུང་ཡང་།
རེད་ནས་ཀྱང་གནང་སྒྲིན་བདག་ཀྱིན་ཐལ་དྲགས་པས་ཁོ་པས་དེ་ལྟར་ངར་བསྐྱེད་
ཅིང་། དབུས་གཙང་དམངས་མས་ཁོ་པར་ཡི་མུག་ཀྱང་། རེད་ནས་བཞག་པའི་
ཕང་ཡིན་པའི་སྐབས་ཀྱིས་ཅི་ཡང་བྱེད་མ་བྱུབ་པར་སྒྲང་། རྩལ་འདི་ལ་རེད་གིན་
དུ་འགྱོད་པར་འདུག འདི་ལ་བལྟས་ན་བཀའ་སྒྲོན་དུ་བསྒྲོས་པ་རྣམས་ལ་ད་

ཅང་ཆེད་དུ་དབང་སྒྲིལ་མི་ཉན་པར་འདུག དེ་ལྟར་བྱས་ན་དེད་ཀྱི་བཀའ་ངོན་གྱིས་
དབུས་གཙང་གི་ས་ཆའི་སྐྱེ་ལོ་མཐའ་དག་བདེ་སྐྱིད་དུ་བྱེད་པ་ནི་དོན་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན།
འགྱུར་མེད་རྣམ་ཀླུ་ལ་བྲིམས་ལ་སྦྱར་བའི་སྐབས་སུ། དུ་ཆེན་སོགས་ནས་པཱི་ཏ་
ལ་དབུས་གཙང་གི་དོན་བདག་གིས་ཟེར་འདུག་ཀྱང་དེད་ཀྱིས་ངེས་པར་བཀའ་ཕབ་
པ་ནི་མེད། ཡམ་བན་གཉིས་ཀྱི་བསམ་པར་དབུས་གཙང་ལ་ཉིན་གཅིག་ཀྱང་འགོ་
པ་བྱེད་པའི་མི་མེད་ན་མི་རུང་བསམ་འདུག ཡང་པཱི་ཏ་ནས་འཕྲལ་དུ་དམག་དཔུང་
འབྲིད་ནས་ཡན་གྲོགས་བྱེད་ཡོང་བསམ་ནས་སྐབས་གཅིག་ཏུ་གང་འོས་པ་དབྱེ་འབྱེད་
བྱེད་ཚུགས་སྐུ་དུ་ལབས་འདུག པཱི་ཏ་ནས་ངེས་པར་བསམ་ཆོད་དང་མཐུན་པར་
ངོ་ལོག་མི་རྣམས་ཆར་བཅད་ནས་གསོད་པ་དང་། ཡམ་བན་གཉིས་ལ་སྐྱོན་མེད་
ཅིང་དབུས་གཙང་གི་ས་ཆ་རྣམས་བདེ་འཇགས་བག་ཡོད་དུ་སྡོད་འཇུག་ཐུབ་པ་བྱུང་
ཆོ། འཕྲལ་དུ་ཡམ་བན་གཉིས་ཀྱིས་ལབ་པ་ལྟར་བྱས་ཀྱང་མི་ཆོག་ཟེར་བའི་སྐབས་
མ་མཆིས་མོད། ད་ལམ་ཁོ་པས་དབུས་གཙང་དུ་བསྐྱད་པའི་ཡམ་བན་རྣམས་སྐྱོབ་
མ་རྒྱས་པ་ལ། ཉེས་སྐྱོན་མེད་ཟེར་དཀའ་བར་འདུག དེ་ལྟར་ན་པཱི་ཏ་ག་ཟུགས་
པོ་གཅིག་ཡུར་སོང་། སྐབས་ཞན། རང་སློག་གཅེས་པར་ག་ཟུང་སྟེ་འབད་ཀྱང་
སྦྱར་མའི་ངང་ཚུལ་དཀྱུས་མ་ཡིན་མོད། གཅིག་ཏུ་འདས་ཆར་བའི་བྱ་བ་ཡིན་
པས་བཅད་མ་བཅད་པ་བྱས་ན་ཆོག་པ་མ་གཏོགས། ཕན་བསྐུལ་བའི་གས་སུ་
བཞག་ནས་ངེད་ནས་དབང་གི་གོ་ས་གནང་རྒྱུ་ལོ་ལོ་བ་བྱས་ག་ལ་ཆོག པཱི་ཏ་
རང་གུང་གི་གོ་ས་ཉིད་དང་བཅས་ཏེ་དུ་ལའི་སྐྱ་མའི་བཀའ་སྒྲོན་གྱི་བྱ་བ་གྱིས། ཅོང་
ཐུ་ཆེ་རིང་སོགས་ཡོད་དུ་སྐབས་འཕྲལ་དུ་ལའི་སྐྱ་མ་དང་རྩན་ཅིག་ཏུ་བསྐྱོས་ནས།

བོད་ཀྱི་འགོ་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཀྱང་ཤེས་ཀྱི་ཆེ་ཞིང་ཡིད་གཏད་ཐུབ་པ། ལྷན་
ནས་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་གཏོད་ཅིང་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་མི་གཅིག་བདམས་ནས།
པཱི་ཏ་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་སློན་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་ཚུགས། ཁོང་ཆེད་དོན་ཅ་ཆུང་བ་རྣམས་
བཀའ་སློན་གཉིས་ནས་ལྷན་པའི་བཞིན་བྱེད་ཚུགས། རེད་ལ་ཁྱུ་རྒྱུད་ཡིག་གི་བྲིས་ནས་དོན་
དག་ཁྱུ་བ་དང་། དམག་དཔུང་ག་སྒྲིག་དང་། ཏ་ཟམ་འཇུགས་པ་སོགས་དོན་ཅ་
འགངས་ཆེ་བའི་རིགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་བཀའ་ཡིས་མངགས་པའི་ཨམ་བན་རྣམས་
ལ་གཏད་དེ་བཀའ་སློན་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་དབྱེ་འབྲེད་བྱས་ནས་བཀའ་ཡིས་མངགས་
པའི་ཨམ་བན་གཉིས་ཀྱིས་ཐམ་ག་གཞོན་ཚུགས། ཚུལ་དེ་ཕྱིན་ཆད་ཏག་ཏུ་ལྷགས་སྒོལ་
དུ་འཇགས་ཚུགས། སློན་པོ་དང་དམག་མི་རྣམས་སོ་འོན་མེད་གིས་སྔོན་ལྷགས་དང་།
ཏ་ཟམ་འཇུགས་པ་སོགས་བྱ་བྱེད་མཐའ་དག་ཅོང་བྱ་ཆེ་རིང་། ཐེ་ཐུ་ཡོ་རུང་ཆེ།
ཨ་ས་ཁན་ཨམ་བན་ཇོ་འུ་རྟོས། ཡང་བོད་དུ་སྔོན་པའི་ཨམ་བན་རྣམས་ཀྱིས། བན་
དེ་རྣམས་ལ་གཏད་ནས་ཏུ་ལའི་བླ་མ་དང་། པཱི་ཏ་རྣམས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་བགྲོས་ནས་
བསམ་མཛོད་ཞིབ་ཏུ་བཏང་ནས་གང་འཐད་གང་འོས་ཀྱིས་བགྲོས་ནས་ཁྱུ་བར་གྱིས།
ཡང་འགྱུར་མེད་རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་རང་གི་ཡུ་པོ་འགྱུར་མེད་ཆེ་བཏན་རོ་ལོག་པ་
ཡིན་ཞེས་རྒྱུན་ཁག་བཀའ་ནས་ཁྱུས་ཏེ། གྲགས་འཆོལ་བའི་དམག་བཏང་ནས་
ཐབས་ཀྱིས་འཆོ་བར་བྱས་ཏེ་ནད་ཀྱིས་ཤི་སྲིད་ཞེས་རྒྱུས་འདུག ད་ཆ་དོན་
ཆ་གཅིག་ཏུ་གསལ་བར་གྱུར། འགྱུར་མེད་ཆེ་བཏན་ལྷན་ནས་ལོག་པ་མེད་ཅིང་
ཉེས་མེད་དུ་བསད་འདུག་པས་ངེས་པར་དག་ཆངས་བྱེད་འོས་སུ་འདུག པཱི་ཏ་ར་
གཏད་ནས་འགྱུར་མེད་ཆེ་བཏན་གྱི་བྱ་བ་བཅད་བཅད་ནས་ངེད་ཀྱི་བཀའ་ལུ་ལྟེ།

ནས་བྱང་པོའི་སེམས་ཀྱིས་ཆེད་དུ་བཀའ་ཤབ་ནས་གསལ་པོར་བྲེ་སྟེ་གོ་བར་བྱས་
 པ་ཡིན། བརྒྱུ་ནས་བཀའ་འདི་དང་དུ་བྲངས་ནས་རི་ལྷོར་རྩེས་སུ་བཟངས་ཏེ་ཞབས་
 འདེགས་སྐྱབ་ཚུལ་གྱི་ཡིག་མགྲོགས་པར་བྱ་བ་གྱིས། བཀའ་འདི་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་པོ་མཐའ་
 དག་ལ་བྲིལ་བསྐྱགས་ནས་གོ་བར་བྱེད་ཚུག་ཅེས་བཀའ་ཤབ། ཆན་ལུང་གནམ་ལོ་
 བཅོ་སྐྱ་པའི་རྒྱ་བ་བཙུ་གཅིག་པའི་ཆེས་བཅོ་བཙུད་ལ་བཀའ་ཤབ།” ཅེས་པ་དང་།

“དུ་ལའི་རྒྱ་མར་བཀའ་ཤབ་པ། སྤྱ་སོར་འགྱུར་མེད་ནམ་གྱལ་ནས་དུ་
 ལའི་རྒྱ་མར་བཀའ་སྟེ་མི་བྱེད་ཅིང་། བག་ཡོད་པར་མི་གནས་པར་བྱུང་བྱལ་གྱི་
 བྱ་བ་སྤྱ་ཆོགས་བྱེད་ཚུལ་ཐོས་ནས་ངས་ལན་མང་པོར་བསྐབ་ཡར་གྱི་བཀའ་ཤབ་
 པ་ནི། དབུས་གཙང་གི་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཤེས་པ་ལྟར་ཡིན། དེ་རྩེས་ཁོ་པས་
 ངའི་བཀའ་གདན་ནས་མི་ཉན་པར་བྱིར་ཞིང་བྱ་བ་ངན་པས་ཁོ་རང་གི་རྩོམ་པས་ད།
 ལྷར་ཡང་ལྷག་པར་བྱུར་སོང་སྟེ་བསམ་པ་ངན་པ་འཆང་བའི་རྒྱ་མཆན་བོད་ན་ཡོད་
 པའི་ཨམ་བན་ནམས་ཀྱིས་རེད་ལ་ཞུས་པར། རེད་ཀྱིས་དེ་འབྲལ་ཁོ་པ་ཁྲིམས་ལ་
 སྦྱོར་བསམ་པ་ཡོད་ཀྱང་དུ་ལའི་རྒྱ་མ་ལ་གཞོད་ཀྱིས་དོགས་པ་ཁོ་ནས་འཐེན་པ་ཡིན།
 ཉེ་ཆར་རྒྱ་བ་བཙུ་པའི་ཆེས་བཙུད་ལ་དབུས་གཙང་གི་ཨམ་བན་ནམས་ནས། འགྱུར་
 མེད་ནམ་གྱལ་བསམ་སྦྱོར་ངན་པ་སྤྱ་ཆོགས་སྤར་ལས་ཀྱང་རི་ཆེར་སོང་འདུག་པར།
 ལྷཔས་དང་བསྐྱེན་ནས་སྐབས་གཅིག་དུ་ཁོ་པ་ལ་བཀའ་ཡིན་ཞེས་ཁྲིམས་ལ་སྦྱོར་བར་
 བྱེད་ཅེས་ཞུས་པར། རེད་ནས་ཨམ་བན་ཆོས་ངང་བྱང་བ་ལ་བཀའ་བཀྲོན་གནང་
 ནས་ཨམ་བན་བརྩེ་ལ་བསྐྱགས་ནས་ཨམ་བན་གསུམ་བཀྲོས་ནས། དུ་ལའི་རྒྱ་མར་
 ཉན་སྦྱོན་བྱེད་པོས་པ་ནམས་སྤན་སྦྱོན་བྱས་ནས་ཁྲིམས་ལ་སྦྱར་ན་ལེགས་ཞེས་བཀའ་

ཕབ་པ་ཡིན། རེད་ཀྱིས་ཕབ་པའི་བཀའ་དང་མངགས་པའི་ཨམ་བན་བརྗེ་སྐྱབས་
པའི་ཁྲིན་ལ་ཨམ་བན་ཆོས་འབྲུལ་དུ་ཁྲིམས་ལ་སྦྱར་ཞིང་ཁོ་རང་གཉིས་ཀྱི་གཟུགས་
པོ་ཡང་རྒྱད་ཆོས་སུ་སོང་འདུག དེ་འདྲའི་འབྲུགས་ལོང་སྐབས་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྦྱ་
གཟུགས་ཤིན་ཏུ་བདེ་མོར་ཡོད་པ་ཐོས་པས་རེད་སེམས་བདེ་མོ་བྱུང་། རེད་ཀྱི་ཨམ་
བན་གཉིས་དོན་དེར་རང་སྤང་པོ་དེ་བཞིན་བྱུང་ཡང་ཅི་ནས་ཆབ་སྲིད་ཞབས་འདེགས་
བྱས་པ་ཡིན་མོད། རས་བཀའ་རྩིན་ལོགས་སུ་གནང་རྒྱ་ཡིན། དེ་སྐབས་དྲུ་ལའི་
སྐྱ་མས་འབྲུལ་དུ་མི་བཏང་ནས་འབྲུག་པ་སྦྱོང་བའི་ཤོད་འབངས་རྣམས་ལ་གོ་བར་
དེལ་བསྒྲགས་ནས་འཐེན་བཅུག་པ་ནི། རས་པར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དོན་ལ་རེད་ཀྱི་རོགས་
རམ་བྱས་པ་ཡིན་འདུག་པས་རེད་ཀྱི་སེམས་ཤིན་ཏུ་དགའ། བཀའ་རྩིན་གནང་རྒྱ་
བྱུང་དུ་བཀའ་ཐེབས་པར་ཡོད། འབྲུག་པ་སྦྱོང་མི་རྣམས་ནས་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མའི་ཆོག་
གཏན་ནས་མི་ཉན་པར་བྱ་བ་མ་འཆོམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་ནའང་། དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་ནི་
རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་གང་ཟག་ཡིན་པས་དེ་སྐོར་ལ་དེ་ཅུམ་བྱེད་པ་ལས་འོས་མ་མཆིས།
འབྲུག་སྦྱོང་སྐབས་དོ་ཐོག་ལ་སོང་གཤིས་གཞན་ཆོས་རྗེས་སུ་མི་འབྱུང་བ་ལ་དྲུ་ལའི་
སྐྱ་མས་ཀྱང་བྱེད་ཐབས་མ་མཆིས། རེད་ཀྱིས་ཁྲིན་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཞ་སེར་
ཀྱི་བསྟན་པ་དར་བ་དང་། དྲུ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྦྱ་བསྐྱུང་བའི་ཆེད་དུ་གཙོ་བོར་དྲུ་ལའི་
སྐྱ་མའི་སྦྱ་བདེ་མོར་ཡོད་ཕྱིན་བྱ་བ་གཞན་རྣམས་བྱེད་པ་ལས་སྤྲ། རེད་ནས་ད་ཆ་
ཟེ་ཁྲོན་ཀྱི་ཙོང་བུ་ཨམ་བན་ཆེ་རིང་མངགས་ནས་དམག་དཔུང་བཏོག་སྟེ་དབུས་
གཙང་གི་ས་ཆ་རྣམས་སྦྱོར་འཇགས་སུ་བྱེད་པ་དང་། མི་ནག་ཅན་གཞན་རྣམས་
བཟུང་ནས་ཁྲིམས་ལ་སྦྱོར་བར་བཏང་ཡོད། བར་འདིར་པརྱ་ཉ་ནས་འགྱུར་མེད་

ནམ་གྲུ་ལ་གྱི་འཁྲུག་སྤོང་བྱས་པའི་ངན་པ་ནམས་འཛིན་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད་ཆེ་གིན་ཏུ་
ལེགས། གལ་ཏེ་ད་དུང་འཛིན་ཐུབ་པ་བྱུང་མེད་ཆེ་ལམ་གྱི་གིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ཞིང་།
དུ་ལའི་སྒྲ་མ་བདེ་མོར་བྱགས་སྤོང་པའི་ངང་ནས་བོད་འབངས་སྤྱོད་བཟང་། དམག་
དཔུང་སྒྲེབས་པ་ལ་བསྐྱུག་པར་གྱིས། དེད་ཀྱིས་མངགས་པའི་ཨམ་བན་ནམས་སྒྲེབས་
འཕྲལ་འཁྲུག་པ་སྤོང་བའི་མི་ངན་ནམས་ཆར་བཅད་ནས་ལམ་གྱི་བདེ་འཇགས་སུ་
སྦྱོར་རུས་པ་ཡོད་པས། དུ་ལའི་སྒྲ་མ་བྱགས་སྤོང་པོར་མཛོད། ལྷ་ལོས་ཀྱི་འཕྲིན་
ཡིག་ཆད་མེད་དུ་ལྷ་བ་མཛོད། ཆན་ལུང་གནམ་ལོ་བཙོ་ལྷ་པའི་རྒྱ་བ་བཙུ་གཅིག་
པཉིས་བཅེགས་ཕྱི་མའི་ཆོས་བཙོ་ལྷ་” ཞེས་པ་དང་།

ཡང་ནང་བཅར་གྱིས་བཀའ་ལེབས་པའི་འདི་ལྟར། “ཆན་ལུང་གནམ་
ལོ་བཙོ་ལྷ་པའི་རྒྱ་བ་བཙུ་གཅིག་པའི་ཆོས་ཉིར་དགུ་ལ། གོང་མའི་བཀའ་དུ་ལའི་
སྒྲ་མར་ཕབ་པ། སྒྲ་མའི་ལྷ་ཡིག་ན། ཨམ་བན་ནམས་ལ་ཕན་ཆ་བྱེད་མ་ཐུབ་པའི་
རྒྱ་མཆོན་དང་། མི་ངན་ནམས་པརྟེན་ནས་ཐམས་ཅད་བཟུང་སྟེ་བསྐྱུང་ཡོད། བོད་
ཀྱི་ས་ཆ་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་ཞོ་མེད་པར་བདེ་འཇགས་སུ་ཡོད་པའི་གནམ་རྒྱལ་དེད་
ནས་གཟིགས་ཏེ་གིན་ཏུ་དགའ། ཡང་སྒྲ་མའི་ལྷ་སྦྱོར་ཐམས་ཅད་དེད་ནས་ཞིབ་
ཏུ་གཟིགས་པས། དེད་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་གིན་ཏུ་མཐུན། དེད་ཀྱིས་མངགས་པའི་
ཨམ་བན་ནམས་བོད་དུ་སྒྲེབས་འཕྲལ་དུ། སྒྲ་མར་བཀའ་ཕབ་སྟེ་མོས་མཐུན་ནས་
དབྱེ་འབྲེད་བྱེད་དགོས་ཀྱི་དོན་ནམས་ལེགས་པར་བཏོས་ནས་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། བར་
སྐབས་འདིར་སྒྲ་མར་བྱེད་ཀྱིས་བཞུན་པའི་བཤད་སྐྱུབ་ཀྱི་བྱ་བ་རྗེ་རྒྱས་སུ་བྱས་ནས་
བོད་འབངས་ཐམས་ཅད་བདེ་འཇགས་སུ་སྦྱོར་བ་ལ་བཙོན་པར་གྱིས། ན་ཟམ་བརྒྱད་

དེ་ལྟར་མ་ཁྱེད་ལ་ཡིད་བཞིན་འགྲུབ་པའི་སྐྱེས་བཟང་གཅིག་འཕུལ་དུ་བསྐྱར་ཡོད། ལམ་
ཀྱའི་དོན་ཐམས་ཅད་བསམ་བཞིན་དུ་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག ཆེད་དུ་བཀའ་ལཔ།”
ཅས་པའོ།^༥

༡༥༥༡ ལོར་གོང་མའི་བཀའ་སྐྱོད་དུ་མངགས་པའི་ཅང་རྒྱན་གྱང་ཆེ་རིང་
དང་། བན་དེ་ཡམ་བན་ལོགས་མི་དྲག་ལྟ་སར་འཁྱོར། གོང་མ་ཆེན་པོས། འགྱུར་
མེད་ན་མ་ཀྱལ་གྱི་གཡོག་ན་མས་ཀྱིས་ལོག་སྐྱབ་སྐབས་དུ་ལའི་ལྷ་མས། བརྟན་པ་
དང་། ཆབ་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ལམ་ཀྱར་དགོངས་ཏེ་བཀའ་བྲུབ་བཟང་པོ་གནང་བས་
ཐམས་ཅད་པདེ་འཇགས་བྱུང་འདུག་པ་དེ་གྱི་དགོངས་པར་ཤིན་དུ་བབས་བྱུང་ཞེས་
ལོགས་སའི་བཀའ་དང་། གནང་སྐྱིན་མང་པོ་ལུལ། སྐབས་འདིར་གོང་མའི་བཀའ་
ལ། “སྤར་ན་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ན་མས་ནས་སྲིད་ཀྱི་འགན་ལེན་བྱས་ཀྱང་། རྟོ་
རྩེ་འཆང་དུ་ལའི་ལྷ་མའི་ཞབས་འདེགས་མི་ཡོང་བར་མ་ཟད། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལམ་
ཀྱལ་ཡང་མི་འཆམས་པ་དུ་མ་བྱུང་ཞིང་། བོད་འབངས་སྐྱི་ལའང་ཡན་པ་མ་བྱུང་
འདུག་པས། ད་ནས་ཆོས་སྲིད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འགན་ཁུར་དུ་ལའི་ལྷ་མ་ཉིད་ནས་
བཞེས་ན་བརྟན་པ་དང་། ཆབ་སྲིད་ལ་ཡན་སྐབས་ཤིན་དུ་ཆེ་བས་ངེས་པར་དེ་ལྟར་
མངོད་དགོས་ཤིང་། ཞབས་ཕྱིར་བཀའ་འཁོན་བཞི་བསྐྱོས།” ཞེས་བཀའ་ལཔ་པའི་
དོན་བཞིན། སྐྱེ་མདུན་དུ་མི་དྲག་ན་མས་དང་བཀའ་བཀྲོས་ཐོག་གུང་པར་རྒྱུ་ཏའི་ལྷ་པོར།
ང་སྐག་མདོ་མཁར་ཞབས་བྱུང་ཆེ་རིང་དབང་ཀྱལ་དང་། ང་སྐག་ཐོན་པ་སྤྱི་ཆོད་

^༥ མངོད་ན་མ་ལོག་གངས་ ༡༦༡ ན་མ་ ༡༦༥

ཆེ་བཅན་གཉིས་གང་ཅིར་ལྷག་བསམ་དང་ཞིང་ན་ཆོད་ཀྱང་ཅན་པ་བཅས་བཀའ་
 གྲོན་གྱི་ལས་ཀ་བྱེད་པ་དང་། རྗེ་རང་གི་སྐུ་མདུན་ཞབས་ཕྱིའི་གས་ནས་བྱགས་
 གྲོ་ཁུལ་བཞིག་བསྐྱོད་གོས་ཚུལ་བྱུང་བ་བཞིན་མགྲོན་གཉིས་དར་དཀྱིལ་ཉི་མ་རྒྱལ་
 མཚན་བཀའ་གྲོན་དུ་བསྐྱོག་ཞག་མཛད་པ་གོང་མ་ཆེན་པོའི་དགོངས་པར་ཡང་འབྱོར་
 ཏེ་མི་རིང་བར་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན་ལ་ཇ་སག་ཟླ་མའི་ཆོ་ལོའི་བདག་རྒྱུན་ཡང་སྐུ་ལ།

སྐབས་འདིར་མེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་ཟླ་མ་ལས་སྡེ་ན་མས་དང་།
 བཀའ་གྲོན་མདའ་དཔོན་སོགས་དུང་འཁོར་ཆེ་ཕྱ་མཐའ་དག་བསྐྱས་ཏེ། གོང་མ་
 ཆེན་པོའི་མི་དྲག་ན་མས་ནས་བོད་ཀྱི་ལས་ཀ་དོན་ཚན་བཅུ་གསུམ་དུ་བཀོད་པའི་དོན་
 ན་མས་དྲིལ་བསྐྱགས་གིང་། གཙོ་བོར་མེར་སྐྱ་ཆང་མས་གོ་ཞིང་རེས་དགོས་རྒྱུར།
 “དོ་རྗེ་འཆང་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་འདི་ཁོ་ན་བོད་གངས་ཅན་གྱི་མགོན་པོ་ཡིན་པས། གོང་
 མ་ཆེན་པོས་དགོངས་པ་བྱུང་པར་ཅན་གྱིས་རྒྱལ་བའི་བསྐྱན་པ་དར་བ་དང་། འགྲོ་
 བ་ཐམས་ཅད་བདེ་འཇགས་ཀྱི་ཆེད་དུ། རྩར་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་ལྟ་བུ་ཆེན་པོའི་སྐུ་དུས་
 ལྟར་བོད་ཀྱི་ལར་རྒྱུའི་དོན་ཐམས་ཅད་དོ་རྗེ་འཆང་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་རང་གིས་མཛད་
 དགོས་ཀྱི་མངའ་གསོལ་གཟེངས་བསྟོད་ཕུལ་བ་ཡིན་པ་ལ། ཁྱོད་ཟླ་མ་མེར་མོ་བ་
 དང་ལྟེ་པ་མི་དྲག་སོགས་བོད་ཀྱི་མེར་སྐྱ་ཐམས་ཅད་ནས། གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་
 དྲིན་དང་། དོ་རྗེ་འཆང་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མར་གུས་པ་ཅེ་གཅིག་བྱས་ན་དུས་དག་རྒྱ་
 བདེ་སྦྱིད་དང་ལྡན་པ་ཡོང་། དེ་ལས་འགོངས་ན་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་བྲིམས་

“མཛད་ན་མ་གོག་གངས་ ༡༡༠

བཅན་འཛིགས་ཆེ་བ་ཤེས་གསལ་བཅས་མཐའ་དག་ནས་ངེས་པར་གྱིས་ལ་དག་ཏུ་
བདེ་སྲིད་ལ་སྲུང་ཆོག་པའི་བླང་དོར་ཡང་དག་པ་བྱེད་དགོས།” ཞེས་པའི་བཀའ་
ཕབ།^{༡༩}

དོར་ཆུ་གཉིས་པའི་ཆོས་གཅིག་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྦྲེལ་དགེ་བའི་ཉིན་གོང་
གསལ་བཀའ་བློན་པའི་ལ་གསོལ་རས་ཀྱི་ནོམ་པའི་ཐོག་ལས་ཐམ་བཅས་གནང་སྟེ་
བཞུན་སྲིད་ལར་ཀྱ་གང་ཅིར་ལྷག་བསམ་མ་མེད་པའི་སྒྲིན་ས་ཡིན་ཡུགས་ངང་པོར་
སྤྲང་བ་དང་། ཆབ་འབངས་རྣམས་བདེ་བར་མཁོས་སུ་ཕེབས་པའི་ཐབས་ཚུལ་བཟང་
པོར་ནམ་པ་ཀྱན་ཏུ་འབད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་དུ་མ་དང་བཅས་བཀའ་སློབ་
མཐར་ཐྱིན་སྟུང་།^{༢༠}

“གོང་མའི་བཀའ། པརྟེན་ལ་ཕབ་པ། སྤྲ་སོར་འགྱུར་མེད་ནམ་ལྟུལ་
ནས། ཏུ་ལའི་བླ་མར་བཀུར་སྟེ་མེ་བྱེད་ཅིང་། བྱུང་ལྟུང་གི་བྱ་བ་སྒྲ་ཆོགས་བྱེད་
ཚུལ་ཐོས་པས་ངེད་ནས་ལན་མང་པོའི་བར་ཁོ་པ་ལ་བསྐབ་ཡར་གྱི་བཀའ་ཕབ་པ་
ནི། དབུས་གཙང་གི་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཤེས་པ་ལྟར་ཡིན། དེ་རྗེས་ཁོ་པས་ངའི་
བཀའ་གཏན་ནས་མ་ཉན་པར། ཕྱིར་ཞིང་གི་བྱ་བ་ངན་པས་ཁོ་རང་གི་རྩོད་པས་ད།
སྐར་ཡང་ལྷག་པར་ཐུར་སོང་སྟེ་བསམ་པ་ངན་པ་འཆང་བའི་རྒྱ་མཚན་ཤོད་ན་ཡོད་
པའི་ཨམ་བན་རྣམས་ཀྱིས་ངེད་ལ་ཞུས་པར། ངེད་ཀྱིས་དེ་འབྲལ་ཁོ་པ་ཁྲིམས་ལ་སྦྱར་

¹⁹ མཛད་ནམ་ཤོག་གངས་ ༡༥༡

²⁰ མཛད་ནམ་ཤོག་གངས་ ༡༥༡

བསམ་པ་ཡིན་ཀྱང་། ཁོ་པར་འབྲིག་ཚུད་ན་དུ་ལའི་སྒྲ་མ་ལ་བསམ་ངན་བྱས་དོགས་
ནས་འཐེན་པ་ཡིན། དབུས་གཙང་གི་དོན་ཤེད་པའི་ཨམ་བན་ཕུ་ཆིང་དང་། ལབ་
དུན་ནས་ཡང་འགྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་ནས་བསམ་སྦྱར་ངན་པ་སྒྲ་ཆོགས་སྤར་ལས་
ཀྱང་རྗེ་ཆེར་སོང་འདུག་པས། འདི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ཁྱུ་པ་དང་། ཕྱོགས་གཅིག་
དུ་ཁྱིམ་ས་ལ་སྦྱར་ན་དམངས་མས་གོ་བར་དྲིལ་བསྐྱགས་པར་གྱིས་ཞེས་ཁྱེས་བྱུང་
བར། དེད་ནས་ཕུ་ཆིང་དང་། ལབ་དུན་ལ་དོན་འདི་སྦྱར་རེ་ཞིག་བཅས་དུ་མི་
རུང་བས་ངས་ཨམ་བན་གཞན་ཞིག་བཏང་ནས་སླེབས་པ་དང་ཨམ་བན་གསུམ་ཀལས་
ལེགས་པར་བསྐྱོས་ནས། སྤར་བྱ་བ་སྦྱབ་པར་གྱིས་ཞེས་བཀའ་ཡབ་ཀྱང་ཨམ་བན་
གཉིས་ནས་ངང་བྱུང་བར་བྱས་པ་ལ་བཀའ་བཀྱོན་ཏེ་བསྐབ་ཡར་གནང་ནས། ཨམ་
བན་བརྗེ་སླེབས་པ་ལ་བསྐྱགས་ནས། ཨམ་བན་གསུམ་བསྐྱོས་ནས། དུ་ལའི་སྒྲ་
མར་སྤན་སྦྱོན་ཁྱུ་ལོས་ནམས་ཁྱེས་ནས། སྤར་ཁྱིམ་ས་ལ་སྦྱར་ན་ལེགས་ཞེས་བཀའ་
ཡབ་པ་ཡིན། བར་འདིར་ངས་ཡབ་པའི་བཀའ་དང་། བརྗེ་ཡང་མ་སླེབས་གོང་དུ་
ཨམ་བན་གཉིས་ནས་འཕྲལ་དུ་དོན་འདི་སྦྱབ་པར་བྱས་འདུག འགྱུར་མེད་ནམ་
རྒྱལ་བས་ད་ཟིན་ཀྱང་། ཁོ་རང་གཉིས་ཀྱང་ཚུད་ཤོས་སུ་སོང་འདུག ལྟུངས་ལེགས་
པར་དུ་ལའི་སྒྲ་མར་སྦྱོན་མེད་པར་བྱུང་འདུག་པར་དེད་གྱི་སེམས་གིན་དུ་དགའ་བར་
བྱུང་། ཡང་ཁོ་པ་གཉིས་གྱིས་ངའི་བཀའ་མ་བསྐྱགས་པར་འཕྲལ་དུ་བསྐབས་པས་
རང་གི་གཟུགས་པོ་ལ་སྦྱོན་བྱུང་ཡང་། ཅི་ནས་ཆབ་སྲིད་གྱི་ཆེད་དུ་མི་ངན་པར་
ཆར་གཙོད་པ་དང་། བོད་འབངས་ནམས་བདེ་སྦྱིད་ལ་སྦྱར་བའི་བསམ་པ་ཡིན་འདུག
འདི་དག་ལ་དེད་ནས་བཀའ་དྲིན་ལེགས་སུ་གནང་བ་ཡོད་ཅིང་། ཁྱོད་གྱིས་ཁྱེས་

པའི་ཡི་གེ་འོ་ན་དེ་མཚན་གྱི་གང་ནས་ཀྱི་དམག་བརྒྱས་ནས་བྱ་བ་ངན་པ་ཕྱེད་མི་རྣམས་
 བཅའ་ནས་འཛིན་པར་ཕྱེད་ཅེས་འདུག མི་འདི་གྲས་རྣམས་འཛིན་པ་ཤིན་ཏུ་འཐད་
 གྲང་། ལྟོབས་ཀྱི་ཚྭ་གས་མ་ཚྭ་གས་བསམ་སྒྲུ་ལེགས་པར་བཏང་ན་ལེགས། རྟོན་
 ཀྱི་ལྟོབས་ཀྱི་ཚྭ་གས་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་འདི་དག་འཕུལ་དུ་བཟུང་། གལ་ཏེ་ལྟོབས་ཀྱིས་
 མ་ཚྭ་གས་ཆེ་ཏེ་ཅང་ལུ་ཚྭ་གས་མ་ཕྱེད། ཅི་ནས་དབྱས་གཅོང་གི་ས་རྣམས་ལེགས་
 པར་བསྐྱངས་པ་དང་། ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་ལ་སྤྱི་བྱ་ལེགས་པར་བྱས། མངའ་འབངས་
 རྣམས་ལ་འགོ་འདྲན་ལེགས་པར་བྱས་ནས་དེད་ཀྱི་དམག་དཔུང་ཆེན་པོ་སྐབས་ན།
 ཁོ་པ་གར་འགྲོ་བར་སྐབས་འདིར་ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་མ་ཏུར་ཐག་གིས། མང་ཤོར་མེད་
 པ་གིས། ཡང་ལུ་ཆེད་དང་ལའ་ཏུན་གྱིས་འགྱུར་མེད་རྣམ་ཀྱལ་བསད་རྩེས་འཁྲུག་
 སྤོང་སྐབས་ཁྱོད་རང་གཟུགས་པོ་མ་སྐྱབས་པ་ལ་དགོངས་པ་ཁྲེལ་བྱ་མེད། དེའི་
 རྒྱ་མཚན་ཁྱོད་རང་ལ་མི་མང་པོ་མི་འདུག ལྟོབས་ཉམ་ཆུང་བས་མི་ཉུང་གཤིས་
 འཕུལ་དུ་ཕྱིན་གྲང་། དོན་ལ་ཡན་ཆ་སྐྱབ་མི་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིར་ཁྱིང་གསོད་རེས་འོང་
 བའི་རེས་པ་མེད། ཅི་ནས་མངའ་འབངས་རྣམས་འགོ་འདྲན་ཕྱེད་པ་དང་། ཏུ་ལའི་
 སྒྲ་མ་ལ་སྤྱི་བྱ་ཕྱེད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་འོས་སུ་གྱུར་པ་ཡིན། དེའི་ཆེད་དུ་བཀའ་ཡབ་
 པ་ཡིན། ཆན་ལུང་གནམ་ལོ་བཙོ་ལྔ་པའི་རྒྱ་བ་བཙུ་གཅིག་པའི་ཆོས་བཙོ་ལྔ་ལ།””

“གོང་མའི་བཀའ། ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་། བཀའ་སྒྲོན་གྱི་དོན་དག་ཕྱེད་

” དགའ་བཞི་པའི་བྱང་བ་བརྗོད་དེབ་ཤོག་གངས་ ༡༡

མི་པཌི་ཏེ་དང་། དབུས་གཙང་དུ་གཏོགས་པའི་ཤོད་འབངས་སྤྱི་ལ་ཐབ་པ། སྤ་
མོར་འགྱུར་མེད་ནམ་ཐུལ་ནས་རང་གི་གཏུམ་དག་གིས་སྤྱོད་ཅིང་། ཏྲ་ལའི་སྒྲ་མ་
ལ་འཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། ཡང་ཤོད་འབངས་ཐམས་ཅད་སྤྱག་ལ་སྦྱར། ཁོ་རང་
གི་རྩོམ་པས་ད་པ་མོགས་ནམ་པ་སྤྲོའོགས་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིམས་ལས་འདས་པའི་བྱ་བ་
བསྐྱབས་པས། ཤོད་དུ་སྤོད་པའི་ཨམ་བན་ཡུ་ཆིང་ཅན་ནས། ཤོད་མི་ནམས་གཅིག་
ཏུ་ཉམ་ཐག་པའི་ཚུལ་ཐོས་པ་དང་། ཡང་ཏྲ་ལའི་སྒྲ་མར་གཞོད་པ་སྤྱེལ་གྱི་དོགས་
པ་ཡིད་ལ་བཞག་པས་ཁོ་པ་ཁྲིམས་ལ་སྦྱར་ཆོག་པ་བྱེད་ཅེས་ཁྱེ་འདུག་པར། རེད་
ནས་ཤོད་དུ་སྤོད་པར་ཆེད་དུ་མངགས་པའི་ཨམ་བན་བཞེད་དང་། ཏྲ་ལའི་སྒྲ་མ་ལྟ་
དུ་འཛོམས་རྗེས། འགྱུར་མེད་ནམ་ཐུལ་གྱི་ལོག་པ་ནམས་མངོན་དུ་བྱུངས་ནས་
ཁྲིམས་ལ་སྦྱར་ཏེ་ཏྲ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྤྱི་ལ་བསྟོར་བ་ཆར་བཅད། དབུས་གཙང་གི་ཤོད་
མི་ནམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གཏུམ་དག་ཅན་གྱི་མི་མེད་པར་བྱས་ནས་ཐམས་ཅད་དབུགས་
འབྲེན་པར་བྱེད་ཅེས་བཀའ་ཐབ་པ་ཡིན། ཤོད་དུ་སྤོད་པའི་ཨམ་བན་ནམས་ནས་
རེད་ཀྱི་བཀའ་ལ་སྤྱག་པའི་བྱ་བ་བསྐྱབས་ན། མི་རན་རྩོམ་པ་དང་འབྲུག་ལོང་
བཅས་པའི་རྒྱུར་མི་འགྱུར་མོད། མོ་བྱར་དུ་ཤོད་ན་ཡོད་པའི་ཨམ་བན་ཡུ་ཆིང་ཅན་
ནས་བྱ་བའི་བབ་ལ་བརྟེན་ནས་རེད་ཀྱི་བཀའ་མ་སྒྲེབས་པའི་རྩོན་དུ་སྤྱབས་བཤེར་
བཞུས་ནས་འགྱུར་མེད་ནམ་ཐུལ་ཁྲིམས་ལ་སྦྱར་འདུག དེ་སྐབས་རྩོམ་པ་ནམས་
ཀྱིས་སྒྲགས་འཆོལ་བའི་འབྲུག་པ་སྒྲངས་ཏེ་མི་མང་ཡིད་བསྐྱོད་པ་ཐོས་ཏེ་འབྲལ་དུ་
བཀའ་ཐབ་ནས། ཟླ་ཁྲོན་གྱི་ཙོང་བྱ་ཆེ་རིང་དང་། ཐའི་བྱ་ལོ་དུང་ཆེ་མངགས་
ནས། དམག་དཔུང་བཏགས་ཏེ་ཤོད་འབངས་བདེ་འཇགས་སུ་སྦྱར་བ་དང་ལོག་པ་

ཐེད་མི་ནམས་ཅད་བཅད་ནས་འཛིན་པར་བཏང་བ་ཡིན། ཅད་གཅིད་རྒྱུད་དོན་
 དག་གཞན་ཡོད་པ་མིན། ཅོང་བྱ་ཆེ་རིང་ནས་སྐབས་འདིར་བོད་ཀྱི་བྱ་བའི་བབ་
 དང་རྒྱ་མཚན་ཁྲུས་འདུག་པ་དང་། པརྒྱ་ཏ་ནས་ཀྱང་མགྲོན་གཉེར་སྒོ་བཟང་བ་ཀྱི་
 བེས་དང་། དེའི་རམ་འདེགས་ནམས་རིམ་པར་བཟུང་། ད་ལྟ་བོད་ཤིན་ཏུ་བདེ་
 འཇགས་སུ་བྱས་ཞེས་ཁྲུས་འདུག་པར་བཞུས་པས། དེད་ཀྱི་སེམས་ཤིན་ཏུ་དགའ།
 འགྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་ཀྱི་ལོག་སྒྲུབ་གསལ་དུ་སོང་། བོད་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་མཐའ་དག་དབྱགས་
 བྱུངས། བོད་དུ་རྫོང་པའི་ཨམ་བན་ནམས་ཀྱི་ལུས་སྒོག་ལ་སྟོས་པ་མེད་པར་དམངས་
 མའི་དོན་དུ་སྐྱེ་བོ་དན་པ་ཐམས་ཅད་ཆར་བཅད་ནས་ཞི་བར་བྱས། རོ་ལོག་ལྷག་
 མ་ནམས་རིམ་པར་བཟུང་ནས། ཡུལ་སྡེ་དང་ས་ནམས་སུ་ཉེ་ཞོ་མེད་པ་བདེ་འཇགས་
 སུ་བྱས་འདུག་པས། དེས་ན་དམག་དཔུང་ཆེན་པོ་བཞེགས་ནས་བོད་འབངས་འཛིགས་
 པར་བྱས་ན་མི་དགའ་བས། འཕལ་དུ་ཆེད་དུ་བཀའ་ཐབ་ནས་སུར་མངགས་པའི་
 དམག་དཔུང་བོད་དུ་འགྱོ་བ་བཤོལ། ཐེལ་བྱ་ལོ་དུང་ཆེ་ཡང་བོད་དུ་འགྱོ་བ་བཤོལ།
 ད་ཆ་ཅོང་བྱ་ཆེ་རིང་ཁོ་ན་དུ་ལའི་སྒྲ་མར་བཞུ་བ་དང་། དོན་དག་ཐམས་ཅད་སྒྲུབ་
 པའི་ཆེད་དུ་བཏང་བ་ཡིན།”^{༡༧}

༡༧༥༥ རབ་བྱུང་ ༡༩ ཤིང་ཕག་ལོར་ཡུལ་དབང་མཆོག་འགྲལ་འཆམས་
 ལྟ་བུའི་བསྐྱེད་བཞེས་སྐབས། ཁོང་མས་ཨམ་བན་བརྒྱུད་ཁྱདོན་ལ། རོ་རྩེ་ཆང་
 དུ་ལའི་སྒྲ་མའི་མགྲལ་འཆམས་འཕར་ཚུལ་གདངས་པའི་ཆེད་དེད་ཀྱིས་སྒྱུར་

^{༡༧} དགའ་བཞིའི་བྱུང་བོད་དུ་ ༣༧

སྒྱུ་རྩི་ཐོག་ཐུ་ཅན་ལ་ཆེད་དུ་གཉེར་ཏེ་མེར་མོ་ན་མས་ནས་སྒྱུ་རིམ་ཕྱེད་རྒྱ་ཡིན། ཏཱ་
ལའི་ཆ་མས་མངལ་ཁ་མང་ཤོད་དང་། ཐུགས་དམ་ཆོས་སྤྱོད་མོགས་རེ་ཞིག་འཐེན་
ནས་སྒྱུ་གཟུགས་འཕྲོད་བརྟེན་གང་དུག་གནང་དགོས་ཤེས་པ་སྟན་མེད་ཞུས། ཡང་
དེ་རྒྱུ་མོང་མའི་བཀའ་ལ། ཏཱ་ལའི་ཆ་མའི་སྒྱུ་འབྲུག་མིང་གདངས་མ་བྱུང་བའི་
གནས་ཚུལ་ཐོས་པས་དེད་མེམས་ཁྲལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་བྱུང་། ཕུང་སྒྱུ་རྩི་ཐོག་ཐུས་
དབུས་པེ་ཅིང་ཕྱོགས་ཀྱི་མེར་མོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྱུ་རིམ་རྒྱ་ཆེན་སྒྱུ་བ་རྒྱ་གནང་
བ་ཡིན། ཤོད་དུ་སྒྱུ་གཟུགས་ལ་སྟན་བཅོས་ཕྱེད་པར་སྟན་པ་མཁས་པ་ཞིག་དང་།
འཆ་མས་ཞུ་བཅས་སུ་མི་དུག་ཁི་ཡ་ཞིག་རྒྱ་ ༡༡ པའི་ནང་གང་མཁྱོགས་གཏོང་
རྒྱ་ཡིན་ཞེས་ཤེས།^༡

༡༥༥༥ རབ་བྱུང་ ༡༩ པའི་མེ་ཁྲང་ལོར་ལྷ་རྒྱལ་མཆོག་པདྨ་ན་པ་བསྐལ་
བཟང་རྒྱ་མཆོ་ཞི་བར་གསེགས་པས། རྒྱ་གསལ་ཞབས་པད་ན་མ་པས་ཐུགས་འཁྱུར་
ཐོག་ ཤོད་སྒྱུ་ཆོགས་གྲོས་བསྐྱར་སྒྱུ་མོས་མགྲིན་གཅིག་གིས། ཡམ་བན་བརྒྱད་
གོང་མར་གསེར་སྟན་སྒྲོན་པའི་བཀའ་ཡིག་དེ་ལོ་རྒྱ་ ༩ ཆོས་ ༤ ཉིན་ཤེས་
དོན་བཞིན། དེ་མོང་ག་དབང་འཇམ་དཔལ་བདེ་ལེགས་རྒྱ་མཆོ་རྒྱལ་ཆབ་ཀྱི་ཁྱིར་
བཞེངས།^༢

^༡ མཇུང་ན་མ་ཤོག་གུངས་ ༩༡༡-༩༡༥

^༢ དེབ་ཐེར་ལོང་བའི་དམིགས་ཐུ་ཤོག་གུངས་ ༡༩

༡༡། དུས་སྐབས་གཉིས་པར་དཔུང་གཏམ་དོན་ཚན་བདུན།

༡༢། དུས་སྐབས་གཉིས་པ། ༡༥༤༣ ནས་ ༡༥༥༥ བར་ལོ་ ༡༦ རིང་ཤོད་
དང་། མན་རྩེ་འབྲེལ་བ་རྩི་བྱུང་རགས་རིམ་གོང་འཁོད་ནམས་ལ་དཔུང་ན།

༡༣། ཡུལ་མཚོག་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་སྐད་སྒྲུབ་དང་མི་འདྲ་བར་ཤོད་ནང་གནས་
ཚུལ་དམིགས་བསལ་ཅན་བཞི་བྱུང་ཡོད་དེ། ༡༤། ཡུལ་མཚོག་བདུན་པ་ལྔ་སར་
ཕེབས་སྐྱེལ་སྐྱ་སྐྱུང་དང་། ཤོད་ནས་རྩན་གར་བ་མཐར་སྐྱོད་ཆབས་ཅིག་ཏུ་མན་
རྩེ་དཔུང་དམག་ཤོད་དུ་བཏང་བ་དང་། ལྷག་ཅེ་ཤེ་སྤོང་ལྔ་ཡུལ་རབ་བརྟན་སྒྲོམ་
བཅས་རྩན་གར་བའི་རྩིས་འབྲངས་སྐྱ་རོམ་བཟུང་སྟེ་ཁྲི་མས་ཀྱིས་བསྐྱལ་བ།
༡༥། ཤོད་ནང་བཀའ་སློན་ནང་འབྲུག་བྱུང་བར་བརྟེན་པོ་ལྔ་བས་འཤོད་སྐྱལ་བྱས་
པ་ལྟར། མན་རྩེ་དཔུང་དམག་བཏང་སྟེ་དུམ་རྒྱུར་གསུམ་བསྐྱལ། པོ་ལྔ་བ་བཤོད་
ནམས་སྒྲོམ་ཡུལ་ལ་བྱུང་རིམ་བཞིན་ཕར་གཏོག་མིང་སྤྱད་དེ་ཤོད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་པོ་
གཙོ་བོར་བསྐྱོམ། ༡༦། དེ་ནས་བཟུང་ཤོད་ནང་ཨམ་བན་གཉིས་དང་། སྤྱང་དམག་
གཏན་འཇགས་བཞག ༡༧། ཤོད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་སྟེའི་དོན་ཚན་བརྒྱ་གསུམ་
བརྟེན་པ་བཅས་ཡིན། འོན་ཀྱང་བྱ་སྐྱོད་དེ་དག་གིས་ཤོད་དང་མན་རྩེ་མཆོད་ཡོན་
ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། མན་ཤོད་རང་བཅན་འདྲ་མཉམ་གྱི་མང་གཞི་ཅ་དོན་ལ་འགྱུར་
བ་གང་ཡང་ཕྱིན་མེད། རི་ལྗར་ཞེ་ན། ཡུལ་པའི་སྐྱ་སྐྱུང་དང་། རྩན་གར་བ་མཐར་
སྐྱོད་ཆེད་དཔུང་དམག་བཏང་བཞི། རང་གི་བླ་མར་སྤྱི་ཞུ་ཞབས་འདེགས་སྐྱབ་པ་
སྒྲོམ་ཅི་དགོས། ཤེ་སྤོང་སྐྱག་ཅེ་བ་བཀོངས་པ་ཞི། སྐབས་དེར་མན་རྩེ་དང་རྩན་

གར་དབྱ་གཤེད་རྩ་གནས་ཡོད་པས། རྟག་ཅེ་བ་རྩུན་གར་བའི་རྗེས་འབྲངས་སུ་
 རོས་བཟུང་བ་ཡིན། བཀའ་ཚོན་ནང་འབྲུག་འབྲུན་གཅིད་ཐོག་ གོ་ལྷ་པ་བྱུང་གོ་
 མེད་སྤྲད་དེ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགན་བསྐྱར་བ་དང་། ལམ་བན་སྤང་ནས་ག་བཅས་
 བཞག་པ་ནི་ཕྱིན་ཆད་པོད་ནང་འབྲུག་རྒྱུན་དེ་རིགས་མི་འབྱུང་བར་དུས་བདེ་ཞོད་
 འཇགས་ཡོང་ཐབས་ཁོ་ནར་དམིགས་པ་གིན་དུ་གསལ་པོ་ཡིན། ལས་དོན་སྐོར་
 དོན་ཚན་བཅུ་གསུམ་བརྟོན་པ་ཡང་། གོ་ལྷ་པ་བྱུང་བྱེད་སྐྱེད་སྤྱོད་པོ་བསྐྱོད་གི་ཆེད་
 དུ་དང་། སྐབས་དེའི་དཔོན་ཡོད་གནས་བབས་ལ་དགོས་ངེས་ག་རྟག་ཡིན།

༡༥ བྱ་སྤྲད་དེ་དག་ནི་མཆོད་ཡོན་གྱི་ལ་ཀྱའི་ཐོག་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་པས།

དེད་དུས་ཀྱི་མང་ཆོགས་ནས་སྐབས་དེའི་མན་རྩ་གོང་མ་ཆོའི་ཆོས་དད་ཀྱི་གནས་
 ལུགས་གསལ་ཙམ་གྱིས་ཉོགས་ཆེད་སྐབས་འདིར་དཔེ་མཆོན་ཐུང་གས་གིག་བཞིན་
 ན། རྒྱ་ནག་དབང་དུ་སྐྱུར་མཁན་མན་རྩའི་གོང་མ་དང་པོ་ཤུན་ཅིའི་པ་མེས་ཀྱི་དུས་
 ནས་ནང་ཆོས་ལ་དད་མོས་ཡོད་པ་དང་། གཉིས་པ་ཁང་ཁྱེད་དང་། གསུམ་པ་
 ཡུང་གྱི། བཞི་པ་ཆན་ཡུང་བཅས་ཀྱི་དུས་ནང་ཆོས་ལ་དད་ཤུགས་དེ་བས་རྗེ་ཆེར་
 མོང་སྟེ་རྒྱལ་བ་རྟུན་སྟེ་ལ་ཐབས་ཇི་སྟེད་བྱས་པ། དཔེར་ན། ཁང་ཁྱེད་དུས་སུ་
 རུང་སྐྱོང་ག་དབང་ཚོ་བཟང་ཆོས་ལྡན་དང་། ལུ་ལུ་ཀུན་དོ་ཐོག་ལུ་སོགས་ལྷ་མ་མང་
 པོ་པོ་ཅིང་དུ་གདན་དྲངས། ཆོས་ཀྱི་འཆད་ཉན་བཅུགས། བཀའ་འབྱུར་སོག་སྐད་
 དུ་བསྐྱར། མཆོ་བདུན་དུ་གཙུག་ལག་ཁང་རྒྱ་ཆེ་བཞེད་ས། སོག་རིགས་གཙོ་བྱུར་
 འདུས་སྡེ་ལ་མདོ་སྟགས་ཀྱི་བཤད་བྱ་བཅུགས། ཆན་ཡུང་གིས་རུང་སྐྱོང་ལ་པའི་
 དོ་རྗེ་དང་། པར་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཡེ་གེས་ཀྱི་དྲུང་ནས་མདོ་སྟགས་ཀྱི་ཆོས་མང་

པོ་ལྷས། བཀའ་འགྱུར་མན་ངའི་སྐད་དང་། བཟུང་འགྱུར་སོག་སྐད་དུ་བསྐྱར།
 སྔ་བྲང་གི་རྒྱབ་ངོས་སུ་གདུགས་དཀར་གྱི་ལྷ་ཁང་སུམ་ཐོག་ཅན་དང་། མཁར་ནང་
 མའི་གཡས་ཟུར་དུ་ལྷ་ཁང་གསེར་གྱི་རྒྱ་ཕྱི་བས་ཅན་པའི་ཐོག་རྒྱུད་སྡེ་པའི་འོ་ཚོགས་
 ཡོད་པ། ཅེར་གསང་འདུས། དེ་འོག་ཀུན་རིག་ དེ་འོག་ནམ་སྤང་མངོན་བྱང་།
 དེ་འོག་དམ་ཚིག་གསུམ་བཞོད་ཀྱི་ཚོག་བཙུགས། པོ་ཏ་ལ་དང་། བཀྲིས་རྒྱན་པོར་
 དཔེ་སྒྲངས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས། པེ་ཅིང་དུ་དགོ་འདུན་ལྷ་བརྒྱ་ཡོད་པའི་
 དགོན་སྡེར་མདོ། རྒྱགས། རྒྱན། རིག་གནས་བཅས་ཀྱི་སྒྲོབ་གཉེར་ཡོད་པའི་
 དགོན་པ་དང་། དེ་དང་ཕྱོགས་མཐུན་མན་ངའི་མི་རིགས་ཁེ་གཙང་གི་དགོན་པ།
 ཞེ་དོར་དུ་བསམ་ཡས་ལ་དཔེ་སྒྲངས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་སོག་རིགས་གཙོ་གྱུར་
 ཀྱི་འདུས་སྡེར་མདོ་རྒྱགས་ཀྱི་སྒྲོབ་གཉེར། དུས་འཁོར་དང་། བདེ་མཆོག་གི་གར་
 དང་སྐབ་མཆོད་བཙུགས། ཐུབ་ཀྱན་སྒོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་སོགས་སྒྲ་མ་མང་པོ་
 པེ་ཅིང་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་དགོན་ཁག་ཆོར་མདོ་རྒྱགས་ཀྱི་འཆད་སྡེལ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་
 བཙུག་པ་དང་། པེ་ཅིང་རང་དུ་དགོན་ཁག་ནང་དགོ་འདུན་སྒོར་ཕྱག་བཀལ་བ་ཙམ་
 རྒྱན་དུ་བཞུགས་པ་ནམས་མཆོད་ཅིང་བསྟེན་བཀྱར་བར་བྱེད། དེ་ལྟར་མན་ངའི་
 ཁོང་མ་ཆོར་སྤྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཟུན་པ། ཡང་སྒོས་དགོ་ལྷན་པའི་བཟུན་པར་
 དད་གུས་གིན་དུ་ཆེ་ཞིང་། དགོ་ལྷན་བཟུན་པའི་བདག་པོ་ལྟལ་དབང་ཡབ་སྲས་
 ཡིན་པའི་རྒྱ་མཆོན་གྱིས་ལྟལ་བ་ཡབ་སྲས་རྣམ་གཉིས་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་དད་
 གུས་བཅི་བཀྱར་ཞུ་བའི་གནད་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཡིན། རྒྱག་པར་དུ་གོང་མ་ཆན་ལུང་
 གིས་ལྟལ་མཆོག་བདུན་པར་བཀྱར་གཞོས་ཆད་མེད་ཞུ་དོན་ཡང་། ཆན་ལུང་

གི་སྒྲ་མ་ཚུངས་སྒྲ་དང་། པཱ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་ནམ་གཉིས་ཀྱི་ལ་མཆོག་བདུན་
པའི་སྒྲ་བ་མར་གྱུར་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་ཡིན། དེས་ན་གོང་གི་ལོ་རྒྱུས་སུ་རིམ་པའི་ན་
གསལ་བ་ལྟར། ཐོག་མར་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་ཆེན་པོ་སྐུ་འབྱུངས་ཕྱོགས་བཞུགས་
རིང་གོང་མའི་སྤྱི་པ་ཐུ་བཞི་པ་སྤྱིར་མངགས་དེ་བཟུང་གཞོན་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་
དང་བཅས་ལྟ་མར་གདན་འདྲེན་ཞུ་སྟངས་དང་། ལེ་ཐང་དུ་ཐེབས་ཤེས་ཞབས་ཞུར་
ཡམ་བན་གཉིས་དང་། སྐུ་སྤྱང་དམག་ཉིས་སྟོང་བཅས་ཆེད་འཇུགས་ཐོག་ རེ་
ཞིག་བཞུགས་ཡུལ་དུ་མགར་ཐར་གཙུག་ལག་ཁང་དང་། ས་གཡོའི་ཉེན་སྒྲོབ་ཐོ་
བྱང་གསར་བཞེངས་ཞུ་སྟངས། རྒྱལ་ཡཔ་ལ་གོང་མས་མཇུག་འབྲུད་བཟུང་གཞོན་
ཞུ་སྟངས། ལྟ་སྤྱི་པ་ཐུ་བདུན་པ་མགར་ཐར་དུ་སྤྱིར་མངགས་དེ་ཆོད་མེད་པའི་
བཟུང་གཞོན་ཐོག་སྤྱིར་ཡང་དབྱུངས་སྟོངས་ཅེ་ཐོ་བྱང་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་སྟངས། ཐང་
འགྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་དང་། ལྟ་སྤྱིར་ཡམ་བན་ཟུང་གི་དོན་ཀྱི་ན་ཟིང་འབྲུག་བྱང་
ཤེས་གོང་མས་གནང་པའི་བཀའ་ཡིག་ནང་། འགྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་ངང་རྒྱལ་གདུམ་
ཞིང་ངན་པས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྐུ་གཟུགས་ལ་ཤོལ་གསལ་ཆེ་སྟེ་མ་དུ་དཀའ་བ་ཆེན་པོས་
ལུས་སྒྲིག་ལ་མ་སྟོས་པར་འགྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་ཆར་བཅད། འདི་ཐམས་ཅད་ཏུ་
ལའི་སྒྲ་མའི་ཆེད་དུ་ཡིན། ད་ཆ་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་ལ་ཉེ་བར་བསྡོམ་ཆར་བཅད། དབྱུང་
གཙང་ཆོས་ཀྱི་ཞིང་དག་པར་བསྐྱུབས་པས་དེད་ཀྱི་སྐྱེམས་བག་ཡངས་པར་གྱུར།
གཙོ་ཆེར་འགྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་ངང་རྒྱལ་ངན་པ་ལས་བྱང་ཡང་། དེད་ནས་ཀྱང་
གནང་སྤྱིན་ཐལ་བྲགས་པས། རྒྱལ་འདི་ལ་དེད་ཤིན་ཏུ་འགྱོད་པར་འདུག་ཅེས་དང་།
བཀའ་ཤོག་གཞན་ཞིག་ནང་། དེད་ཀྱི་སྤྱིན་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཞེ་སེར་གྱི་བསྟན་

པ་དར་བ་དང་། ཏུ་ལའི་ཐ་མའི་སྐྱ་བསྐྱང་བའི་ཆེད་དུ། གཙོ་བོར་ཏུ་ལའི་ཐ་
མའི་སྐྱ་བདེ་མོར་ཡོད་ཕྱིན་ཕྱ་བ་གཞན་ནམས་ཤེད་པ་ལས་སྒྲ་ཞེས་དང་། རྗེ་རིང་
ཀུང་པ་རྩི་ཏ་ལ་ཕབ་པའི་བཀའ་ཡིག་ནང་། ཏུ་ལའི་ཐ་མ་ལ་སྤྱི་ཞུ་ཤེད་པ་ནི་ཤིན་
ཏུ་འོས་སུ་གྱུར་པ་ཡིན། ཞེས་སོགས་གསལ་བའི་གནད་དོན་ཁག་ལ་བཏགས་ན།
ལྷ་དུས་རྟོར་གོང་མ་སེ་ཆེན་གྱིས་ས་སྐྱའི་འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་སྐུ་མར་བཟུང་
སྟེ་མཆོད་ཡོན་གྱི་གནས་བབས་གྲུས་བཀྱར་ཇི་ལྟར་ཞུས་པ་དེ་འདྲ་བར། མན་རྩ་
གོང་མ་ཆན་ལུང་གིས་ཀྱང་རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་ཆེན་པོར་མཆོད་ཡོན་གྱི་གྲུས་བཀྱར་
ཆད་མཐོར་ཞུས་པའི་རྒྱལ་ལེགས་པར་རྟོགས་ཐུབ་ངེས་ཡིན་ནོ།

༡༥ མན་རྩ་གོང་མ་ཆོར་ཆོས་དད་ཡོད་པ་དང་། མཆོད་ཡོན་གྱི་ལ་
རྒྱ་བཟུང་བ་བདེན་ཡང་། མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས། བོད་ཀྱི་ལས་
དོན་ཤེད་པོ་གཙོ་བོ་དག་མན་རྩས་བསྐྱོ་གཞག་ཤུས་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཤེད་
སྟེ་དོན་ཆན་བཅུ་གསུམ་བཏོན་པ་དེས་དོན་སྤྱིང་བོད་ཀྱི་སྤྱིད་དབང་མན་རྩས་བཟུང་
བ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ་མ་ཡིན་ཏེ། མན་རྩས་བོད་ཀྱི་གཙོ་བོ་བསྐྱོ་གཞག་ཤུས་
པ་དང་། ལས་དོན་ཤེད་སྟེ་དོན་ཆན་བཅུ་གསུམ་བཏོན་པ་ནི། མཆོད་ཡུལ་བཀྱར་
འོས་ལ་ཕན་གྲོགས་ཞབས་འདེགས་ཞུས་པ་ཡིན་ཏེ། བསྐྱོས་པའི་མི་བོད་མི་ཡིན་ལ།
ཤེད་སྟེ་ལས་དོན་ནམས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་བྱ་གཞག་ཡིན་པ། བྱ་བ་དེ་དག་སྐྱབ་མཁུག་
ཡང་བོད་མི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མན་རྩས་བོད་ཀྱི་སྤྱིད་དབང་བཟུང་བར་ནམ་ཡང་འགྱུར་
མི་ཐུབ།

༡༦ ཡང་། མི་ལ་ལ་དག་འདི་སྐད་ཅེས། གོང་མས་ཐམ་ཀ་དང་། གོ་

མིང་སྤྱད་པ་དང་། ཁོང་མའི་ཡུང་གིས་བསྐྱོས་པའི་བྱ་བ་རྣམས་ནི་གིན་ཏུ་རྩ་འགངས་
 ཆེ་བས་དེ་ལས་འགལ་བའི་ཆ་སྤྲིས་ཀྱང་ཤེད་ཐབས་མེད་ཅེས་ཟེར་བར་ཡང་དེས་
 པ་མི་སྤང་སྟེ། དཔེར་ན། དེ་མིན་སངས་རྒྱུ་ཆུ་མཆོས་རྒྱལ་མཆོག་དུག་པ་ཆངས་
 དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་ཤི་བྱང་པོ་ཏ་ལར་བྲི་གསེལ་གནང་སྐབས་མངོན་སྟེང་སར་གོང་
 མས། སྤུ་ཀན་དོ་ཐོག་སྤུ་རག་དབང་ཆོས་ལྡན་སོགས་གསེར་ཡིག་པ་ཆེད་གཉེར་
 གྱིས་ལེགས་འབྲལ་བསྟར་བ་དང་། དེ་རྗེས་སྤུ་བཟང་ཁང་གིས་རག་དབང་ཡེ་ཤེས་
 རྒྱ་མཆོ་རྒྱལ་བའི་བྲིར་བསྐྱོས་རྗེས་གོང་མས། བཀའ་ཡི་ཕུལ་སྟེང་ཤེད་པའི་སྤུ་དུག་
 པ་ཏུ་ལའི་བྲུ་མའི་ཐམ་ག་ཞེས་པའི་ཐམ་ཀ་གནང་། དེ་རྗེས་རྒྱལ་མཆོག་བསྐྱལ་
 བཟང་རྒྱ་མཆོ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྟེང་ཆོད་མེད་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་སྐབས་གོང་མས།
 བཏན་པ་རྒྱུ་མིང་འབྲོ་བ་འདྲན་པ་ཏུ་ལའི་བྲུ་མ་དུག་པའི་ཐམ་ག་ཞེས་པ་ཕུལ་འདུག
 དེས་ན་མན་རྒྱ་གོང་མས་ལ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱི་ཕྱིར་དུག་པ་གསུམ་རིམ་པ་བཞིན་ཁས་
 ལེན་བྱས། དོན་དངོས་སུ། ལ་རྒྱལ་མཆོག་ལ་པའི་ཡང་སྟེང་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་
 མཆོ་སྤྱི་ཕྱིར་དུག་པ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ཡང་སྟེང་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་སྤྱི་ཕྱིར་བདུན་
 པ་ཡིན་པའི་གནད་ཀྱིས་ཤོད་མི་ཆོས་གོང་མས་ངོས་འཛིན་རི་འདྲ་བྱས་མིན་ལ་མ་
 རྟོས་པར། བདན་དོན་དངོས་ལ་རྩ་འཛིན་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་མཆོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་
 སྤྱི་ཕྱིར་བདུན་པ་རང་ལ་ངོས་འཛིན་མཆན་གསེལ་ལག་ལེན་དངོས་སུ་བྱས་ཡོད།
 དེའི་དབང་གིས་ལ་རྒྱལ་མཆོག་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཆོ་སྤྱི་ཕྱིར་བརྒྱུད་པ་རང་ལ་གཏན་
 འཁེལ་སྟེང་མེད་དུ་བྱུང་བ་ལས། ཁོང་མའི་ཕྱོད་ནས་ཆོད་གཞི་སྟེང་སྟོང་གང་ཡང་
 བྱས་པ་མེད། གནད་དོན་དེ་རྣམས་ལ་བཏྲུ་ན། ཁོང་མའི་བཀའ་དང་། ཐམ་ཀ་

ཚང་མར་ཅ་འཛིན་ཡིད་བརྟན་འཕེར་བ་ཡོད་མེད་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ།

༥༥ འགའ་ཞིག་གིས། ཁོང་མས་ཐམ་ཀ་དང་། ཁོ་མིང་སྤྱད་པ་དེ་བཞིན་
 སྤྱོད་ཡུལ་དེ་དག་གོང་མའི་མངའ་འོག་ཡིན་པའི་མཚོན་རྟགས་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ཡང་
 བདེན་པ་མི་སྣང་སྟེ། དཔེར་ན། གུ་ཕྱིར་བཞུག་འཛིན་ཚོས་རྒྱལ་གྱིས་མཚོ་སྟོན་
 ཁྲལ་གནས་པའི་ཚོག་ཐུའི་དཔུང་དང་། མདོ་སྟོད་ཁྲལ་པེ་རིའི་སྡེ་ཁག་ རྩེ་སྤྱོད་
 གཙང་པ་བཅས་རིམ་བཞིན་ཆམ་ལ་ཡབ་སྟེ་དཔུང་སྟོབས་བཅན་པོར་གྱུར་པའི་ཚོ།
 ཁོང་མས། གུ་ཕྱི་ལ། གཞུང་བཟང་བཅི་སྤྱད་དང་བདེན་ལས་སྤྱོད་མཛངས་ཅན་
 གུ་ཕྱི་ཏན་གྱི་ཐམ་ཀ་ཞེས་པའི་གསེར་ཐམ་དང་། འཇའ་ས་གནང་སྟེ་གཟེངས་བསྟོད།
 དེ་རྗེས་རྩེ་སྤྱོད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་ལྔ་རྒྱལ་བའི་བཀའ་བཞིན་པོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱོད་ལོ་
 མང་བསྐྱུངས་ཏེ་མཚན་སྟན་ཆེན་པོར་གྱུར་པའི་ཚོ། ཁོང་མས། རྩེ་རྗེ་འཆང་རྒྱ་
 ལའི་བླ་མའི་ཚོས་སྤྱོད་འཛིན་ཅིང་། རྒྱལ་བའི་བཞུག་པ་དར་རྒྱས་སུ་སྤྱོད་པའི་ས་
 དབང་བུལ་ཡོད་པའི་ཐམ་ཀ་ ཞེས་པའི་གསེར་ཐམ་དང་། གསེར་གྱི་འཇའ་ས་གནང་
 སྟེ་གཟེངས་བསྟོད། ལྷ་བཟང་གིས་རྩེ་སྤྱོད་བཀོངས་ཏེ་པོད་ཀྱི་སྤྱོད་དབང་འཛིན་
 པའི་སྐབས། ཁོང་མས། བཞུག་སྤྱོད་ཀྱན་རྟན་ཏན་ཞེས་པའི་ཚོ་ལོ་དང་། ཐམ་
 ག་གནང་། བོ་ལྷ་བསྟོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱིས་ང་ལུ་མ་སྤྱར་གསུམ་ཐམ་པར་བྱས་
 ཏེ་པོད་ཀྱི་སྤྱོད་དབང་བཟུང་པའི་ཚོ། ཁོང་མས། བོ་ལྷ་བར་ པའི་སེའི་ཕང་གི་
 ཁོ་མིང་ཚོ་ལོས་གཟེངས་བསྟོད། གནད་དོན་འདི་དག་ལ་བརྟགས་ན། དུས་ཚོད་
 གང་དང་གང་ཞིག་རྒྱ། མི་སྤྱད་སྤྱར་སྟོབས་ཤུགས་དང་སྤྱོད་དབང་ཡོད་ན། དེ་
 དང་དེར་ཁོང་མས། ཐམ་ཀ་དང་། ཁོ་མིང་ཚོ་ལོ་སྤྱད་ནས། མི་དེ་དང་དེ་ནམས་

གོང་མའི་དགྲ་རྒྱུ་མ་གུར་པར་མཐུན་ཕྱགས་མང་འགྲགས་སུ་འགྲགས་པའི་ཐབས་
བྱས་ཀྱང་པའིག་ལས། བྱ་སྤྱོད་དེ་ཆོར་གོང་མའི་མངའ་འོག་ཡིན་པའི་གོད་ན་གཏན་
ནས་མེད་ངེས། ཐབས་བྱས་འདི་ནི་བོད་ཅམ་དུ་མ་ཟད། མན་ཏུའི་བྲིམ་མཆོས་
ཀྱལ་ཁབ་ཀོ་རི་ཡ་དང་། བོ་ཁྱི་ནམ། ལྷ་ར་མ། ཐའི་ལན་སོགས་ཀྱི་ཆོས་སྤྱོད་མི་
སྤར་ཡང་འདྲ་མཚུངས་སུ་ལག་ལེན་མང་དུ་བསྟར་ཡོད། ལྷག་པར་ཀོ་རི་ཡའི་ཀྱལ་
པོ་རིམ་བྱང་ཁྱི་འདོན་སྐབས་མན་ཏུའི་སྐྱེ་ཆ་བཞེད་གཉེར་གྱིས་གོ་མིང་དང་། ཐམ་
ཀ་སྤྱོད་ལེན་ཁྱེད་པ་མ་ཟད། ཀྱལ་སྤྱོད་དང་། བཅུན་མོ་ལ་ཡང་གོ་མིང་སྤྱོད་ལེན་
ཁྱེད་སྤྱོད་ཡོད།

༥། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱོད་གཉིས་ཀའི་བདག་དབང་ནི་ལྷ་ཀྱལ་དབང་སྐྱེ་ཐེང་
རིམ་བྱོན་ལ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ཚུལ་གོང་མས་ཀྱང་ཁས་ཁྲུངས་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་
ཡོད་དེ། ༡༧༥༡ ལོ་གོང་མས་ཆེད་མངགས་ཅང་རྩན་ཆེ་རིང་དང་། བན་དེ་
ཨམ་བན་སོགས་གོང་མའི་མི་དྲག་ལྷ་སར་འབྱོར་སྐབས། གོང་མའི་བཀའ་ལ།
“སྤར་ན་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ན་མས་ནས་སྤྱོད་ཀྱི་འགན་ལེན་བྱས་ཀྱང་། རྩ་
འཆང་དུ་ལའི་བྲེ་མའི་ཐབས་འདེགས་མི་ཡོང་བར་མ་ཟད། ཆབ་སྤྱོད་ཀྱི་ལར་ཀྱ་
ལ་ཡང་མི་འཆ་མས་པ་དུ་མ་བྱུང་ཞིང་། བོད་འབངས་སྤྱི་ལའང་ཡན་པ་མ་བྱུང་
འདུག་པས། ད་ནས་ཆོས་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འགན་ཁུར་དུ་ལའི་བྲེ་མ་ཉིད་ནས་
བཞེས་ན། བསྟན་པ་དང་། ཆབ་སྤྱོད་ལ་ཡན་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆེ་བས་ངེས་པར་དེ་
ལྷར་མང་དད་གོས་ཤིང་། ཐབས་ཕྱིར་བཀའ་བློན་བཞི་བསྟོན།” ཞེས་དང་། སྐབས་
དེར་གོང་མའི་མི་དྲག་ཆོས་མེར་འབྱས་དགའ་གསུམ་གྱི་བྲེ་མ་ལས་སྤྱོད་དང་། བཀའ་

མོན། མདའ་དཔོན་སོགས་དུང་འཁོར་ཆེ་ཕྱ་མཐའ་དག་བསྐྱུས་པའི་སར། “གཙོ་
 བོར་སེར་སྐྱ་ཆང་མས་གོ་ཞིང་ངེས་དགོས་རྒྱུར། རྩི་རྩི་འཆང་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་འདི་
 ཁོ་ན་བོད་གངས་ཅན་གྱི་མགོན་པོ་ཡིན་པས། ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་དགོངས་པ་བྱུང་
 པར་ཅན་གྱིས་ལྷ་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་དར་བ་དང་། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བདེ་འཇགས་
 གྱི་ཆེད་དུ། རྩར་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱ་དུས་ལྟར་བོད་ཀྱི་ལར་རྒྱུ་འདོན་
 ཐམས་ཅད་རྩི་རྩི་འཆང་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་རང་གིས་མཛད་དགོས་ཀྱི་མངའ་གསོལ་
 ག་ཟེངས་བསྟོན་ཕྱལ་བ་ཡིན་པ་ལ། བྱོད་སྐྱ་མ་སེར་མོ་བ་དང་། རྩེ་པ་མི་དྲག་སོགས་
 བོད་ཀྱི་སེར་སྐྱ་ཐམས་ཅད་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དྲིན་དང་། རྩི་རྩི་འཆང་
 དྲུ་ལའི་སྐྱ་མར་གྱུས་པ་ཅེ་གཅིག་བྱས་ན་དུས་དྲག་དུ་བདེ་སྦྱང་དང་ལྷན་པ་ཡོང་། དེ་
 ལས་འགོངས་ན་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་བྲིམས་བཙན་འཇགས་ཆེ་བ་ཤེས་གསལ་
 བཅས་མཐའ་དག་ནས་ངེས་པར་གྱིས།” ཞེས་བྲིལ་བསྒྲགས་པ་ལྟར། ༡༧༥༡
 ལོར་ལྷ་རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་ཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱང་གཉིས་ཀའི་བྱུང་འགན་བདག་
 གིར་བཞེས། རྒྱུ་གྱི་སྤྱི་ལུ་སྐྱ་བ་མི་བཀའ་མོན་བཞི། ལས་བྱ་དུང་མགྲོན་དང་བཅས་
 པ་བསྐོས་གཞག་གནང་ན། ཆབ་སྲིད་བསྐྱུངས་པས་ན། སྐབས་འདིར་ཡང་། བོད་
 དང་མན་རྩུ་མཆོད་ཡོན་གྱི་བཀའ་རེས་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལྷན་པ་ལྷན་གྱི་
 ལྷ་པོའི་སྐྱ་དུས་ལྟར་མོར་གནས་ལས། འགྱུར་བ་གང་ཡང་ཕྱིན་མེད།

ལ། ལྷག་པར་དུ་སྐབས་འདིར་མཛུབ་སྟོན་གྱི་འོས་པ་ཞིག་ལ། ༡༧༧༦
 ལོར་མན་རྩུའི་གོང་མ་ཡུང་ཅིང་གིས་ལྷ་རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པར་ཕྱལ་བའི་ལྷ་ཡིག་
 ནང་། “ད་ཆ་རྒྱབ་ཕྱོགས་དང་། དེད་ཆོའི་སི་ཆོན་ཡུན་ནན་གྱི་ཡུང་པ་ནམས་

གྱི་ས་མཚམས་ཕན་ཚུན་འདྲེས་ཏེ་ལོ་རེ་བཞིན་མི་སྒྲིལ་རྒྱུ་ཕན་ཚུན་མི་ཆད་པས།”
ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་རྒྱབ་ཡོགས་དང་། རེད་ཚོའི་སི་ཚོན་ཡུན་ནན་ཞེས་ས་མཚམས་
ཁ་གསལ་སྒྲིལ་པ་འདིས་མན་ཏུའི་གོང་མ་དོན་གྱི་བདག་པོས་རྒྱབ་ཡོགས་པོད་དེ་མན་
ཏུའི་མངའ་ཁོངས་མིན་པ་དང་། སྐབས་འདིའི་ས་མཚམས་ཀྱང་སི་ཚོན་དང་ཡུན་
ནན་ཡིན་པ་ཆེས་གསལ་པོར་བཞག་ཡོད་པས། པོད་མན་ཏུའི་མངའ་ཁོངས་སུ་འདོད་
མཁན་ཚོས་ཡིག་ཆ་འདིའི་འབྲུ་དོན་ལ་ཡུད་ཙམ་གཟིགས་ཏེ་བསམ་གཞིགས་ངེས་
པར་བྱེད་འོས་སོ།

མན་ཏུའི་ཚོས་དད་དེ་དག་ཆབ་སྲིད་དང་འབྲེལ་བ་གཏན་ནས་མེད་པའང་
མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། གོང་མ་ཁང་ཁྱའི་དུས་སྐབས་སུ། བཀའ་འབྱུང་མན་ཏུའི་
སྐད་ཡིག་ཏུ་མ་བརྒྱུར་བའི་ཚུན་ལ་སོག་སྐད་ཏུ་བརྒྱུར་བ་དང་། མཚོ་བདུན་ཏུ་སོག་
རིགས་གཙོ་གྱུར་འདུས་ཞེ་བཙུགས་ཏེ་སོག་པོ་འདུལ་ཐབས་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ།

༄༅། དུས་སྐབས་གསུམ་པ་ ༡༥༥༥ ནས་ ༡༥༧༩ བར་མི་
ལོ་ ༩༦ རིང་བོད་དང་། མན་ཐུའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་རིམ།

༄༅། ༡༥༥༥ ས་སྟག་ལོར་འུ་ཁུལ་མཆོག་འཇམ་དཔལ་ཀྱི་མཆོག་ཅན་ཁྲལ་
ཐོབ་ཀྱིས་ལྟ་རི་སྤང་དུ་འབྱུངས། པཌ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ལེ་ཤེས་ཀྱིས་འུ་ཁུལ་མཆོག་
བདུན་པའི་ཡང་སྤྲོད་དུ་ངོས་འཛིན་ཡེད། མཆོན་གསོལ་དང་། དགེ་ཚུལ་སྦྲོང་
གི་བསྐྱབ་སྒྲོམ་རིམ་འབྲལ་གནང་། ༡༥༥༩ རྒྱ་ཉ་ལོར་མཉེས་ཐང་དུ་ཤེས་སྐབས།
གོང་མ་ཆེན་ལུང་གི་གསེར་ཡིག་འཕྲོར་པར། “ཉང་ཇིའི་བཀའ། ཏུ་ལའི་སྒྲ་
མའི་སྒྲུལ་སྒྲུལ་པལ་། ད་ལམ་དབུས་གཙང་གིས་ལས་དོན་ཁྱེད་མི་མའི་རིང་
ཇང་གི་ཕུས་ཁྱུས་པར། སྒྲུལ་པའི་སྒྲུའི་ཁྱེད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་ངོ་མཆར་ཅན་
འདུག་ཟེར་བས་ངེད་སེམས་ཤིན་ཏུ་དགའ། ཏུ་ལའི་སྒྲ་སྒྲུའི་མ་ཆོས་ཀྱི་ཡོན་
ཏན་ཕུལ་དུ་ཕྱིན་པར་མ་ཟད། ངོས་ཀྱི་བཀའ་དང་དུ་སྒྲུངས་ནས་ཞུ་སེར་གྱི་བརྟན་
པ་དང་། བོད་དབུས་གཙང་གི་ཆབ་འབངས་ཐམས་ཅད་བདེ་སྦྱིད་ལ་སྦྱོར་བའི་
མཇུག་སྒྲོ་ཐམས་ཅད་ངེད་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པས། ངེད་ནས་ཐུགས་མཉེས་
པའི་གཟེངས་བརྟོད་ཀྱི་ཆེར་བཀྲིས་པ་ཡིན། ཁོང་པའི་བར་ག་ཤེགས་ནས་ངེད་
ལ་སེམས་ཁལ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡང་། ད་ལྟ་ལོ་གསུམ་གྱི་ཁོངས་སུ་སྒྲུལ་པའི་སྒྲུགས་ལ་
བར་ཕྱོན་པ་འདི་ངེད་ཀྱི་ཡིད་དང་མཐུན་པས་སྦྱོ་དགའ་ཀྱིས། སྒྲུལ་པའི་སྒྲུའི་
ནས་སངས་ཀྱིས་ཀྱི་བརྟན་པའི་སྤྲོད་པོ་ཞུ་སེར་གྱི་རིང་ལུགས་དར་ཁྱེད་ཀྱིས་པའི་
ཕྱིར་དུ་ཐོས་བསམ་ལ་བརྟན་པར་མཇུག་ནས་སྒྲུ་ཡོན་སྦྱོང་བ་སོགས་ལེ་གོར་

མེད་པ་གལ་ཆེ། ད་ལམ་སྐྱུལ་པའི་སྐྱ་གསལ་པོ་བྱོན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་དགའ་ལྟོ་ན་
དུ་ཁ་བཏགས་ཆེ་ལེགས། གསེར་གྱི་ཆོད་པག་མེད་གྱི་སྐྱ། གཡང་གྱི་འི་བྱུ་ཐུབ་
པའི་སྐྱ། རིན་པོ་ཆེའི་ཡུག་ཕྱེད་བཅས་གནང་བ་འདི་སྐྱུལ་པའི་སྐྱ་སྐྱ་ཆེ་ཡུན་དུ་བཏན་
ཅིང་། ཞ་མེར་གྱི་བརྟན་པ་དར་བའི་ཆེད་དུ་ཡབ་པ་ཡིན།” ཞེས་གསལ།[“]

༡༣༣༠ ལོར། གོང་མས་ཞེ་རྟོར་དུ། པོ་ཏ་ལ་ཞེས་པའི་དགོན་རྗེ་གསར་
བསྐྱུན་གྱི་མཁན་པོར་མཁས་བརྟན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་པའི་དགེ་བསེས་དང་།
དབུ་མཛད་བཅས་གཏོང་དགོས་ཤེས་པ་ལྟར། རྒྱུད་སྦྱང་སྦྱོར་མང་དགེ་བསེས་ལྷན་
རྒྱུད་མཁན་པོ་སངས་རྒྱས་འོད་ཟེར། ཞབས་དྲུང་ངག་དབང་ཆོས་གྲགས། རྩ་
མྱིང་རྩོ་བཟང་དགེ་ལེགས། དབུ་མཛད་དུ་རྒྱུད་སྦྱང་དགེ་སྦྱང་ངག་དབང་རིན་ཆེན་
དང་དགེ་སྦྱང་ངག་དབང་སྐལ་ལྷན་བཅས་བཞུང་བདའ་གནང་།[“]

༡༣༤༡ ལྷགས་སྦྱང་ལོར། གོང་མ་ཆན་ལུང་གི་གསེར་ཡིག་དྲིལ་བསྐྱགས་
པར། “དོ་རྩེ་འཆང་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་ཁྱེད་ཀྱི་སྐྱ་ན་ཡར་སོན། མདོ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་
ཐམས་ཅད་ཐུགས་སྐྱུ་ཐུབ་པ་ནི་ཡན་བདེའི་རྩ་བ་ཆེན་པོ་ཡིན། ཁྱད་པར་བྱུ་ཐུབ་
པའི་བརྟན་པའི་སྟོང་པོ་ཞ་མེར་གྱི་རིང་ལུགས་ལ་མཁས་ཤིང་དོན་རྣམས་ཀྱང་ལེགས་
པར་རྟོགས་པར་གྱུར། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་རིང་མེད་པ་བུ་རྩ་བུར་བསྐྱངས།
མི་ངན་པ་རྣམས་ལ་ཉེས་པ་ཡབ་པ་ཡང་སྦྱིའི་བདེ་སྦྱིད་ཁྱིམ་གྱི་ལུགས་སྦྲེལ་ཡིན་

[“] བརྒྱད་པའི་མཛད་ནམ་དེའི་གཟུགས་ཤོག་གུངས་ ༩༤

[“] མཛད་ནམ་ཤོག་གུངས་ ༩༥

པ་མཁྱེན། རྡོ་རྗེ་འཆང་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་གོང་མ་དང་ཁྱད་མེད་པ། རེད་གནམ་ལོག་ས་སྟེང་གི་རྒྱལ་པོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕ་མའི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པར་གྱུར། ཉི་མ་རུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཕན་བདེ་ལ་བཀོད། ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་རྡོ་རྗེ་འཆང་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ཁྱེད་དབང་བསྐྱར་གཟེངས་བཞེད་པར། རྒྱ་ལྷ་མ་རྟོ་ཐོག་བྱ་རྩ་སྒྲ་མཁའ་པོ་དང་མོན་ཆེན་མི་སྣ་ཆེད་དུ་མངགས་པའི་གདོང་། གསེར་སྤར་བདུན་རྩ་ལས་གྲུབ་པའི་པང་ལེབ་བརྒྱ་བདུན་ལ་འཇུག་སྤྱོད་གསེར་ཐམས་གཞན་ཡང་གནང་སྤྱོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྣལ་བ་གྲུས་པར་དང་དུ་མོངས།” ཞེས་གསལ།[“]

༡༧༥༤ མེ་རྟ་ལོར། གོང་མའི་བཀའ་ཕྱེད་བསྟོན། “རེད་ཀྱི་ཐམ་ཀ་ལྷ་མ་ལྟར་སྤྱོད་ཐོག་བྱ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུ་གསེགས་པའི་ཆབ། ཐམ་ཀ་ལྷ་མར། ཁྱིའི་མིན་ཏན་པོ་བྱུང་དུ་ཡོང་དགོས། (ཁྱིའི་མིན་ཏན་ནི་དགའ་ལྡན་ཁྱི་པང་ག་དབང་རྒྱལ་ཁྱིམས་ཡིན།) རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མདོ་སྤགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ནི་མཁྱེན། སྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྤྱགས་སུ་ཆུད་པས། ད་ཆ་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་སྤྱགས་ཁུར་བཞེས་ནས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཉི་རིང་མེད་པའི་ཕན་པ་ཆེན་པོ་རེད་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པ་གནང་དགོས།” ཞེས་གསལ།[“]

[“] མཇུག་ནས་ཤོག་གངས་ ༥༣༡

[“] མཇུག་ནས་ཤོག་གངས་ ༥༣༥

༡༩༥༤ ས་སྤྲེལ་ཡོང་། གོར་ཁས་གཉེན་པོ་དང་། སྤྱིད་གྲོང་ཁྲུལ་བཙན་
འཕྲུལ་འགོག་པར་བཀའ་བློན་གཡུ་ཤོག་པ་དཔུང་བཅས་དང་། མན་རྩེའི་དཔོན་དམག་
གང་འཚམས་སོན། སྐབས་དེར་གོང་མའི་བཀའ་ལ། ས་མཚམས་ཁུང་དུ་ཞིག་
དུ་འཇུག་ཀྱི་ཟིང་ཆ་ཕྱན་ཕྱར་དུ་ལའི་བླ་མ་ཐུགས་གཤེད་ས་གནང་མི་དགོས།
ཆོས་ཀྱི་མཛད་པར་བརྩོན་པ་གནང་། དེད་ཀྱི་དམག་མི་དང་། ཐོགས་ལ་ནམ་
ཡང་འཛད་ཀྱི་མེད་ཅེས་ཤེས། ལོ་འདྲིར་གོར་པོད་ཆིངས་དོན་བྱུང་།“

༡༩༧༩ ལྷགས་ཕག་ཡོང་། གོར་དམག་གཞིས་ཅེ་བར་འབྱོར། པཎ་ཆེན་
བཟླན་པའི་ཉི་མ་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་བཀྲས་ལྷན་ནས་ལྷ་སར་ཤེས། ལྷ་རྫོང་ཨམ་བན་
གཉིས་ནས་ལྷུལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཆབ་མདོ་བར་ཆིབས་སྒྱུར་གནང་དགོས་ཞུས་
པར། ལྷུལ་དབང་མཆོག་ནས། ཀྱན་དམག་ཕྱོགས་འདྲིར་ལྷགས་བྱབ་པ་མི་ཡོང་
བས་ཁྱེད་གཉིས་ནས་དགོངས་པ་མཐོ་སྒྲོན་མ་མཛད་ན་(ཡག་པོ་མ་བཞེས་ན་)། འདི་
སྐོར་སྐར་གོང་མ་ཆེན་པོར་སྟན་ཞུ་བྱེད་དགོས་གཤིས་ལྷིངས་ཆ་གང་ཆེ་མཛད་ཅེས་
ཤེས། ཨམ་བན་གཉིས་ནས་འདི་སྐོར་འགྲུངས་གཞིར་གྱུར་ན་སྐར་དགེ་སྒྲོན་ཅི་
ཡོང་མི་ཤེས་པས་ནམ་ཆེ་ཡེར་ཉི་ནི་མཁན་པོ་དང་། བཀའ་བློན་ནམས་ལ་མོན་
དུ་ད་ལྷ་ཕྱོན་ཞེས་འཆོགས་པའི་སར། སེར་འབྲས་ཀྱི་བླ་མ་ཆེ་བཞེས་ནམས་ནས།
ལྷུལ་བ་ཡབ་སྲས་ལྷ་སར་བཞུགས་དགོས་པ་དང་། པོ་ཏ་ལ་དང་། ལྷ་ས་སེ་འབྲས་
དགེ་གསུམ་གྱིས་སྤུང་བྱབ་པའི་ཁས་ལེན་བྱས་ཏེ། ལྷུལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཕྱོགས་

“” མཛད་ནམ་ཤོག་གྲངས་ ༥༥༩

ཕེབས་མི་གནང་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ། དེ་སྐོར་གོང་མའི་བཀའ་ལླང་ཕེབས་པར།
“ཨམ་བན་གཉིས་ནས་དྲུ་ལའི་བླ་མ་ཆབ་མདོར་གདན་དྲངས་ཏེ་པོ་ཏ་ལ་རྒྱན་མར་
སྤོང་ཅིས་བྱས་འདུག་ཀྱང་། དྲུ་ལའི་བླ་མ་ནས་དོན་ཅ་ཆེན་པོ་འདི་ཐག་བཅད་ནས་
པོ་ཏ་ལར་བཞུགས་འདུག་པ་གིན་རྒྱུ་ལེགས། ཡང་ཨམ་པས་པམ་ཆེན་ཨེར་ཏི་ནི་
བཀྲ་གིས་རྒྱན་པོ་ནས་འཁྲིད་འདུག་པ་ཨེར་ཏི་ནི་སྒྲིན་པ་བས་ཉེས་པ་མེད། ཨམ་
བན་གྱིས་བྱ་བ་མ་འོས་པ་བྱས། མེར་འབྲས་ཀྱི་བླ་བྲ་རྣམས་ནས་བཞུན་སྤྱོད་ཀྱི་
ཞབས་སྤྱི་ཡག་པོ་ཞུས་པར་བླ་མ་གན་པ་གཉིས་ལ་བདག་རྒྱུན་གནང་རྒྱ། གོང་
མ་ཆེན་པོ་ནས་དྲུ་ལའི་བླ་མ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞུན་པ་ལ་ཐུགས་བསྐྱེད་ཀྱིས་
གོར་དམག་སྤྱིར་རྒྱོག་ཆེད་རྩེ་དམག་འབུམ་ཕྲག་གཏོང་རྒྱུ་དང་། དེ་དག་གི་ཕྱགས་
ཐོབ་དོ་ཆད་ཁྱིཾ་བརྒྱ་ཐམ་པ་གསོལ་རས་གནང་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་ཡིག་ཕེབས།”

༡༨༩༣ རྒྱ་བྱི་ལོར། གོང་མ་ནས་མངགས་པའི་སྤྱི་བྱུང་ཐང་ཆེན་
པོ་དང་། དམག་དཔོན་ཏས་གྲང་། དཔུང་དམག་རྣམས་བོད་དཔུང་གི་རོགས་ཆེར་
རྩེ་སར་འཁྱོར་པ་ལ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་དང་མངལ་འཕྲད་སྐབས་སྤྱི་བྱུང་ཐང་
གིས་ལས་དོན་སྐོར་བཀའ་འདི་དྲུ་མ་ཞུས་པར་བཀའ་ལན་ཐོགས་མེད་དུ་རྩལ་བས་
ལ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོར་ཐུགས་དད་རྩལ་པར་འཕེལ་ཁིང་། ཕྱིས་གོང་མ་དང་མངལ་
སྐབས་བཀའ་འདི་ཕེབས་པའི་ལན་དུ། དྲུ་ལའི་བླ་མ་ནི་ཡང་དག་པའི་དོན་གསལ་
བར་གཟིགས་པའི་སངས་རྒྱས་དངོས། གཞན་གྱི་དྲི་བའི་ལན་ལྟོན་པ་ལ་ཐོགས་པ་

⁸⁰ མངལ་རྣམ་གོག་གངས་ ༥༦༥

མེད་པའི་མཁུན་པ་ཅན། རེད་དཔོན་དམག་ནམས་ཀྱིས་སྒོ་ཡུལ་ནས་དབྱུང་ཅིང་
 ངག་བསྐྱར་བས་མཆོད་པའི་དོན་ཅ་ཆེ་བ་ནམས་ཁོང་ལ་ཞུས་ན་དེ་དག་འཕྲལ་དུ་
 ཐག་གཅོད་པ་ཞིག་འདུག་ཅེས་ཞུས་པར། ཁོང་མཆེན་པོ་བྱག་ས་དབྱེས་ནས་རེད་
 གྱི་དྲུ་ལའི་ཐ་མའི་སྐྱ་གསུང་བྱག་ས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནམས་ཁྱོད་ནས་དྲང་པོར་ཞུས་པའི་
 སྤྱ་ཡེར་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཐང་ཆེན་པོར་ཁ་བཏགས་ཀྱི་གསོལ་རས་ཀྱང་གནང་ཞེས་
 གྲགས།”

༡༨༩༡ ལོར། ཁོར་ཁས་མགོ་སྐྱར་ཏེ་དམག་ཐག་ཆོད། མན་ཐུབ་དམག་
 རྩི་ཀྱང་ཐང་དཔོན་དམག་ལྟ་སར་འབྱོར། ལུ་ཐང་ཆ་ ༡ ཆེས་ ༥ ཉིན་མཆོད་
 ཡོན་ལྷན་རྒྱས་གཟིམ་ཆུང་དབང་ཁང་དུ་མཇལ་འཕྲད་སར་ཀྱང་ཐང་ནས། རེད་
 གྱི་དྲུ་ལའི་ཐ་མའི་སྐྱ་མདུན་འདིར་སྒྲེབས་ཇེས་སྐར་ཕྱིར་འགྲོ་མི་འདོད་པ་ཞིག་འདུག
 ཁྱོད་ནི་ཡང་དག་པའི་སངས་རྒྱས་དངོས། ཅི་མཛད་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་མཛད་
 པ་ཡིན་པ་དང་། བདག་ཀྱང་སྐྱེ་བ་རྩོན་མ་ཞིག་དུ་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱ་མདུན་འདི་ག་ཏུ་བསྐྱར་
 ནས་སྒོ་གསུམ་གྱིས་མཉེས་པ་སྐྱབ་པ་ཞིག་ངས་པར་ཡིན་འདུག་པས། ད་དྲུང་སྐྱེ་
 བྱེད་ཀྱན་དུ་ཇེས་སུ་བཟུང་དུ་གསོལ་ཞེས་ཁོང་རང་གི་སྐྱ་ལ་བཞེས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་
 འཕྲ་པོ་དེ་ཕུན་སུམ་ཆོག་སའི་ཁྱག་མ་དྲི་བཟང་ཕྱེ་མ་ཕུར་མས་ཕུར་བུར་གཏམས་
 པ་ཞིག་འདུག་པ་ལུ།”

” མཛད་ནམ་ཤིག་གུངས་ ༥༢༠

” མཛད་ནམ་ཤིག་གུངས་ ༥༢༡

ཀྱང་ཐང་ཆེན་པོ་དབང་ཕྱོགས་སུ་མེད་པས་གོང་མཇུག་ལྟར་ཆེས་ ༣༠ ཉིན་
བཅར་བ་གཟིམ་རྒྱུ་དབང་ཁང་དུ་ལྷན་ཀྱས་ཀྱིན་ཤིང་ཐོག ༥ སྐབས་མགོན་ཏུ་
ལའི་སྒྲ་མས། ༥ ལམ་གོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་ས་མཆོམས་ལས་དོན་འདིར་ནང་གི་
སྒྲ་ཆེན་ཆེད་དུ་མངགས་པ་ལས། ས་རོལ་པོ་ལྷ་འབངས་སུ་བཞེས་ཏེ་འབྲུན་གཙང་
ཆོད་མཇུག་པ་བཀའ་དྲིན་ཆེན་པོ་བྱུང་། ༥ དུང་ཉི་མ་རྩལ་ཕྱོགས་འདིར་གནས་པའི་
འགྲོ་བ་མེམས་ཅན་ནམས་སྤར་བཞིན་ཕྱགས་བཅེས་སྒྲིང་དགོས་ཞེས་གོང་མ་ཆེན་
པོར་ལྷན་ཁྱད་གོས་ཚུལ་སྟུལ། ཀྱང་ཐང་ནས་ཀྱང་། ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྐྱ་མདུན་
འདི་ནས་འགྲོ་བ་ཞིན་ཏུ་འཆར་བཞིག་འདུག་རུང་། གོང་མའི་བཀའ་འབྲེལ་ཆེས་
༣༥ ཅམ་ལ་ཐོན་དགོས་འདུག ༥ དུང་སྐྱ་མདུན་དུ་བཅར་ཏེ་གསེར་ཞལ་མཇུག་
ཆོག་པ་དང་། ༥ ད་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་མཇུག་སྟེ་ལྷ་དགོན་མཆོག་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་
ཤིས་པ་མ་བྱུང་ན་རང་ཉིད་སྐལ་བ་དཔལ་པས་ད་ནས་ལྷག་པའི་ལྷ་དང་། བཞེན་
རྒྱུ་འཆོས་སྒྲིང་ཇི་འདྲ་ཞིག་ལེགས་ཞེས་ཞུས་པར། སྐབས་མགོན་ཆེན་པོས། བྱེད་
ནི་གོང་མ་ཆེན་པོས་ཕྱགས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་སྒྲ་ཆེན་ཡིན། དེས་ན་ལྷག་པའི་ལྷ་ཇི་
བཙུན་འཇམ་དཔལ་དབང་ས་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་ན་བྱིན་ཆུབས་ཀྱི་ཆོན་ཁ་ཆེ། ལྷན་
རས་གཟིགས་དྲག་པོའི་སྐྱར་བཞེངས་པ་མགོན་པོ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ཡིན་པས་འདི་
ལ་གསོལ་བ་བཏབ་ན་འཕྲིན་ལས་སྐྱར་བྱེད་ཡོད་ཅེས་འཇམ་དབང་ས་དང་། མགོན་
དཀར་གྱི་ཐང་ག་ གཞན་ཡང་གནང་ཆ་གཟབ་པར་སྟུལ།^{༣༩}

^{༣༩} མཇུག་ནས་ཐོག་གྲངས་ ༥༥༧-༥༥༩

(ཀྲང་ཐང་ལ་མིང་གཞན། ཀྲང་ཅང་རྩན་ཐུ་ ཞེས་དང་། ལ་ལར། ཐུ་ཁང་ཨན་
 ཞེས་པ་ཡང་གསལ་) བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཕྱེད་སྡེའི་སྒྲིག་ཡིག་དོན་ཆེན་ཉེར་དགུ་པ་དེའི་
 སྡོར། “ཀྲང་ཐང་ཐུ་ཁང་ཨན་ནས། ལྷུ་བས་མགོན་ཏུ་ལའི་བླ་མར་འབྲེལ་བ་རྫོང་
 ལུས་དོན། ད་རེས་གཞུང་དམག་ས་ཐག་རིང་པོ་ནས་ཡོང་བའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་
 དབུས་གཙང་གི་སེར་སྐྱ་རྒྱལ་སྤྱང་སྡོད་ཕྱེད་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡིན། ད་ཆ་ངག་རྒྱན་
 གྱིས་བསམ་པ་རྒྱུ་དག་གིས་རང་ཉེས་ངོས་ལེན་བྱས་སྐབས་དུས་གཏན་དུ་ཡང་
 རྒྱར་ཐུང་དགུག་སྡོང་མི་སྲིད་པ་སྒྲིམ་མེད་རེད། འོན་ཀྱང་བོད་རྒྱུང་ས་ཀྱི་ལས་དོན་
 རྒྱུ་པར་ལམ་ལུགས་གཏན་ནས་མི་འདུག ཏུ་ལའི་བླ་མ་གང་ཉིད་ཀྱིས་བསྟེན་
 མཆམས་ལ་བཞུགས་རྒྱུ་ཁོ་ན་ལས། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དག་ཟབ་མོ་མི་མཁྱེན་ལ། བཀའ་
 རྒྱུ་མོགས་ཀྱིས་དུས་རྒྱུན་དུ་མགོ་བདེ་བྲན་འབྲུལ་ཁོ་ན་ཕྱེད། བཅོན་འཇུག་བྱུང་
 དུས་འགོག་སྤྱང་ཕྱེད་བྱལ་གྱི་མེད། དེར་བཞེན་སྒྲིག་ཡིག་གཏན་འབེབས་བྱས་ནས་
 ཁོ་ཆོས་ཅི་སྤྱང་ཕྱེད་དགོས་པ་གེས་པ་བཟོ་དགོས། ཁོང་མ་ཆེན་པོས་བཀའ་སློབ་
 ཞིབ་ཏུ་གནང་ནས་དོན་ཆེན་རེ་རེ་བཞིན་མཐུབ་སྟོན་མཛད་དེ་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་
 དེད་ལ་ཁྲོས་མོལ་ཞིབ་ཏུ་ཕྱེད་རྒྱར་གནང་ནས་དུས་གཏན་དུ་སྟོན་མི་ཡོང་བ་དང་།
 བོད་པ་རྒྱམས་ལ་ཡུན་དུ་ཡན་པའི་ཐུགས་རེ་མཛད་གྱི་ཡོད། ཏུ་ལའི་བླ་མ་གང་ཉིད་
 ཀྱིས་ཁོང་མ་ཆེན་པོར་བཀའ་བྲིན་གཟོ་དགོས་པ་མཁྱེན་གསལ་ཡིན་པས། འབྲུང་
 འགྲུར་ཁྲོས་མོལ་བྱས་ནས་ཐག་ཆོད་རྗེས་གུས་པ་ཆེན་པོས་བཙི་སྤྱང་བྱས་ཏེ་བྱ་བ་
 རྒྱུ་པར་ལོན་པ་སྒྲིམ་ཅི་དགོས། གལ་སྲིད་ཡུན་རིང་དུ་ཆགས་པའི་གོ་མས་གཞིས་
 མཁྱེགས་བཟུང་བྱས་ན་དམག་ཕྱིར་འཐེན་རྗེས། ཁོང་མ་ཆེན་པོས་བོད་བཞུགས་

ཨམ་བན་དང་། དཔོན་དམག་སོགས་ཕྱིར་འཐེན་མཛད་རྒྱ་ཡིན་པས། ཕྱིན་ཆད་
དོན་དག་བྱུང་ན་འང་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱ་མིན། གང་ཞིག་
ཡན་པ་ཡིན་དང་། གང་ཞིག་གཞོད་པ་ཡིན། དེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གདམ་ག་གནང་
ཆོག” ཞེས་ཞུས་པར། ཏཱ་ལའི་ཟླ་མས། དབུས་གཙང་གི་དོན་དག་སྟོར་ལ་གོང་
མ་ཆེན་པོས་བྱགས་ཁྲར་གནང་ནས་ཁྲིམས་ལུགས་གཏན་འཁེབས་མཛད་རྒྱ་དེ་འབྱུང་
འབྱུར་ཡུན་རིང་ལ་དགོངས་པ་བཞེས་པ་ཞིག་ཡིན། རེད་དང་བོད་རིགས་སེར་རྒྱ་
ནམས་ཀྱིས་སྤོང་ཐག་པ་ནས་བྱགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱ་ཡིན་གསུངས།”^༥

^༥ ཡུ་རྟ་ཀྲང་གིས་ཚུམ་དེབ་ཏཱ་ལའི་ཟླ་མའི་ནམ་ཐར་བོད་ཡིག་སོག་གུངས་ ༡༥༩-༡༦༡

༡༡། དུས་སྐབས་གསུམ་པར་དབྱེད་གཏམ་དོན་ཚན་ལ།

༡༡། དུས་སྐབས་གསུམ་པ། ༡༧༥༥ ནས་ ༡༧༧༩ བར་མི་ལོ་ ༢༤ རིང་
པོད་དང་། མན་རྩ་འབྲེལ་བའི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་དམིགས་བསལ་ཅན་ནི། ཁོང་
མས་ཁོར་དམག་མཐར་སྐྱོད་ཆེད་དམག་སྡེ་ཁྱུང་ཐང་དཔོན་དམག་པོད་དུ་བཏང་
བ་དང་། ཁོར་དམག་མཐར་སྐྱོད་ཟིན་རྗེས། པོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་སློག་སྒྲིལ་དོན་
ཚན་ཉེར་དགུ་གཏན་འཁེབས་བྱས་པ་དེ་ཡིན། སློག་སྒྲིལ་ཡིག་ཆ་འདི་དག་མན་རྩའི་
དམག་སྡེ་ཁྱུང་ཐང་དང་ལས་རྒྱལ་ཁག་གིས་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་
འབྲེལ། རྒྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་ཐུ་མར་བཀའ་བསྟར་བྱས་ཐོག་ཁོང་མར་སྐྱོན་སེང་
ཕུལ་ཏེ་གཏན་འཁེབས་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག་སློག་སྒྲིལ་དོན་ཚན་ཉེར་དགུ་འཛིན་དང་།
ཐུ་ཕུལ་ཆེ་ཁག་གི་ཡང་མེད་གསེར་བུམ་དགུག་རྒྱུའི་སྐོར་དང་། པོད་དམག་སྐོར་
ཕྱག་གསུམ་གཏན་འཇགས་གསར་འཛུགས་བྱ་བ། ལས་དོན་གང་ཅི་ཏུ་ལའི་ཐུ་
མ་དང་། པར་ཆེན་ཨེར་ཏི་ནི། པོད་བཞུགས་ཡམ་བན་བཅས་འདྲ་མཉམ་གྱིས་
གོ་བསྟར་བྱ་བ། བཀའ་སློན་འོས་འཆར་གོང་མར་ཕུལ་ཏེ་བསྐོ་བཞག་བྱ་བ། ཡམ་
བན་གཉིས་རེས་མོས་ཀྱིས་གཙང་ཕྱོགས་ས་སྐོར་དང་། དམག་མིའི་རལ་སྡོང་ས་
རྩ་སྐོར་ལ་འགོ་བྱ་སྐོག་ས་འཁོད་ཡོད།

གནད་དོན་དེ་དག་ལ་དབྱེད་ན། ཁོང་གསལ་དུས་སྐབས་སྔོན་མ་གཉིས་
དང་མི་འདྲ་བར། མན་རྩ་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་བློ་བྱས་མང་གོས་ཕྱེད་པའི་དུས་

སྐབས་ཤིག་ཡིན། དུས་སྐབས་འདིའི་རིང་གི་མན་རྩའི་བྱ་སྤྱོད་ནམས་ཀྱི་མཚན་
དུ་བགངས་ནས་བོད་མན་རྩའི་མངའ་འོག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་ཅེས་དེར་སངས་ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱི་
མི་འགའ་ཞིག་གིས་སྐད་ཅིར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་རྒྱག་གི་ཡོད་ཀྱང་དེ་ནི་བདེན་པ་ནམ་
ཡང་མིན། བདེན་པ་མིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡོད་ཅེ་ན་འདི་ལྟར།

༡༥ བོད་དང་མན་རྩའི་མཚན་ཡིན་གྱི་འབྲེལ་བ་དམིགས་བསལ་ཅན་སྤར་
ནས་ཡོད་སྐབས་ལྟར་ཡོན་བདག་གིས་མཚན་ཡུལ་ལ་སྤངས་སྤྱོད་བྱེད་པའི་འོས་བབས་
ཡོད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཡོངས་ལ་ཡང་བྱིས་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་དམག་
དང་། དཔལ་འབྱོར། ཤེས་ཡོན་སོགས་གང་ཅིའི་རིགས་རམ་བྱེད་སྤོངས་ཡོངས་
གྲགས་ལྟར། མན་རྩའི་དམག་གིས་བོད་ལ་ཕན་གྲོགས་བྱས་པ་དེས་བོད་མན་རྩའི་
མངའ་ཁོངས་སུ་འགྱུར་མི་ཐུབ། འདི་རིགས་ཀྱི་དཔེ་མཚན་འཇམ་གྱིང་ན་མང་
པོ་ཡོད་པ་ལས། འདིར་རྒྱ་ནག་རང་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཁག་གཉིས་བརྗོད་ན། ཀོ་
རི་ཡ་ལྗོངས་བྱང་དམག་འཁྲུག་སྐབས་ལྟོ་མར་ཨ་རིའི་དམག་དང་། བྱང་མར་རྒྱ་དམག་
བཏང་བ། དེ་བཞིན་བོ་གི་ནམ་ལྗོངས་བྱང་དམག་འཁྲུག་སྐབས་ལྟོ་མར་ཨ་རིའི་དམག་
དང་། བྱང་མར་རྒྱ་མིས་རིགས་རམ་བཅས་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ཡུལ་ལྗོངས་དེ་གཉིས་
ཨ་རིའི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་ཞེས་ཟེར་གྱི་མེད་པ་ལྟར། རྒྱ་མིས་ཀྱང་བྱང་མ་གཉིས་
རྒྱ་མིའི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་ནམ་ཡང་བརྗོད་མི་ཐུབ། དེ་ལྟར་ན་མན་རྩའི་བོད་
དུ་རིགས་རམ་ཆེད་དམག་དབྱང་བཏང་བ་དང་། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྤྱོད་གྲོགས་
ལ་ཕན་གྲོགས་བྱས་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བཀོད་ནས་བོད་མན་རྩའི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་

པ་དང་། མན་རྩའི་རྗེས་ཤུལ་གྱི་མིས་བཟུང་བས་ན། བོད་ཀྱི་མིའི་ཁོངས་གཏོགས་
ཡིན་ཞེས་དེང་སང་གྱུ་དམར་གྱིས་ཟེར་བ་ནི། དང་བདེན་ནམ་ཡང་མིན་པ་ཀུན་
གྱིས་དོགས་སྒྲ་བ་ཡིན་ནོ།

༡༥ བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐྱོར་དོན་ཚན་ཉེར་དགུ་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་དེ་
དག་ནི་སྐབས་དེར་བོད་མིས་གོར་དམག་ལྔ་རྗེས་ཀྱི་གདོང་ལེན་རྗེ་བཞིན་ཕྱེད་མ་
ཐུབ་པ་ལོགས་ལས་དོན་འབྲས་ཚང་སྒྲུབ་མི་བྱུང་པའི་མཐོང་ཚུལ་བྱུང་བའི་ཉེར་ལེན་
གྱིས་ཕྱིན་ཆད་ལས་དོན་ཆགས་ཚུད་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་ཐབས་བྱས་རྗེ་འགའ་བོད་ཀྱི་
མཐོ་རིམ་མི་སྣ་དང་། མན་རྩའི་དཔོན་རིགས་ཞིབ་མོལ་གོ་བསྐྱར་ཐོག་ནས་གཏན་
འབེབས་བྱས་པ་ལས། མན་རྩལ་བཀའ་བྲུབ་བཏང་བ་མིན་ཞིང་། ཕྱེད་སྤྱིའི་དོན་
ཚན་ནམས་ཀྱང་དམིགས་ཡུལ་བོད་ལུང་པའི་དོན་དུ་ཡིན་པ་དང་། ལས་དོན་སྒྲུབ་
མཁན་ཡང་བོད་མི་འབའ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། མན་རྩལ་བོད་འཛིན་སྐྱོང་ཕྱེད་རྒྱུའི་
དོན་དུ་སྒྲིག་སྒྲུབ་དེ་དག་བཅོས་པ་མིན་པས་གནད་དོན་དེས་བོད་མན་རྩའི་མངའ་
ཁོངས་སུ་ནམ་ཡང་འགྱུར་མི་བྱུང་། དེའི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ཀྱང་ནག་རང་གི་བྱུང་བ་
དང་སྐར་ནས་བརྗོད་ན་འདི་ལྟར། རྒྱ་ནག་ནས་ཉི་ཤོང་བཙན་འཛུལ་དམག་མཐར་
སྐྱོད་ཕྱེད་པའི་སྐབས་རོགས་རམ་དུ་རྩ་སྤྱོད་དམག་དཔུང་ཁྱོད་ཆེ་བཏང་ཡོད་པ་དང་།
༡༩༤༩ ལོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་དམར་པོའི་སྲིད་དབང་བཙུགས་རྗེས་རྒྱ་ནག་གི་དཔལ་འབྱོར་
རྟེན་གཞིའི་བཅོ་ལས་ཆེ་ཁག་ཆང་མར་བཀོད་བྱས་འཛིན་སྐྱོང་ཕྱེད་མཁན་རྩ་སྤྱོད་
བཅོ་ལས་མཁས་པ་མང་པོ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ལོ་མང་གཏན་སྡོད་བྱས་ཡོད། དེས་མ་ཆད་

ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་དང་། དཔལ་འཕྱོར་གྱི་ལམ་སྟོན་མཛུབ་འཁྲིད་ཐམས་ཅད་རུ་
 སུའི་མི་སྐུས་བྱས་ཏེ་རྒྱ་ནག་གི་མི་མང་ནམས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་གྲུང་བཞུགས་པའི་ལྷགས་
 སུ་ཡིད་ཐང་མ་ཆད་པར་འགྲོ་དགོས་ཀྱིས་ཡོད་པས་ན། རྒྱ་ནག་མི་མང་ནམས་རུ་
 སུའི་མངའ་ཁོངས་མི་སེར་དུ་གདོན་མི་བཅུ་པར་ཁས་ལེན་བྱ་རྒྱུ་ལས་གཡོལ་ཐབས་
 ཅི་ཡང་མེད་དོ།

༡༥ སྐབས་འདིར་མན་རྟའི་གོང་མ་ཆན་ལུང་གི་དུས་སྐབས་ཡིན་ཞིང་།
 གོང་མའི་ཆོས་དད་དང་། མཆོད་ཡོན་བཀྱར་རེས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ལ་ཡང་འགྱུར་བ་
 ཕྱིན་མེད་པ། གོང་མས་ལྷ་ལྟུང་མཆོག་སྐུ་ཐེང་བརྒྱད་པར་གྲགས་བཀྱར་ཞུ་སྐད་ས་
 ཉས་གསལ་པོར་མཐོང་བྱུང་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ ༡༧༤༡ ལྷགས་མྱེད་ལོར་
 གོང་མའི་བཀའ་ལུང་དུ། “དྷཱྱེ་འཆང་རྟུ་ལའི་བླ་མ་ཁྱེད་དེ་ཆ་སྐྱོན་ཡར་སོན།
 མདོ་སྐགས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཐུགས་སྐྱུ་ཁུབ་པས། དྷཱྱེ་འཆང་རྟུ་ལའི་བླ་
 མ་གོང་མ་དང་ཁྱེད་མེད་པ། ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་དྷཱྱེ་འཆང་རྟུ་
 ལའི་བླ་མ་ཁྱེད་དཔོང་བསྐྱར་གཟེངས་བསྟོད་པར། རྟུ་བླ་མ་དོ་ཐོག་ཐུང་སྐག་མཁན་
 པོ་དང་། རྩོན་ཆེན་མི་སྐྱེ་ཆེད་དུ་མངགས་པའི་གདོང་། གསེར་གྱི་འཇའ་ས། གསེར་
 ཐམ། གཞན་ཡང་གནད་ཕྱིན་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྐུ་ཡོད།” ཅེས་དང་། ༡༧༤༦ མེ་
 ཉལོར། གོང་མའི་བཀའ་ལ། “ངེད་ཀྱི་ཐམ་ཀ་བླ་མ་ལྷུང་སྐྱོད་ཐོག་ཐུག་ཤིགས་
 ཆབ་དུ། བྱིན་མེན་ཏན་པོ་བྱང་དུ་ཡོང་དགོས། རྟུ་ལའི་བླ་མས་མདོ་སྐགས་ཀྱི་
 ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ནི་མཁྱེན། སྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཐུགས་སྐྱུ་ཁུབ་པས།

ད་ཆ་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་བྱགས་འཁྱར་བཞེས་དགོས།” ཞེས་སོགས་གསལ་བ་
ལྟར། ལྷུལ་མཆོག་བརྒྱན་པ་ཆེན་པོས་པོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་བྱགས་ཁྱར་
བཞེས་མུས་ལ་འཕོ་འགྱུར་གང་ཡང་ཕྱིན་མེད།

༤༥ གནད་དོན་གཞན་ཡང་འདི་ལྟར། མན་རྩའི་གོང་མ་གྱི་ཅེས་མི་
ལོ་ ༡༩ རིང་རྒྱ་ནག་དབང་དུ་བསྐྱུར། གོང་མ་ཁང་ཁྲིའི་དང་། ཡུང་གི་གཉིས་
ཀྱིས་མི་ལོ་ ༢༤ རིང་མཐུད་རྒྱ་ནག་དབང་བསྐྱུར་བྱས་ཏེ་མན་རྩའི་སྲིད་གཞུང་
སྤྱི་བདེན་དུ་ཚུགས། དེ་རྗེས་ཆན་ལུང་གིས་མི་ལོ་ ༤༠ རིང་དབང་སྐྱུར་བྱས་
པས། ཆན་ལུང་གི་དུས་རིང་འདིར་མན་རྩའི་སྲིད་དབང་སྟོབས་ཀྱགས་དར་རྒྱས་
ཆེ་གོས་ཆེ་བ་ཉ་གང་བ་ལྟ་བུའི་དུས་སྐབས་ཡིན་ན་ཡང་། དུས་སྐབས་འདིར་མན་
རྩའི་པོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་འཕྲོག་འདོད་དྲག་གྱགས་པོད་སྲིད་རིགས་བྱས་མི་འདུག་པ་
དཔེར་ན། ལྷུལ་མཆོག་བརྒྱན་པ་ལེ་ཐང་ནས་ལྟ་སར་གདན་ཞུའི་སྐུ་སྤང་དང་། རྩན་
གར་མཐར་སྐྱོད་དུ་བཏང་བའི་མན་རྩའི་དཔུང་དམག་ཆ་ཆང་ལམ་སེང་ཕྱིར་འཐེན་
བྱས་པ་དང་། ལྟ་སར་གདན་འཇགས་བཞག་པའི་དམག་མི་ཉིས་སྟོང་ནས་པོ་ལྟ་
བསོད་སྟོབས་ཀྱིས་ཞུས་དོན་ལྟར། ཆིག་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་འཐེན་པ། དེ་འཕྲོས་ལྔ་བརྒྱ་
ནས་འགྱུར་མེད་ན་མ་རྒྱལ་གྱིས་ཞུས་དོན་ལྟར་བཞི་བརྒྱ་འཐེན་པ། ལྟ་སར་ཨ་མ་
བན་གཉིས་བསད་པའི་དོན་ཀྱིན་བྱུང་སྐབས་ཟི་ཁྲོན་ནས་དཔུང་ཆེན་འདེགས་དགོས་
པའི་བཀའ་ལཔ་བཟིན་ཡང་། ལྟ་སར་སྟོང་ས་འཇགས་ཟིན་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོས་འཕྲལ་
ལམ་སེང་དཔུང་ཆེན་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་པ། ༡༩༥༩ ལོར། ས་ངན་པའི་མི་ཁག་

གཅིག་གིས་ཡུལ་མེར་འཕྲོག་བཅོམ་དང་། གཞུང་གི་ཅེ་ཇ་ཇག་བཅོམ་བྱས་པར་
 བོད་ནས་བཀའ་གུང་དྲི་རིང་པ་དང་། ཟེ་ཁྲོན་ནས་མན་ཏུའི་དཔོན་དམག་ཁག་གཅིག་
 མངགས་ཏེ་ཇག་རྒྱན་མཐའ་འདོམས་བྱེད་སྒྲི་ཟེན་མཚམས། ཁོང་མའི་བཀའ་དམག་
 དཔོན་ཅང་རྒྱན་ནས་བསྐྱགས་པར། “དྲ་ལའི་བླ་མའི་ཅེ་ཇར་རྒྱན་མ་བྱུང་སྒྲོར་
 ཁྱེད་རྣམས་ནས་བཅད་དབྱེད་དེ་བྱེད་གཏེའི་གཅོ་བོ་བྲིམས་ལ་སྦྱར་ཆར་རྗེས་ད་ཆ་
 ལས་དོན་ཐག་ཚད་པ་ཡིན་པས། དོན་མེད་ཡུན་རིང་བསྐད་ཀྱང་དྲ་ལའི་བླ་མའི་
 མི་མེར་རྣམས་དཀའ་སྦྱང་གི་རྒྱ་བཅས་དམག་དབྱུང་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་དགོས།” ཞེས་
 དམག་དབྱུང་འབྲལ་འཐེན་བྱས་པ། ཁོར་དམག་མཐར་སྦྱོད་ཆེད་འཕྱོར་པའི་དམག་
 གྲུ་ཀྱང་ཐང་གིས་མཉམ་འབྲིད་དཔོན་དམག་ཡོངས་རྫོགས་ཕྱིར་ལོག་བྱས་པ་བཅས་
 གྱི་བྱུང་རིམ་འདི་དག་ལ་བརྟག་ན། སྐབས་དེར་མན་ཏུའི་གཞུང་གིས་བོད་དབང་
 གྱུར་བྱེད་འདོད་མེད་པ་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ།

༥༥ རྣམ་པར་དུ། དམག་གྲུ་ཀྱང་ཐང་གིས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྒྲོར་གྱི་དོན་
 ཚན་ཅིར་དགུའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱུད་པར་འབྲེལ་བཤད་ཞུ་སྐབས་
 ལ། “ཁྲི་མོ་ལ་བྱས་ནས་ཐག་ཚད་རྗེས་བཅེ་སྦྱང་བྱས་ཏེ་བྱ་བ་སྦྱབ་དགོས་པ་
 དང་། གལ་སྲིད་ཡུན་རིང་དུ་ཆགས་པའི་གོམས་གཤེས་མཁྲགས་བཟུང་བྱས་ན།
 དམག་ཕྱིར་འཐེན་རྗེས། ཁོང་མ་ཆེན་པོས་བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་དང་། དཔོན་
 དམག་སྟགས་ཕྱིར་འཐེན་མཛད་རྒྱ་ཡིན་པས། ཕྱིན་ཆད་དོན་དག་བྱུང་ན་ཡང་གོང་
 མའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་མིན།” ཞེས་ཞུས་པའི་བརྗོད་དོན་འདི་དག་

ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་སྟེ། དོན་ཚན་ཉིད་དགའི་ལས་དོན་ལག་ལེན་མ་བྱས་ན། གྲུང་
ཐང་རང་ཉིད་ཀྱི་དཔོན་དམག་ནམས་ཕྱིར་འཐེན་རྗེས། བོད་སྡོད་ཨམ་བན་དང་།
དཔོན་དམག་ནམས་ཀྱང་ཕྱིར་འཐེན་བྱ་རྒྱ། ཕྱིན་ཆད་བོད་ནང་ཕྱི་རྒྱལ་བའི་བཙན་
འཛུལ་སྟོགས་དོན་དག་བྱུང་ན་ཡང་། གོང་མའི་གཞུང་གིས་རྟགས་རམ་བྱེད་ཀྱི་
མིན་ཞེས། བོད་ཡུལ་ནི་མན་རྩ་གོང་མའི་རྟགས་རམ་བྱ་ཡུལ་ཞིག་ལས། མན་
རྩ་རང་གིས་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་དགོས་པའི་ས་ཁུལ་མིན་པ་ཐག་བཅད་ནས་ཤིན་ཏུ་
གསལ་པོར་བཤད་པས་ན། བོད་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལས་དོན་ཆང་མ་བོད་མི་རང་གིས་
བྱེད་པ་མ་གཏོགས། མན་རྩས་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོར་མཐོང་བུ་པ་
ཡིན་ནོ།།

༡༡༥ རྩལ་ལྷན་པ་ལྟེན་པ་ ༡༩༧༩ རྩལ་ ༡༩༨༡ བར་མི་ལོ་
 ༡༡༠ ཅམ་རིང་བོད་དང་། མན་རྩལ་ལྷན་པ་བྱུང་རིམ།

༡༡། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༥ ཞིང་ཁང་ལོར་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྱེང་དགུ་པ་སྐུ་བཞུགས་
 ཞིང་། ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྱེང་དགུ་པ་ནས། བརྒྱ་གཉིས་པར་དགུང་གངས་མཚོན་
 ལོར་མ་བཞུགས་སྐབས་དེའི་ཕྱི་དོན་གྱི་ཆབ་སྲིད་སྤྱིང་མཁན་ཡ་རྒྱལ་ཆབ་དང་། སྤྱིང་
 སྤྱིང་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། བོད་སྤྱོད་ཨམ་བན་གྱི་ལས་ཀ་ནི། རྒྱལ་པ་སྐུ་ཕྱེང་རིམ་
 ཐོབ་སྐྱོད་དང་། རྒྱལ་ཆབ་དང་སྤྱིང་སྤྱིང་གསར་པ་རིམ་བྱུང་སྐབས་དེ་དག་གི་གནས་
 རྒྱལ་མན་རྩ་གོང་མར་སྟན་མེད་ལྷ་རྒྱུ་དང་། གོང་མས་ཁོང་ཆོར་གོ་མིང་གནང་
 ན་དེ་བརྒྱད་བརྒྱ་གས་བྱ་རྒྱ་ཅམ་ཡིན། བོད་གྱི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྤྱིང་ཆང་མ་ཡ་རྒྱལ་
 ཆབ་རིམ་བྱུང་ནས་གནང་ཡོད་པ་དཔེར་ན། ༡༩༡༠ ལོར་བོད་འབངས་ན་མས་
 གྱི་ས་ཁིང་དང་། ཁྲལ་རིགས་མོས་སྟོམས་ཆེད་བཀའ་རྒྱོན་བཤད་སྤྱོད་ན་གྲུབ་དོ་
 རྩེད་དང་། སྐུ་བཅར་མཆོད་དཔོན་རྒྱ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ན་མ་རྒྱལ། ཅེས་དཔོན་པོ་
 ལྷ་བ་ཅན་ཐུན་མོང་ནས་ལྷགས་སྟག་ཞིབ་གཞུང་གསར་དུ་བཀོད་པ་དང་། ༡༩༡༥
 ལོར་སྤོ་བོ་ཀ་གནམ་པས་བོད་གཞུང་གི་ཁྲལ་ཁྲིམས་འཁུར་ཤེས་ཚུལ་མཐུན་མ་བུས་
 པར་བཞེན། བཀའ་རྒྱོན་བཤད་སྤྱོད་ན་གྲུབ་དོ་རྩེད་དང་། བཀའ་རྒྱོན་ཟུར་ཁང་ཆོ་
 བཟན་དོ་རྩེད་བུང་བཅས་མངལ་ས་ཏེ་འབྲན་གཙོད་བཞུགས།”

༡༩༩༡ ལོར་ལ་སིང་དམག་གིས་སྟོད་མངའ་རིས་སྐྱོར་གསུམ་ལ་བཅན་
 འཛུལ་བྱེད་སྐབས་ཐོག་མར་མདའ་དཔོན་སྟེལ་བཞི་བཤང་། ཟུར་ཁང་དཔུང་བཅས།
 དེ་རྗེས་སྤྱི་ཁྱབ་བཀའ་ཐོན་དཔལ་རྒྱན་བཤང་། དཔུས་མདའ་བཤང་སྐྱོད་བཤང་ཕྱག་
 རྒྱལ་ཡོད་པུང་བཅས་རིམ་མངགས་ཀྱིས་དགྲ་རྒྱར་མགོ་གཏོན་དང་། མཐུག་བརྩོམས་
 ཆིངས་འཛིན་བཅས་བྱས།^{༡༦} ཡོད་རྗེ་སྟོད་ཆོ་སྟོན་གྱིང་ནི་མིན་ཏན་ངག་དབང་
 འངམ་དཔལ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཆོན་ས་ཡོད་ཀྱི་ཆབ་སྟོན་ལོ་ ༡༩ རིང་བསྐྱུངས་
 རྗེས་ ༡༩༩༩ ལོར་སྟོད་ཁྲི་ནས་པལ། སྐབས་དེར་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྱེང་བ་རུ་
 གཅིག་པ་སྐྱོན་ཕྱ་བས་རེ་ཞིག་ཆབ་སྟོན་གྱི་ཐུགས་འགན་ཀྱན་གཟེགས་པན་ཆེན་རིན་
 པོ་ཆེ་བ་རྣམས་པའི་ཉི་མ་མཆོག་ནས་བཞེས་དགོས་ཡོད་ལྟེངས་སྤྱི་ཆོགས་ནས་བྱ་བ་སྐྱུལ་
 རྩར་རྒྱ་བཤག་ཅམ་རིང་ཐུགས་འཁྱར་བཞེས།^{༡༧}

༡༩༩༦ ལོར་གཙང་ཁུལ་གཞུང་རྒྱལ་མི་སེར་ནམས་ཁུལ་འཆོ་མ་བཟོ་
 པའི་གནས་སུ་གྱར་བར་ཞིབ་གཏོད་ཀྱིས་མེ་ལུག་ཞིབ་གཞུང་ཞེས་པ་བཀོད།

༡༩༩༧ ལོར་སྟོད་ཁུལ་གཞུང་ཆོང་སྐལ་བཟང་འགྱུར་མེད་ལ། ལ་དཀས་
 པས་ཏྲ་ཁལ་མ་བཏང་བའི་སྐོར་སྟོད་སྐར་དཔོན་ཟུང་གིས་ངོ་ཆབ་ཆེད་གཉེར་ཐོག་
 འཕྲོས་མོལ་བྱས་ཏེ། གཞུང་ཆོང་པར་ཏྲ་ཁལ་སྐར་རྒྱན་གཏོང་རྒྱ་དང་། ལ་
 དཀས་ལོ་ཕྱག་པ་སྐར་ཐུས་གཏོང་རྒྱ་སྐགས་ཀྱི་སྐོར་གྲོས་མཐུན་ཡིག་ཆར། ཀ་

¹⁶ མངའ་ནམ་རྩེ་རོལ་མོ་ཤོག་གུངས་ ༡༩༩

¹⁷ དེབ་ཐེར་ལོང་བའི་དམིགས་བྱ་ཤོག་གུངས་ ༡༩

ཤི་སྒྲིབ་དང་ལ་དྲགས་ཕྱོགས་གཅིག་དང་། སྟོད་སྐར་དཔོན་གཉིས་ཕྱོགས་གཅིག་
བྱས་ཏེ་མིང་ཉགས་བཀོད།”¹

༡༥༥༡ ལོར་རྒྱ་གར་དང་། ཡོད་ཀྱི་ས་མཚོ་མས་སུ་ཤེས་རབ་གྲགས་པ་
ཟེར་བའི་ཡོད་མི་ཞིག་གིས་ས་གནས་ཤིང་ལ་ཁུལ་ཁྲིམས་འཁུར་ཤེས་ཚུལ་མཐུན་
མ་བྱས་སྐབས་ཤིང་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱེད་ཉེར་རྒྱ་གར་ནང་གོས་བྱོལ་གྱིས་དབྱིན་
ཇིར་མགོ་བཏགས་བྱས་པའི་སྐོར། བཤད་སྒྲུ་ཞབས་པད་དབང་ཚུག་རྒྱལ་པོ་ས་
གནས་སུ་རོ་བསྟོད་ཐོག་ ཉའི་ཅི་ཡུར་ལ་དབྱིན་ཇིའི་སར་དོན་གཅོད་ཆེད་གཏོང་
གིས་འཕྲོས་མོལ་བྱས་ཏེ་ཕྱིན་ཆད་དབྱིན་ཇིས་ཤེས་རབ་གྲགས་པར་རྒྱལ་ལངས་
མི་བྱེད་པའི་གྲོས་ཆེད་ཡིག་ ༡༥༥༡ ལུ་མང་ཆ་ ༩ ཆེས་ ༡ ཉིན་བཞག་
།ཡང་དེ་སྐོར་སྐར་ཡང་དཀྱོག་གཏམ་སྒྲེང་ལྟགས་བྱུང་བར་བཞེན། ང་ཡོད་ན་མ་
རྒྱལ་དེ་ཤིང་དང་། བཤད་ཞབས་སྟེང་སྟོད་པ་གཉིས་དབྱིན་ཇིའི་སར་མངགས་ཏེ་
འཕྲོས་མོལ་བྱས་དོན། ད་ཡན་སྟོན་མའི་ཆེད་དོན་ལྟར་ལས་གསར་སྒྲོས་མེད་པར་
ཆང་མ་གསལ་དངས་བྱུང་ཞིང་། ཕྱིན་ཆད་དགའ་ལྡན་མོ་བྱང་པ་དང་། དབྱིན་
ཇིའི་ཀམ་པ་ནིའི་བར་ཐུགས་སེམས་ཆུད་ང་ལོ་མ་བཞིན་བཞགས་རྒྱར་བར་དུ་དཀྱག་
ཤིང་བྱེད་མཁན་ཡན་ཆུན་སུ་ཐད་ནས་བྱུང་རུང་ཉེས་གཅོད་སྐད་འདོམས་བྱེད་རྒྱུའི་
ཆེད། ལུ་མང་ཆ་ ༡༣ ཆེས་ ༡༥ ཉིན་དབྱིན་ཡོད་ཤན་སྐར་དུ་བཞག།”²

¹ མ་ཡི་ཁལ་དེའི་ཤོག་གངས་ ༥༢༤

² བཀའ་ཤག་ཁོངས་ཀྱི་ཡིག་ཆ།

༡༥༥༥ ཤིང་ཡིས་ལོར། གོར་ཁས་དེ་སྡོན་ ༡༢༧༩ ལོ་འཆིངས་ཡིག་
ལ་བཅི་མེད་ཀྱིས་བོད་སར་བཅན་འདུལ་ཐོག་ སྤྱིད་གྲོང་། གཉེན་ཅང་། རྫོང་
དགའ་བཅས་ཤིང་བཞིན་བཟུང་བར་བཀའ་སློན་བཀྲམ་ཁང་པ་དང་། དཔུས་མདའ་
རང་བྱོན་པ། གཙང་མདའ་པད་ཆལ་བ་དཔུང་བཅས་བསྐྱོད་དེ་སྤང་འགོག་ཆོལ་
འཛིངས་བྱས། མཐར་ཁྱི་གྲོས་བྱ་རྒྱུ་མོས་པ་ལྟར། ཁྱི་མོལ་བྱེད་པར་བཀའ་
སློན་བཤད་སྒྲོ་རོ་ལོས་དང་། གདན་འཐུས་བཅས་གཉེན་ཅང་དུ་བསྐྱོད། ཅེ་མགོན་
ངག་དབང་རྒྱལ་མཚན་དང་། བཀའ་མགོན་རྒྱུ་པ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་བལ་ཡུལ་དུ་བསྐྱོད་
ནས་གྲོས་མོལ་བྱས་ཏེ་དོན་ཆན་བཅུ་འཁོད་པའི་ཆིངས་ཡིག་ལ་ ༡༥༥༦ མེ་འབྲུག་
ཟླ་ ༡ ཆོས་ ༡༥ ཉིན་ཕྱགས་གཉིས་ཀས་མིང་དགས་བོད་དེ་འབྲུན་ཐག་བཅད། °

༡༥༥༥ དང་ ༡༥༥༦ ལོ་མི་མོར། ཐན་ཅིང་དང་། ཅི་ཡུ་ས་གནས་སུ་
མན་ཏུ་དང་དབྱིན་ཇིའི་དབར་ཆིངས་ཡིག་སྤྲུ་རྒྱུས་གཉིས་བཞག་པའི་ནང་། དབྱིན་
ཇིའི་མི་རིགས་ཀྱི་ནག་ནས་པོད་བརྒྱད་རྒྱུ་ར་དང་། རྒྱུ་ར་ནས་པོད་བརྒྱད་རྒྱུ་ར་ག་
དུ་འབྲུལ་བཅུད་བྱས་ཆོག་པའི་ཐོག་ དབྱིན་ཇིའི་མི་སྒྲོ་པོད་དུ་འབྲུལ་བསྐྱོད་ཆོག་པའི་ལག་
ཁྲེར་ཡང་སྤྲད། ལག་ཁྲེར་ནང་དབྱིན་ཇི་པོད་ཀྱི་ས་གནས་གང་དུ་འབྱོར་རུང་། མན་
ཏུ་འདེམ་རིགས་ཆོས་སྒྲེ་ལེན་རིགས་རམ་བྱེད་དགོས་ཚུལ་འཁོད་ཡོད་པ་རེད། +

༡༥༦༡ རྒྱ་བྱི་ལོར། སྤྱིད་སྤྱིང་ར་སྤྱིང་ཏེ་ཐོག་བྱ་ངག་དབང་ལེ་ཤེས་ཚུལ་
ཁྲིམས་ནས་བཀའ་ཤོག་སྤྱིད་ཐམ་གནང་ཐལ་ཆེ་སྤྱོན་ལ། བཀའ་ཤག་ནས་ཐམ་

° ཁྲིམ་དཔོན་མ་ཡེ་ཁལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཤོག་གངས་ ༥༢༩

+ མ་ཡེ་ཁལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཤོག་གངས་ ༥༤༩

འདོན་བསྐྱོག་ཞག་སྡུལ་ལོས་བསམ་འཆར་༧་སྟན་འབྲུལ་ཁུས་པར། སྲིད་སྲོང་གིས་
བཀའ་སློན་བཤད་སྒྲིད་བར་ཕྱག་རྒྱལ་པོ་གནས་དབྱུངས་གནང་ཆེན། འབྲས་སྤྱངས་
རིག་གྲུའི་གཏོང་སྒྲོར་བསྟན་དེ་དགའ་འབྲས་གཉིས་ཀྱིས་སྲིད་སྲོང་ལ་ངོ་ཚྏ་ལ་ཁུས་
ཏེ་སྲིད་སྲོང་གི་ལས་བཤེལ། ༧་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྱེང་བཅུ་གཉིས་པར་ཆབ་སྲིད་སྲོང་
བཞེས་ཡོང་བའི་གསོལ་བཏབ་ལྟར་མཆོན་བཞེས་གནང་རུང་། སྐུ་ན་ཕྱ་བར་བརྟེན་
འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་པ་གཙོ་བོ་ཞིག་བསྐྱོག་ཞག་མངོན་རྒྱུར། དགའ་འབྲས་
བྱང་གསུམ་ནས་བཀའ་བྱུར་བཤད་སྒྲིད་བར་ཕྱག་རྒྱལ་པོ་གཞུང་དང་ཐུགས་འདོད་
གཅིག་སྒྲིལ་མངོན་རྒྱུར་མོས་མཐུན་བྱུང་བ་ལྟར་བཀའ་བྱུར་བཤད་སྒྲིལ་ཆབ་སྲིད་
བསྤྱངས།¹⁰

༡༩༦༩ ལུ་ཡག་ལོར། ཉག་རོང་མགོན་ཆུང་པ་བྱུ་ནས། ཞམས་ཁུལ་
ཡུལ་སྡེ་མང་པོར་དག་སྲོད་བཅན་དབང་འཕྲོག་བཅོམ་བྲིམས་འགལ་ཆོད་མེད་བྱས་
པར་བརྟེན་མཐར་སྒྲོད་ཆེད་དམག་དོན་སྦྱི་བྱུང་ཞབས་པད་ཕུ་ལུང་པ་དང་། དབྱས་
མདའ་བྲི་སྒྲོན་པ་དང་། མདོ་མཁར་བ་དབྱུང་བཅས་མངགས་བརྗོད་གིས་བྲིམས་
འགལ་བྱེད་པོ་པ་བྱུ་ལུལ་མེད་བཅོས་ཏེ་ཡུལ་ཞམས་བདེ་འཇགས་ལ་བཀོད།

གོང་གསལ་མན་དབྱིན་ཆིངས་དོན་གཞིར་བཟུང་གིས་ ༡༩༩༥ ལོར།
རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་གི་ནང་སྲིད་བྱུང་ཆེ་ འཛི་ཇི་ མེག་གོ་ལིས་འགོ་འབྲིད་པའི་
དབྱིན་མི་བཅུ་སྟོར་ཞིག་པོད་ནང་འཇུལ་ཁུགས་གམ་པ་རྗོང་དུ་འཕྱོར་སྐབས་པོད་

¹⁰ མངོན་རྒྱུ་དངས་ཤེལ་མེ་ལོང་གོག་གྲངས་ ༥༩༩-༥༩༥

གཞུང་གིས་མན་དབྱིན་གྱི་ཆིངས་དོན་ཁས་ལེན་མ་བྱས་པར་དབྱིན་ཇི་ཆོ་ཏུ་གར་
དུ་ཕྱིར་ལོག་བཏང་སྟེ་རང་ས་རང་སྤང་གི་ལས་འགན་སྐྱབ།

༡༩༧༠ ལོར། མན་ཏུ་འགཞུང་དང་། ཏུ་གར་དབྱིན་གཞུང་གཉིས་ཀྱིས།
བོད་དང་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ས་མཆོམས་དབྱེ་འབྱེད་སྒྲིར་ཀ་ལ་ཀ་ཏར་ཆིངས་ཡིག་
གཅིག་བཞག་པ་དང་། ༡༩༧༡ ལོར་དེའི་མཇུག་སྒྱུར་ཆེད་མན་ཏུ་དང་། དབྱིན་
ཇིའི་དབར་དོར་སྒྲིང་དུ་གྲོས་མཐུན་ཞིག་བཞག་པའི་ནང་། སྒྲི་མོར་ཆོང་ར་བཅུགས་
ཏེ་དབྱིན་ཇིའི་མི་ཁོངས་ཆོང་ལས་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། དབྱིན་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་
བསྐྱད་ཆོག་པ་འཁོད།^༡

བོད་ཀྱི་སྲིད་སྒྱུར་དེ་མེད་ཐོག་ཐུན་མཆོང་སྲིད་ཀྱི་ལས་ཁུར་དགོངས་པ་
ཞུས་འཁྲོལ་ལ་བརྟེན། བོད་ལྗོངས་གཞུང་འབངས་སེར་སྐྱ་སྐྱ་ཆོགས་ནས་གསོལ་
བཏབ་ལྟར། ༡༩༧༥ ལོར་མཇུག་མཆོག་སྐྱ་ཕྱེང་བཅུག་སུམ་པ་ཆེན་པོས་བོད་
ལྗོངས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས།

^༡ མ་ཡེ་ཁལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཤོག་གྲངས་ ༥༤༩-༥༥༢

༡༡། དུས་སྐབས་བཞི་པར་དཔུང་གཏམ་དོན་ཚན་དུག།

༡༡། དུས་སྐབས་བཞི་པ། ༡༧༩༩ ནས་ ༡༩༠༩ བར་མི་ལོ་ ༡༡༠ ཙམ་
 རིང་བོད་དང་། མན་རྩེ་འབྲེལ་བའི་གནས་སྤངས་གོང་གསལ་ལ་བརྟག་ན། བོད་
 ནང་མན་རྩེ་ཨམ་བན་གྱི་གཟུགས་བརྙན་རྩོད་རྒྱུན་མ་ཆད་ཙམ་ལས། བོད་གྱི་
 ལས་དོན་ཐོག་ཐེ་བྱས་དབང་ཆ་གང་ཡང་མེད།

༡༢ བོད་ནང་ཁུལ་གྱི་ལས་དོན་ལ་མཚོན་ན་ཕྱགས་སྟག་དང་། བེང་ལྷག་
 སོ་སོར་ས་མིའི་ཞིབ་གཞུང་གསར་བཀོད་དང་། སྤྱི་བོད་དང་། ཉག་རོང་གི་རྩོག་
 ཟེང་སྐབས་ཁྲིམས་འདོམས། བོད་ཇི་སྲིད་སྲོང་ཆེ་སྲོན་ཆེང་ཁྲི་བཤེལ་ཆ་བ། གནས་
 སྐབས་རིང་པུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཆབ་སྲིད་སྲོང་བཞེས་གནང་བ། བོད་ཇི་སྲིད་སྲོང་
 ར་སྲིང་དང་དགའ་འབྲས་འགལ་ཆུ་བྱང་སྐབས་བཤད་སྒྲ་དབང་ཕུག་རྒྱལ་པོར་བོད་
 ཇི་སྲིད་བསྐྱོས་པ་སོགས་བོད་གྱི་ཆབ་སྲིད་ལས་དོན་གལ་ཆེ་དེ་དག་བོད་མི་རང་
 ནས་ཐག་གཅོད་ལག་ལེན་བསྟར་བ་ལས། མན་རྩེ་ཐེ་བྱས་གང་ཡང་མེད། མན་
 རྩེ་ལས་དོན་ནི་བྱ་བ་གང་ཞིག་བོད་མིས་སྒྲུབ་སྟེ་གཏན་འཁེལ་ཟིན་མཚམས། དེ་
 ལ་ལགས་སེའི་བྱ་དགའ་གཟེངས་བསྟོད་བྱ་རྒྱུ་ཙམ་ཡིན། འདིར་དཔེ་མཚོན་གཅིག་
 བཅོད་ན། ར་སྲིང་སྲིད་སྲོང་པེ་ཅིང་དུ་ཕེབས་ཏེ་གོང་མར་རྒྱལ་སྲོར་རོགས་རམ་
 འཕྲོད་བསྐུལ་གནང་བར། ཕན་གྲོགས་གང་ཡང་ཁུ་མ་ཐུབ་པའི་ཁར། ར་སྲིང་
 གི་འགལ་ཆུ་བོད་ཇི་སྲིད་འཕྲོད་ཟིན་པ་བཤད་སྒྲ་དབང་ཕུག་རྒྱལ་པོར་ནོ་མེན་ཏན་གྱི་
 ཚོ་ལོ་སྤྲད། དེ་ནི་མན་རྩེ་སྲིད་གཞུང་ལ་རང་གི་རྩོས་ཕྱོགས་སྲོང་བའི་རུས་པ་ཙམ་

ཡང་མེད་པའི་དཔེ་མཚོན་གསལ་པོ་ཞིག་ཡིན།

༡༽ བོད་ཀྱི་ཕྱི་འབྲེལ་བྱ་བར་མཚོན་ན། ༡༩༥༩ ལོར། བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚམས་སུ་བོད་མི་ཤེས་རབ་གྲགས་པ་ཟེར་བས་དོན་རྒྱན་བསྐངས་སྒྲོར། བཀའ་སྒྲིལ་ཞབས་པད་དབང་ལྷག་རྒྱལ་པོ་རྒྱ་གར་ཏའི་ཅི་ཡུར་དུ་ངོ་བསྟོད་དབྱིན་ཇི་དང་འཕྲོས་མོལ་བྱས་ཏེ་གྲོས་མཐུན་ཡིག་ཆ་སྡེ་རྩིས་གཉིས་བཞག་པ་དང་། ༡༩༥༩ ལོར། རྫོང་ཁུལ་གཞུང་ཆོང་སྐལ་བཟང་འགྱུར་མེད་ལ་ལ་དྲགས་པས་རྟ་ཁལ་བཏང་མིན་གྱི་ཚད་མེད་སྒྲོར། ༡༩༦༠ ལོར་ལ་དྲགས་ཕྱོགས་གཅིག་དང་། རྫོང་སྐར་དཔོན་ཕྱོགས་གཅིག་བྱས་ཏེ་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པ་བཅས་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་འདི་རིགས་བོད་མིས་བྱེད་རྒྱུ་ལས་མན་རྩའི་ཐེ་བྱས་ཅི་ཡང་མེད།

༢༽ མན་རྩས་བོད་ཀྱི་ཕྱི་འབྲེལ་བྱས་པས་གོ་མེད་པ་དཔེར་ན། ༡༩༥༩ དང་ ༡༩༦༠ ལོ་ལོར་མན་རྩ་དང་དབྱིན་ཇིའི་དབར་ཆིངས་ཡིག་བཞག་ལྟ་དབྱིན་ཇི་བོད་ནང་འགྱལ་བསྟོད་ཆོག་པའི་ཐོབ་ཐང་སྤྲད་དོན་ལྟར། ༡༩༦༥ ལོར་དབྱིན་ཇིའི་མི་སྣ་གམ་པ་རྫོང་དུ་འབྱོར་སྐབས་བོད་མིས་མན་དབྱིན་གྱི་ཆིངས་དོན་ཁས་མ་ཐུངས་པར། དབྱིན་ཇི་རྣམས་གམ་པ་རྫོང་ནས་ཕྱིར་ལོག་བྱ་དགོས་བྱུང་།

༣༽ བོད་ཀྱི་དམག་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བར་མཚོན་ན། ༡༩༤༩ ལོར། ལ་སིང་དམག་གིས་མངའ་རིས་སྒྲོར་གསུམ་ལ་བཅན་འཇུལ་བྱེད་སྐབས་དང་། ༡༩༥༥ ལོར། གོ་རྒྱལ་དེ་རྒྱན་ ༡༩༧༩ ལོའི་ཆིངས་ཡིག་ལ་བརྟེ་མེད་ཀྱིས་བོད་སར་བཅན་འཇུལ་བྱེད་སྐབས་སོ་སོར། དྲག་པོ་དམག་གི་གདོང་ལེན་དང་། ཞི་བའི་གྲོས་མོལ་བཅས་ཆང་མ་བོད་མི་ནས་རང་ཐག་རང་གཅོད་བྱས་པས་མ་ཆད། གོར་བོད་ཆིངས་

ཡིག་དོན་ཚན་གཉིས་པར། ཁོར་བོད་གཉིས་ཀ་མེ་གོང་མ་ཆེན་པོ་ལ་གུས་འདུད་
 ལྷ་མི་ཡིན་ཅིང་། བོད་ཡུལ་འདི་བཞིན་གླ་མ་ཆོས་བྱེད་ཀྱི་བཞུགས་ས་ཡིན་གཤིས།
 ད་ནས་བཟུང་བོད་ནང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་དམག་རྒྱལ་མཁན་བྱང་ཆོ་རྒྱ་རྒྱལ་ཁབ་
 ནས་རོགས་རམ་སྤྱད་སྒྲོབ་བྱ་རྒྱ། ཞེས་སྤར་པན་མན་རྩས་བོད་ལ་རོགས་རམ་
 བྱེད་པའི་ཁུར་ད་ཕྱིན་གོ་རྒྱས་གླངས་པའི་བརྗོད་དོན་འཁོད་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ལ་མན་
 རྩའི་གཞུང་གིས་གྲོང་སྤོང་ཅམ་བྱེད་པའི་སྒྲོབས་པའང་མེད།

༥༥ ༡༩༧༩ ལོའི་བཅོས་པའི་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་སྒྲིག་སྒྲོལ་དོན་ཚན་
 ཉེར་དགུ་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་དོན་ཚན་ ༡༩ ནང་། ཕྱི་རི་རྒྱལ་ཁག་གོར་
 འབྲུག་སོགས་ལ་ཡིག་འགྲུལ་ཨམ་བན་གྱི་ངག་བཀོད་ལྟར་བྱ་རྒྱ། ཕྱི་མི་བོད་དུ་ཡོང་
 མི་ནམས་ལ་ས་མཆམས་སྤོ་སྤོའི་རྫོང་དཔོན་ནས་མི་གྲངས་ཇི་ཡོད་ཅོ་བཀོད་ཀྱིས་
 ཨམ་བན་ལ་ཁྱུ་དགོས་སོགས་འཁོད་ཡོད་ཀྱང་། བྱ་བ་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ལག་ལེན་གང་
 ཡང་བསྟར་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པ་ཞོང་གསལ་ཕྱི་སྤྱིད་དང་། དམག་སྤྱིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་
 དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ར་སྤྱོད་གསལ་པོ་བྱས་ཡོད།

༥༦ དུས་སྐབས་འདིའི་རིང་མན་རྩའི་སྤྱིད་གཞུང་གིས་དུས་སྐབས་སྤོན་
 མ་ལྟ་བུའི་བོད་ནང་ལས་དོན་དངོས་སུ་བྱས་མེད་ན་ཡང་། ཏུ་ལའི་གླ་མ་སྤྱི་རྫོང་
 ཆོ་དང་། བོད་རྗེ་སྤྱིད་སྤྱོད་རིམ་བྱུང་སོགས་ལ་གོ་མིང་འཇུག་ས་ཆོ་ལོ་ལྷ་མཐུད་
 སྤྱོད་ལེན་བྱས་པ་དེས་བོད་མན་རྩའི་བསྐྱུངས་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟམ་ན། གཏན་ནས་
 མིན་ཏེ། འགྲེལ་བཤད་གོང་འཁོད་ལྟར། གོ་མིང་འཇུག་ས་ཆོ་ལོ་ནི་བོད་ཅམ་མིན་
 པར་བྱིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མའི་ཆོས་སྤྱིད་མི་སྣ་ཆེ་ཁག་ལ་སྤྱད་ཡོད། དེའི་

དགོས་དོན་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་གོང་མའི་ཆེ་མཐོང་ས་དྲིལ་བསྐྱགས་ཀྱི་རྒྱ་སྤྱོད་
 ཅམ་དང་། ཕྱོགས་གཉིས་ནས་སྤྱོད་ཡུལ་དེ་དག་གོང་མའི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཕྱོགས་
 སྤྱུལ་གསལ་པའི་ཐབས་བྱས་སྤྱད་པ་ལས། དོན་གཞན་གང་ཡང་མིན། ལར་ནས་གལ་
 ཆེར་པཅི་བའི་འཇུག་ས་ཆེ་ལོད་ཆེ་འཇོད་བཟོད་བྱས། དེད་ནས་གནམ་ལོག་ས་སྤྱོད་གི་འགྲོ་
 བ་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་བ་ལ། བསྟན་པ་ལ་སྤྱོད་དང་། ཡ་རབས་བཟང་སྤྱོད་ལྡན་པའི་
 བྱ་བ་བཟང་པོ་སྐྱབ་མཁན་ལ་བསྟོད་བསྐྱགས་གཞུང་ས་བསྟོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལུགས་གསལ་
 བ། རྒྱ་ནག་གི་གོང་མ་ཆོས་གནམ་ལོག་ས་སྤྱོད་གི་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་གི་ཡོད་
 མེད་ཀྱང་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར། དངོས་དོན་དང་མི་འཆམས་པའི་འཇུག་འཇུག་
 ས་ཆེ་ལོད་ཆེར་རིན་ཐང་ཇི་ཅམ་ལྡན་མིན་དཔོག་མི་བྱུང་པ་གང་ཡང་མིན་ནོ།

དུས་སྐབས་བཞི་པ་འདིའི་རིང་པོད་ཀྱི་ནང་སྤྱོད་དང་། ཕྱི་སྤྱོད། དམག་
 སྤྱོད་གང་ཅིར་མན་ཏུ་འདི་སྤྱོད་གཞུང་གི་རུས་པ་ཅི་ཡང་མེད་པ་སེམས་མེད་འཇིག་པའི་
 གཟུགས་བརྟན་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ནི། གོང་མ་ཆན་ལུང་གོང་ས་རྗེས། མན་
 ཏུ་འདི་གོང་མ་ཆོའི་ཆོས་དད་སྟོན་ཀའི་ན་བུན་ལྟར་ཡལ་བས་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་
 བ་ལྷགས་ཀྱིས་ཉམས་པ་དང་གཅིག་ མན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་འཇིགས་ཉེན་ལས་གྲོལ་བས་
 ཏུ་ལའི་ཆུ་མར་སྟོས་ཆབས་ཆུང་དུ་སྤོང་བ་དང་གཉིས། མན་ཏུ་འདི་སྤྱོད་ཡུལ་རྒྱ་ནག་
 ནང་རྩལ་ཕྱོགས་ཡུལ་ཁག་གི་བཙན་ལྷགས་སྤྱ་མང་འཇུག་ཏེ་མན་ཏུ་འདི་སྤྱོད་དབང་
 རྒྱ་བ་མར་འོའི་མཆོད་རྒྱར་གྱུར་པ་དང་གསུམ། དོན་དངོས་ཐོག་པོད་རྒྱལ་ཁམས་
 མན་ཏུ་རང་ཉིད་ཀྱི་འཇིན་ཁོངས་མིན་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་པོད་ལ་ཡན་ཕྱོགས་བྱེད་
 པའི་ལྷག་བསམ་མེད་པ་དང་བཞི་བཙས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།

༡༡༥། དུས་སྐབས་ལྔ་པ་ ༡༩༠༩ ནས་ ༡༩༡༣ བར་ ལོ་བཅུ་ལྔ་པའི་ལོ་བྱང་བ།

༡༡༥། བོད་རྒྱུ་སྤྱོད་དེ་མོ་དག་དབང་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རབ་རྒྱས་ནས་
སྤྱོད་ཀྱི་ལས་ཁུར་དགོངས་པ་ཁྱུས་པ་བཞིན། ༡༩༠༩ ཞིང་ལུག་ལོར་ལྔ་པ་མཆོག་
སྤྱོད་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་བོད་རྒྱུ་སྤྱོད་ལུགས་གཉིས་ཆབ་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱགས་འགན་
བཞེས། ༡༩༠༩ ཞིང་འབྲུག་ལོར་དཔྱིན་དམག་རྩ་སར་འགྱུར་ཉེའི་མཆོམས་བོད་
ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་སྒོ་དག་འཛུལ་བྱེད་པ་སྒོ་བཟང་རྒྱལ་མཆོན་ལ་བཀའ་མངགས་གནང་
སྟེ་ལྔ་པ་མཆོག་སྤྱོད་བཅུ་གསུམ་པ་རྩ་ས་ནས་བྱང་ལམ་བརྒྱུད་ཐེབས། སོག་
ཡུལ་དང་སྤྱོད་འབྲུག་དུ་བཞུགས་སྐབས་སོ་སོར་མན་རྩ་གོང་མས་འཆོམས་བྱེད་དང་།
ཉེན་སྦྱོར་འབྲུལ་མི་སྤྱོད་སྤྱོད་མངགས་གཏོང་བོག་གོང་མའི་བཀའ་བཞིན་ཐེབས་
ལམ་འཁེལ་ཡུལ་སོ་སོའི་ཞི་དྲག་དཔོན་རིགས་རྣམས་ནས་ཐེབས་བསུ་གུས་འདུད་
རྒྱ་ཆེ་དང་བཅས། ༡༩༠༩ ལོར་གནས་མཆོག་རི་བོ་ཆེ་ལྔ་བརྒྱད། བེ་ཅིང་དུ་
ཐེབས། གོང་ཡུམ་དང་། གོང་མ་གོང་ལུའི་མཇུག་འཕྲད་དང་། གསེལ་སྟོན་
འབྲུལ་བཞེས་གནང་། ཆེ་བསྟོན་བཀའ་གཞིས་ལུགས་བཞིན་ཁུས། གོང་ཡུམ་ལ་
བོད་རྒྱུ་སྤྱོད་སྤྱོད་དམག་བཅོན་འཇུག་བྱང་བར་པན་གྲོགས་ལོང་བ་དང་། ཁམས་
ཁུལ་རྒྱ་དམག་གིས་བྱིམས་འགལ་བྱ་སྤྱོད་མཆོམས་འཛོག་དགོས་པའི་བྱ་བསྐྱུལ་
གནང་བར། གོང་ཡུམ་ནས་ཞལ་བཞེས་དང་། དཔྱིན་བོད་དོན་གལ་ཆེའི་རིགས་
དུ་ལའི་སྤྱོད་མ་རང་ནས་གསེར་སྟོན་སྟོན་ཆོག་པ། སྤྱོད་སྤྱོད་བཞིན་རྒྱ་བོད་གཉིས་

མཐུན་ལམ་བརྟན་ཅིང་རྒྱན་འཁྱོངས་ཡོང་བ་མཛད་དགོས་ཚུལ་ཞུས། གསེར་གྱི་
 པང་ལེབ་ངོས་ལ། རྒྱབ་ཕྱོགས་སྤིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྐྱེས་བུ་སངས་རྒྱལ། ཞེས་མན་
 རྒྱ་བོད་སོག་བཞིའི་ཡི་གེ་གན་སྐྱར་མ་དང་། དངོས་སྐྱེས་རྒྱ་ཆེ་བཅས་ཐུལ། བོད་
 དུ་ཕྱིར་ཐེབས་སྐབས་ཐེབས་ལམ་འཁེལ་ཡུལ་ས་གནས་དཔོན་རིགས་ཁག་ནས་ཐེབས་
 སྐྱེས་སྐྱེས་སྐྱེས་སྐྱེས་ཆང་དགོས་པའི་དྲིལ་བསྐྱགས་བྱས། ལ་གོང་ས་མཆོག་
 ནས་ཀྱང་གོང་མར་ཆེ་བལྟོད་བྱགས་སྒྲོན་བཀའ་ཚུལ་དང་སྐྱགས་དེན་སྐྱེས་རྒྱ་ཆེ་
 ཐུལ། རིང་མིན་གོང་མ་ཡུམ་སྲས་གཤེགས་པར་བྱགས་སྒྲོན་དང་། དེ་ཅིང་དགོན་
 ཁག་ཉེར་བརྒྱད་ཆོ་བསྐྱེས་ལ་མཆོད་སྐྱོན་བསྐྱེན་བཀའ། མོན་ཐོང་གོང་མའི་བྱིར་
 བཏོན་པར་ལེགས་སྐྱེས་དང་། སྐྱ་ཆེ་ཆབ་སྤྱིད་ཡུན་བརྟན་གྱི་བཀའ་ཚུལ་བཅས་
 ཐུལ།¹⁹

༡༩༠༩ ཕྱི་ཟླ་ ༤ ཆེས་ ༩ ཉིན་དབྱིན་ཇིའི་དཔུང་དམག་ལྷ་སར་
 འབྱོར། ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཆེས་ ༧ ཉིན་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སའི་ཆེ་ཕོ་བྲང་པོ་རྒྱ་ལའི་
 ནང་། དབྱིན་པོད་གཉིས་དབར་དོན་ཆན་བརྒྱ་འཁོད་པའི་ཆིངས་ཡིག་བཞག་ཆིངས་
 ཡིག་ལ་མིང་ཉགས་འཁོད་པའི་མཛད་སྒྲིའི་སར། ལྷ་སྤོད་མན་རྩའི་ཨམ་བན་ཡུའུ་
 ཐའི་དང་། ལྷ་སྤོད་གོར་ཁའི་སྐྱ་ཆབ་གཤེགས་ཀྱི་རི་ཁ་ལྷ་དུར། འབྲུག་གཞུང་
 སྐྱ་ཆབ་གོང་ས་དཔོན་སྒོ་བཙོ་རྒྱན་དབང་ཐུག་བཅས་ལྷ་རྟོག་བར་དཔང་གི་ཚུལ་དུ་
 ཡོད། དེ་རྗེས་ ༡༩༠༩ ཟླ་ ༡༡ ཆེས་ ༡༡ ཉིན་དབྱིན་གཞུང་རྒྱ་གར་རྒྱལ་

¹⁹ རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་གསུམ་པའི་མཛད་ནམ་ཤོག་གངས་ ༤༣༤-༤༣༥

ཆབ་དང་། སྤྱི་ཁྱབ་སྤྱི་དཔྱད་གཅིག་ཚུགས་ཀྱིས་གསལ་བསྒྲགས་ཤིག་སྤེལ་པའི་
ནང་། ཁོང་གསལ་ལྟ་སའི་ཆེད་སྤྱི་ཁྱབ་གཞུང་གིས་ངོས་ལེན་གཏན་འཁེབས་
བྱས། དེའི་གཞུང་གིས་ལྟ་ས་བར་དམག་མི་བཏང་པའི་དམག་དོན་གུན་གསལ་
དེའི་སྤྱི་ཁྱབ་འབྲུམ་བདུན་ཅུ་དོན་ཡུལ་གཞུང་གིས་སྤྱི་དཔྱད་བྱས་པ་དེ་ནས་འབྲུམ་
ཡུལ་བཅུ་ཐམ་པ་གཅིག་ཆ་བྱས་པ་དང་། དམག་དོན་གུན་གསལ་སྤྱི་དཔྱད་ལེན་ཟིན་
མཆམས་ཀྱི་འཕེམ་དཔྱད་ཤིང་འབྲུམ་སྤྱི་དཔྱད་འཐེན་བྱ་བ། ཆོང་ར་ཁག་གི་
བྱེད་སྒོ་ནམས་པོད་མིས་ལག་ལེན་ཚུལ་བཞིན་བསྐྱར་དགོས་ཞེས་འཁོད།¹⁹

༡༩༠༩ ལོར། ལྟ་ས་པོད་དེའི་དཔྱད་དབར་ཐད་ཀར་བྱལ་འབྲེལ་ཆེད་སྤྱི་
ཁྱབ་བཞག་པ་དེས་མན་རྩེའི་སྤྱི་ཁྱབ་དོ་ཆ་ཁ་སྐྱེད་སྤྱི་དཔྱད་སྤྱི་ཁྱབ་ཆེན་པོ་བྱང་
སྐབས། དེའི་གཞུང་ལ་ཐབས་ཤེས་འཕྲོད་སྤྱེལ་གྱིས་ ༡༩༠༦ ལོར། བེ་ཅིང་
དུ་མན་རྩེ་དང་། དེའི་ཤིང་འབྲུམ་ཆེད་སྤྱི་ཁྱབ་དོ་ཆ་དུག་འཁོད་ཅིག་བཞག་
པ་དེའི་དོན་ཆེན་དང་པོར། བྱེ་ལོ་ ༡༩༠༩ ལོར་དེའི་དཔྱད་དབར་བཞག་པའི་
ཆེད་སྤྱི་ཁྱབ་ལ་བཅི་འཛིན་བྱེད་བྱ་དང་། དེའི་ནང་གི་དོན་ཆེན་ནམས་སྤྱི་དཔྱད་
དེའི་གཞུང་དང་། རྒྱ་གཞུང་གཉིས་ཀྱིས་ཁུར་མཉམ་ལེན་བྱེད་བྱ། དེའི་གཞུང་
གི་མིང་ཐོག་ནས་སྤྱི་དཔྱད་པོད་པོད་ཀྱི་ཤོག་ལྗང་ཞིག་སྤྱི་དཔྱད་བྱ། དོན་ཆེན་གཉིས་
པར། དེའི་གཞུང་ནས་པོད་ཀྱི་ས་ཆར་བདག་སྤྱི་དཔྱད་དང་། པོད་ནང་ཁུལ་གྱི་ལས་
ཀར་ཐེ་བྱས་མི་བྱེད། མན་རྩེའི་གཞུང་ནས་པོད་ནང་བྱེ་བྱལ་ཁག་གི་མི་མི་གཏོང་

¹⁹ མ་ཡེ་ཁལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཤོག་གངས་ ༥༩༡

བ་དང་། བོད་ཀྱི་ནང་སྲིད་ལ་ཐེ་བྱས་ཤེད་མི་འཇུག་པའི་འགན་ལེན་ཏུ། རྟོན་ཆོན་གསུམ་པར། ༡༩༠༩ ལོའི་ཆིངས་ཡིག་རྟོན་ཆོན་དགུ་པའི་ནང་གསལ་བཞི་པའི་ནང་གསལ་དབང་ཆ་ནམས་ཏུ་ནག་མ་གཏོགས་གཞན་དག་སྤུངས་ཡང་མེད། རྟོན་ཆོན་གཉིས་པའི་ནང་གསལ་ཆོང་ར་ཁག་ལ་དཔྱིན་གཞུང་ནས་ཏར་སྤྱད་བཅུགས་ཆོག་ཅེས་སོགས་འཁོད།^༡

༡༩༠༧ ལོར། དཔྱིན་ཇི་དང་། རུ་སུ་གཞུང་གཉིས་དབར་བོད་སྐྱོར་ཆིངས་ཡིག་རྟོན་ཆོན་ལྔ་འཁོད་ཅིག་དང་། ཟུར་ཐོ་ཡིག་བཅས་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་རྟོན་ཆོན་དང་པོར། ཆིངས་ཡིག་འཛིག་མཁན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ས་ཆའི་གོང་བྱ་གཅིག་གྱུར་ལ་བརྩེ་བཀྱར་བྱ་རྒྱུ་དང་། དེའི་ནང་སྲིད་ལ་ཐེ་བྱས་མི་ཤེད། རྟོན་ཆོན་གཉིས་པའི་ནང་། བོད་ཐོག་ཏུ་ནག་གི་མིང་ཅམ་དབང་སྤྱར་གྱི་ཅ་འཛིན་ལ་ཁས་ལེན་བྱས། དཔྱིན་ཇི་དང་རུ་སུ་གཉིས་ཀྱིས་ནག་གཞུང་བརྒྱད་མ་གཏོགས་བོད་དང་ཐད་ཀར་ཞི་མོ་ལ་མི་ཤེད་པ་སོགས་འཁོད།^༢

༡༩༠༩ ལོར། ཀ་ལ་ཀ་ཏར་དཔྱིན་གཞུང་དང་། མན་རྩའི་དབར་གྲོས་མཐུན་རྟོན་ཆོན་བཅོ་ལྔ་འཁོད་པ་ཞིག་བཞག་པའི་ནང་། རྒྱལ་ཅེར་དཔྱིན་ཇིས་ཆོང་ར་འཇུགས་རྒྱུའི་ས་ཆའི་རྒྱ་ཁྱོན་སྐོར་དང་། ཆོང་ལས་ཤེད་སྐངས། ཆོང་རར་སྤང་བྱ་འཇུགས་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་སྐོར་འཁོད། གྲོས་མཐུན་འདིར་མན་དཔྱིན་གཉིས་

༡༡ མ་ཡེ་ཁལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཤོག་གྲངས་ ༥༩༣

༡༢ མ་ཡེ་ཁལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཤོག་གྲངས་ ༥༩༤

དང་། བོད་ཀྱི་བཀའ་སློན་ཆ་རིང་དབང་ཕུག་ཀྱི་ལ་པོས་ཀྱང་མིང་ཉགས་བཀོད།¹⁴

བོད་ཕྱོགས་ནས་མན་རྩའི་གཞུང་ལ་འབོད་སྐུལ་བྱས་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར།

༡༩༠༩ ལོ་ལྷ་སར་དབྱིན་བོད་དབར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་དོན་གསལ། བོད་གཞུང་ནས་དབྱིན་གཞུང་ལ་དམག་དོན་གུན་གསལ་དབྱིན་སྒྲོར་འབྲམ་ཉི་ཤུ་ཅ་ཟླ་སྔོན་དགོས་ནམས་མན་རྩའི་གཞུང་གིས་དབྱིན་གཞུང་ལ་སྤྱད།

༡༩༠༦ ལོར། རྒྱ་འཁོར་ཡུང་གིས་བོད་སྡེ་འབའ་ཡི། ཆ་ལྷོ། མངོ་སྒང་ཁྲལ་དམག་དཔུང་བྲངས་ཏེ། དགོན་ཁག་གཏོར་བཞགས་དང་། ཉེས་མེད་ཀྱི་མེར་སྐྱེ་མང་པོ་འཛིན་བཟུང་བཟུང་གསོད་བྲིམས་འགལ་ཆོད་མེད་ཕྱེད་བཞིན་དུ་ཆབ་མདོ་བར་སྐབས་པའི་ཐོག ༡༩༠༩ ལོར་དབྱིན་ཇིའི་ཆོང་ར་སྤང་དམག་ཡིན་ཚུལ་ལ་བརྟུན་དེ་ཕྱུ་རུན་དཔུང་དམག་ཁྲིན་ཆེ་ལྷ་སར་བྲངས། ལྷ་སར་འཕྱོར་ཉིན། དག་རྒྱ་སྤྱལ་མེད་པར་རང་དགར་མེ་མདའ་གང་བྱང་འཕངས་ཏེ་བོད་ཀྱི་མི་བྲག་བསད་མས་འཛིན་བཟུང་མོགས་སྒྲིལ་བྱེད་ཤིན་དུ་ཆབས་ཆེ་བྱས།

༡༩༠༩ ས་བུ་བོད་རྒྱ་ ༡༡ ཆོས་ ༩ ཉིན་ལ་ཀྱི་ལ་མཆོག་སྐུ་བྲེང་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ཀྱན་གནས། མདོ་སྤྱད་ས་ཁྲལ་བརྒྱད་ལྷ་སར་ཞབས་ལོར་འཁོད། ལྷ་སར་མན་རྩའི་དཔོན་དམག་གིས་བྲིམས་འགལ་ཚུལ་མིན་དེ་ལྷ་བུ་བྱས་པར་བརྟེན། རེ་ཞིག་བོད་རྒྱུངས་ཆོས་སྤྱད་ཕྱེད་སྒོ་ནམས་དགའ་ལྡན་བྲི་པ་ཆེ་སྒོན་སྤང་ལ་བཀའ་མངགས་གནང་། ཕུག་རོགས་སུ་མཁན་ཆེ་སྤེལ་གར་མཁུན་རབ་སུན་ཆོགས་བསྐོ་

¹⁴ མ་ཡེ་ཁལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཤོག་གྲངས་ ༥༩༦

གཞག་གནང་སྟེ། གུལ་མཆོག་སྐྱེས་པ་བཅུ་གསུམ་པ་མཆོག་དང་། གློན་ཆེན་
བཀད་ཞོལ་ཆང་གསུམ་སོགས་སྐུ་འཁོར་ཅན་བསྐྱུས་ ༡༩༡༠ ཟླ་བཅུ་གཉིས་ཟླ་ ༡
ཆེས་ ༩ དགོང་མོ་ལྷ་ས་ནས་ཀྱུ་གར་ཕྱོད་ཕེབས་ཐོན་གནང་།^{༡༥}

ལྷོ་ཁོང་ས་མཆོག་ཀྱུ་གར་དུ་ཕེབས་རྗེས་ལྷ་སར་འགྱུར་པའི་མན་རྒྱུད་དམག་
དཔོན་དང་། ལྷན་སྡེ་ལམ་བཟང་ཐུན་མོང་གིས་སྒྲིལ་ཆེན་པོས་སྤྱོད་སྒྲིལ་ཆེ་སྒྲིལ་
སྒྲིལ་གི་ཕྱག་རོགས་སྟེ་ལྷ་སར་མཁན་ཆེ་མཁུན་རབ་ཕུན་ཆོགས་འཛིན་བཟུང་གིས་
དར་ཅེ་མདོར་རྒྱུང་འབྱུང་བཏང་། བཀའ་གློན་ལྷ་ས་སྒྲིལ་བཟུང་འཕྲིན་ལས་ཕྱིར་འཕྲིན་
གྲིས་བསྐྱེད་འཛིན་ཆོས་གྲགས་དང་། སྒྲིལ་མཐོང་། རམ་པ་བཅས་བཀའ་གློན་
གསུམ་གསར་དུ་བསྐྱོས། ལྷ་སའི་བདེ་འཇགས་ཁྲིམས་སྤྱང་བོད་དམག་སྒྲིལ་ལོད་
ནམས་ཕྱིར་སྒྲིག་གིས་ཀྱུ་དམག་བཅུ་གསུམ་། ཞོལ་གོ་མཛོད་ནང་གི་གོ་ལག་རྗེས་མདེལ་
ནམས་བདག་བཟུང་བྱས། སྤོ་བྱང་ལས་མས་ཀྱི་མཛོད་ཁང་ཁག་བསྐྱོགས་བཤེར།
ཀྱུ་གར་དུ་ལྷན་བཅར་གློན་ཆེན་དང་བཀའ་གློན་ཆེན་མོ་གསུམ་ལྷན་པོས་བཅོམ་
དེ་སྒྲིལ་བསྐྱེད་ཀྱས་སྒྲིལ་དེ་མོ་སྒྲིལ་བྱང་ལག་ནང་བའི་བཀའ་བཅད་དང་པོ་མ་བྱུང་ཚུལ་
གྲིས་ཁྲ་སྒྲིག་རྣམས་གཏིང་སྒྲིལ་སོགས་བཅོན་དབང་གཏུག་རྩལ་གྱི་བྱ་སྒྲིལ་མང་དག་
བཅུ་མས་པས་མ་ཆད། ༡༩༡༠ ཟླ་བཅུ་ ༡ ཆེས་ ༡༥ ཉིན་མན་རྒྱུད་གོང་མའི་
མིང་ཐོག་ནས། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་གནས་དབྱངས་བཏང་ལུགས་གསལ་བསྐྱེད་བྱས།
གནད་དོན་དེར་བོད་མི་སེར་སྐྱེ་བམས་ཅད་སྒྲོ་པམ་ཁོང་ཁྱོ་ཅི་ཆེས་ལྷ་སྡེ་མན་རྒྱུད་

¹⁵ གུལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པའི་མཛོད་ནམ་ཐོག་གངས་ ༩༢༩

ཞི་དག་དཔོན་རིགས་ཆོར་ཆོལ་ཡིག་མང་པོ་སྤང་། མདོ་སྟོད་གཙོ་གྱུར་བོད་ས་ཡས་
 མས་གང་སར་མི་མང་གིས་དོ་ཆོལ་སྤྱར་ཡིག་དང་། ཏྲ་ཁལ་བཅད་འཐེན་གྱིས་
 མན་རྩེ་དཔོན་དམག་ལ་གཙོར་བསྟུན་སྟོད་མོས་མི་བདེ་བ་ཕྱོགས་གང་ས་ནས་བཅོས།
 མང་ཆོགས་ཁ་ལོ་སྤྱར་ཆེད་པེད་སྟོད་བྱ་རྒྱུའི་དགོས་མཁོར་དམིགས་ཏེ། ཀུན་གཟིགས་
 པཌ་ཆེན་སྒོ་བཟང་བྱབ་བསྟུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་བཀྲས་སྟུན་ནས་ལྷ་སར་གདན་དྲངས་
 ཏེ་རྒྱལ་བའི་སྐྱེ་ཆ་བཀའ་དགོས་ཞུས་པར་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་བས་ལྷ་སྟོད་མན་
 རྩེ་དཔོན་རིགས་ཅི་བྱ་གཏོལ་བལ་དུ་གྱུར་པའི་ཆེ། དེ་ཅིང་ནས་ལྷ་སྟོད་ཨ་མ་བན་
 ལ་བཀའ་ལབ་དོན། རྒྱ་དཔོན་ལོ་འོ་འོ་ཐའི་ལ་བོད་དོན་སྤྱི་བྱབ་པ་ཞེས་པའི་མིང་
 བཏགས་ཏེ། ཏཱ་ལའི་སྒྲ་མ་ལྷ་སར་གདན་ཞུར་རྒྱ་གར་དུ་དོ་བསྟོད་བྱ་དགོས་བཅོད་
 པ་ལྟར། ལྷགས་བྱི་བོད་སྒྲ་ ༩ ནང་ལོ་འོ་འོ་ཐའི་དོན་གྱིང་དུ་བཅར་ཏེ་ཡུ་གོང་ས་
 མཆོག་མཇལ་འཕྲད་ཞུས་པའི་སར། ད་ཆ་བོད་ནང་ཞི་འཇམ་སྤར་མུས་ཡོད་པ་
 དང་། ཡུ་གོང་ས་མཆོག་བོད་ལ་འཕྲལ་དུ་ཕྱིར་ཐེབས་ཡོང་བ་ཞེས་སྟན་མེད་དང་
 ལྷགས་ཞུ་ཡིག་ཕུལ་བར། ཡུ་གོང་ས་མཆོག་ནས་ཡིག་ཐོག་བཀའ་ལན་སྟུལ་དོན་
 དུ། སྤྱུས་རྒྱ་བོད་མཆོད་ཡོན་བཀྲར་རེས་ཡོད་པ་ལྟར། ཤིང་འབྲུག་དཔེན་དམག་
 འཁྱོར་སྐབས་པེ་ཅིང་དུ་རེ་རྩྭ་གནང་ལྷགས་དང་། གོང་མ་ཡུམ་སྤས་ནས་གཟིགས་
 བསྐྱངས་བཀའ་བཞེས་བཟང་པོ་གནང་བ་ལྟར་ཡིན་ཤིག་བགྱིས་རུང་། ཁམས་ཁྲལ་
 དོན་མེད་ཕུང་སྦྱར་དགྲོག་ཀྱིན་སྟེ་མང་ཆེད་བཅོས་བྱས་སྟོར་དང་། ལེན་ཨ་མ་བན་
 གྱིང་ན་རྒྱ་བཏུ་ཞུས་སྟུལ་རྒྱ་དམག་གསར་འཁྱོར་སྟོར། ཁམས་ཕྱོགས་སྤེད་གོན་ཆང་
 མ་ཕུ་ཐུག་སྒོ་ལོག་གིས་ལ་བཟུང་བྱས་འཕུས་སྟན་ཞུ་མང་འཁྱོར་ལ། གོང་མ་དགོང་ས་

འགལ་གྱི་རྟོགས་ཐལ་ཆ་མི་ཚོག་པའི་པག་འབྲུག་གནང་ལུགས། རྒྱ་དམག་གི་
སར་འབྱོར་ཉིན་ཁྲིམས་འགལ་བྱས་ལུགས། ཀ་སྤྱད་ཏུ་ཐེབས་རྩིས་གོ་གནས་
དབྱུངས་ལུགས་གསལ་བསྐྱགས་བྱས་པ་བཅས། ཆོ་བཟོ་གང་ལ་གཞིགས་ཀྱང་རྒྱ་
ནག་ཏུ་བདེ་སྤྱད་ཁྱུ་ཁྱུ་ཡུལ་བྲལ་བར་བརྟེན། ཆིངས་དོན་དུ་འང་དབྱིན་གཞུང་དང་
མཐུན་ལམ་བྱེད་རྒྱ་གསལ་འཁོད་ལྟར་དབྱིན་ཇིར་བདེ་སྤྱད་མི་བཟོད་མཐུ་མེད་ཀྱི་
ཅ་རྒྱུན་ཆང་མ་རྒྱ་ཕྱོགས་རང་ནས་བཟོས་པ་ག་སྟག་ཡིན་ལུགས། རྒྱ་བོད་ཁྲིམས་
འགོ་བ་དང་ཡིན་མུས། རོ་ཆབ་ལས་རྟོགས་སེར་མོ་བ་མཁྱེན་རབ་ཕུན་ཚོགས་ཉེས་
མེད་འཛིན་བཟུང་རྒྱུ་དང་འབྱུང་བྱས་པ་སོགས་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་ཡིག་ངག་གང་སར་མི་
གནས་པར་བརྟེན། དབྱིན་ཆད་སྤར་ལུགས་ཡོང་རེ་བྲལ་བས། ས་འདྲེས་བབས་
ཀྱི་དབྱིན་གཞུང་བར་བཞུགས་ཡུང་མཆམས། སྤང་རྒྱ་བོད་འཛིན་བཟོད་སྐོར་ཞིབ་
མོལ་ཚོག་རྒྱ་བཅས་དོ་ཐའི་ནས་གོང་བཞིན་གནང་བདེ་ཡོད་ན་དང་། དེ་མིན་གོང་
མར་སྟན་སེང་ཁུ་དགོས་ཞེས་སོགས་འཁོད་པ་སྟུག་¹²

༡༢ རྒྱ་ལ་མཚོག་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་རྒྱ་གར་དུ་ཞབས་སེར་འཁོད་བསྟན།
ཀ་ཏར་དབྱིན་གཞུང་གི་རྒྱ་གར་རྒྱ་ལ་ཆབ་མཇལ་འཕྲད་ཐོག་ རྩོན་པན་བོད་དང་།
མན་རུ་མཚོད་ཡོན་གྱི་གནས་བབས་ལ་མ་བཅིས་པར་ད་ཆ་བོད་ནང་རྒྱ་དམག་པོན་
ཆེ་བཅན་འཇུག་གིས་ཁྲིམས་འགལ་ཚོད་མེད་བྱེད་བབས་འདི་དག་འཕྲལ་དུ་མཆམས་
འཛིན་དང་། དམག་དཔུང་ཕྱིར་འཐེན་ཡོང་བབས་དབྱིན་གཞུང་ནས་མན་རུ་ལི་

¹² ལྷ་སྐབ་པའི་དེབ་གཉིས་པའི་སོག་གངས་ ༡༤༥

སྤྱི་དགུང་ལ་བར་མོལ་གནང་དགོས་པའི་ཐབས་ཤེས་གསུང་མོལ་གནང་བ་དང་།
 ཕྱོགས་གཞན་དུ་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་གཙོ་བོ་བོད་མིས་རང་དོན་རང་གཅེས་བྱེད་གལ་
 ལ་དགོངས་ཏེ། ལས་ཆན་ཆུ་བཟང་དག་འདུལ་ཅན་གྱི་གར་ནས་བོད་དུ་ཆེད་བཻྫོང་
 ཐོག་དབུས་གཙང་མདོ་ཁམས་ས་ཁུལ་བོད་མི་ཆང་མས་ལ་ཀྱལ་བསྟན་ཆབ་སྤྱི་
 སྤྱིང་བཅངས་སྒོ་འདུན་གཅིག་བསྒྲིལ་སྤྱི་དོན་ཕུར་བ་གྲུ་འདེགས་བྱེད་དགོས་པའི་
 བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་སྤྱི་ཕྱིར་གནང་།”

༡༩༡༡ ལོ་ནང་གྱུ་ནག་དུ་གསར་བཟུང་ལས་འགུལ་ལངས་ཤིང་། མདོ་
 ཁམས་ཁུལ་བོད་མི་ཆོས་རྒྱུ་འགྲེམས་འགུལ་ན་ཁལ་བཅད་འཐེན་བྱས་པས། ལྷ་
 སྤྱི་མན་རྩེ་དཔོན་དམག་ཆོར་དམག་ཡོགས་དང་། རྩས་མདེལ་འཕྱོར་རྒྱུ་ལོ་
 བ་བྲལ་བའི་མཆོམས་སུ། དཔོན་དམག་ཆང་མ་ཁམས་བརྒྱུད་ཕྱིར་ལོག་བྱ་རྒྱུ་
 བོད་གཞུང་ནས་ལམ་ཆས་འགྲོ་སོང་རོགས་རམ་དགོས་ཚུལ་ཁྱུས་པར། ཁམས་
 ཕྱོགས་ཀྱི་དམག་ཡོད་རིགས་དང་། ངན་བསྐྱེབས་བྱས་ཏེ་མི་སྤྱི་དཔའི་ཁས་ལེན་
 བར་མི་དང་འབྲེལ་བ་དགོས་ལུགས་བཀའ་མོལ་གནང་མཐར། ལམ་ཆས་ཐོག་
 བོད་གཞུང་ནས་དངུལ་རྒྱུ་རྒྱ་དངུལ་སྤྱང་ཆིག་འབུམ་བརྒྱད་བེ་ཐམ་པ་སྤྱད།” ཐོག་
 ཏེ་ཁལ་གྱི་སྤྱི་གཡང་བསར་བྱས་ཀྱང་། དངུལ་འབབ་ལག་དུ་མོན་མཆོམས་མན་
 རྩ་དཔོན་དམག་ཆོས་འཕུལ་ཐོན་མ་བྱས་པའི་ཁར། སྒོ་བུར་དུ་སེར་དགོན་པར་

“ ལ་ཀྱལ་མཆོག་བརྒྱ་གསུམ་པའི་མཛད་ནམ་ཤིག་གུངས་ ༡༩༡

“ ལྷ་སྐབ་པའི་དེབ་གཉིས་པའི་ཤིག་གུངས་ ༡༩༡

ཐུ་དམག་དཔུང་འཇུག་དང་འབྲེལ་ལྷ་སར་དམག་འབྲུག་བསྐངས་པར་བརྟེན། བོད་
གཞུང་གི་དྲག་ལས་ཕྱེད་ཆེད་རིགས་མང་ཆོགས་དང་བཅས་པས་ཕྱོགས་ཀྱན་ནས་
དག་པོར་ཚོལ་འཛིངས་ལོ་འཁོར་ལྷག་ཅམ་བྱས་ཏེ་ཐུ་བྱེ་དམག་དུ་གྲགས་པའི་ལྷ་
སའི་དམག་འབྲུག་བྱང་།

༡༩༡༣ དབྱར་དུས་ལ་ཐུ་ལ་མཆོག་བཙུག་སུམ་པ་ཆེན་པོ་ཐུ་གར་ནས་བོད་
དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱར། ཡར་འབྲོག་བསམ་སྤིངས་དགོན་དུ་ཞབས་སེར་འཁོད། ལྷ་
སའི་དམག་འབྲུག་ནང་། མན་རྩེ་དཔོན་དམག་ཡོངས་སུ་ཤམ་པའི་དབང་གིས་ལྷ་
སྤོད་མན་རྩེ་དམག་སྤྱི་ཀྱང་ཡིང་དང་། ཨམ་བན་བྱན་མོང་ནས་སྤྲོ་ལྷ་ཡུལ་འབྱོར་
དུ། མན་རྩེ་དཔོན་དམག་རྣམས་མགོ་སྐྱར་སྤོག་སྐྱབས་ལྷ་རྒྱ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཕྱེད་པོ་
སྐྱ་ཆབ་འཕུལ་གནད་ཡོང་བ་གསལ་དོན་སྒྲོན་ཆེན་ཆང་བྲིམ་པ་དང་། སེར་སྤྲོད་
ཆ་བཞི་སྐྱུལ་ཅན་ལྷ་སར་བཀའ་བརྒྱུད་གནད་། མན་རྩེ་དཔོན་དམག་གི་གོ་ལག་
ཅིས་འབུལ་ལྷ་སྤངས་དང་། ཕྱིར་ལོག་ཕྱེད་སྤངས། ཁོང་ཆོར་བོད་གཞུང་ནས་
ལམ་ཆས་སྤོད་ཕྱོགས། སྤང་སྤྱོད་ཕྱེད་སྤོད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤོར་གོར་ཁའི་དཔོན་རིགས་
ལྷལ་ལྷ་རྒྱ་རྒྱ་སྤོར་གྱིས་བར་དཔང་དང་འབྲེལ་ ༡༩༡༣༡༣༡༣ ཉིན་ཆེད་ཡིག་དོན་ཆན་
གསུམ་འཁོད་གཅིག་དང་། ༡༩༡༣༡༣༡༣ ཉིན་ཆེད་ཡིག་དོན་ཆན་དགུ་འཁོད་
བཅས་བཞག་^{༡༠} དོན་ལྟར། ལྷ་སར་ཡོད་པའི་མན་རྩེ་དཔོན་དམག་རྣམས་ལ་
ལམ་ཆས་དང་། ཉ་ཁལ། སྤང་སྤྱོད་དང་བཅས་ཏེ་ཐུ་གར་བརྒྱུད་ཐུ་ནག་དུ་ཕྱིར་

^{༡༠} མ་ཡེ་ཁལ་ཡིག་ཆ་སྤོག་གངས་ ༦༠༠ དང་ ༦༠༡

སྒྲིག་བཏང་། ཁམས་ཁུལ་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམག་ཚོ་ཁག་ནམས་དམག་སྤྱི་བཀའ་བློན་
བུམས་བསྟན་གྱིས་རིམ་བཞིན་མཐར་སྐྱོད་བྱས།

༡༩༡༩ ལོར་རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་གསར་པའི་སྲིད་འཛིན་ཡོན་ཏེ་ཁད་
ཀྱིས། རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཚུགས་པའི་གསལ་བསྐྱགས་འགྲེལ་བཙོང་དང་
སྒྲགས། བོད་ནས་ཀྱང་དེ་དོན་ཁས་ལེན་ཡོང་བ་ཞེས་སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་བླ་མར་
གནས་ཚུལ་ལུལ་བའི་བཀའ་ལན་དུ། “མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ད་ལྟ་ཚུགས་མ་ཐག་ཡིན་
པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆང་གཞི་བརྟན་པོ་ཚུགས་ཐུབ་མེད་པར་བརྟེན། སྲིད་འཛིན་
གྱི་ནུས་བྱུགས་ནམས་བདེ་འཇགས་ཡོང་ཐབས་སུ་བཅད་སྤྱོད་གནང་དགོས། ང་ཚོ་
བོད་ཀྱི་ཐད། བོད་མི་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་གནས་སྡངས་སུང་སྤྱོད་ཐུབ་པེས་ཡོད་པར་
བརྟེན། སྲིད་འཛིན་ནས་ཐག་རིང་འདི་ཕྱིགས་སྒོ་གཡང་སེམས་འཆབ་ནམ་ཡང་
གནང་མི་དགོས། བོད་མི་ཚོས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་དགའ་མོས་མི་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་
ནི། རྒྱ་མིའི་དམག་མི་ཚོས་བོད་མིར་སྤྱུག་སྤྱོད་ས་ཚོད་མེད་བཏང་བར་བརྟེན། ཁོང་
ཚོའི་ཁོང་ཁྱོད་མེ་ཕྱེ་ཆེས་ཆེར་འབར་བ་རེད། དཔེར་ན། རྒྱ་མིའི་དམག་མིས་བོད་
ནང་དགོན་སྡེ་དང་། ལྷ་ཁང་ཇི་ཅམ་མེར་བསྐྱེགས་དང་། གཏོར་བཞག་བཏང་
རུང་རྒྱ་དམག་གི་འགོ་འཁྲིད་ཚོས་གང་ཡང་བྱེད་ཐུབ་མེད། དེས་ན་བོད་མི་ཚོས་
རྒྱ་ནག་ལ་ངོ་ཚྏ་ལ་མི་བྱེད་པ་ག་ལ་སྲིད།” ཅས་གསུངས། ཡང་སྲིད་འཛིན་
ནས། “སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་བླ་མར། མན་རྩའི་སྐབས་སུ་ཐལ་ཆ་བྱང་བར་

“ མ་ཡེ་ཁལ་དེབ་ཤོག་གངས་ ༡༡

བཟོད་གསལ་དང་སྤྲུགས། ༡༩༡༠ ལོར་མན་ཏུ་གོང་མས་དྲུ་ལའི་སྒྲ་མའི་མཚན་གནས་ཕྱིར་བསྐྱུ་བྱས་པ་དེ་དག་སྐྱར་གསལ་བྱ་བྱ་ཡིན།” ཞུས་པའི་བཀའ་ལན་དུ། “དྲུ་ལའི་སྒྲ་མར་བྱ་ནག་གཞུང་ནས་མཚན་གནས་གང་ཡང་ཁུ་འདོད་མེད། བོད་བྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ལས་འགན་ལེན་ཐུས་ཡིན།” ཞེས་གནང་འདུག་

“བྱལ་མཚན་སྐྱེ་ཐེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་བསམ་སྤྲོད་ས་དང་། ཆོས་འཁོར་ཡང་ཅེར་རྒྱ་གསལ་བཞུགས་ཏེ། ༡༩༡༣ ཟུ་ཕྱི་ལོ་ཟླ་ ༡༣ ཆོས་ ༡༥ ཉིན། ཅེ་ཕོ་བྱང་པོ་ཏ་ལར་ཞབས་སོར་འཁོད། རིང་པོར་མ་སོང་བར། བེན་ཏུ་གལ་ཆེའི་གསལ་བསྐྱགས་ཤིག་བསྐྱངས་པའི་ནང་སྤར་སོག་དུས་དང་། མིང་དུས། མན་ཏུ་བཅས་མཚན་ཡོན་དུ་འབྲེལ་ཏེ་ཕན་ཚུན་སྦྱོང་རེས་ཀྱི་གནས་དེ་ལྟར་ཡང་། བར་ལམ་ཟི་ཁྲོན་དང་། ཡུ་ནན་གྱི་བྱ་རིགས་ལས་བྱེད་འགའ་ཞིག་ནས་བོད་ས་བེ་སེམས་ཀྱིས་དབང་བྱུགས་ཆོད་མེད་ཐོག་བྱ་དམག་ཁྲོན་ཆེ་ལྟ་སར་ལྷགས་འཕྱོར་ལ་བོད་མི་ཆང་མས་རང་རྒྱས་གང་ཡོད་ཀྱི་བྱ་དམག་ལ་འཐབ་འཛིངས་བྱས་ཏེ་དབུས་གཙང་ཁུལ་ནས་བྱ་དམག་ཆང་མ་མཐར་སྦྱོད་ཟིན་པ་དང་། རོས་ཀྱང་རང་གི་སྦྱོང་ཡུལ་ཆོས་ལྷན་གྱི་ཞིང་དུ་བདེ་འཕྱོར། ཁམས་ཕྱོགས་ཡོད་པའི་བྱ་དམག་འཕྲེས་ལྷག་ནམས་ཀྱང་རིམ་བཞིན་མཐར་སྦྱོད་གཏོང་བཞིན་པ་བཅས། ད་ཆ་བོད་ཡུལ་འདི་བཞིན་བྱ་ཕྱོགས་ནས་མཚན་ཡོན་ཁ་འཁྱེར་དོན་དམ་བཅན་གཡོག་དུ་བཀོལ་བྱའི་བསམ་སྦྱོར་རན་གསོམས་དེ་དག་བྱེ་མའི་ཆངས་བྱའམ། ནམ་མཁའི་འཇའ་ཆོན་

༩ མ་ལེ་ཁལ་གྱི་དེབ་སོག་གངས་ ༡༡

ལྷ་ཅིག་ཅར་དུ་ཞིན་སྟེ། འགོ་ནམས་ཆོས་འཁྲུང་བདེ་སྦྱིད་རྫོགས་ལྡན་གསལ་ར་
 པའི་དགའ་སྟོན་ཉམས་སུ་སྦྱང་བའི་སྐལ་བཟང་ཐོབ་པ་འདི་ནས་བཟུངས། མེས་
 སྐྱེ་ཆང་མར་ཉམས་སུ་ལེན་རྒྱུ་འདི་དོན་ཆེན་དང་པོར། ཡན་པདའི་གཞི་ཙ་ལ་རྒྱལ་
 པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྟེན་དང་བཀྲུས་སྦྱིར་བཅས་ཏེ་ཡུན་རིང་གནས་པ་ལ་རག་
 ལུས་པས། ལྷ་ལྡན་སྐལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་སོགས་གནས་ཆེན་ཁག་དང་། རིས་
 མེད་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་འོ་མཆོད་རྒྱན་ཉམས་མེད་དགོས་སྟོར། གཉིས་པར། རིས་
 མེད་དགོན་ཁག་ནས་མདོ་སྐགས་ཀྱི་འཆད་ཉན་ཉམས་ལེན་ཁག་ཚུལ་བཞིན་དགོས་
 པ། གསུམ་པར། གཞུང་ཞབས་སྡེ་མོ་ལས་འཛིན་ཁག་ནས་ཁྲལ་བསྐྱེད་ཁྲུ་བྱིས་གནོན་
 དང་འབྲེལ་དགོས་པ། ཆབ་འབངས་ལ་བདེ་བས་མནར་དང་དབང་པོ་ཡན་ལག་
 གཅོད་བྲེགས་རིགས་མི་ཆོག་པའི་སྟོར། བཞི་པར། བོད་འདི་ཆོས་མཐུན་ནི་བདེར་
 གནས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། རང་ས་བདེན་སྤྱང་བྱུང་
 པའི་དྲག་པོའི་འདུ་འགོད་རྒྱ་ཆེ་གནང་མཁས་ལ་འཕྲལ་སྤྱང་དཀའ་ཆོགས་ལ་མ་བཞུས་
 པར་ཆང་མས་ལྷག་བསམ་འཁྲུང་ལེན་དགོས་སྟོར། ལྔ་པར། བོད་ཡུལ་མི་འཛོར་
 ཉུང་ཞིང་། ས་རྒྱ་ཆེ་གཤིས། ད་ནས་རི་རྒྱང་ས་སྟོང་པོད་མེད་ཇི་ཡོད་ལ་ས་འདུལ་
 དང་། བེང་སྤྱ་འདེབས་འཇུགས་སུས་བྱས་ལ་གཞུང་སྡེ་རྩིས་བཅས་ནས་བཀག་
 སྟོམ་མི་ཆོག་པའི་སྟོར་བཅས་དོན་ཆེན་ལྔ་འཁོད་པའི་སྤྱད་དམ་བཀའ་ཙ་ཞིག་ཚུ་གླང་
 བོད་ཟླ་ ༡ ཆོས་ ༩ ཉིན་གསལ་བསྐྱགས་བསྐྱངས།

༡༡། དུས་སྐབས་ལྔ་པར་དབྱད་གཏམ་དོན་ཚན་བཅུ།

༡༡། དུས་སྐབས་ལྔ་པ། ༡༩༠༩ ནས་ ༡༩༡༩ བར་ལོ་བརྒྱའི་རིང་གི་བྱང་
 རིམ་གོང་གསལ་ལ་དབྱད་ན། དུས་ཡུན་འདྲིའི་རིང་མན་རྩའི་སྲིད་གཞུང་གིས་བོད་
 ཐོག་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱས་དང་བྱ་སྲོད་ནི་ཤིན་ཏུ་ཡིད་བདན་མེད་པ་དང་། ཤིན་
 ཏུ་ཚབ་ཚུབ་བཅས་ཡིན་པ་དཔེར་ན། རྩོགས་གཅིག་ནས་མན་བོད་མཆོད་ཡོན་གྱི་
 འབྲེལ་བ་སྤར་བཞིན་སྤྱི་མཐུན་འཛིན་ཁུལ་གྱིས་ལ་ཆུལ་མཆོག་སྤྱི་ཤིང་བཅུ་གསུམ་
 པ་ལེ་ཅིང་དུ་གདན་དྲངས། བཀུར་གཞོན་སྤར་སྤོལ་ལྟར་ཁྱུས། རྩོགས་གཞན་
 དུ་ལྟ་སར་དམག་དབྱང་དྲངས་ཏེ་བོད་ཀྱི་ནང་སྲིད་ལ་མངོན་སྲུང་འཛུལ་མེད་ཀྱིས་
 ཐེ་བྱས་བྱས། ཡང་ ༡༩༡༠ ལོ་འགོར་དུ་ལའི་ཆོ་མའི་མཆོན་དབང་དབྱ་གནས་
 ཕབ་ཚུལ་བྱུང་བསྐྱགས་བྱས། ལོ་མཇུག་དུ་ལའི་རྩོ་ཐའི་ཆུ་གར་རྩོར་སྤྱང་དུ་མངགས་
 ཏེ་དུ་ལའི་ཆོ་མ་བོད་དུ་འཕུལ་ཐེབས་ཡོང་བའི་སྒྲན་མེད་ཁྱུས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།

༡༢། ༡༩༠༩ ལོ་བོད་དབྱིན་དབར་ལྟ་སར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་ལ་མཆོན་
 ན། ཆིངས་ཡིག་དེ་བཞིན་དམག་ཆུལ་ཕམ་གྱི་གནས་ཚུལ་ལོག་བཞག་པར་བརྟེན།
 ཡིག་ཆའི་འབྲུ་དོན་དབྱིན་རིའི་རང་འདོད་ལྟར་བཞོད་པ་དཔེར་ན། བོད་རྩོགས་
 ནས་དབྱིན་དམག་བོད་བསྲོད་མ་དགོས་པའི་ཐབས་ཤེས་འབོད་སྤྱུལ་འཕྲོས་མོལ་རིམ་
 བྱས་ལ་མ་ཉན་པར་དབྱིན་དམག་ལྟ་སར་དྲངས་པ་ཀུན་གསལ་ཡོང་གྲགས་དེ་ལྟར་
 ཡང་། ཆིངས་ཡིག་ནང་དབྱིན་དམག་བོད་དུ་ཡོང་དགོས་བྱུང་བའི་འགྲོ་སོང་དབྱིན་
 སྒོར་འབུམ་བདུན་ཅུ་དོན་ལྔ་བོད་གཞུང་ནས་དབྱིན་གཞུང་ལ་སྲོད་དགོས་ཟེར་བ་

དང་། དངུལ་འབབ་ཕྱིར་སྒྲིག་དང་། ཚོང་ར་ཁག་སྤྱོད་མ་ཚུགས་པར། གྲོ་
མོ་ཚུ་འཕེའི་ས་ཆ་དཔྱིན་ངེས་པདག་བཟུང་བྱ་རྒྱ་སྒྲིགས་བཀོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་།
རྒྱལ་པོ་ཁོ་གྲོང་གི་གནས་ཚུལ་ངེས་པར་ལ་མ་སྟོན་པར། བོད་དཔྱིན་དབར་ཐད་
ཀར་ཆིངས་ཡིག་ཅིག་བཞག་པ་དེས་གནད་དོན་ཁོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་གཅིག་བྱུང་བཞི། རྒྱལ་
སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་དང་། བྱིས་སྐྱེས་ལུགས་སྟོན་ བོད་ནི་རང་དབང་རང་བཅོས་ཀྱི་རྒྱལ་
ཁབ་རྒྱལ་འབྲེལ་གྱི་ཡིག་ཆ་འཛུགས་པའི་དབང་ཆ་དང་ཆ་ཚང་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།
མན་རྩལ་བོད་ནང་དབང་ཆ་ཅི་ཡང་མེད་པ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་དངོས་དོན་སྟོན་ནས་ར་
སྤྱོད་གསལ་པོར་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།

༣༥ ༡༩༠༥ ལོའི་བོད་དཔྱིན་ཆིངས་ཡིག་དེས་མན་རྩལ་སྤྱོད་གཞུང་ཉམས་
སྒྲུབ་དོ་ཆ་ཁ་སྐྱོངས་ཆེན་པོ་བྱུང་སྐབས། དཔྱིན་གཞུང་ལ་ཐབས་ཤེས་འབོད་བསྐྱུལ་
བྱས་ཏེ། ༡༩༠༦ ལོར་མན་དཔྱིན་དབར་ཆིངས་ཡིག་དོན་ཚན་རྒྱག་འཁོད་ཅིག་
ལ་ཕེ་ཅིང་བྱ་མིང་རྟགས་བཀོད་ཡོད། ཆིངས་ཡིག་དེའི་འགོ་བརྒྱུད་སྐྱོང་ག་ཞིའི་ནང་།
དཔྱིན་གཞུང་རྒྱལ་པོ་དང་། རྒྱ་ནག་གོང་མ་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་གོང་འཕེལ་གྱི་
ཐུགས་འདོད་ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ དང་ ༡༩༩༣ ལོར་མན་དཔྱིན་
དབར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་ལ་བོད་གཞུང་ནས་ཁས་མ་སྐྱངས་པར་བརྟེན། གོང་
གསལ་ཆིངས་ཡིག་གི་དོན་གནད་རང་འཇགས་སྒྲུབ་ཆེད་དང་། ༡༩༠༥ ལོ་ལྷ་
སར་བོད་དཔྱིན་དབར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་ལ་སྐུར་བཅོས་བྱ་རྒྱ་བཅས་ཀྱི་ཆེད་
དུ་དཔྱིན་རྒྱལ་དང་། རྒྱ་ནག་གོང་མའི་སྐྱེ་ཆབ་བསྐྱོག་གཞག་གིས་གཤམ་གསལ་དོན་
ཚན་ཉམས་བཞག་པ་ཡིན་ཞེས་འཁོད་འདུག ༡༩༩༠ དང་ ༡༩༩༣ ལོའི་མན་

དཔྱིན་ཆིངས་ཡིག་གཉིས་ལ་བོད་གཞུང་གིས་ཁས་མ་སྐྱངས་པར་བརྟེན། དེ་སྐོར་
ཡང་བསྐྱར་མན་དཔྱིན་དབར་ཡི་གེ་སྐྱར་དུ་བཞག་པས་ཅི་ཞིག་ཡན། ༡༩༠༩ ལོར་
རྩ་སར་བོད་དཔྱིན་དབར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་ལ་སྐྱར་བཅས་བྱ་རྒྱུའི་དབང་ཚད་
མན་དཔྱིན་གཉིས་ཀར་གནས་ཡོང་བྱུང། དེ་རྩ་བུའི་ཡིག་ཆ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་མཐུན་
དུག་ལ་འགྱུར། བྱ་སྤྱོད་དེ་དག་ནི་མན་རྩ་རང་གིས་རང་ལ་མགོ་སྐྱོར་དང་། མེམས་
གསོ་བྱེད་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན། ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་ཐོག་དེ་སྤྱི་ ༡༩༩༠ ནང་ ༡༩༩༡
ལོར། མན་དཔྱིན་དབར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་གཉིས་བོད་གཞུང་གིས་ཁས་མ་
སྐྱངས་པར་བརྟེན་ནས་དོན་ཡན་མ་བྱུང་བ་ལྟར། ༡༩༠༩ ལོར་མན་དཔྱིན་དབར་
བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་ཀྱང་བོད་གཞུང་གིས་ཁས་སྐྱངས་མེད་པས་དོན་ཡན་གང་
ཡང་བྱུང་མེད་དོ།

༡༥ བྱེ་ལོ་ ༡༩༠༢ ལོར་དཔྱིན་ངི་དང་། རུ་སྤྱིའི་དབར་བོད་སྐོར་དོན་
ཚན་ཁྲ་འཁོད་ཆིངས་ཡིག་ཅིག་དང་། ཟུར་ཐོ་ཡི་གེ་བཅས་བཞག་པའི་གནད་དོན་
ལ་དབྱེད་ན། ཆིངས་ཡིག་དེའི་ནང་། དཔྱིན་ངི་དང་། རུ་སྤྱིའི་གཞུང་གཉིས་
ཀྱིས་བོད་ནང་མན་རྩའི་མིང་ཙམ་གྱི་དབང་སྐྱར་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་
པ་དང་། རུ་དཔྱིན་གཉིས་ཀས་བོད་ཀྱི་ས་ཆའི་གོང་བྱ་གཅིག་གྱུར་ལ་བརྩེ་བཀྱར་
བྱ་རྒྱུ་དང་། དེའི་ནང་སྤྱི་ལ་ཐེ་བྱས་མི་བྱེད་རྒྱ། གཉིས་ཀས་མན་རྩའི་གཞུང་
བརྒྱུད་མ་གཏོགས་བོད་དང་ཐད་ཀར་ཞི་མོ་ལ་མི་བྱེད་རྒྱ་སྤྲོད་པ་འཁོད་ཡོད། བོད་
ནང་མན་རྩའི་མིང་ཙམ་གྱི་དབང་སྐྱར་ཡོད་མེད་ནི་དོན་གྱི་བདག་པོ་བོད་མི་རང་ཉིད་
ཀྱིས་ཚུང་ཆོར་ངོ་མའི་ཐོག་ནས་གཤམ་དོགས་བྱུང་རྒྱུ་ལས། བོད་ནང་ཁུལ་གྱི་བྱ་

སྤྱད་མྱོང་ཚོར་གང་ཡང་མེད་པའི་ཕྱི་ཀྱལ་བ་རུ་དབྱེན་གཉིས་ཀྱིས་ག་ལ་ཤེས། བོད་
 རྟེན་མྱོང་ཆེན་ཨེ་ཤ་ཡའི་ནང་ས་བབས་ཏུ་ཅང་གནད་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན་
 དེའི་ཆེ་སྟོབས་ཆེན་ཀྱལ་ཁབ་དབྱེན་ཇི་དང་། ཡུ་རུ་སུ་གང་རུང་གཅིག་གིས་
 དབང་སྒྱུར་བྱ་རྒྱུར་ཕན་ཚུན་གཉིས་ཕྱོགས་ནས་སློབ་དྲོགས་སེམས་འཆབ་ཡོད་པའི་
 གནས་སྤངས་ཐོག་གོང་གསལ་ཆིངས་ཡིག་བཞག་སྟེ་གཉིས་ཕྱོགས་ནས་བོད་ཀྱི་ནང་
 སྤེལ་ལ་ཐེ་བྱས་མི་བྱེད་རྒྱ་བྱས་པ་དང་། རྟོན་དངོས་ཐོག་མན་རྩའི་གཞུང་ལ་བོད་
 རང་དབང་རྣམ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་གནད་དོན་གང་འཆམས་དབྱེན་ཇིས་གསལ་པོར་
 ཤེས་ཀྱི་ཡོད་སྟབས། རུ་དབྱེན་གཉིས་ཐད་ཀར་གདོང་ཐུག་མི་འབྱུང་ཆེད། ཁ་
 འཕངས་ལག་འཕྲིས་ལྟ་བུར་བོད་ནང་འབྲེལ་བ་མན་རྩ་གཞུང་བརྒྱུད་བྱ་རྒྱའི་བརྒྱུད་
 ཆོག་བཀོད་པ་ཅམ་ཞིག་ཡིན། གང་ལྟར་ཡང་བོད་གཞུང་གི་སྤྱི་ཚབ་ངོ་ཞུགས་མེད་
 པར་རུ་དབྱེན་དབར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་དེ་བོད་ཕྱོགས་ནས་ཁས་ལེན་བྱ་བབས་
 མེད་ངེས་ཡིན།

༤༥ ༡༩༠༥ ལོར། ཀ་ལ་ཀ་ཏར་དབྱེན་གཞུང་དང་། མན་རྩའི་དབར་
 ཀྱལ་ཅེར་དབྱེན་ཇིའི་ཆོང་ར་འཇུགས་རྒྱའི་ས་ཆའི་རྒྱ་ཁྲོན་སྒྲོར་དང་། ཆོང་ལས་
 བྱེད་སྤངས་སོགས་སྒྲོར་དོན་ཚན་བཅོ་ལྔ་ཡོད་པའི་གྲོས་མཐུན་ཞིག་བཞག་པ་དང་།
 དེར་བོད་ཕྱོགས་ནས་མོས་མཐུན་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ། བཀའ་སློབ་ཆ་རོང་དབང་ལྷག་
 ཀྱལ་པོས་ཀྱང་མིང་རྟགས་འགོད་བརྒྱུག་པ་དེའི་གནས་ཚུལ་ལ་དབྱེད་ན། དབྱེན་
 ཇིས་ཀྱལ་ཅེར་ཆོང་ར་འཇུགས་རྒྱའི་ཐོབ་ཐང་ནི་ ༡༩༠༧ ལོ་ལྷ་སར་དབྱེན་བོད་
 དབར་བཞག་པའི་ཆིངས་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་པས། ཆིངས་དོན་དེར་

གསལ་ཚོང་ར་འདྲུགས་གཉེར་བྱེད་རྒྱུ་ལས་དོན་ནམས་ལ་བོད་གཞུང་གི་མོས་
མཐུན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་པ་སྒྲིལ་ཅི་དགོས། ༡༩༠༩ ལོའི་ཆིངས་དོན་ལ་གསལ་ལ་བའི་
བྱ་བ་ནམས་དབྱིན་པོད་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱབ་རྒྱུ་ལས། མན་རྩའི་ཐེ་བྱས་དགོས་པའི་
གོ་དོན་དངོས་ཤུགས་གང་སར་མེད་ཀྱང་ ༡༩༠༩ ལོའི་གྲོས་མཐུན་ནང་དབྱིན་
པོད་གཉིས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་རྒྱ་མིའི་ཐེ་བྱས་བྱ་རྒྱུ་བཀོད་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་བོད་གཞུང་
གིས་ཁས་ལེན་བྱེད་ཐབས་ག་ལ་ཡོད། ཡང་གྲོས་མཐུན་འདིར་མན་དབྱིན་གཅིག་
པུ་མིན་པར་བོད་ཀྱི་བཀའ་རྒྱོན་ཆ་རོང་དབང་ཕྱག་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་མིང་རྟགས་བཀོད་
ཡོད་སྟེ་མ་ན། གྲོས་མཐུན་འདི་འདྲིལ་སྐབས་བཀའ་རྒྱོན་ཆ་རོང་པ་བོད་གཞུང་གིས་
བཏང་བ་མིན་པར། མན་རྩལ་དབང་མེད་མཉམ་འབྲིད་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་།
རྒྱ་མཚན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ཆ་རོང་ལ་སྒྲིག་ཐོག་ཉེས་ཆད་ཐོག་པ་ཡོང་གྲགས་
ཡིན་པས་བྱ་སྤྱོད་དེ་རིགས་པོད་གཞུང་སྐྱེའོ་བཞུགས་མཐུན་དུ་འགྱུར་མི་ཐུབ། ༡༩༠༩
ལོའི་གྲོས་མཐུན་ནང་བོད་ནང་དབྱིན་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་མན་རྩལ་ཐེ་བྱས་བྱེད་རྒྱུ་
བརྗོད་བྱ་བཀོད་པ་དེ་དག་ནི་མན་རྩལ་སེམས་གསོ་མགོ་སྐྱོར་ཅམ་དང་། དབྱིན་
རིའི་བྱ་རྒྱུ་བྱེད་ལས་མཚོན་པ་ཅམ་ལས་དོན་པན་སྤྱིང་པོ་ཅི་ཡང་བྱུང་མེད།

༥༥ ༡༩༠༩ ལོར་ལྷ་སར་བཞག་པའི་དབྱིན་པོད་ཆིངས་གསལ་ལ། བོད་
གཞུང་ནས་དབྱིན་གཞུང་ལ་དབྱིན་སྒོར་འབྲམ་ཉི་ཤུ་ཙུ་ཐུ་སྤྱོད་དགོས་པ་དེ་དག་མན་
རྩལ་གཞུང་གིས་དབྱིན་གཞུང་ལ་སྤྱད་པ་ནི། ལྷ་སའི་ཆིངས་ཡིག་དེས་མན་རྩལ་གིན་
ཏུ་ཉམས་སྤྱད་དོ་ཆ་ཁ་སྤྱོད་སྤྱང་བས་གཏམ་འདོད་དབང་གིས་སྤྱད་པ་རང་ཉོས་
ཀྱི་བྱ་བ་ལས། བོད་གཞུང་གིས་འབོད་བསྐྱལ་བྱས་པ་མིན་པས་དེས་མན་པོད་འབྲེལ་

བའི་གནས་སྐབས་ལ་ཡན་གཞི་དང་གང་ཡང་མེད།

༦༥ ༡༩༠༦ ལོར་སྤེལ་ཡོད་པའི་གཞི་མཐོང་སྤྱོད་ཀྱིས་བཅན་འདྲེ་ལ་
འགོ་བརྩམས་ཐོག་ ༡༩༠༩ ལོར་ལྷ་སར་དམག་དབྱང་དང་ས། འག་ཤུགས་ལ་
བཞུགས་པོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལ་ཐེ་བྱུས་ཀྱིས་བཀའ་སློན་བཞེ་བསྐྱར་དང་། གུ་ལ་
བའི་སྐྱེ་ཆབ་སྲིད་སྤྱོད་ཆེ་སྤྱོད་གི་ཕྱག་རྒྱའི་སྤྱོད་ཀྱི་མཁན་ཆེ་མཁུར་རབ་ཕུན་
ཆོགས་འཛིན་བཟུང་བྱུང་འབྱུང་བཏང་། གཞུང་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱོག་འཛིན་འཕྲིན་ཁྲིམས་
འགལ་ཆོད་མེད་ཀྱིས། ༡༩༡༠ ལོར་གུ་ལ་བའི་མཚན་གནས་དབྱངས་ཚུ་ལ་
བྱུང་བསྐྱགས་ཀྱིས། ༡༩༡༡ ལོར་དོན་མེད་མེ་ར་དང་། ལྷ་སར་དམག་འབྱུག་
བསྐྱངས་པ་བཅས་ནི། སྤྱོད་མཚོད་ཡོན་གྱི་ལ་བྱུང་བསམ་ཤེས་ལྟ་བུ། གུ་ལ་
སྤྱོད་ཁྲིམས་ལུགས་དང་། ཁྲིམ་མཆོས་གུ་ལ་ཁབ་ཀྱི་བབས་གནས་ཅམ་ལའང་བསམ་
མེད། མདོར་ན་མན་ཏུ་མིད་སྤྱོད་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་དེའི་གནས་བབས་ལའང་
བསམ་ཤེས་མ་ཐུབ་པར་ལོང་མཚོངས་སྤྱོད་སྤྱོད་གཞུང་ཀྱི་བྱ་བ་ལས་པ་ཞིག་
ཡིན། བོད་ཀྱི་ལེགས་བཤད་ནང་། བསྐྱོད་ནམས་ཟད་ཁར་བསམ་ངན་སྤྱོད་ ཞེས་
པ་ལྟར། བོད་ལུ་ཟ་འདོད་བསམ་ངན་གྱི་ཀྱན་ནས་སྐབས་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་དེ་ལྟ་བུ་
བྱས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བྱར། ༡༩༡༣ ལོར་ལྷ་སར་ཡོད་པའི་མན་ཏུ་མི་
དཔོན་དམག་ནམས་བོད་གཞུང་ལ་མགོ་སྐྱར་གོ་ལག་ཅིས་འབྲལ་ཞུས་ཏེ་གུ་ལ་ཏུ་
ཐུར་ལོག་འགྲོ་དགོས་བྱུང་བ་དང་། ཁམས་ཀྱི་ཡོད་པའི་གུ་དམག་ཆོ་ཁག་ནམས་
བོད་གཞུང་གི་དམག་སྤྱོད་བཀའ་སློན་བྱམས་པ་བསྐྱར་དར་གྱིས་རིམ་བཞིན་མཐར་
སྤྱོད་བཏང་སྟེ། དུས་དེ་ནས་བཟུང་བོད་ནང་མན་ཏུ་མི་མང་ཅམ་དང་། རི་མ་ཅམ་

ཡང་མེད་པར་འབྲེལ་ཐག་གཙང་མར་ཆོད་པ་དེ་བྱང་བ་ཡིན་ནོ།

༥༥ མན་རྩལ་གྱི་མཐུན་པའི་རྒྱ་ནག་གི་སྤྱད་གཞི་མཐུན་པ་སྤྱི་ལ་ཏེ་
 རྒྱ་ནག་དུ་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་གསར་དུ་ཚུགས་པའི་སྤྱད་འཛིན་ཡིན་ཅེ་ཁད་ཀྱིས་བྱིས་
 མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དང་འདྲ་བར་ ༡༩༡༩ ལོར་ཡ་མཉམ་མགོན་ཏུ་ལའི་སྐུ་
 མར་རྒྱ་ནག་སྤྱད་གཞི་གསར་པ་ཞལ་བཞེས་ཡོང་བ་ཞེས་གནས་ཚུལ་སྤུལ་བ་དེ་
 རོ། བོད་མན་རྩལ་སྤྱད་གཞི་གྱི་ཁོངས་གཏོགས་མིན་པར་རྒྱ་ནག་གི་བྱིས་མཆོས་
 རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་རང་བཙན་ཞིག་ཡིན་པ་དངོས་སུ་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་
 པ་དང་། མན་རྩལ་རྒྱལ་པའི་མཆོན་གནས་ཕྱིར་བསྐྱུ་བྱས་པ་དེ་དག་སྐྱར་གསེ་བྱ་
 རྒྱུ་ཡིན་ལུགས་ཞུས་པ་ཡང་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་འབྲིང་ལ་བརྩེ་བཀྱར་ཞུས་
 པའི་གཏན་ཆོག་ཡང་དག་པ་ཡིན། དེ་ལ་ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གིས། རྒྱ་ནག་
 གཞི་ནས་མཆོན་གནས་གང་ཡང་ལྷ་འདོད་མེད། བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་སྤྱད་གནིས་
 ཀའི་ལས་འགན་ལེན་སྤྱས་ཡིན་ཞེས་བཀའ་ལན་གནང་བ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་བོད་རྒྱལ་
 ཁབ་རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་གནས་སྤངས་མཛོད་པར་གསལ་བའི་བཀའ་ལན་
 གནད་དུ་འཁེལ་བ་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་པས། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་ཆེན་དོ་རློང་ཐོག་དང་
 འདྲ་བ་འདི་གཅིག་ལུས་ཀྱང་མན་རྩལ་དུས་སྐབས་སུ་བོད་ལ་དབང་སྐྱར་བྱས་པར་
 སྐྱེ་འདོད་ཅན་གྱི་ལྷ་བའི་བྲག་རི་ཐལ་བའི་རྩལ་དུ་བརྒྱགས་པ་ཡིན་ནོ།

༥༦ ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱེ་ཤིང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་པོ་བྱང་པོ་ཏུ་ལར་
 ཞབས་སེར་བཀོད་དེ་རིང་པོར་མ་སོང་བར། ༡༩༡༩ ལུ་མྱང་བོད་རྒྱུ་ ༡ ཆོས་
 ༡ ཉིན་ཡན་བདེའི་གཞི་རྩ་བསྐྱར་བ་དེ་འཛིན་དང་བཅས་པར་སྤྱི་བྱ་སྐྱུ་ཚུལ་དང་།

འིས་མེད་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་ཁག་ནས་དུས་ལེན་ཚུལ་མཐུན་གནང་སྟོ། རྒྱལ་བྲིམས་
 དང་འབྲེལ་དང་། ཆབ་འབངས་བྱམས་པས་སྦྱོང་ལུགས། ཆོས་ལུན་རང་དབང་
 ལུན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་རང་ས་རང་སྤྱང་བྱུང་པའི་ཆེད་ཆང་མས་སེམས་ཁྲར་ལེན་
 ལྟངས། ཡུལ་ནང་རི་རྒྱང་ས་སྟོང་ནམས་ལེད་སྦྱོད་ཚུལ་བཞིན་ཁྱེད་པར་ཆེ་བཅན་
 ཁག་ནས་བཀག་སྡོམ་མི་ཆོག་པ་སོགས་ཆོས་སྤྱིད་བྱ་བའི་དོན་སྤྱིང་གིན་ཏུ་ཆེན་པོ་
 ལུན་པའི་བཀའ་ཅན་བྱུང་བ་སྤྲུགས་གནང་བ་འདི་ནི་མན་པོད་འབྲེལ་པའི་དུས་མཆོམས་
 གསལ་པོར་མཆོན་པའི་གསེར་གྱི་ནོ་རིང་ལྟ་བུ་དང་། བོད་འབངས་ནམས་ལ་ཐྲང་
 དོར་བྱ་བའི་གནད་སྟོན་པའི་གདམས་པའི་བདུན་ཅི། བྱིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་
 མཆོན་འཛམ་གླིང་ཀུན་ཏུ་བོད་རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་རང་བཅན་གྱི་གནས་ལུགས་
 མངོན་པར་བསྤྲུགས་པའི་གཏན་ཆོག་ས་ཡང་དག་པ་བཅས་ཡིན་ནོ།

༧༽ རྒྱ་ནག་ལ་དབང་སྒྱུར་ཁྱེད་མཁན་མན་ཏུ་འོང་མ་བཅུ་ཐམ་པ་བྱུང་
 བའི་དུས་ཡུན་མི་ལོ་ ༡༧༩ གྱི་རིང་ལ། བོད་རྒྱལ་ཁབ་སྦྱོང་མཁན་ལ་རྒྱལ་བ་སྐྱ་
 ཐོང་ནམས་དང་། བོད་རྒྱལ་ཆབ་སྲིད་སྦྱོང་བཅས་ཀྱི་བྱུང་རབས་རེའུ་མིག་གོང་
 དུ་འཁོད་པ་ལྟར། མན་ཏུ་འདུས་རིང་ལ་ལ་རྒྱལ་བ་སྐྱ་ཐོང་དང་། བོད་རྒྱལ་
 གིས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་རྒྱན་མཐུད་བར་མ་ཆད་དུ་བསྐྱུངས་ཡོད་པས། བོད་
 ནང་མན་ཏུས་ལས་དོན་བྱས་རིགས་ལ་བསྐྱེད་དེ་བོད་མན་ཏུས་བསྐྱུངས་པར་འདོད་
 མཁན་ནམས་སྐྱ་མཆོམས་བཞག་ན་མཛེས་སོ།

ཡང་། བོད་ཀྱི་ཅ་པའི་ཆབ་སྲིད་གོང་གསལ་བོད་རྒྱལ་བྱུང་གིས་བསྐྱུངས་
 མོད། བོད་རྒྱལ་བྱུང་དེ་དག་མན་ཏུ་གོང་མས་བསྐྱོས་པའི་ཕྱིར། བོད་མན་ཏུས་

བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྙམ་ན། གཏན་ནས་མིན་ཏེ། བོད་རྗེ་རིམ་བྱུང་ནམས་
བོད་མིས་དོན་རྒྱུས་དབྱེད་ཀྱིས་འདེམས་སྒྲུག་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཏེ་མན་རྩ་གོང་མར་
སྙན་སེང་ཁྱེད་པ་ལ། མན་རྩ་གོང་མས་དེ་ལ་ངོས་ལེན་གྱིས་གོ་མིང་ཆོ་ཡོད་དང་སྒྲགས་
གཟེངས་བསྟོད་བྱས་པ་ཞིག་ལས། ཐོག་མ་ཉིད་ནས་མན་རྩའི་སྤྱིད་གཞུང་གིས་བོད་
མིའི་ཁྱོད་ནས་མི་ཞིག་འདེམས་སྒྲུག་གིས་བསྐྱོད་གཞག་བྱས་པ་གཏན་ནས་མ་ཡིན་ནོ།
འོ་ན་གོང་མར་སྙན་སེང་ཁྱོད་ན་གང་ཡིན་སྙམ་ན། ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་གསལ་རྟེན་
འཕོ་ལེན་གྱི་པའི་ཆེད་དེ་གནས་ཚུལ་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་ལ་བརྟེན་
གསལ་བསྒྲགས་གྱི་སྒྲོལ་དང་། དེ་ལ་ངོས་ལེན་གྱི་སྒྲོལ་ནི། མན་བོད་ཅམ་མ་
ཟད། འཛམ་གླིང་ཁྱོན་ལ་སྤར་ཡང་བྱུང་ལ། དེང་སང་ཡང་ཡོད་ལྷན་མཐོང་
ཆོས་སྤྱིར་བཏང་གི་འགྲོ་ལུགས་ཅམ་ཞིག་ཡིན་ནོ།

༡༠༥ གོང་གསལ་ནམས་ནི། བོད་དང་། མན་རྩའི་འབྲེལ་བ་དངོས་
བྱུང་ཁག་ལ་དབྱེད་ཞིབ་བྱས་པའི་སྒྲིང་པོར། བོད་མན་རྩའི་ཁོངས་གཏོགས་མིན་
པ་དང་། བོད་མན་རྩས་དངོས་སུ་འཛིན་སྟོང་མ་བྱས་པའི་གནས་ལུགས་གཏན་
ལ་ཕབ་པ་ཡིན་ཞིང་། དེས་མ་ཆད་སྐབས་འདིར་ཅད་དོན་གཉིས་ཀྱི་གལ་ཆེ་ཆང་མས་
ཤེས་དགོས་པ་འདི་ཡོད་དེ། མན་རྩ་ནི་རྒྱ་ནག་ལ་སྤྱིར་བཙན་འཛུལ་དབང་སྒྱུར་
གྱི་དེ་མཁན་གྱི་མི་རིགས་གཞན་ཞིག་དང་། སྐད་ཡིག་དང་གོ་མས་གཤེས་ཀྱང་རྒྱ་
ནག་ལས་ཡོངས་སུ་ཐད་དཔེ་བྱི་རྒྱལ་མི་རིགས་ཤིག་མི་རིགས་དེའི་གནས་ལུགས་
ཡང་རྒྱ་ནག་གི་དཔེ་ལྷན་དུ་རྒྱ་ནག་ལས་ཡིགས་སུ་ཡོད་པ་འཛམ་གླིང་གི་ས་བབ་
རྒྱེད་པ་ཁག་ལ་གསལ་པོར་འཁོད་ཡོད་པ་དང་། ༡༩༡༡ ལོར་རྒྱ་ནག་ནང་རྒྱ་མིའི་

མི་མེར་རྒྱལ་ཁབ་གསལ་འཛུགས་སྐབས་ཀྱི་འགོ་འཁྲིད་ལུང་ཀྱང་ཅན་གྱིས་ཀྱང་།
རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་སུ་འཛིག་པའི་གནས་ལ་ཀྱང་ཐེངས་གཉིས་བྱུང་ཡོད།
གཅིག་ནི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་སྐབས་དང་། གཅིག་ཤོས་ནི་ཆིང་གི་དུས་སྐབས་ཡིན།
ཞེས་དེ་གཉིས་ཕྱི་རྒྱལ་བཙན་འཛུལ་བར་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད། མན་རྩའི་གོང་མ་
མི་རབས་བརྒྱ་ཐམ་པས་རྒྱ་ནག་དབང་དུ་བསྐྱར་བ་ལས། རྒྱ་མིས་མན་རྩའི་དབང་
དུ་བསྐྱར་བ་མིན་པས་ན། མན་རྩའི་ཡོ་རྒྱལ་འགྲངས་ནས་ཤོད་ནང་རྒྱ་ནག་གི་ཐོབ་
ཐང་ཅོད་ཐོང་ཕྱེད་པ་འདི་ནི་ད་ངོས་པའི་གནས་ཆོད་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་
གང་དང་ཡང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་པས། འདི་ལྟ་བུའི་ཁྲུང་ས་མེད་ཀྱི་བབ་ཅོལ་
སྐས་ན་དོན་པན་ཡོང་རྒྱ་ལྟེ། རྒྱ་ནག་གི་ཆེ་མཐོང་ལ་རྒྱར་གཞོད་འགལ་ཏེ་འབྱུང་
ལ་བསམ་གཞིགས་ཀྱིས་བག་ཡོད་བརྟེན་པར་རིགས་སོ།།

⁹ ལུང་ཀྱང་ཅན་གྱིས་མི་མེར་དོན་གསུམ་པོར་ལུགས་ཀྱི་གཏམ་སྐོང་ཐེངས་གཉིས་པའི་
ནང་གསལ།

༡༡། མདུག་བསྐྱེད་གཏམ།

༡༡། མདྲོར་བསྐྱེས་ནས་བགད་ན། ཕྱི་ལོའི་སྤྲོན་ལོ་གུངས་ ༡༣༧ སོང་བའི་
 བེང་སྟག་ལོ་བོད་རྒྱུ་ཐོག་མ་གཙའ་ཁྲི་བཅན་པོ་བྱོན་ཏེ་བོད་རྒྱལ་ཁབ་དབུ་བརྟེས་
 པ་ནས། ༡༧༥༡ ལོ་བར་མི་ལོ་ ༣༠༧༥ རིང་ས་སྤེའི་རྒྱ་བྱོན་ཆེ་ཆུང་ལ་མ་ལྟོས་
 པར་ཙ་བའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་རང་བཅན་གྱི་གནས་སྤངས་ལ་འཕོ་འགྱུར་
 གཏན་ནས་བྱུང་མེད་དེ། རི་ལྟར་ཞེ་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༣༩ ལོར། ལྷ་སར་རྒྱ་བོད་
 ཞི་མཐུན་གྱི་མནའ་གཅིག་ས་རྒྱུ་རིང་བཅུག་ས་པ་ཕན་གྱི་གནས་སྤངས་ནི་སྒྲོས་མ་
 དགོས་ཤིང་། དེ་རྒྱུ་བོད་སྤེའི་བྱུས་ཡུན་མི་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་གྱི་རིང་ལ་བོད་
 རང་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་མ་བྱུང་ཡང་། བོད་ཡུལ་ཡོངས་རྫོགས་བོད་ཀྱི་རྒྱ་
 རྒྱུ་ཁག་གིས་སྤྲོ་ཆོན་སེ་སོར་བསྐྱུངས་པ་ལས། ཕྱི་མི་སུ་ཞིག་གིས་ཐེ་བྱས་བྱས་
 པ་མེད། དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་ནང་ནོར་གྱིས་སྤྲོང་ཆེན་ཨེ་ག་ཡ་དབང་སྐྱུར་
 བྱེད་པའི་རིང་ལ། ས་སྐྱུས་བོད་ཁམས་གཅིག་བསྐྱེད་གྱིས་བསྐྱུངས། རྒྱ་ནག་གོང་
 མ་མིང་གི་དུས་ཡུན་རིང་ལ། བོད་ཡུལ་ཕག་གྲུང་། རིན་སྐྱུངས། གཙང་པ་
 བཅས་གྱིས་བསྐྱུངས། མན་རྩ་དང་། རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་
 ལ་རྒྱལ་བ་སྐྱེད་རིམ་བྱོན་དང་། བོད་རྒྱལ་ཆབ་སྲིད་སྤྱིར་རིམ་བྱུང་གིས་བསྐྱུངས་
 ཏེ། རོན་སྤྱིར་སྤྱར་གྱི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་རང་བཅན་དེ་འགྱུར་བ་མེད་པར་
 རྒྱ་ནག་མཐུད་གནས་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱད་སྤྱད་འཇམ་སྤྱིར་ནང་སྤྲོན་གཤམ་རྒྱན་པའི་

ཚུད་མེད་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་པོད་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ ༡༧༥༡ ལོར་རྒྱ་མི་དམར་པོའི་བཙན་
 དཔང་གྲོས་མཐུན་གྱིས་ཞགས་པས་བཅིངས། ༡༧༥༧ ལོར་གདུག་རྩལ་དག་མྱོད་
 ཀྱིས་བཙན་བཟུངས་བྱས་ཏེ། ༥་ལྟེ་ཆར་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་བཟུལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་
 པའི་སྤྱིང་ཆེན་ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་རྟིང་ཁུངས་གཅིག་དང་། དེར་གནས་ཞི་བདེར་
 དགའ་བའི་ཆོས་ལུན་གྱི་མི་རིགས་ཁྱེད་ལ་བྱ་འཇམ་སྤྱིང་འདྲིའི་སྤྱིང་ནས་གདན་བཞུག་
 ཏུ་འགོ་རྒྱུད་ཉིན་ཆ་བས་ཆེ་བས། དེང་སྐབས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚོད་གཞི་ཆེན་པོར་གྱུར་
 ཡོད་པ་འདི་ལ། ཞི་བདེ་དང་། དང་བདེན་ལ་དགའ་བའི་འཇམ་སྤྱིང་རྒྱལ་ཁབ་
 ཁག་དང་། རྒྱ་ཆེའི་མང་ཆོགས་ཀྱིས་བདེན་པའི་ཕྱོགས་སུ་ལངས་ཏེ་ཉིན་ཆ་བས་དེ་
 ལས་སྤྱོད་ཐབས་བྱེད་དགོས་པ་ནི། ས་གཞི་རིལ་མོ་འདྲིའི་སྤྱིང་སྟོས་བཙས་སུ་མཉམ་
 གནས་འགོ་བ་མི་རྣམས་ཀྱི་འདོར་ཐབས་མེད་པའི་འོས་འགན་ཡིན་ནོ། །

༡༡། ཁྱད་པར་ལྟོ་སྒྲིལ་ཆ་ཁག་གི་ཐོ་

གྲངས།	ཡིག་ཆའི་མིང་།	ཚུལ་པ་པོ།	བཅུ་མས་ལོ།
༡	དུ་ཀྱ་ལའི་ གོས་བཟང་།	ཀྱུ་ལ་མཚན་ ལུ་པ།	༡༤༢༢
༢	ལུ་པ་དུག་པར་ འཕྲོས་པའི་གཏམ།	ལྷེ་ལྷིད་ སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ།	༡༤༧༩
༣	དུག་པའི་མཛད་ནམ་ལྷའི་ ཏམ་བྱ་རའི་སྒྲ་དབྱངས།	ལྷ་བཙུན་ ངག་དབང་རྟོ་རྗེ།	༡༥༥༢
༤	བདུན་པའི་མཛད་ནམ་ དཔག་བསམ་སྟེ་མ།	ལྷ་བཙུན་ རྟོ་ལ་པའི་རྟོ་རྗེ།	༡༥༥༧
༥	བཅུད་པའི་མཛད་ནམ་ འཛམ་གླིང་ཐ་གུ་ ཡངས་པའི་རྒྱན།	དེ་མོ་སྒྲོ་བཟང་ ཐུབ་བསྟན་ འཛིན་མེད་རྒྱ་མཚོ།	༡༦༡༡
༦	དགུ་པའི་མཛད་ནམ་ དད་པའི་ཡིད་འཕྲོག།	དེ་མོ་སྒྲོ་བཟང་ ཐུབ་བསྟན་ འཛིན་མེད་རྒྱ་མཚོ།	༡༦༡༥

གྲངས།	ཡིག་ཆའི་མིང་།	ཚུལ་པ་པོ།	བཙུམས་ལོ།
༥	བརྟེན་པའི་མཛད་ནམ་ མོར་བུའི་ཕྱིང་བ།	ཁྱུ་ལ་དབང་ སློབ་བཟང་འཕྲིན་ལས།	༡༩༤༦
༦	བརྟེན་གཅིག་པའི་ མཛད་ནམ་ལྟའི་རོལ་མོ།	ཁྱུ་ལ་དབང་ སློབ་བཟང་འཕྲིན་ལས།	ལོ་དུས་ མ་གསལ།
༧	བརྟེན་གཉིས་པའི་མཛད་ནམ་ དངས་ཤེལ་མེ་ལོང་།	ཕུར་རྩོག་ སློབ་བཟང་རྒྱལ་ཁྲིམས།	ལོ་དུས་ མ་གསལ།
༡༠	བརྟེན་གསུམ་པའི་ མཛད་ནམ་ རིན་པོ་ཆའི་ཕྱིང་བ།	ཕུར་རྩོག་ ཡོངས་འཛིན་ ཐུབ་བརྟེན་བུམས་པ།	༡༩༤༠
༡༡	ཕུང་རྒྱའི་རང་ནམ་ ཆོགས་བཅད་མ།	ཕུང་རྒྱ་ ངག་དབང་ཆོས་རྒྱན།	ལོ་དུས་ མ་གསལ།
༡༣	ཆེན་ཁའོ་ ཆེན་ཆེ་དེབ་ཐེར།	ཉི་ཉོང་པ། དུ་རྟོ་ ཡེ་རྩུན་སུ།	༡༩༡༥
༡༩	མན་རྩའི་ཁྱུ་ལ་རབས་ རྟུང་དུ་ལྷུ།	མི་འགའ་གས་ མཉམ་ལས།	༡༩༣༩ ༡༩༥༤

གྲངས།	ཡིག་ཆའི་མིང་།	ཚུམ་པ་པོ།	བཅུ་མས་ལོ།
༡༤	དེབ་ཐེར་ལོང་བའི་ དམིགས་བྱ།	བཀའ་བླ་ ལོ་ནང་པ།	༡༩༠༥
༡༥	མི་དབང་ རྟོགས་བརྟོན།	མདོ་མཁར་ ཆོ་རང་དབང་རྒྱལ།	༡༩༡༣
༡༦	དགའ་བཞི་བའི་ བྱུང་བ་བརྟོན་པ།	རྫོ་རིང་བསྟན་འཛིན་ དཔལ་འབྱོར།	༡༩༠༦
༡༧	མི་མེར་རྟོན་གསུམ་ རིང་ལུགས་ཀྱི་ གཏམ་སྟེང་།	སུན་ཀྱང་བླ་	མིང་གོའི་ ལོ་ ༡༩ ༡༩༣༤
༡༨	བོད་ཀྱི་ གནས་བབས།	མ་ཡེ་ཁལ། སེ་ཕྱན། ཕལ་ཤ། པ་རག།	༡༩༤༩

First Edition: 5000 copies, 1999

Copyright 1999, RAC, Department of Security, Dharamsalaa, H.P. INDIA

ཐོད་དང་། མན་རྩའི་འབྲེལ་བར་དཔུང་པའི་གཏམ། ཏུས་སྐབས་ཇུ་ཅན།

ཐོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་དེབ་ཐེང་བླུག་པ།

དཔར་ཐེངས་དང་པོ། ༡༩༩༩།༡༣།༡༧ རྒྱ་བྱ་ལྔ།

དེབ་གྲངས། ༥༠༠༠

བདེ་སྲུང་ཐོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གིས་འབྲེམས་སྒྲེལ་བྱས།

ཐོད་གཞུང་གིས་རིག་དཔར་ཁང་དུ་དཔར་འདེབས་ཞུས།

Printed at: Tibetan and Religious Publication Center,
R-28 Ramesh Park, Laxmi Nagar, New Delhi-110092

**Research and Analysis Centre
Department of Security
C.T.A Gangchen Kyishong
Dharamsala-176215
H.P. INDIA**

Tel: (0091+01892)22403